REVISTĂ ȘCOLARĂ

Școala Bucovineană

Școala de vară „George Tofan” Suceava, ediția a V-a

Colaborare și dezvoltare profesională

Publicație periodică a Casei Corpului Didactic „George Tofan” Suceava

EDIȚIE ONLINE, ISSN 2285-9160 / ISSN-L 1841-8066

Colectivul de redacție

Prof. Traian Alin Pușcă, director CCD
Prof. Gabriela Șlincu – profesor metodist CCD
Prof. Liliana Sasu – profesor metodist CCD
Prof. Daniela Răileanu – profesor metodist CCD
Prof. Daniela Argatu – bibliotecar CCD
Ing. Cătălin Laslău – informatician CCD
Elena Rîmbu – secretar CCD
Sorin Teodorovici – contabil CCD

Editori coordonatori

Ing. Cătălin Laslău, Prof. Daniela Zup

Corectură

Prof. Liliana Iuliana Sasu

Grafică și așezare în pagină

Ing. Cătălin Laslău

Editura „George Tofan” Suceava

720067, Suceava, Aleea Nucului nr. 10
Tel. 0230-523316 / Fax 0230-523346
contact@ccd-suceava.ro
www.ccd-suceava.ro

Autorii își asumă responsabilitatea pentru autenticitatea materialelor publicate.

REVISTĂ ȘCOLARĂ

Școala Bucovineană

Școala de vară „George Tofan” Suceava, ediția a V-a
„Colaborare și dezvoltare profesională”

NR. 1/2026

CUPRINS

36 ARTICOLE

01 **PROGRAMUL NAȚIONAL „AMBASADORII CYBERCORE” - CONȘTIENTIZARE ȘI REZILIENȚĂ CIBERNETICĂ ȘCOLARĂ - O INIȚIATIVĂ DNSC**
Ing. Gabriel Anastasiu

02 **ROLUL FAMILIEI ÎN DEZVOLTAREA ȘI EDUCAȚIA COPILULUI PREȘCOLAR**
Prof. Educație Timpurie Lența Elena-Olga

03 **„VOLUNTARIATUL – MODALITATE DE DEZVOLTARE PERSONALĂ ȘI DE COLABORARE ÎN DEMERSURILE REZOLUTIVE ALE SITUAȚIILOR PROBLEMATICE”**
Prof. Consilier Școlar Mihaela-Laura Cazacu

04 **COLABORAREA ÎN COMUNITATEA ȘCOLARĂ ȘI DEZVOLTAREA PROFESIONALĂ – DIRECȚII PENTRU PREVENIREA VIOLENȚEI ÎN CICLUL PRIMAR. DE LA PARTENERIATUL EDUCAȚIONAL LA FORMAREA CONTINUĂ A COMPETENȚELOR RELAȚIONALE**
Prof. Înv. Primar Mihaela-Carmen Tudosă

05 **EDUCAȚIA PENTRU SUSTENABILITATE PRIN ÎNVĂȚARE NONFORMALĂ**
Prof. Dr. Sasu Liliana-Iuliana

06 **EDUCAȚIA PRIN EXPERIENȚĂ – ȘCOALA DE VARĂ „EVO VARA”**
Prof. Elena-Adriana Huianu, Prof. Gabriela Ceornodolea

07 **ÎNVĂȚARE CONTINUĂ PENTRU EXCELENȚĂ ÎN PROFESIE**
Informatician Gabriela Nenec

08 **FORMAREA COMPORTAMENTELOR ALIMENTARE SĂNĂTOASE LA VÂRSTA PREȘCOLARĂ: DE LA PROIECTARE DIDACTICĂ LA DEMERS APLICATIV-REFLEXIV**
Prof. Paulencu Liliana

09 **ÎNVĂȚAREA PRIN JOC ȘI EXPERIENȚE POZITIVE LA CLASA I –CALEA REGALĂ SPRE CUNOAȘTERE LA CLASA I-**
Profesor Pentru Învățământ Primar Culiță Gabriela

10 **INTEGRAREA COPIILOR CU DIZABILITĂȚI ÎN SOCIETATE**
Instructor De Educație Extrașcolară Elena Horvat

11 CARTEA LEAGĂ PRIETENII
Prof. Înv. Primar Rusu Simona Liliana

12 PARTENERIATUL EDUCAȚIONAL ÎN EDUCAȚIA TIMPURIE – PREMISE ALE FORMĂRII VALORILOR MORAL-RELIGIOASE. STUDIU DE CAZ: PROIECTUL EDUCAȚIONAL „PICĂTURI DE HAR”
Prof. Dolhascanu Maria-Luciana

13 ÎNVĂȚAREA PE TOT PARCURSUL VIEȚII – O NECESITATE ÎN SECOLUL AL XXI-LEA
Horduna Anamaria

14 COLABORARE ȘI DEZVOLTARE PROFESIONALĂ
Prof. Sidonia Georgeta Apetrei, Ing. Rîmbu Elena

15 ZONELE IMPORTANTE ALE ROBOTICII
Comșa Marilena

16 VISIBLE LEARNING ACTIVITĂȚI PROMOVATE DE NOUL CONCEPT
Prof. Alexandrescu Paraschiva Violeta

17 PUNTEA DINTRE EFORT ȘI INSPIRAȚIE: ROLUL ACTIVITĂȚILOR DE TRANZIT ÎN STAREA DE BINE ȘI DEZVOLTAREA CADRELOR DIDACTICE
Prof. Curic Adina

18 ACTIVITĂȚILE STEAM ÎN GRĂDINIȚĂ – JOC, EXPERIMENT ȘI DESCOPERIRE
Elena Ciubotariu

19 TEHNOLOGIA ȘI PERFORMANȚA ÎN EDUCAȚIE TABLETA GRAFICĂ
Prof. Înv. Primar Rusu Simona-Liliana

20 EXEMPLE DE BUNE PRACTICI DISEMINATE ÎN CADRUL ȘCOLII DE VARĂ „GEORGE TOFAN” – COLABORARE ȘI DEZVOLTARE PROFESIONALĂ
Prof. Apopei Maria Magdalena

21 COLABORAREA PROFESIONALĂ CA PREMISĂ A DEZVOLTĂRII CADRELOR DIDACTICE ȘI A UNUI DEMERS EDUCAȚIONAL DE CALITATE ÎN GRĂDINIȚĂ
Prof. Educație Timpurie Crețu Bianca-Oana

22 METODE DIDACTICE MODERNE ÎN PREDAREA LIMBILOR STRĂINE
Oana Trifan

23 SIGURANȚA FIZICĂ ȘI EMOȚIONALĂ ÎN ȘCOALĂ
Prof. Luca Maria Olga

24 ASPECTE ALE PARTENERIATULUI FAMILIE-GRĂDINIȚĂ ÎN BENEFICIUL COPIILOR
Ana-Loredana Bubuțanu

25 CLIMATUL DE COLABORARE, PREMISĂ A REUȘITEI ȘCOLARE
Prof. Învățământ Primar Moscal Angela

26 O ZI DE JAZZ, UN AN DE INSPIRAȚIE: POVESTEA PROIECTULUI „DE CE DOAR UNORA LE PLACE JAZZUL?”
Prof. Crina Gabriela Stroe

27 COLABORAREA ȘI DEZVOLTAREA PROFESIONALĂ ÎN EDUCAȚIA TIMPURIE – PREMISA CONSTRUIRII UNEI PRACTICI EDUCAȚIONALE REFLEXIVE, CREATIVE ȘI CENTRATE PE COPIL
Prof. Educație Timpurie Canciuc Gabriela-Otilia

28 EMPATIE ȘI ADAPTARE, INOVARE ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL INCLUSIV - ACTIVITĂȚI ÎN PROIECTUL IDEATE
Prof. Adriana Coțovanu

29 LOCUL ȘI ROLUL MATERIALULUI DIDACTIC ÎN CADRUL OREI DE MATEMATICĂ LA ÎNVĂȚĂMÂNTUL PRIMAR
Prof. Învățământ Primar Airinei Greta Claudia

30 COLABORAREA CARE NE DEZVOLTĂ PROFESIONAL
Luca Viorica

31 ECOSISTEMUL SIGURANȚEI ȘCOLARE - INTERDEPENDENȚA DINTRE DIMENSIUNEA FIZICĂ ȘI CEA EMOȚIONALĂ ÎN ȘCOALA MODERNĂ
Prof. Dorina Dulceac

32 DETECTIVII DE ȘTIRI FALSE. CUM ÎNVAȚĂ COPIII SĂ VERIFICE INFORMAȚIILE DE PE INTERNET
Adina-Maria Palaghia-Popa

33 CLASA CA ATELIER: METODE INTERDISCIPLINARE PENTRU DEZVOLTAREA GÂNDIRII CRITICE
Prof. Bestiuc Afanasov Maria

34 SECURITATE CIBERNETICĂ ȘI PROTECȚIA DATELOR ELEVILOR: PROVOCĂRI ȘI BUNE PRACTICI PENTRU UNITĂȚILE DE ÎNVĂȚĂMÂNT
Ing. Cătălin Laslău

35 INSTRUMENTE DE INTELIGENȚĂ ARTIFICIALĂ ÎN SPRIJINUL ACTIVITĂȚII DIDACTICE
Prof. Bestiuc Afanasov Maria

36 COLABORAREA CARE INSPIRĂ: CUM TRANSFORMĂM DEZVOLTAREA PROFESIONALĂ ÎN REALITATE COTIDIANĂ LA CLASĂ
Prof. Cojocaru Victorița

Programul Național „Ambasadorii CyberCORE” - Conștientizare și Reziliență Cibernetică Școlară - O inițiativă DNSC

ing. Gabriel ANASTASIU
C.N. "Dragoș Vodă" C-lung Moldovenesc

1. Ce este Programul „Ambasadorii CyberCORE” - Conștientizare și Reziliență Cibernetică Școlară?

Este adaptarea metodologiei europene **ENISA AR-in-a-Box**, creată special de DNSC pentru școlile din România. Programul folosește activitățile de tip club cu elevii pentru a securiza:

- **Elevii:** Igienă digitală personală.
- **Personalul Școlii:** Protecția și conștientizarea cibernetică prin modelul **Flipped-Classroom** (elevii instruiesc staff-ul).
- **Familiile:** Extinderea siguranței acasă și protejarea familiilor (reziliență societală).

Scopul este implementarea în paralel a două componente de educație, formare și conștientizare în siguranței în utilizarea tehnologiilor informației și comunicațiilor: (1) educația practică a elevilor și (2) un proces continuu de conștientizare (Awareness Management) pentru personalul școlilor și familii. Prin acest program, **elevii sunt implicați in crearea și desfășurarea de programe de conștientizare în securitatea cibernetică, iar unitățile de învățământ își îndeplinesc obligația de a derula periodic programe de conștientizare**.

2. Trei avantaje ale programului

- **0% Presiune pe Programă:** Nu e nevoie de discipline noi. Se integrează la dirigenție, TIC, consiliere sau în „Săptămâna Altfel”.
- **Efort Marginal pentru Profesor:** Nu trebuie să fii expert IT. Tu ești **Facilitator/Manager**, resursele (*Plug-and-Play*) sunt oferite de DNSC.
- **Fără Alocări Bugetare Noi:** Nu necesită fonduri suplimentare. Folosim baza materială existentă a școlii, iar resursele digitale sunt oferite gratuit.

3. Înrolarea în program: ce conține Ecosistemul „Ambasadorii CyberCORE”?

Școlile înrolate vor primi un pachet integrat de **8 Kituri de Acțiune**, structurate pe trei piloni de management (Personal/Familie, Școală, Comunitate):

- **Kitul Elevului & Kitul Managerului:** Resurse ENISA adaptate și șabloane profesionale pentru ca elevii să acționeze ca manageri reali de securitate.
- **Kitul Profesorului Coordonator:** Roadmap anual și ghid de facilitare „Action-First”.
- **Kitul pentru Părinți:** Onboarding și activități pentru acasă.
- **Kitul de Expansiune (Network Scale):** Mecanisme de multiplicare în fiecare clasă.
- **Kituri Multimedia & Evenimente:** Ghid de producție video sigură și planificarea evenimentelor de plen (Conferințe).

- **Kitul de Training Staff:** Module de instruire instituțională (5, 20, 30 min) conform metodologiei ENISA.

4. În calitatea de coordonator al programului, DNSC asigură:

- Coordonarea inițiativei la nivel național și dezvoltarea ecosistemului în cooperare cu Ministerul Educației.
- Adaptarea, traducerea și structurarea kitului ENISA „AR-in-a-Box” pentru preuniversitarul românesc.
- Punerea la dispoziție a metodologiilor și materialelor de start și derulare a programului.
- Organizarea de seminarii și evenimente pentru instruirea cadrelor didactice coordonatoare sau de evenimente inter-școlare în cadrul programului.
- Asigurarea fluxului constant de alertare: difuzarea alertelor curente într-un format accesibil și sprijinirea echipelor școlare în preluarea, filtrarea și adaptarea acestora pentru comunitatea locală și grupuri de părinți.
- Elaborarea de ghiduri specifice pentru securizarea mediului casnic și sprijinirea instruirii intergenerationale.
- Oferirea de asistență pe parcursul derulării programului.

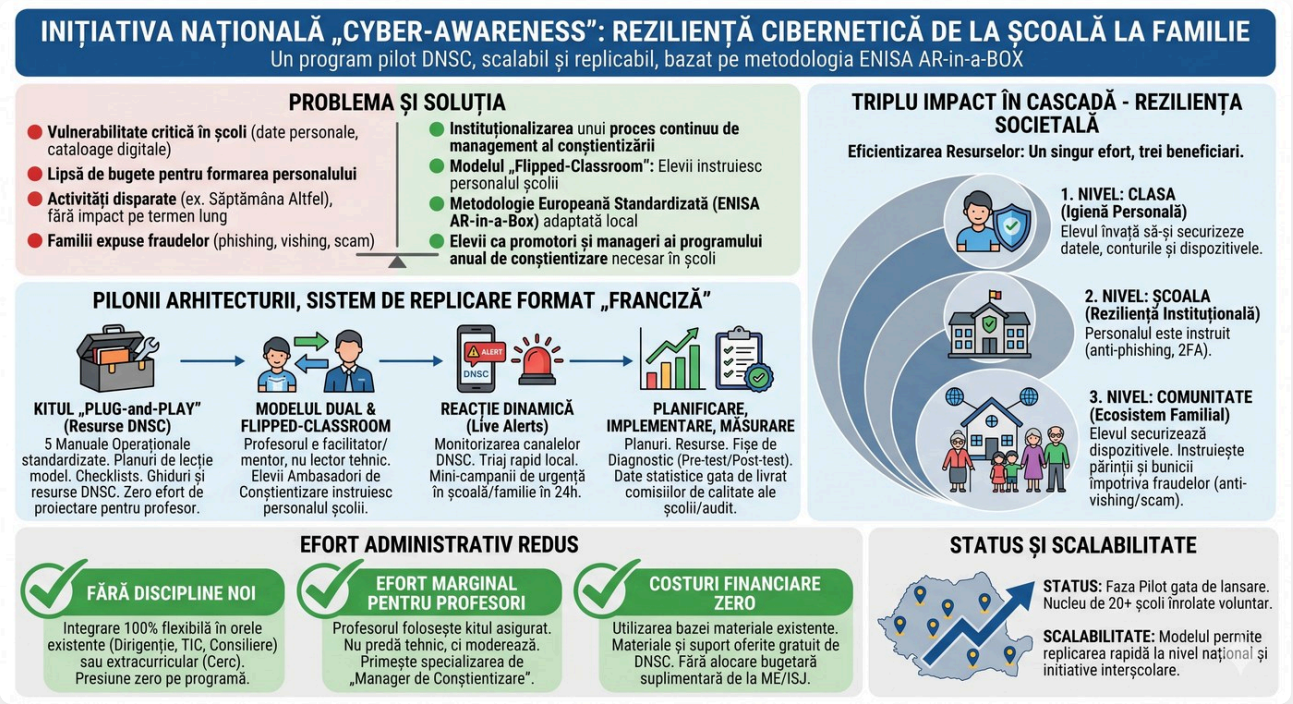

Despre AR-in-a-Box ca proiect educațional de conștientizare în școli

ENISA AR-in-a-Box (Awareness Raising in a Box) este un set complet de instrumente, ghiduri și materiale educaționale gratuite, create de Agenția Uniunii Europene pentru Securitate Cibernetică (ENISA) pentru crearea de programe anuale de conștientizare în domeniul securității cibernetice, direct aplicabil de către companii și instituții. Pentru dumneavoastră, în calitate de cadru didactic coordonator, acest proiect reprezintă o **„campanie**

la cheie”. Rolul lui este de a vă oferi toate resursele necesare pentru a organiza activități de conștientizare privind siguranța pe internet, fără să fie nevoie să creați materiale de la zero sau să aveți cunoștințe tehnice avansate de programare sau securitate IT. Pachetul AR-inthe BOX Setul de

instrumente este structurat modular și include: **Ghiduri strategice:** Instrucțiuni pas cu pas despre cum se planifică, se implementează și se evaluează o campanie de informare într-o comunitate (în cazul dumneavoastră, școala). **Materiale gata de utilizare:** Prezentări PowerPoint, broșuri, infografice și postere care pot fi imprimate și afișate în sălile de clasă sau pe holurile școlii. **Metode interactive și jocuri:** Scenarii de jocuri și exerciții practice care transformă teoria securității cibernetice într-o activitate atractivă pentru elevi. **Instrumente de evaluare:** Chestionare și teste scurte pentru a măsura ce au învățat elevii și personalul înainte și după activități.

Obiectivele AR-in the BOX in mediul scolar

Educarea elevilor: Formarea unor reflexe de igienă cibernetică (gestionarea parolelor, recunoașterea tentativelor de phishing, protecția datelor personale pe rețelele sociale). Instruirea personalului: Reducerea riscurilor de securitate la nivelul secretariatului, contabilității și

conducerii școlii (unde se manipulează date cu caracter personal). Crearea unei culturi de siguranță: Transformarea securității informatice într-un subiect curent de discuție, nu doar o reacție la incidente.

Mic ghid de implementare în școli

Constituirea echipei de proiect: Formarea unui nucleu compus din profesorul de informatică/TIC, un reprezentant al conducerii și 2-3 elevi voluntari (pentru rolul de „ambasadori de securitate”). **Evaluarea nevoilor:** Identificarea principalelor vulnerabilități (ex: utilizarea Wi-Fi-ului școlii fără restricții, partajarea conturilor). **Descărcarea resurselor ENISA:** Accesarea materialelor gratuite din toolkit-ul *AR-in-aBox* (ghiduri, broșuri, jocuri, template-uri de prezentare). Campanii pentru elevi și personalul de predare și cel auxiliar **Săptămâna Securității Cibernetice în Școală:** Organizarea de ateliere în timpul orelor de dirigenție sau TIC. **Quiz-uri și competiții:** Implementarea jocurilor de tip *Cyber Scavenger Hunt* sau utilizarea chestionarelor interactive pe platforme precum Kahoot, bazate pe scenariile ENISA. **Sesiuni de peer-to-learning:** Elevii de liceu sau din clasele mai mari pot

susține prezentări scurte pentru elevii din clasele gimnaziale.

Sesiuni scurte de informare pentru personalul școlar(Microlearning): Prezentări de 15-20 de minute în cadrul consiliilor profesorale despre riscurile de inginerie socială (phishing, vishing). **Reguli de bază pentru birou:** Afișarea de postere informative în cancelarie și în spațiile administrative privind blocarea ecranului calculatorului și utilizarea dispozitivelor USB externe.

Resurse ENISA

- ENISA AR-in-a-Box - Pagina Principală a Topicului.
- Materiale suplimentare de conștientizare ENISA.
- Cursul Online: *AR-in-a-Box - Build your own Cyber-awareness program* – acest curs oferă cunoștințele teoretice și practice necesare pentru proiectarea și implementarea eficientă a programelor de conștientizare.
- Jocul Interactiv: *AR-in-a-Box Game* – un instrument util sub formă de ghicitori și întrebări practice, excelent pentru a fi testat direct cu elevii.
- Hub-ul de Resurse: AR-in-a-Box by ENISA.

BIBLIOGRAFIE

1. Cosmovici, A., & Iacob, L. (1998). *Psihologie școlară*. Editura Polirom.
2. Negovan, V. (2013). *Psihologia învățării* (Ed. a 3-a, revizuită). Editura Universitară.

3. European Commission. (2022). *DigComp 2.2: The Digital Competence Framework for Citizens*. Publications Office of the European Union.
4. European Commission. (2022). *European Framework for the Digital Competence of Educators: DigCompEdu*. European Education Area.
5. European Union Agency for Cybersecurity (ENISA). (2024). *Awareness Raising in a Box (AR-in-a-Box)*. ENISA.
6. Direcția Națională de Securitate Cibernetică (DNSC). (2026). *Programul Național „Ambasadorii CyberCORE – Conștientizare și Reziliență Cibernetică Școlară”*. Material de prezentare.

ROLUL FAMILIEI ÎN DEZVOLTAREA ŞI EDUCAŢIA COPILULUI PREŞCOLAR

Prof. educație timpurie Lenţa Elena-Olga
Grădiniţa cu Program Prelungit „Prichindel” Suceava

,,Eu sunt copilul. Tu ţii în mâinile tale destinul meu. Tu determini, în cea mai mare măsură, dacă voi reuşi sau voi eşua în viaţă! Dă-mi, te rog, acele lucruri care să mă îndrepte spre fericire. Educă-mă, te rog, ca să pot fi o binecuvântare pentru lume.”

Nu mai încape nici o îndoială: copiii sunt nişte omuleţi foarte costisitori. Ca să-i creşti aşa cum trebuie, ţi se cere să dai tot ce ai mai bun din timpul, eforturile şi resursele tale financiare. Pentru cei ce n-au avut ocazia să fie părinţi, aceasta pare o treabă extrem de simplă. E ca şi cum, privind pentru prima dată un joc de golf, gândeşti: ,,Pare o treabă simplă. Tot ce ai de făcut este să retrimiţi micuţa minge albă înspre locul marcat.” Dar odată intrat în teren, mingea se ,,încăpăţânează”să nu se îndrepte spre locul dorit. Aşadar, creşterea copiilor e un ,,joc” mult mai dificil decât pare la prima vedere, este un lucru costisitor şi complex. Copiii cer mult efort, dar merită pe deplin preţul plătit. De altfel, nimic valoros nu este ieftin.

Majoritatea frustrărilor ,,slujbei” de părinte apar pentru că noi nu avem un model bine trasat, un ,,plan de bătaie”, pentru a răspunde aşa cum trebuie la toate situaţiile inevitabile cu care ne confruntăm. Apoi, când apar problemele, dăm de greutăţi şi facem greşeli. Ar trebui să avem anumite jaloane, trasate foarte clar, care să ne arate încotro să ne îndreptăm, dorim principii călăuzitoare care să ne ajute să ne creştem copiii sănătoşi şi în siguranţă.

Există multe metode pedagogice educative bune şi foarte bune, dar, din nefericire, şi multe metode dăunătoare, care trebuie evitate. Asupra acestora din urmă, mai précis a unor atitudini şi climate familiale deficitare, încercăm să atragem atenţia părinţilor, pentru că au drept consecinţă adaptarea de către copii a unor comportamente inadecvate în relaţiile cu ceilalţi şi în atitudinea faţă de sine însuşi.

Un prim semnal de alarmă îl tragem asupra atitudinilor **liberale** şi a celor caracterizate prin pasivitate, indolenţă sau chiar indiferenţă faţă de copil, care, lăsat nesupravegheat şi la cheremul propriilor dorinţe şi tendinţe, se formează ca o personalitate instabilă, capricioasă, egoistă, incapabilă de a suporta o emoţie, de a găsi satisfacţie în depăşirea unor obstacole, de a respecta normele de convieţuire socială. Acest copil socoteşte că trebuie să aibă numai drepturi, nu şi îndatoriri. El poate deveni un ,,mic tiran”. Când va fi contrariat în această credinţă a lui că totul i se cuvine, copilul va manifesta reacţii de agresivitate, de irascibilitate, care culminează mai târziu cu un comportament de neintegrat în şcoală, în societate.

Foarte actual e cazul copilului răsfăţat. Toată familia îl consideră un copil precoce, este mereu în centrul atenţiei, i se satisface imediat orice dorinţă. El devine însă, treptat, tot mai voluntar, mai dominator şi mai capricios în raporturile cu cei ai casei, manifestând crize de furie când capriciile nu-i sunt îndeplinite. Părinţii sunt vulnerabili şi pentru că nu vor să recunoască faptul că odrasla lor nu e perfectă. Treptat, capriciile se extind şi asupra colectivităţii în care e încadrat copilul şi deseori părinţii ,,nu înţeleg” cine e vinovat de reacţiile de impulsivitate, de ostilitatea copilului lor. Pentru ei, copilul lor are voie să facă orice, are dreptul la orice. Un lucru ei nu-l înţeleg: cuvintele ,,nu se poate” nu se învaţă într-o zi, ci zi de zi, de-a lungul anilor copilăriei. Dovedind dispreţ faţă de necesitatea antrenării

progresive a copilului în efort, pentru a învinge treptat obstacolele şi dificultăţile vieţii, părintele îl expune fie unor dezamăgiri şi descurajări viitoare, fie alunecării pe panta îngâmfării şi creării unei personalităţi agresive, îndărătnice, nesupuse. Copilul răsfăţat este victima unei atitudini de supraprotecţie din partea părinţilor, care nu-l lasă să rezolve nimic, având grijă de a face ei totul. Având totul de-a gata, copilul nu e obişnuit să lupte cu greutăţile, iar când nu mai e sub protecţia părinţilor, se expune de la început la insucces, se teme de eşec şi, fie că devine timid, se izolează, fie că devine agresiv, impulsiv. La şcoală, astfel de copii n-au curajul să se afirme la lecţii de teama eşecului iar mai târziu, în viaţă, vor fi lipsiţi de iniţiativă, de spirit de independenţă.

La polul opus se situează metodele şi atitudinile **reprimatoare** aplicate de părinţi şi care, împreună cu **excesiva suprasolicitare educativă** a copilului, înăbuşă spiritual de independenţă al acestuia. Sunt cunoscute, în acest sens, efectele negative ale exigenţelor familiale asupra disciplinei copilului. Iau naştere astfel serioase conflicte între interesele copilului şi cerinţele familiei, între propria imagine pe care o are copilul despre sine şi modul în care e apreciat de către părinţi, între ceea ce el consideră că poate realizeze şi ceea ce-i cer părinţii să facă.

Alături de aceste două atitudini extreme, un efect important asupra educării copilului o au **climatele** familiale. Este bine cunoscut cât influenţează formarea personalităţii unui copil relaţiile tensionate dintr-o familie, exemplele negative oferite de părinţi. O familie în care relaţiile între membri sunt cordiale, atmosfera este de încredere reciprocă, de respect, în care problemele fiecăruia devin problemele tuturor şi sunt rezolvate ca atare, creează un mediu propice dezvoltării unui copil încrezător, demn, lipsit de egoism, sincer.

O educaţie justă din cea mai fragedă copilărie nu e o sarcină atât de grea cum ar părea. Dar oricât de grea ar părea, ea nu depăşeşte puterile oricărui om, oricărui părinte. Fiecare poate, uşor, fără oboseală, să-şi crească bine copilul, numai dacă doreşte într-adevăr. Nu stăpâneşte nimeni reţetarul fericirii, calea fără spini a creşterii unor copii. Dar privind în jur tot timpul şi folosind experienţa celor ce au bătut această cale, putem învăţa şi ne putem creşte copiii aşa cum dorim să-i avem.

Şi încă un lucru foarte important: educaţia copilului nu se face în salturi, din când în când, atunci când timpul ne permite sau când observăm că ceva ,,nu e în ordine”. Nu trebuie uitat nici o clipă că suntem părinţi şi că avem copii, că în această ,,profesie” nu există concedii. Familia este o şcoală fără vacanţe şi de noi depinde să ne vedem copilul aşa cum ni l-am visat.

Educatia părinţilor şi consilierea au un rol important în integrarea copiilor cu afecţiuni de natură psihică,fizică,emoţională sau de altă natură, în gradiniţă. Familia este cea care poate influienţa copilul pe mai multe căi, iar rezultatele disfuncţiei familiare se situiază între cei doi poli: hiperprotecţie sau neglijare.

Angajarea şi responsabilizarea familiei în educaţia copiilor este fundamentală pentru reuşita participării în grădiniţă. Implicarea familiei în cadrul programului desfăşurat în grădiniţă este esenţială pentru îmbogăţirea mediului stimulativ, fixarea şi lărgirea cunoştinţelor asimilate în sala de grupă. Implicarea familiei în program va întări sprijinirea ţelurilor educaţionale. Implicarea părinţilor în activitatea preşcolară este în beneficiul copiilor, al familiei şi al calităţii actului educaţional.

Părinţii trebuie să acorde copilului atenţie totală pentru ca acesta să vadă că suntem interesaţi să îl ascultăm. Retragerea cu el într-un loc liniştit şi evitarea prezenţei altor persoane la discuţie îi pot arăta copilului că părinţii sunt cu adevărat interesaţi de problema lui. Copilul trebuie să fie sigur că “problema” se va rezolva “între ei”. Indiferenţa este la fel de dăunătoare. Copilul se simte respins şi neglijat dacă, atunci când îşi împărtăşeşte gândurile părinţilor, aceştia continuă să privească la televizor sau să îşi vadă în continuare de treabă. Încetarea oricărei activităţi este necesară pentru a-şi demonstra disponibilitatea.

În cazul copiilor mici este importantă şi atitudinea pe care părinţii o au. Ei nu trebuie să se simtă dominaţi nici măcar fizic, din această cauză fiind bine ca părinţii să coboare la nivelul lor atunci când le vorbesc sau îi ascultă.

Şedinţele cu părinţii sunt prilejuri pentru a-i informa pe aceştia referitor la modul cum se comportă copilul lor cu ceilalţi copii, cum se descurcă acesta în cadrul activităţilor educative, etc. Tot la aceste şedinţe educatoarea este informată de părinţi despre problemele pe care aceştia le parcurg şi de cele mai multe ori le oferă soluţii.

Aşadar, dialogul dintre educatoare şi părinţi este foarte necesar, de exemplu: educatoarea constată că sunt copii care vin la grădiniţă obosiţi. În acest caz, li se adresează părinţilor, fie atrăgându-le atenţia să solicite mai puţin copilul în activităţi gospodăreşti, fie să petreacă mai puţin timp privind programul TV.

S-a întâmplat să existe şi o altă atitudine din partea părinţilor: copilul este supus unui regim indulgent, nu i se cere să respecte normele de comportare civilizată, ceea ce face ca preşcolarul respective să se comporte la fel şi în grădiniţă, perturbând activităţile.

Grădiniţa, prin metodele şi procedeele pedagogice, are datoria de a interveni direct în cazurile de îndrumare greşită a copilului în familie. Toate îndrumările şi intervenţiile trebuie să aibă în vedere viitorul om ce ar putea altera atmosfera în propriul său cămin şi, chiar, la locul de muncă în care va ajunge.

Familia, ca prim grup cu care ia contact copilul, rămâne reperul permanent şi fundamental în condiţia indivizilor, în manifestarea unor atitudini civice, moral-comportamentale.

BIBLIOGRAFIE

1. 1.**Albulescu, I., Catalano, H. (coord.).** (2019). *Sinteze de pedagogie generală. Ghid*
2. *pentru pregătirea examenelor de titularizare și definitivare în învățământ*. București:
3. Editura Didactică și Pedagogică.
4. 2.**Băran-Pescaru, A.** (2004). *Parteneriat în educație: familie–școală–comunitate*.
5. București: Editura Aramis.
6. 3.**Bunescu, G., Alecu, G., Badea, D.** (1997). *Educația părinților. Strategii și programe*.
7. București: Editura Didactică și Pedagogică.
8. 4.**Ciofu, C.** (2002). *Interacțiunea părinți-copii*. București: Editura Medicală
9. AMALTEA.
10. 5.**Cucoș, C.** (2014). *Pedagogie*. Ediția a III-a revăzută și adăugită. Iași: Editura Polirom.
11. 6.**Golu, P., Zlate, M., Verza, E.** (1994). *Psihologia copilului*. București: Editura
12. Didactică și Pedagogică.
13. 7.**Jigău, M. (coord.).** (2002). *Consilierea carierei*. București: Editura Sigma.
14. 8.**Mitrofan, I., Mitrofan, N.** (1991). *Familia de la A la Z. Mic dicționar al vieții de*
15. *familie*. București: Editura Științifică.
16. 9.**Muntean, A.** (2006). *Psihologia dezvoltării umane*. Iași: Editura Polirom.
17. 10. **Șchiopu, U., Verza, E.** (1997). *Psihologia vârstelor. Ciclurile vieții*. București:
18. Editura Didactică și Pedagogică.
19. 11. **Verza, E., Verza, F. E.** (2000). *Psihologia vârstelor*. București: Editura Pro
20. Humanitate.
21. 12. **Laborator Preșcolar.** (2001). *Ghid metodologic*. București: Editura V&I Integral.
22. 13. **Revista Învățământul Preșcolar.** (1996), nr. 3–4. București.
23. 14. **Revista Învățământul Preșcolar.** (1998), nr. 3–4. București.

„Voluntariatul – modalitate de dezvoltare personală şi de colaborare în demersurile rezolutive ale situaţiilor problematice”

Prof. consilier școlar Mihaela-Laura Cazacu
CJRAE Suceava

Dezvoltare personală și formarea unei atitudini socio-emoţionale pozitive la adolescenţi în vederea rezolvării conflictelor prin voluntariat

MOTTO :

„Suntem ceea ce facem în mod repetat, prin urmare excelența nu este un act singular, ci un obicei.“ – Aristotel

„Punctele forte de caracter care contează atât de mult pentru succesul tinerilor nu sunt înnăscute; ele nu apar în noi prin magie, ca rezultat al norocului sau al unor gene bune. Și nu sunt doar o alegere. Ele sunt înrădăcinate în chimia creierului și sunt modelate, în mod măsurabil și previzibil, de mediul în care copiii cresc " - Paul Tough

De ce VOLUNTARIAT ?

Voluntariatul este activitatea desfășurată din proprie inițiativă, de către o persoană care își dedică timpul, energia și talentul pentru a îi ajuta pe ceilalți, fără a primi în schimb o recompensă de natură financiară. Voluntariatul se poate desfășura în beneficiul unei comunități, pentru o cauză unde este nevoie de sprijin și de resurse umane și se derulează, în general, într-un cadru organizat, sub tutela unei organizații sau a unei fundații, în cadrul unui proiect. Activitățile prin care ne oferim resursele celor ce au nevoie sunt benefice și pentru voluntari, deoarece legăm prietenii și socializăm cu oameni având aceleași preocupări, ne dezvoltăm noi abilități care vor fi de ajutor în viitor, în cariera profesională, și ne ajută să ne simțim împliniți, datorită contribuției la binele comunității sau al unei persoane.

Atunci când te gândești la motivele pentru care să practici o activitate de voluntariat, e bine să știi că nu este vorba doar despre impactul pe care îl ai asupra vieții celorlalți și comunității, ci și asupra parcursului tău personal și profesional. Voluntariatul este o lume care îți poate aduce nenumărate motive de bucurie, atunci când te aștepți mai puțin.

Cel mai important motiv pentru practicarea voluntariatului este **ajutorul necondiționat** pe care îl oferi celor mai puțin norocoși. Poți deveni voluntar pentru o fundație care îi sprijină pe cei marginalizați din cauza statutului social sau financiar și, astfel, îi ajuți să nu mai resimtă diferențele și discriminarea și să își dea seama că fac parte dintr-o comunitate gata să îi sprijine. În plus, așa vei cunoaște oameni cu povești interesante, care au nevoie, poate, doar de un imbold, pentru a avea o viață mai bună. Un alt beneficiu este că vei aprecia mai mult ceea ce ai și lucrurile cărora nu le dai importanță decât atunci când vezi că alții sunt mai puțin norocoși.

Voluntariatul îți poate deschide numeroase **perspective** și te ajută să capeți **experiențe** de care doar așa poți beneficia. Indiferent că alegi să practici această activitate în cadrul comunității sau al unei organizații non-guvernamentale, vei cunoaște o mulțime de oameni noi, cu personalități și povești diferite de viață, și vei lega noi prietenii. Dacă alegi un program de voluntariat internațional, vei cunoaște noi culturi și vei călători în locuri pe care, altfel, ți-ar fi mai dificil să le vezi.

Voluntariatul este o modalitate la îndemână de a cunoaște persoane care au **aceeași viziune și aceleași interese**. În plus, într-o lume din ce în ce mai competitivă, experiența ca voluntar poate

deveni un punct important de diferențiere, atunci când aplici pentru un job. Activitatea ca voluntar înseamnă că

ai inițiativă și că îți dorești să te implici pentru a susține comunitatea din care faci parte. De asemenea, participând la acțiuni de voluntariat, vei avea o idee mai clară asupra carierei profesionale pe care vrei să o urmezi sau poate vei descoperi că, deși îți doreai să urmezi o anumită **carieră**, există și alte lucruri la care te pricepi la fel sau poate chiar mai bine.

Prin voluntariat, capeți mai multă **încredere în tine**, întrucât te scoate din zona de confort și te pune față în față cu problemele reale ale lumii în care trăim. Participând la diferite activități ca voluntar, vei căpăta mai multă dezinvoltură în interacțiunea cu oameni având personalități diferite, te vei descurca mai bine în anumite situații și îți vei da seama că diversitatea și incluziunea sunt realități ale lumii în care trăim, iar diferențele dintre oameni sunt, de fapt, cele care ne aduc împreună.

MESAJE CHEIE :

Dezvoltarea abilităților de viață este un proces continuu, derulat pe parcursul întregii vieți.

Este mai ușor să dezvolți abilitățile noncognitive în perioada de pre-adolescență și adolescență, decât în perioada adultă.

Dezvoltarea abilităților noncognitive reprezintă un factor foarte important în evoluția adolescenților ca viitori adulți independenți.

Cele mai importante abilități de viață ale adolescenților dezvoltate prin voluntariat sunt :

abilitatea de “a învăța să înveți”;

abilități de autocunoaștere (fiind perioada adolescenței, au mare nevoie să se cunoască și să se înțeleagă atât ei înșiși, cât și unii pe alții în ceea ce privește modul de a gândi, de a-și exprima și controla emoțiile, de a face față stresului, de a gândi pozitiv, de a rezolva probleme, de autogestionare a resurselor, de a spune “NU” în diverse situații, asumarea conștientă a responsabilităților, încredere în sine, capacitate de a fi empatic etc.);

abilități de comunicare;

abilități de gestionare (organizare și planificare) a timpului;

abilități sociale (de relaționare cu cei de aceași vârstă, dar și cu adulții din jur, de adaptare, de a fi flexibil, de a-și face prieteni, de a respecta codul bunelor maniere, de adaptare la schimbări, de negociere, de a fi sociabil, de comunicare intergenerațională, de solidaritate etc.),

abilități artistice (abilități muzicale, dans, etc);

abilități practice (amenajarea locuinței, amenajarea grădinii, amenajarea spațiului de lucru);

abilități antreprenoriale (managementul afacerii, marketing, cum să îmi întemeiz propria afacere, alegerea meseriei/profesiei, cum să administrezi un buget);

abilități TIC (cunoașterea mijloacelor moderne de comunicare);

abilități de voluntariat (de a derula activități din proprie inițiativă în folosul altora, fără a primi o contraprestație materială);

abilități de luare a deciziilor;

abilități de autogospodărire (mai ales pentru copiii din mediul rural și cei ai căror părinți sunt plecați în străinătate).

Caracterul este un mod de a fi/un complex de trăsături etice și mentale care determină un mod specific de a acționa.

La adolescenți, caracterul se formează prin modelul de a acționa și de a gândi pe care îl oferă persoanele din jur și atunci când sunt puși în situația de a se raporta și interacționa cu personae

vulnerabile, sprijinind și ajutând, așa cum impune voluntariatul. Acționând, ajutând, sprijinind, dezvoltând empatia, pacifismul, toleranța, se ajunge la dezvoltarea unui sistem propriu anticonflictual.

Concluzii

Voluntariatul poate fi valorificat în spațiul educațional ca o experiență de învățare autentică, prin care adolescentul nu doar dobândește cunoștințe și competențe, ci își construiește treptat propria identitate și propriul sistem de valori. Implicarea în activități desfășurate în sprijinul celorlalți îi oferă tânărului oportunitatea de a transforma valorile promovate de școală – respectul, responsabilitatea, solidaritatea și toleranța – în comportamente concrete.

Experiențele de voluntariat creează contexte în care adolescenții sunt puși în situația de a coopera, de a comunica, de a lua decizii și de a găsi soluții la situații reale. În acest proces, aceștia își pot identifica mai ușor punctele forte, limitele și nevoile de dezvoltare. Totodată, asumarea unor responsabilități reale contribuie la consolidarea autonomiei și a sentimentului de competență personală.

Din perspectiva relațiilor interpersonale, voluntariatul favorizează întâlnirea cu persoane diferite ca vârstă, experiență, personalitate sau statut social. Astfel de interacțiuni pot reduce prejudecățile, pot dezvolta capacitatea de înțelegere a celuilalt și pot stimula comportamente bazate pe acceptare și cooperare. Pentru adolescent, această experiență reprezintă un exercițiu important de adaptare și de gestionare constructivă a diferențelor.

În același timp, participarea la activități de voluntariat poate avea un rol preventiv în apariția și escaladarea conflictelor. Un adolescent care învață să își recunoască emoțiile, să asculte activ, să își exprime opiniile fără a-i desconsidera pe ceilalți și să caute soluții împreună cu grupul este mai bine pregătit să răspundă situațiilor conflictuale într-o manieră echilibrată.

De aceea, voluntariatul nu ar trebui privit doar ca o activitate extracurriculară, ci ca o oportunitate de formare și exersare a competențelor necesare vieții. Integrarea unor astfel de experiențe în demersul educațional poate susține dezvoltarea unor adolescenți mai autonomi, mai responsabili și mai atenți la nevoile celor din jur.

În calitate de profesioniști implicați în educație și consiliere școlară, avem responsabilitatea de a crea contexte în care elevii să poată învăța nu numai „despre” valori, ci mai ales prin valori și prin acțiune. Voluntariatul oferă un astfel de context, deoarece îi pune pe tineri în situația de a face, de a coopera, de a reflecta și de a învăța din propriile experiențe.

În esență, **„a deveni voluntar”** înseamnă a face un pas spre ceilalți, dar și un pas spre propria devenire.

BIBLIOGRAFIE

1. Niculescu, Mariana (2000). *Formarea formatorilor*. București: Editura ALL Educațional.
2. Mișu, Silvia; Seuche, R.; Șerbănescu, H. (2010). *100 de idei de educație nonformală*. București.
3. Ministerul Educației. (2024). *Strategia națională privind educația pentru mediu și schimbări*
4. *climatice 2023–2030.* Ministerul Educației.
5. Parlamentul României. (2014). *Legea nr. 78/2014 privind reglementarea activității de voluntariat*
6. *în România, cu modificările și completările ulterioare.*
7. Parlamentul European și Consiliul Uniunii Europene. (2018). *Recomandarea Consiliului din 22*
8. *mai 2018 privind competențele-cheie pentru învățarea pe tot parcursul vieții*. Jurnalul Oficial al
9. Uniunii Europene, C 189, 1–13.
10. Salvați Copiii România. (2022). *Alege să te opui: Ghid pentru cadre didactice privind prevenirea*
11. *și combaterea bullyingului*.

Colaborarea în comunitatea școlară și dezvoltarea profesională – direcții pentru prevenirea violenței în ciclul primar. De la parteneriatul educațional la formarea continuă a competențelor relaționale

prof. înv. primar Mihaela-Carmen TUDOSĂ
Școala Gimnazială Nr. 1 Suceava

Construirea unui climat de siguranță în ciclul primar nu este niciodată rezultatul efortului solitar al unui singur cadru didactic, ci al unei rețele de colaborări: între profesor și elevi, între profesor și colegi, între școală și familie, între cadrul didactic și consilierul școlar. În paralel, fiecare dintre aceste colaborări devine un prilej de dezvoltare profesională, pentru că gestionarea relațiilor din clasă solicită competențe care se rafinează permanent prin reflecție, formare continuă și schimb de practici. Prevenirea violenței școlare, privită din această perspectivă, nu este un set de măsuri punctuale, ci un proces colaborativ susținut, în care profesorul învață la fel de mult ca elevii săi.

Violența școlară se manifestă sub forme diverse, de la agresiunea fizică și verbală până la excluderea socială, intimidare sau hărțuire repetată. În ciclul primar, aceste comportamente nu sunt, de regulă, expresia unor intenții ostile stabile, ci rezultatul imaturității emoționale și al nevoii de a învăța reguli sociale de bază. Tocmai de aceea, răspunsul eficient nu poate fi individual: el presupune colaborarea dintre profesor și elevi în stabilirea regulilor, colaborarea dintre colegii de catedră în împărtășirea soluțiilor care funcționează și disponibilitatea fiecărui cadru didactic de a-și dezvolta continuu repertoriul de intervenție.

Colaborarea cu elevii este primul nivel al acestui proces. Experiența didactică arată că regulile elaborate împreună cu elevii, ilustrate prin exemple concrete și reluate frecvent în contexte reale, sunt mult mai eficient interiorizate decât normele impuse formal. Discuțiile de dimineață, cercurile de comunicare și reflecția asupra situațiilor apărute în pauze devin contexte privilegiate de coproducere a regulilor conviețuirii, în care copiii nu sunt destinatari pasivi, ci parteneri activi ai propriei educații relaționale.

Dezvoltarea profesională a cadrului didactic se construiește, la rândul ei, prin exersarea sistematică a educației emoționale. Mulți elevi din ciclul primar manifestă comportamente agresive nu din intenție, ci din incapacitatea de a-și recunoaște și gestiona emoțiile, iar profesorul are nevoie de o formare continuă în acest domeniu pentru a alege corect instrumentele potrivite: povești terapeutice, jocuri de rol, materiale vizuale pentru identificarea emoțiilor. Participarea la cursuri de formare, schimbul de resurse cu alți colegi și documentarea permanentă transformă fiecare situație de conflict dintr-un incident de gestionat într-o oportunitate de rafinare profesională.

Stilul relațional al profesorului rămâne un reper esențial, dar el însuși este rezultatul unui parcurs de dezvoltare profesională conștientă. Copiii din ciclul primar învață în mare măsură prin

imitație, iar modelul oferit de adult este internalizat rapid. Un profesor care își gestionează calm emoțiile, explică regulile, ascultă activ și repară relațiile transmite implicit un model de rezolvare pașnică a conflictelor — o competență pe care cadrele didactice o dezvoltă adesea prin supervizare colegială, mentorat și reflecție asupra propriei practici.

La nivelul colectivului didactic, colaborarea dintre colegi joacă un rol central în consolidarea climatului de siguranță. Rutinele de început de zi, momentele zilnice de reflecție, jocurile cooperative și activitățile de lucru în echipă funcționează cu atât mai bine cu cât profesorii dintr-o școală le construiesc, le testează și le ajustează împreună. Comunitățile de învățare între cadre didactice — întâlnirile de catedră, discuțiile informale despre situații dificile, mentoratul între colegi cu experiență diferită — reprezintă o resursă de dezvoltare profesională la fel de valoroasă precum cursurile formale.

În practica de la clasă, aceste principii se concretizează în situații didactice simple, dar cu efect formativ semnificativ. De exemplu, în cazul unui conflict apărut în pauză pentru o jucărie, profesorul poate organiza o scurtă discuție ghidată de cinci minute, în care fiecare copil este invitat să spună ce s-a întâmplat și cum s-a simțit, iar soluția este formulată împreună sub forma unei reguli clare pentru jocul următor. În situațiile de excludere a unui coleg dintr-o activitate, o strategie eficientă este reorganizarea sarcinii în echipe mici, cu roluri distribuite, astfel încât fiecare elev să aibă o responsabilitate vizibilă — un exercițiu care dezvoltă, în același timp, competențele de colaborare ale copiilor.

Un alt exemplu frecvent este gestionarea tachinărilor verbale. În locul sancționării imediate, profesorul poate propune un exercițiu de perspectivă, în care elevii sunt invitați să descrie cum se simte o persoană ironizată și ce alternative de comunicare ar fi fost posibile. În activitățile de dimineață, utilizarea unui „termometru al emoțiilor", prin care copiii indică starea lor afectivă, permite prevenirea timpurie a tensiunilor și oferă profesorului informații utile pentru ajustarea propriei strategii didactice — un exemplu concret de învățare permanentă din practică.

Pentru profesorii de ciclul primar, sunt deosebit de utile și intervențiile legate de tranzițiile dintre activități, momente frecvent generatoare de tensiuni. De pildă, în trecerea de la pauză la ora de curs, utilizarea unui ritual scurt de liniștire — un exercițiu de respirație, un cântec calm sau o numărătoare ritmică — reduce impulsivitatea și previne conflictele apărute din grabă și agitație. În cazul elevilor care reacționează prin lovire sau împingere, profesorul poate introduce un „colț al liniștirii", unde copilul este ghidat să-și regleze emoțiile înainte de a reveni în activitate; astfel de soluții circulă cel mai bine atunci când sunt împărtășite între colegi și adaptate colaborativ specificului fiecărei clase.

Adaptarea diferențiată a acestor strategii, în funcție de nivelul de vârstă, este ea însăși un exercițiu de dezvoltare profesională continuă. În clasele I–II, situațiile didactice eficiente sunt cele scurte, concrete și puternic ghidate de adult. După o ceartă pentru materiale, profesorul poate utiliza „roata emoțiilor", invitând copiii să indice cum s-au simțit și să formuleze propoziții

simple despre propria stare. În clasele III–IV, unde elevii dispun de un vocabular emoțional mai bogat, pot fi introduse tehnici mai elaborate: organizarea unui cerc restaurativ scurt, care permite exprimarea impactului asupra relației, sau redactarea unor „mesaje eu" de tipul „Mă simt... când... și aș avea nevoie de...", care îi învață pe copii să comunice asertiv.

Programele de peer mediation ilustrează poate cel mai bine felul în care colaborarea și dezvoltarea profesională se susțin reciproc. Medierea între egali în ciclul primar nu este un proces formal, ci o activitate ghidată de învățare a dialogului și a reparării relațiilor. Eleviimediatori sunt formați în tehnici simple de ascultare și reformulare, iar conflictele abordate sunt minore: certuri pentru jucării, neînțelegeri în joc, excluderi temporare. Pentru profesor, coordonarea unui astfel de program presupune formare specifică și colaborare strânsă cu consilierul școlar, care sprijină atât pregătirea elevilor-mediatori, cât și supervizarea situațiilor mai complexe.

Colaborarea cu familia rămâne esențială la această etapă de vârstă, deoarece comportamentele copiilor sunt puternic influențate de mediul familial. Comunicarea frecventă cu părinții, clarificarea așteptărilor și coerența mesajelor educative previn apariția unor inconsecvențe care pot amplifica

dificultățile comportamentale. Parteneriatul școală–familie funcționează cel mai bine atunci când este construit ca un dialog continuu, nu doar ca o intervenție punctuală în situații de criză, iar consilierul școlar poate sprijini profesorul în identificarea timpurie a elevilor cu nevoi speciale de suport emoțional.

Evaluarea climatului clasei trebuie să fie continuă, sensibilă la detalii și, la rândul ei, un prilej de reflecție profesională colaborativă. Observația sistematică, discuțiile individuale cu elevii, analiza situațiilor recurente și schimbul de observații cu alți colegi permit ajustarea rapidă a strategiilor. Prevenirea eficientă la această vârstă se bazează pe intervenții timpurii, susținute de o rețea de colaborare solidă, înainte ca tiparele comportamentale să se rigidizeze.

În concluzie, prevenirea violenței în ciclul primar este inseparabilă de misiunea formativă a școlii, dar și de capacitatea profesorului de a colabora și de a se dezvolta profesional în mod constant. Mai mult decât controlul comportamentelor, miza reală este formarea treptată a unor copii capabili să-și gestioneze emoțiile, să respecte reguli și să construiască relații sănătoase — un demers pe care profesorul nu îl duce singur, ci alături de elevi, de colegi, de familii și de consilierul școlar. Prin colaborare susținută și dezvoltare profesională continuă, cadrul didactic devine principalul arhitect al unui climat de siguranță care sprijină nu doar învățarea, ci și dezvoltarea caracterului.

BIBLIOGRAFIE

1. Ministerul Educației. (2023). *Managementul cazurilor de violență asupra*
2. *antepreșcolarilor/ preșcolarilor/elevilor și personalului unității de învățământ, precum și*
3. *al altor situații corelate în mediul școlar*.
4. Ministerul Educației. (2024a). *Planul național de combatere a violenței școlare*.
5. Ministerul Educației. (2024b). *Programul de prevenire a violenței și a infracțiunilor în*
6. *mediul școlar „Împreună prindem curaj”*.
7. Ministerul Educației. (2024c). *Profilul și standardele profesionale ale cadrului didactic*
8. *din învățământul preuniversitar, pe etape de carieră și pe niveluri de învățământ*.
9. Poliția Română & Fundația Neuroatipic. (2024). *Cum să oprești bullyingul și să schimbi*
10. *destine: Ghid de prevenire și gestionare eficientă a bullyingului pentru cadrele didactice*.

EDUCAȚIA PENTRU SUSTENABILITATE PRIN ÎNVĂȚARE NONFORMALĂ

Prof. dr. Sasu Liliana-Iuliana
Școala Gimnazială „Orest Renei” Burla

Rezumat

Educația pentru sustenabilitate reprezintă una dintre direcțiile prioritare ale educației contemporane, în contextul schimbărilor climatice, al diminuării resurselor naturale și al necesității formării unor comportamente responsabile față de mediu. În acest context, educația nonformală oferă oportunități semnificative pentru dezvoltarea unor competențe transferabile în viața cotidiană, prin experiențe de învățare bazate pe explorare, colaborare, experiment și reflecție.

Prezentul articol valorifică experiența de proiectare a celei de-a III-a ediții a școlii de vară „Eroii energiilor regenerabile”, inițiativă educațională interdisciplinară și incluzivă destinată unui grup de 80 de elevi din mediul rural și urban, aparținând ciclurilor primar, gimnazial și liceal. Proiectul propune integrarea educației ecologice cu dezvoltarea abilităților de viață, a autonomiei personale, a gândirii critice, a creativității și a competențelor socio-emoționale. Demersul pedagogic este fundamentat pe învățarea experiențială, lucrul în echipă, investigația de teren, storytelling, dramatizare, joc de rol și activități practice.

Particularitatea proiectului constă în transformarea unor concepte științifice referitoare la energiile regenerabile și schimbările climatice în experiențe accesibile și atractive pentru copii. Vizita la stația meteorologică, experimentele privind energia solară și eoliană, realizarea unor produse din materiale reciclabile și crearea colectivă a unui basm despre energiile regenerabile construiesc un parcurs educațional de la observare și înțelegere la creație și acțiune.

Articolul analizează fundamentele pedagogice ale proiectului, structura activităților, strategiile de incluziune, modalitățile de evaluare și perspectivele de sustenabilitate. Modelul propus evidențiază potențialul școlii de vară de a transforma vacanța într-un spațiu educațional relevant, în care elevii pot deveni participanți activi la propria formare și promotori ai unui comportament responsabil față de mediu și comunitate.

Cuvinte-cheie: educație pentru sustenabilitate, educație nonformală, energii regenerabile, GreenComp, incluziune, abilități de viață, învățare experiențială, storytelling.

1. Introducere

Problemele de mediu și schimbările climatice au depășit de mult sfera preocupărilor strict științifice, devenind teme majore ale educației și ale dezvoltării societății. Într-o lume caracterizată prin consum accelerat de resurse, transformări climatice și necesitatea tranziției către modele economice și sociale sustenabile, școala are responsabilitatea de a forma nu doar competențe cognitive, ci și atitudini, valori și comportamente compatibile cu principiile dezvoltării durabile.

Educația pentru mediu nu poate fi redusă la transmiterea unor informații despre poluare, reciclare sau protejarea naturii. Ea presupune dezvoltarea capacității elevilor de a înțelege relațiile complexe dintre activitatea umană și mediul natural, de a analiza consecințele propriilor alegeri și de a participa la identificarea și implementarea unor soluții.

În acest sens, educația nonformală oferă un cadru pedagogic favorabil. Activitățile desfășurate în afara rutinei școlare tradiționale permit utilizarea unor metode active, participative și interdisciplinare.

Elevul nu mai este doar receptor al informației, ci observator, cercetător, creator, partener de dialog și membru al unei echipe.

Pornind de la aceste premise, propunem în cele ce urmează un proiect educațional dedicat formării comportamentelor sustenabile și dezvoltării abilităților de viață, „Eroii energiilor regenerabile”.

Proiectul pornește de la o întrebare pedagogică fundamentală: **Cum putem transforma educația pentru mediu dintr-un ansamblu de informații într-o experiență personală, relevantă și transferabilă în viața de zi cu zi?**

Răspunsul propus este reprezentat de un parcurs educațional care combină cercetarea, experimentul, creativitatea, jocul, arta și cooperarea.

2. Fundamentarea pedagogică a demersului

Proiectarea școlii de vară are la bază principiile învățării active și experiențiale. Activitățile sunt construite astfel încât elevii să treacă succesiv prin etape de observare, explorare, interpretare, aplicare, creație și reflecție.

O asemenea abordare este relevantă mai ales în cazul educației pentru sustenabilitate, deoarece problemele de mediu presupun conexiuni între discipline și necesită o perspectivă sistemică. Conceptul de energie, spre exemplu, poate fi analizat simultan din perspectiva științelor, geografiei, tehnologiei, matematicii, educației civice și limbii și literaturii române.

În proiectul „Eroii energiilor regenerabile”, interdisciplinaritatea este dublată de caracterul nonformal al activităților. Spațiile de învățare sunt extinse dincolo de sala de clasă: curtea școlii, spațiile naturale și stația meteorologică devin contexte educaționale.

Un rol important îl are și cadrul european GreenComp, care susține dezvoltarea competențelor necesare pentru un viitor sustenabil. În proiect, aceste competențe sunt transpuse într-un limbaj accesibil vârstei elevilor, prin activități practice și creative. Astfel, sustenabilitatea nu este abordată exclusiv ca temă teoretică, ci ca **mod de a gândi, de a coopera și de a acționa**.

3. Scopul și obiectivele proiectului

Scopul general al proiectului este dezvoltarea abilităților de viață, a autonomiei personale și a co-responsabilității socio-ecologice în rândul celor 80 de elevi participanți, prin formarea unor comportamente de consum responsabil și utilizarea rațională a resurselor.

Pentru atingerea acestui scop au fost formulate următoarele obiective, care dezvoltă simultan la elevi dimensiunile cognitivă, practică, creativă, socio-afectivă și civică: identificarea și clasificarea principalelor tipuri de energie regenerabilă; dezvoltarea capacității de argumentare și a gândirii critice în raport cu problemele de mediu; stimularea creativității și a exprimării prin storytelling și dramatizare; dezvoltarea empatiei, cooperării și incluziunii sociale; formarea unor deprinderi ecologice aplicabile în viața cotidiană.

4. Grupul-țintă și dimensiunea incluzivă

Un element definitoriu al proiectului îl reprezintă diversitatea grupului-țintă. Sunt incluși 80 de elevi provenind atât din mediul rural, cât și din mediul urban: 20 de elevi din ciclul primar, 54 din ciclul gimnazial și 6 elevi de liceu.

Diversitatea este considerată nu o dificultate de gestionat, ci o resursă pedagogică. Proiectul reunește elevi cu experiențe sociale și familiale diferite, inclusiv copii provenind din medii dezavantajate, zone izolate, familii cu venituri reduse, familii monoparentale, familii în care părinții sunt plecați în străinătate, precum și elevi cu dificultăți de învățare sau cerințe educaționale speciale.

Organizarea elevilor în echipe mixte, alcătuite din copii de vârste și medii diferite, urmărește reducerea barierelor sociale și dezvoltarea relațiilor interpersonale armonioase.

În acest context, incluziunea nu reprezintă o activitate separată, ci un principiu transversal al întregului proiect. Jocurile de cunoaștere, activitățile colaborative, blazoanele eco, experimentele și dramatizarea sunt concepute astfel încât fiecare elev să poată contribui la produsul colectiv.

5. Metodologia proiectului

Metodologia proiectului combină mai multe strategii de învățare activă:

învățarea prin experiment; investigația de teren; învățarea colaborativă; storytelling-ul; jocul de rol; dramatizarea; reciclarea creativă; reflecția individuală și de grup; învățarea bazată pe produse concrete.

Această abordare permite descoperirea aceleiași teme din perspective diferite. De exemplu, energia eoliană poate fi mai întâi observată în relație cu factorii meteorologici, apoi explicată din perspectiva funcționării unei turbine, transpusă într-o machetă și, ulterior, integrată într-un personaj literar. În acest mod, informația științifică devine experiență, iar experiența se transformă în produs creativ.

6. Structura programului educațional

P rogramul se desfășoară pe parcursul a șase zile, fiecare zi având o tematică și o funcție pedagogică distinctă.

Ziua 1 – „Misiunea începe: întâlnirea Eroilor”

Prima zi are rolul de a crea climatul de siguranță și apartenență necesar activităților ulterioare. Elevii cunosc tematica proiectului, regulile grupului și conceptul de „Erou al Energiei”.

Activitatea „Harta Prieteniei” facilitează cunoașterea reciprocă, iar formarea echipelor mixte permite depășirea barierelor de vârstă, mediu și statut social.

Realizarea blazoanelor din materiale reciclate introduce încă din prima zi tema sustenabilității printr-o activitate creativă și colaborativă.

Ziua 2 – „Cercetători ai climei la Stația meteo”

Vizita la Stația Meteorologică Rădăuți introduce dimensiunea cercetării de teren. Elevii observă instrumentele meteorologice și discută relația dintre factorii climatici și producerea energiei regenerabile.

Activitatea „Vânătorii de fenomene” îi determină pe elevi să colecteze și să interpreteze informații despre starea vremii, vânt și radiație solară.

Această experiență are o funcție pedagogică importantă: conceptele abstracte sunt raportate la realitatea observabilă.

Ziua 3 – „Laboratorul soluțiilor verzi: puterea Naturii”

A treia zi este dedicată experimentului. Elevii descoperă principiile de funcționare ale sistemelor solare și eoliene și realizează produse experimentale. Machetele și circuitele simple contribuie la dezvoltarea gândirii tehnice și a capacității de rezolvare a problemelor. Jocul „Gospodăria sustenabilă” transferă tema energiei din spațiul școlar în viața cotidiană. Elevii identifică modalități concrete de reducere a consumului și a risipei.

Ziua 4 – „Eroi în Basmul Energiilor Regenerabile”

Una dintre cele mai originale componente ale proiectului este transformarea cunoștințelor științifice în produs literar.

Elevii creează colectiv un basm în care energiile regenerabile sunt personificate. Personajele – Făt-Frumos Solar, Împăratul Eolian, Zâna Izvoarelor, Zâna Pământului, Uriașul Bun al Pădurii, Uriașul Bun al Ogoarelor și Împăratul Cărbune – permit transpunerea conceptelor ecologice într-un univers narativ accesibil copiilor. Storytelling-ul facilitează dezvoltarea literației, a imaginației, a comunicării și a capacității de a construi semnificații.

Ziua 5 – „Eroi, pe scenă!”

În cea de-a cincea zi, basmul este transformat într-o piesă de teatru. Elevii își asumă roluri diverse: actori, regizori, scenografi și creatori de decoruri. Costumele și elementele scenografice sunt realizate din materiale reciclabile.

Activitatea are o valoare educațională complexă: dezvoltă exprimarea orală și corporală, capacitatea de cooperare, creativitatea și încrederea în sine.

Ziua 6 – „Gala Sustenabilității”

Ultima zi reprezintă etapa de sinteză și valorizare publică a rezultatelor. Spectacolul final, reflecția de grup, festivitatea de premiere și distribuirea broșurii cu basmul creat de elevi oferă participanților sentimentul finalizării unei experiențe comune. Diploma de „Erou al Energiei Regenerabile” are, dincolo de valoarea simbolică, rolul de a consolida identitatea pozitivă a elevului în raport cu protejarea mediului.

7. Evaluarea și monitorizarea

Evaluarea este concepută în concordanță cu caracterul nonformal al proiectului și evită presiunea evaluării tradiționale. Sunt utilizate metode precum observarea sistematică, portofoliul, autoevaluarea, interevaluarea, analiza produselor, reflecția de grup și chestionarele de satisfacție. Un instrument relevant este „Cercul Impresiilor”, în cadrul căruia elevii reflectează asupra experienței zilnice, a gradului de implicare și a progresului personal. Monitorizarea urmărește atât indicatorii cantitativi, cât și modificările comportamentale și socio-emoționale. Printre indicatorii cantitativi se regăsesc:

participarea celor 80 de elevi; formarea a 8 echipe mixte; realizarea a 8 blazoane ecologice; completarea a 80 de fișe de observație; realizarea unei machete experimentale; elaborarea unui basm colectiv; crearea și interpretarea unei piese de teatru; organizarea Galei Sustenabilității; acordarea a 80 de diplome; realizarea și distribuirea broșurii proiectului.

Indicatorii calitativi urmăresc dezvoltarea gândirii critice, a responsabilității civice, a empatiei, a cooperării, a creativității și a comportamentelor sustenabile.

8. Rezultate și impact preconizat

Având în vedere caracterul proiectiv al prezentului demers, rezultatele prezentate sunt rezultate așteptate, verificabile prin instrumentele de monitorizare și evaluare.

La nivel cognitiv, se anticipează o mai bună înțelegere a diferenței dintre resursele regenerabile și cele neregenerabile și o capacitate crescută de identificare a surselor de energie curată.

La nivel practic, elevii vor fi încurajați să transfere cunoștințele dobândite în comportamente concrete: reducerea risipei, economisirea energiei, reutilizarea materialelor și consumul responsabil.

La nivel socio-emoțional, activitățile colaborative sunt proiectate să contribuie la creșterea empatiei, a încrederii în sine și a capacității de comunicare.

Pentru elevii vulnerabili, participarea la activități nonformale poate constitui o oportunitate de afirmare într-un context mai puțin rigid decât cel al clasei tradiționale.

Un impact important este anticipat și asupra relației dintre școală și comunitate. Prin evenimentul final, resursele educaționale și implicarea elevilor devin vizibile pentru părinți și comunitatea locală.

9. Storytelling-ul ca strategie de mediere a cunoașterii științifice

O contribuție metodologică importantă a proiectului este utilizarea storytelling-ului pentru medierea unor conținuturi științifice.

Copiii întâlnesc frecvent dificultăți atunci când concepte abstracte, precum tranziția energetică, schimbările climatice sau eficiența energetică, sunt prezentate exclusiv prin explicații teoretice.

Prin personificare și narațiune, aceste concepte capătă sens și devin memorabile. „Împăratul Cărbune”, spre exemplu, poate simboliza dependența de combustibili fosili, în timp ce personajele

asociate energiei solare, eoliene, apei, pădurii și solului reprezintă alternativele sustenabile.

Important nu este doar produsul literar final, ci procesul prin care elevii negociază sensuri, formulează idei, argumentează, ascultă opiniile colegilor și construiesc împreună o poveste. Storytelling-ul devine astfel o punte între știință, limbaj, emoție și acțiune.

10. Dimensiunea de dezvoltare a abilităților de viață

Proiectul se încadrează în domeniul abilităților de viață deoarece urmărește transferul învățării în situații reale.

Elevii nu sunt învățați doar ce este energia regenerabilă, ci sunt provocați să răspundă unor întrebări concrete: Cum putem economisi energia acasă? Cum putem reduce risipa? Cum putem reutiliza materialele? Cum putem lucra cu persoane diferite de noi? Cum putem lua decizii responsabile?

În acest sens, educația pentru sustenabilitate devine educație pentru viață.

Competențele dezvoltate – cooperarea, comunicarea, autonomia, luarea deciziilor, rezolvarea de probleme, empatia și responsabilitatea – sunt transferabile în multiple contexte personale, școlare și comunitare.

11. Sustenabilitatea și multiplicarea rezultatelor

Sustenabilitatea proiectului este concepută dincolo de perioada celor șase zile. Resursele educaționale create pot fi valorificate ulterior în cadrul programelor „Săptămâna Verde”, „Școala Altfel” și al altor activități extracurriculare.

Un mecanism important îl constituie formarea unei rețele informale de „Ambasadori Eco”. Elevii participanți pot transmite colegilor deprinderile dobândite și pot inițiа activități de economisire a energiei, ecologizare și consum responsabil.

De asemenea, colaborarea cu instituțiile și organizațiile partenere poate contribui la extinderea modelului educațional și la dezvoltarea unor noi proiecte interdisciplinare.

Prin această perspectivă, școala de vară nu este privită ca un eveniment izolat, ci ca o intervenție educațională cu potențial de multiplicare.

12. Discuții

Modelul propus evidențiază faptul că educația pentru sustenabilitate poate deveni mai relevantă atunci când elevii sunt implicați direct în procese de observare, experimentare, creație și acțiune.

Un prim avantaj al proiectului îl reprezintă caracterul interdisciplinar. Energia regenerabilă nu este tratată ca un subiect aparținând unei singure discipline, ci devine punct de întâlnire între științe, tehnologie, literatură, arte și educație socială.

Un al doilea avantaj este caracterul incluziv. Gruparea elevilor în echipe eterogene creează contexte în care diferențele individuale pot deveni resurse pentru învățare.

Un al treilea avantaj îl constituie transferul către viața cotidiană. Activitățile sunt construite pentru ca elevii să poată identifica legături între ceea ce descoperă în cadrul proiectului și propriile comportamente.

Pe parcursul derulării proiectului, colectarea sistematică a datelor permite analiza impactului/rezultatelor prin chestionare pre/post, grile de observație, analiza produselor elevilor și măsurarea modificărilor în comportamentele declarate. Etapa conduce la reflecție privind beneficiile proiectului și, de asemenea, la o îmbunătățirea activităților nonformale.

13. Concluzii

Școala de vară „Eroii energiilor regenerabile” propune un model de educație pentru sustenabilitate bazat pe experiență, colaborare și creativitate.

Valoarea proiectului nu constă exclusiv în transmiterea unor cunoștințe despre energiile regenerabile, ci în transformarea acestora în contexte autentice de dezvoltare personală și socială. Prin

investigația de teren, experiment, storytelling, teatru și activități colaborative, elevii sunt încurajați să treacă de la poziția de beneficiari ai educației la cea de participanți activi și promotori ai schimbării.

Integrarea dimensiunii ecologice cu cea socială este esențială. Protejarea mediului presupune nu numai cunoaștere științifică, ci și capacitatea de a coopera, de a respecta diferențele, de a lua decizii responsabile și de a acționa în beneficiul comunității. În această perspectivă, „Eroul Energiei Regenerabile” devine mai mult decât un personaj al unui basm. El reprezintă metafora elevului care înțelege că schimbarea începe prin gesturi cotidiene, prin alegeri responsabile și prin implicare.

Școala de vară poate deveni, astfel, un laborator al cetățeniei active și al sustenabilității, în care vacanța este transformată într-un spațiu de învățare relevant, atractiv și incluziv.

BIBLIOGRAFIE

1. European Commission. (2022). *GreenComp: The European sustainability*
2. *competence framework*. Publications Office of the European Union.
3. European Commission. (2022). *REPowerEU Plan*. Brussels.
4. European Commission. (2019). *The European Green Deal*. Brussels.
5. Ministerul Educației. (2022). *Educația privind schimbările climatice și mediul în școli*
6. *sustenabile*.
7. Ministerul Educației. (2023). *Strategia națională privind educația pentru mediu și schimbări*
8. *climatice 2023–2030*.
9. UNESCO. (2020). *Education for Sustainable Development: A Roadmap*. Paris: UNESCO.
10. UNESCO. (2021). *Learn for Our Planet: A Global Review of How Environmental Issues*
11. *Are Integrated in Education*. Paris: UNESCO.

Educația prin experiență – Școala de Vară „EVO Vara”

Prof. Elena-Adriana HUIANU, Prof. Gabriela CEORNODOLEA
Școala Gimnazială Nr. 6 Suceava
-structura Școala Gimnazială„Jean Bart”

Educația contemporană valorifică tot mai mult experiențele de învățare desfășurate în contexte nonformale, acestea contribuind la dezvoltarea competențelor-cheie și la formarea unei personalități autonome și responsabile. Astfel, activitățile nonformale reprezintă un mijloc eficient de dezvoltare și de consolidare a relației dintre școală, familie și comunitate. Articolul prezintă proiectul **Școala de Vară „EVO Vara”**, desfășurat în perioada **6–10 iulie 2026**, la Școala Gimnazială Nr. 6 Suceava- structura Școala Gimnazială „Jean Bart”, ca exemplu de bună practică în educația prin experiență. Proiectul a reunit **34 de elevi** într-un program educațional interdisciplinar construit în jurul unui scenariu de gamificare – **„Agentul Secret”** – prin care fiecare zi a devenit o misiune de învățare.

Activitățile au integrat educația rutieră, activitățile sportive, educația pentru patrimoniu, dezvoltarea personală și educația pentru valori, valorificând parteneriate cu instituții ale comunității. Analiza proiectului evidențiază rolul învățării experiențiale în dezvoltarea competențelor sociale, civice și motrice, precum și importanța utilizării gamificării ca strategie didactică de creștere a motivației și implicării elevilor.

Cuvinte-cheie: educație prin experiență, educație nonformală, școală de vară, bune practici, competențe-cheie, parteneriat educational, gamificare.

Introducere

Conceptul de **educație prin experiență** pornește de la ideea că elevii învață cel mai eficient atunci când sunt implicați direct în activități practice, când reflectează asupra propriilor experiențe și transferă ceea ce au învățat în situații noi. Astfel, școala devine un spațiu deschis către comunitate, iar învățarea depășește cadrul formal al clasei.

Pornind de la aceste premise, am inițiat proiectul **Școala de Vară „EVO Vara”**, prin care vacanța de vară a fost transformată într-o oportunitate de învățare activă, socializare și dezvoltare personală.

Școlile de vară reprezintă unul dintre cele mai eficiente cadre de valorificare a educației nonformale. Lipsa constrângerilor specifice programului școlar, desfășurarea activităților în medii variate și accentul pus pe cooperare și experiență directă transformă aceste proiecte în oportunități autentice de dezvoltare personală. Programul a fost construit în jurul conceptului **„Agentul Secret”**, fiecare zi reprezentând o nouă misiune prin care elevii au descoperit, au explorat, au cooperat și au învățat. Originalitatea proiectului constă în utilizarea unei povești educaționale care a conectat toate activitățile într-un scenariu coerent. Astfel, elevii nu au fost simpli participanți la ateliere și jocuri, ci au devenit personaje active într-o aventură în care fiecare provocare a avut un scop educativ clar.

Fundamentare teoretică

Învățarea prin experiență ocupă un loc important în pedagogia modernă. John Dewey considera că educația trebuie să pornească din experiențele reale ale elevului, iar școala

trebuie să creeze situații autentice de învățare, care să stimuleze gândirea critică, colaborarea și responsabilitatea.

A. Kolb dezvoltă această perspectivă prin modelul învățării experiențiale, potrivit căruia procesul de învățare presupune patru etape: experiența concretă, reflecția asupra experienței, conceptualizarea și aplicarea în contexte noi. În acest model, elevul este participant activ, iar profesorul devine facilitator al învățării.

La nivel european, Recomandarea Consiliului Uniunii Europene privind competențele-cheie pentru învățarea pe tot parcursul vieții evidențiază importanța dezvoltării competențelor personale, sociale și civice prin activități practice și colaborative. În același timp, Legea învățământului preuniversitar nr. 198/2023 încurajează valorificarea activităților nonformale și colaborarea școlii cu instituțiile comunității.

În acest context, școala de vară reprezintă un cadru educațional flexibil, care facilitează învățarea prin experiență și dezvoltarea competențelor într-un mediu stimulativ și prietenos.

Prezentarea proiectului „Școala de Vară EVO Vara”

Proiectul **Școala de Vară „EVO Vara”** a fost conceput ca o alternativă educațională pentru perioada vacanței de vară, având ca scop dezvoltarea armonioasă a elevilor prin activități interdisciplinare și experiențiale. Programul a fost realizat în colaborare cu parteneri din comunitate, demonstrând că educația de calitate se construiește prin cooperarea dintre școală și instituțiile locale. Activitățile au urmărit: promovarea unui stil de viață sănătos; dezvoltarea competențelor motrice și sociale; educarea spiritului civic; stimularea creativității; dezvoltarea autonomiei și responsabilității elevilor; consolidarea relațiilor dintre elevi, profesori și comunitate.

Contextul proiectului și parteneriatul educațional

Un element definitoriu al proiectului l-a constituit **parteneriatul educațional**, care a permis extinderea spațiului de învățare dincolo de sala de clasă și a oferit elevilor contexte autentice de interacțiune cu specialiști și instituții reprezentative ale comunității. În implementarea proiectului au fost implicați următorii parteneri:

Inspectoratul de Poliție Județean Suceava, care a desfășurat activități de educație rutieră și prevenire în **Parcul de Agrement „Tătărași”** Suceava, contribuind la formarea unor comportamente responsabile în trafic; **Centrul Școlar de Educație Incluzivă (CSEI) Suceava**, implicat în promovarea educației incluzive, a colaborării și a activităților adaptate nevoilor tuturor copiilor; **Biblioteca Orășenească Gura Humorului**, care a susținut activități de lectură, explorare și valorificare a resurselor culturale, stimulând curiozitatea și interesul pentru cunoaștere; **Mănăstirea Gura Humorului**, care a oferit elevilor oportunitatea de a descoperi patrimoniul spiritual și cultural local, promovând valori precum respectul, solidaritatea și responsabilitatea.

Prin implicarea acestor parteneri, elevii au beneficiat de experiențe autentice de învățare, desfășurate în contexte variate și relevante pentru dezvoltarea lor. Activitățile au demonstrat

că educația de calitate se construiește prin cooperarea dintre școală și comunitate, fiecare instituție contribuind, prin expertiza sa, la formarea unor competențe esențiale pentru viață. Astfel, Școala de Vară **„EVO Vara”** a depășit statutul unui program recreativ, devenind un model de colaborare interinstituțională și de valorificare a resurselor comunității în beneficiul educației elevilor.

Activități desfășurate

Programul Școlii de Vară a inclus activități variate, concepute astfel încât fiecare elev să își poată valorifica aptitudinile și interesele. Festivitatea de deschidere a favorizat cunoașterea participanților și formarea echipelor de lucru. Activitățile de educație rutieră, realizate în colaborare cu reprezentanții Inspectoratului de Poliție Județean Suceava, au oferit elevilor posibilitatea de a aplica în situații practice regulile de circulație și comportamentul preventiv. Activitățile sportive și jocurile organizate în Parcul Ariniș au urmărit dezvoltarea calităților motrice, a spiritului de echipă și a fair-play-ului. Atelierele de educație artistică au stimulat creativitatea și exprimarea liberă prin pictură și activități practice în cadrul Bibliotecii Orășenești Gura Humorului. Vizita la Mănăstirea Gura Humorului a oferit elevilor un prilej de reflecție asupra valorilor morale, respectului și responsabilității față de comunitate. Întregul program a fost completat de jocuri de cooperare, activități recreative și momente de evaluare și reflecție asupra

experiențelor trăite. Proiectul a avut ca obiectiv general dezvoltarea armonioasă a elevilor prin activități nonformale care să îmbine educația pentru sănătate, educația rutieră, educația culturală și spirituală, dezvoltarea personală și activitățile sportive. Pentru atingerea acestui obiectiv, a fost construit un scenariu educațional unitar, având ca temă **„Agentul Secret”**, fiecare zi reprezentând o nouă misiune prin care participanții au descoperit, au explorat și au învățat prin experiență directă.

Obiectivul general al proiectului a fost dezvoltarea armonioasă a elevilor prin activități de educație nonformală care să stimuleze participarea, responsabilitatea și învățarea prin experiență.

Obiectivele specifice au urmărit:

dezvoltarea competențelor sociale și civice; promovarea unui stil de viață sănătos prin activități sportive și recreative; formarea unui comportament preventiv și responsabil în trafic; valorificarea patrimoniului cultural și spiritual local; stimularea creativității și a spiritului de inițiativă; consolidarea relației dintre școală și comunitate prin parteneriate educaționale.

Prin structura sa, proiectul a urmărit nu doar desfășurarea unor activități recreative, construirea unui traseu educațional coerent, în care fiecare experiență să contribuie la formarea unor competențe transferabile în viața de zi cu zi.

Ziua I – „Misiunea Agentului Secret al Școlii de Vară”

Prima zi a Școlii de Vară „EVO Vara” a avut rolul de a facilita integrarea participanților și de a crea cadrul necesar desfășurării activităților din întreaga săptămână. În locul unei prezentări clasice, deschiderea proiectului a fost organizată sub forma unei misiuni tematice inspirate din universul agenților secreți. Fiecare dintre cei **33 de participanți** a primit un ecuson personalizat, un „pașaport de agent” și a fost invitat să accepte provocarea de a deveni

membru al echipei **EVO Vara**.Încă din primele momente, elevii au înțeles că vor participa la o experiență diferită de activitățile școlare obișnuite. Povestea proiectului, regulile jocului și misiunile propuse au creat un climat pozitiv și au stimulat curiozitatea și implicarea.

Metode și tehnici didactice

Pentru desfășurarea activităților au fost utilizate metode interactive specifice educației nonformale: gamificarea, jocuri de cunoaștere (ice-breakers), învățarea prin cooperare, conversația euristică, învățarea prin descoperire, jocul de rol.

Descrierea activităților

După festivitatea de deschidere, elevii au fost invitați să intre în povestea **Agentului Secret EVO Vara**. Organizatorii au prezentat misiunea generală a proiectului și au explicat că fiecare zi va reprezenta o etapă importantă în formarea unui agent capabil să rezolve provocări prin inteligență, colaborare și perseverență.

Participanții au fost împărțiți în echipe, fiecare alegându-și un nume și un simbol reprezentativ. Au urmat jocuri de cunoaștere și exerciții de comunicare, prin care elevii au descoperit interese comune și au învățat să colaboreze.

Prima provocare a constat în rezolvarea unei serii de indicii ascunse în spațiul școlii. Pentru a finaliza misiunea, fiecare echipă a trebuit să comunice eficient, să împartă

Ziua a II-a – „Agentul Secret și Codul Circulației”

Cea de-a doua zi a fost dedicată educației rutiere și s-a desfășurat în colaborare cu reprezentanții **Inspectoratului de Poliție Județean Suceava**. Activitatea a urmărit formarea unor comportamente preventive și responsabile în trafic prin metode interactive și experiențe practice.

Tema zilei – **„Agentul Secret și Codul Circulației”** – a integrat conținuturile specifice educației rutiere într-un scenariu atractiv. Elevii au primit misiunea de a descifra „codul” unei agent responsabil, demonstrând că pot lua decizii conduit corecte în situații reale.

Metode și tehnici didactice

responsabilitățile și să găsească soluții împreună. Activitatea a fost completată de jocuri dinamice și exerciții de cooperare, menite să consolideze relațiile dintre participanți.

La finalul zilei, fiecare elev și-a completat **„Pașaportul Agentului Secret”**, consemnând prima misiune îndeplinită și competențele dobândite.

Au fost utilizate: demonstrația, explicația, jocul de rol, traseul aplicativ, învățarea prin descoperire, exerciții practice.

Descrierea activităților

Sub îndrumarea polițiștilor rutieri, elevii au participat la ateliere practice privind regulile de circulație pentru pietoni și bicicliști, semnificația indicatoarelor rutiere și comportamentul preventiv în apropierea carosabilului.

Pornind de la scenariul zilei, fiecare echipă a

primit o serie de misiuni: identificarea indicatoarelor,

rezolvarea unor situații-problemă, parcurgerea unui traseu aplicativ și simularea unor contexte reale de trafic. Elevii au analizat împreună variantele corecte de acțiune și au argumentat deciziile luate. Învățarea s-a realizat în Parcul de Agrement „Tătărași” Suceava prin experiență directă, iar implicarea polițiștilor a conferit autenticitate activităților și a facilitat dialogul dintre elevi și specialiști.

Integrarea educației rutiere într-un scenariu de gamificare a crescut semnificativ interesul elevilor pentru activitate. Colaborarea cu specialiști din cadrul Inspectoratului de Poliție Județean Suceava a adus un plus de credibilitate și relevanță învățării, iar exercițiile practice au facilitat transferul cunoștințelor în situații reale

Ziua a III-a – „Agentul Secret și Misterul Comorii” – Învățare prin explorare și

mișcare

Cea de-a treia zi a Școlii de Vară **„EVO Vara”** s-a desfășurat în **Parcul Ariniș din Gura Humorului**, un spațiu care a oferit cadrul ideal pentru activități de explorare, orientare și mișcare cu finalizare la Biblioteca Orășenească Gura Humorului. Tema zilei – **„Agentul Secret și Misterul Comorii”** – a fost concepută ca un joc de aventură educațională, în care elevii au devenit exploratori și rezolvitori de probleme.

Activitatea a urmărit integrarea exercițiului fizic cu învățarea experiențială, dezvoltând simultan competențele motrice, cognitive și sociale.

Metode și tehnici didactice

Metode specifice educației nonformale: învățarea prin experiență, treasure hunt (vânătoare de comori), învățarea prin cooperare, problematizarea, gamificarea, observația sistematică.

Descrierea activităților

Misiunea zilei a început prin descoperirea unei scrisori misterioase care anunța dispariția unei comori ascunse în Parcul Ariniș. Pentru recuperarea acesteia, echipele de agenți au primit o hartă și o serie de indicii care puteau fi descifrate doar prin colaborare.

și experiențelor acumulate împreună. Activitatea a demonstrat că mișcarea și jocul pot constitui contexte autentice de învățare, în care elevii își dezvoltă simultan competențele motrice, cognitive și sociale.Mișcarea și jocul prin activitățile demonstrate pot constitui contexte autentice de învățare, în care elevii își dezvoltă simultan competențele motrice, cognitive și sociale.

Experiența zilei a evidențiat eficiența utilizării gamificării și a învățării prin explorare în dezvoltarea competențelor-cheie. activităților sportive cu provocările cognitive a favorizat participarea activă și a demonstrat că educația fizică poate fi integrată cu succes în proiecte interdisciplinare.

Ziua a IV-a – „Agentul Secret și Misterele Timpului” – Descoperirea patrimoniului cultural și spiritual

Cea de-a patra zi a fost dedicată explorării patrimoniului local și educației pentru valori, prin desfășurarea activităților la Muzeul Obiceiurilor Populare din Bucovina și la Mănăstirea Gura Humorului. Tema **„Agentul Secret și Misterele Timpului”** a urmărit dezvoltarea respectului pentru istorie, tradiții și identitatea culturală.

Elevii au fost provocați să descopere „indicii ale trecutului”, înțelegând că un bun agent trebuie să cunoască istoria locurilor și valorile comunității din care face parte.

Metode și tehnici didactice

Pe parcursul traseului, elevii au avut de parcurs probe sportive, exerciții de îndemânare, jocuri de orientare și provocări logice. Fiecare probă rezolvată oferea un nou indiciu, conducând echipele către următoarea etapă a misiunii.

Activitățile au alternat momentele de efort fizic cu cele de reflecție și analiză, demonstrând elevilor că succesul depinde atât de condiția fizică, cât și de comunicare, organizare și respectarea regulilor. La finalul traseului, toate echipele au reușit să descopere „comoara”, simbol al cunoștințelor

Îmbinarea

Pentru desfășurarea activităților au fost utilizate:

învățarea prin descoperire; observația dirijată; conversația euristică; investigația; studiul de caz; jurnalul de reflecție.

Descrierea activităților

Misiunea zilei a început la muzeu, unde elevii au primit sarcina de a identifica obiecte care ofereau indicii despre trecutul comunității. Organizați pe echipe, aceștia au analizat exponatele, au completat fișe de observație și au formulat ipoteze privind rolul și utilizarea diferitelor obiecte. Activitatea a continuat la Mănăstirea Gura Humorului, unde elevii au descoperit elemente de patrimoniu religios și au discutat despre valorile care stau la baza vieții comunitare: respectul, solidaritatea, responsabilitatea și grija față de semeni.

deveni atractivă fără a pierde din rigoarea educațională. Colaborarea cu instituțiile comunității a oferit autenticitate experienței și a contribuit la dezvoltarea competențelor culturale și civice ale elevilor.

Ziua a V-a – „Gala Agenților Secreți de la EVO Vara” – Evaluarea experienței și celebrarea reușitei

Ultima zi a Școlii de Vară **„EVO Vara”** a fost concepută ca un moment de sinteză, reflecție și valorizare a experiențelor acumulate pe parcursul celor cinci zile de activități. Sub genericul **„Gala Agenților Secreți de la EVO Vara”**, elevii au avut ocazia să rememoreze misiunile îndeplinite, să își prezinte realizările și să celebreze succesul unei experiențe educaționale construite prin cooperare, implicare și învățare prin experiență. Spre deosebire de o festivitate obișnuită de încheiere, gala a fost concepută ca o **evaluare autentică**, în care accentul a fost pus pe progresul fiecărui elev, pe reflecția asupra procesului de învățare și pe recunoașterea contribuției fiecărui participant la succesul proiectului.

Metode și tehnici didactice utilizate:

Întreaga activitate a fost construită ca o investigație, fiecare echipă având misiunea de a descoperi „misterele timpului” și de a demonstra că trecutul poate oferi lecții importante pentru prezent. Elevii au demonstrat că pot înțelege și valorifica patrimoniul local atunci când învățarea este

organizată într-un mod interactiv și contextualizat. Integrarea patrimoniului cultural și spiritual în cadrul unei activități de tip „misiune” a demonstrat că învățarea poate

reflecția ghidată; conversația euristică; turul galeriei; jocuri de evaluare; feedback colegial; autoevaluarea; ceremonia de recunoaștere a meritelor.

Descrierea activităților

Gala a debutat printr-o retrospectivă a celor cinci misiuni desfășurate în cadrul proiectului. Prin intermediul fotografiilor și al materialelor realizate pe parcursul săptămânii, elevii au retrăit cele mai importante momente și au discutat despre provocările pe care le-au depășit. Fiecare echipă și-a prezentat experiența, evidențiind lecțiile învățate și modul în care colaborarea a contribuit la succesul misiunilor. În cadrul unui moment de reflecție, elevii au completat **„Jurnalul Agentului Secret”**, răspunzând la întrebări precum:

Ce am învățat în această săptămână? Care a fost cea mai interesantă misiune? Ce competențe am descoperit că am? Cum voi folosi ceea ce am învățat în viața de zi cu zi?

Un moment emoționant al galei a fost **ceremonia de absolvire a Agenților Secreți EVO Vara**, în cadrul căreia fiecare participant a primit diplomă și insigna simbolică de **„Agent Secret EVO Vara”**, ca recunoaștere a implicării, creativității și spiritului de echipă. Atmosfera festivă a fost completată de jocuri interactive, momente artistice și activități de socializare, care au consolidat relațiile create pe parcursul școlii de vară.

Evaluarea finală a evidențiat impactul pozitiv al proiectului asupra participanților.

Cadrele didactice au constatat:

implicarea activă a tuturor elevilor pe parcursul celor cinci zile; dezvoltarea spiritului de echipă și a colaborării; îmbunătățirea comunicării și a relațiilor dintre participanți; creșterea încrederii în propriile capacități; manifestarea unei atitudini responsabile și proactive în cadrul activităților.

Feedbackul oferit de elevi a evidențiat faptul că tema **„Agentul Secret”** a reprezentat principalul factor motivațional al proiectului, contribuind la transformarea învățării într-o experiență captivantă și memorabilă. Din perspectivă pedagogică, **Gala Agenților Secreți de la EVO Vara** a reprezentat nu doar finalul unei școli de vară, ci și confirmarea faptului că educația prin experiență poate transforma procesul de învățare într-o experiență semnificativă, cu efecte durabile asupra dezvoltării personale și sociale a elevilor

Reflecțiile elevilor

Câteva dintre impresiile consemnate la finalul proiectului au surprins cel mai bine impactul experienței:

Concluzii

Educația modernă presupune crearea unor experiențe de învățare care să depășească limitele clasei și să valorifice resursele comunității. Școala de Vară **„EVO Vara”** demonstrează că educația nonformală, atunci când este fundamentată pedagogic și organizată în parteneriat cu instituțiile locale, poate contribui semnificativ la dezvoltarea competențelorcheie ale elevilor.

Originalitatea proiectului constă în utilizarea conceptului **„Agentul Secret”**, care a transformat activitățile educaționale într-o experiență unitară și motivantă. Fiecare zi a reprezentat o etapă a unei misiuni de învățare, iar fiecare provocare a devenit o oportunitate de dezvoltare personală, socială și civică.

Rezultatele obținute confirmă faptul că învățarea prin experiență, susținută de metode interactive și de parteneriate solide cu comunitatea, contribuie la formarea unor elevi activi, responsabili și capabili să colaboreze eficient. În același timp, proiectul evidențiază rolul cadrului didactic ca facilitator al învățării și promotor al inovației educaționale.

Considerăm că **Școala de Vară „EVO Vara”** reprezintă un model de bună practică ce poate inspira alte unități de învățământ interesate să dezvolte programe educaționale nonformale, centrate pe elev, pe învățarea experiențială și pe colaborarea cu comunitatea. Succesul acestui proiect confirmă că educația de calitate se construiește prin implicare, creativitate și parteneriat, iar experiențele autentice de învățare rămân una dintre cele mai valoroase investiții în formarea generațiilor viitoare.

BIBLIOGRAFIE

1. Cerghit, I. (2006). *Metode de învățământ* (ediția a IV-a). Iași: Polirom.
2. Cucoș, C. (coord.). (2009). *Psihopedagogie pentru examenele de definitivare și grade*
3. *didactice*. Iași: Polirom.
4. Dewey, J. (1938). *Experience and Education*. New York: Macmillan.
5. Kolb, D. A. (1984). *Experiential Learning: Experience as the Source of Learning and*
6. *Development*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall.
7. Legea învățământului preuniversitar nr. 198/2023.
8. Recomandarea Consiliului Uniunii Europene din 22 mai 2018 privind competențele-
9. cheie pentru învățarea pe tot parcursul vieții.
10. *„În fiecare zi am avut impresia că fac parte*
11. *dintr-o aventură adevărată.”*
12. *„Nu am învățat doar lucruri noi, ci și cum*
13. *să am încredere în colegii mei.”*
14. *„Aș participa din nou fără să stau pe*
15. *gânduri.”*
16. *„Acum știu că și vacanța poate fi un loc*
17. *unde înveți prin joc.”*

Învățare continuă pentru excelență în profesie

informatician Gabriela NENEC
C.N. „Ștefan cel Mare” Suceava

În societatea actuală, caracterizată prin schimbări accelerate și printr-un ritm rapid al dezvoltării tehnologice, profesionale și sociale, învățarea continuă a devenit o necesitate, nu doar o opțiune. Nicio profesie nu mai poate fi practicată eficient exclusiv pe baza cunoștințelor dobândite în perioada formării inițiale, deoarece realitatea profesională se transformă permanent, iar cerințele pieței muncii și ale societății evoluează constant. În acest context, învățarea continuă reprezintă una dintre cele mai importante condiții ale adaptării, ale performanței și ale excelenței în profesie.

A vorbi despre excelență profesională înseamnă a vorbi despre competență, responsabilitate, flexibilitate, capacitate de inovare și preocupare permanentă pentru calitatea muncii. Excelența nu se obține întâmplător și nu este rezultatul exclusiv al experienței acumulate în timp, ci se construiește printr-un proces continuu de dezvoltare, perfecționare și reflecție. În acest sens, învățarea continuă devine o strategie esențială prin care profesionistul își actualizează cunoștințele, își dezvoltă competențele și își consolidează capacitatea de a răspunde eficient provocărilor specifice domeniului în care activează.

Indiferent de profesie, omul care învață continuu își demonstrează disponibilitatea de a evolua, de a se adapta și de a rămâne relevant într-un mediu aflat în permanentă schimbare. Prin urmare, învățarea continuă nu este doar un instrument al dezvoltării profesionale, ci și o expresie a respectului față de propria muncă, față de beneficiarii acesteia și față de valorile profesiei.

Lumea în care trăim se caracterizează prin dinamism, mobilitate și acces rapid la informație. Apar tehnologii noi, metode de lucru moderne, instrumente digitale, forme diferite de comunicare și noi standarde de calitate în aproape toate domeniile de activitate. În acest context, profesioniștii se confruntă cu necesitatea de a se adapta permanent la schimbări, de a învăța lucruri noi și de a-și regândi practicile și strategiile de lucru.

Învățarea continuă reprezintă răspunsul firesc la această realitate. Ea presupune un proces constant de actualizare și aprofundare a cunoștințelor, de dezvoltare a competențelor și de perfecționare a atitudinilor profesionale. Simpla participare la cursuri sau formări nu este suficientă, învățarea continuă înseamnă deschidere față de nou, curiozitate intelectuală, capacitate de autoanaliză și dorință autentică de progres.

În prezent, succesul profesional nu depinde doar de ceea ce știe un individ la începutul carierei, ci de capacitatea sa de a învăța pe tot parcursul vieții. Acest lucru este valabil nu doar în profesiile tehnice, unde progresul tehnologic impune actualizări permanente, ci și în domeniile sociale, educaționale, economice sau culturale, unde schimbările de context și de mentalitate impun competențe tot mai diverse. Așadar, învățarea continuă este o condiție esențială pentru menținerea relevanței profesionale și pentru atingerea performanței.

Excelența în profesie nu înseamnă doar îndeplinirea corectă a unor sarcini sau atingerea unor obiective punctuale. Ea presupune asumarea muncii cu seriozitate, capacitatea de a oferi rezultate de calitate, disponibilitatea de a găsi soluții eficiente și dorința de a deveni tot mai bun în ceea ce faci. În acest sens, învățarea continuă este una dintre cele mai sigure căi spre excelență, deoarece îl ajută pe profesionist să își depășească limitele și să își valorifice potențialul.

Un prim avantaj al învățării continue este acela că oferă acces la informații actuale și la practici moderne. Un profesionist care se formează constant rămâne conectat la evoluțiile din domeniul său,

cunoaște schimbările legislative, metodologice sau tehnologice și poate integra mai ușor elementele de noutate în activitatea sa. Astfel, el nu doar execută sarcini, ci lucrează informat, conștient și adaptat la cerințele prezentului.

În același timp, învățarea continuă contribuie la dezvoltarea flexibilității profesionale. Întrun mediu de lucru în care apar des provocări noi, profesionistul are nevoie de capacitatea de a se

adapta rapid și eficient. Această adaptabilitate nu se formează spontan, ci prin exercițiul permanent al învățării, al reflecției și al deschiderii către experiențe noi.

Un alt aspect important este dezvoltarea încrederii în propriile competențe. Persoana care investește în propria formare devine mai sigură pe sine, mai capabilă să ia decizii, să își argumenteze opțiunile și să gestioneze situații complexe. În același timp, această încredere nu se bazează pe rutină sau pe impresia că „le știe pe toate”, ci pe convingerea că poate învăța mereu și că este pregătită să facă față schimbărilor.

Învățarea continuă se poate realiza în moduri foarte diverse. Ea include cursuri de formare, programe de perfecționare, specializări, studii postuniversitare, conferințe sau workshopuri. Aceste contexte oferă oportunitatea de a aprofunda anumite teme, de a dobândi competențe noi și de a intra în contact cu specialiști și practici relevante din domeniu.

Totuși, învățarea continuă nu se limitează la aceste forme oficiale. Ea se realizează și prin lectură de specialitate, prin documentare individuală, prin schimb de experiență cu alți colegi, prin participare la comunități profesionale, prin reflecția asupra propriilor reușite și dificultăți, precum și prin capacitatea de a învăța din practica profesia zi cu zi. Însă, cele mai valoroase lecții profesionale apar tocmai din analiza unei situații dificile, din observarea unei bune practici sau din dorința de a găsi o soluție mai bună pentru o problemă concretă.

În acest sens, învățarea continuă este și o formă de disciplină interioară. Ea presupune voința de a nu rămâne la nivelul minim necesar, ci de a căuta constant modalități de îmbunătățire. Profesionistul care aspiră la excelență nu așteaptă să fie trimis la un curs, ci își asumă activ propria dezvoltare și transformă experiența profesională într-o sursă permanentă de învățare.

Beneficiile învățării continue sunt multiple și se resimt atât la nivel individual, cât și la nivelul organizației sau al domeniului profesional în care persoana activează. Pentru individ, învățarea continuă aduce competență, siguranță, motivație și satisfacție profesională. Ea reduce riscul de stagnare, previne rutina și susține sentimentul de progres și de utilitate.

În același timp, un profesionist bine pregătit contribuie la creșterea calității serviciilor sau a activităților pe care le desfășoară, fie că ne referim la educație, sănătate, administrație, economie sau alte domenii, excelența profesională are un impact direct asupra beneficiarilor și asupra calității muncii. De aceea, învățarea continuă nu este importantă doar pentru succesul individual, ci și pentru prestigiul și eficiența profesiei în ansamblu.

În concluzie, învățarea continuă reprezintă una dintre cele mai valoroase investiții pe care un profesionist o poate face în propria carieră. Într-o lume în continuă schimbare, excelența în profesie nu mai poate fi concepută fără disponibilitatea de a învăța permanent, de a reflecta asupra propriei activități și de a răspunde cu responsabilitate noilor provocări. Cunoștințele dobândite la începutul formării profesionale sunt importante, dar ele trebuie completate, actualizate și valorificate permanent prin experiență, studiu și autoformare.

Prin învățare continuă, profesionistul își menține relevanța, își dezvoltă competențele, își consolidează încrederea și își crește capacitatea de a oferi rezultate de calitate. În același timp, el devine un model de seriozitate, de responsabilitate și de respect față de propria profesie. Excelența nu

este un punct final, ci un proces de devenire, iar în centrul acestui proces se află dorința permanentă de a învăța și de a deveni mai bun în fiecare etapă a parcursului profesional.

BIBLIOGRAFIE

1. 1. Cucoș, C. (coord.). *Pedagogie*. Iași: Polirom.
2. 2. Cerghit, I. *Sisteme de instruire alternative și complementare*. București: Aramis.
3. 3. Păun, E. *Școala – abordare sociopedagogică*. Iași: Polirom.
4. 4. Ministerul Educației și Cercetării – *Formare continuă*. Ministerul Educației și Cercetării –
5. Formare continuă
6. 5. Institutul de Științe ale Educației – *Formarea profesională continuă în România*. Institutul de
7. Științe ale Educației

FORMAREA COMPORTAMENTELOR ALIMENTARE SĂNĂTOASE LA VÂRSTA PREȘCOLARĂ: DE LA PROIECTARE DIDACTICĂ LA DEMERS APLICATIV-REFLEXIV

Prof. Paulencu Liliana
G.P.P. „Gulliver” Suceava

REZUMAT / ABSTRACT

Această lucrare metodico-științifică propune o reconfigurare analitică și reflexivă a unui demers didactic dedicat educației pentru sănătate în învățământul preșcolar. Trecând de la structura descriptivă a unui proiect didactic la o abordare fundamentată teoretic, articolul analizează rolul esențial al preșcolarității în consolidarea deprinderilor alimentare durabile. Sunt clarificate corelațiile dintre competențe, obiective operaționale măsurabile și strategiile euristice, integrând o perspectivă nutrițională riguroasă (cu accent pe identificarea amidonului și clarificarea rolului carbohidraților). De asemenea, lucrarea aduce în prim-plan justificările pedagogice ale metodologiei alese, protocolul strict de securitate pentru experimentul chimic ghidat, precum și analiza calitativă și cantitativă a rezultatelor efectiv obținute în urma implementării la grupă.

Cuvinte-cheie:*educație pentru sănătate, vârstă preșcolară, comportament alimentar, experiență directă, investigație experimentală, amidon, securitate didactică, reflexivitate pedagogică.*

INTRODUCERE ȘI RELEVANȚA TEMEI PENTRU DEZVOLTAREA COPILULUI

Vârsta preșcolară (3–6/7 ani) reprezintă o etapă ontogenetică crucială pentru edificarea arhitecturii de personalitate, dar și pentru structurarea deprinderilor fundamentale de viață, printre care stilul alimentar ocupă un loc central (Crețu, 2009). În contextul socio-educațional contemporan, marcat de o creștere alarmantă a incidenței obezității infantile, a sedentarismului și a consumului de alimente ultraprocesate, educația pentru sănătate nu mai poate constitui un element opțional sau periferic al curriculumului, ci o dimensiune transversală imperativă (OMS, 2021; MEC, 2019). Tranziția de la comportamente alimentare instinctive sau influențate exclusiv de mediul familial către alegeri conștiente și autonome necesită o intervenție didactică structurată. Copilul preșcolar își formează preferințele și reprezentările despre hrana sănătoasă prin îmbinarea experiențelor senzoriale direct trăite cu modelele culturale furnizate de adulți (Scaglioni et al., 2018). În consecință, grădinița devine un spațiu privilegiat în care noțiunile abstracte despre nutriție sunt transpuse în experiențe concrete de învățare, favorizând dezvoltarea integrată a preșcolarului pe plan cognitiv, socio-emoțional și psiho-motor.

FUNDAMENTAREA TEORETICĂ ȘI PSIHOPEDAGOGICĂ

Conform teoriei dezvoltării cognitive elaborate de Jean Piaget, preșcolarul se află în stadiul gândirii preoperaționale, caracterizat prin intuitivitate, egocentrism și dependență de percepția nemijlocită (Piaget, 1965). Din această perspectivă, predarea deductivă sau expozitivă a noțiunilor de nutriție este complet ineficientă. Copilul nu integrează concepte precum „vitamine”, „proteine” sau „glucide” prin simpla memorare a unor definiții, ci prin acțiune directă asupra obiectelor, prin manipulare, comparare și experimentare (Bruner, 1970). Teoria învățării experiențiale (Kolb, 1984) și perspectiva socio-constructivistă (Vîgotski, 1971) oferă cadrul conceptual pentru susținerea investigației directe în

grădiniță. Învățarea devine durabilă atunci când preșcolarul observă o reacție, formulează o ipoteză simplă, explorează și verbalizează constatarea sub îndrumarea cadrului didactic (care acționează în Zona Proximei Dezvoltări). Formarea comportamentelor alimentare nu se rezumă la nivelul cunoștințelor declarative, ci vizează atitudini și deprinderi practic-aplicative (Savage, 2007).

CLARIFICAREA RELAȚIEI DIDACTICE: COMPETENȚE, OBIECTIVE ȘI EVALUARE

Pentru a asigura rigoarea și coerența demersului didactic, tabelul de mai jos ilustrează alinierea dintre domeniile experiențiale (Domeniul Științe - DȘ și Domeniul Om și Societate - DOS), competențe, obiective operaționale formulate în termeni de comportamente observabile și măsurabile, precum și modalitățile de evaluare integrată:

Obiective Operaționale Activități de Învățare Modalități și Instrumente

Dimensiune /

Măsurabile Propuse de Evaluare

Competență

O1: Să identifice prezența Experiment ghidat:

Cognitivă / Evaluare formativă

sau absența amidonului în „Căutătorii de amidon” **Investigativă continuă:** Fișă de cel puțin 4 din 6 alimente – aplicarea picăturilor

înregistrare grafică a testate, pe baza schimbării de soluție de iod pe

rezultatelor experimentale culorii reactivului în diverse eșantioane *(Domeniul Științe)* (colorare/bifare). albastru-violet. alimentare. **Atitudinală / O2:** Să clasifice corect **Comportamentală** alimentele în două categorii Joc didactic și sortare **Observare sistematică:** („Alimente de consum de jetoane: „Semaforul Grilă de evaluare a zilnic” vs. „Alimente de Alimentației acurateței clasificării și a *(Domeniul Om și* consum ocazional”), Sănătoase”. argumentării verbale. *Societate)* argumentând alegerea.

Psiho-motorie /

O3: Să realizeze o farfurie Atelier practic-creativ: **Analiza produselor**

Practică

nutrițională echilibrată, „Farfuria mea **activității:** Rubrică de respectând proporțiile sănătoasă și colorată” evaluare a produsului finit recomandate pentru legume, (lipire, decupare, după criteriile de *(Domeniul Estetic și* fructe și cereale. asamblare). diversitate și proporție. *Creativ)*

CLARIFICĂRI ȘTIINȚIFICE PRIVIND AMIDONUL, CARBOHIDRAȚII ȘI ALIMENTAȚIA COPILULUI

În activitățile integrate destinate preșcolarilor, transpoziția didactică a conținuturilor științifice trebuie realizată cu maximă acuratețe, evitându-se simplificările excesive care pot genera concepții greșite (misconcepții).

Ce este amidonul și care este rolul său nutrițional?

Amidonul este un carbohidrat complex (polizaharid) sintetizat de plante ca rezervă energetică, format din lanțuri lungi de glucoză (amiloză și amilopectină). Spre deosebire de zaharurile simple (glucoză, fructoză, zaharoză), care furnizează energie imediată dar provoacă pc-uri glicemice, amidonul este digerat treptat, asigurând o eliberare lentă și constantă a energiei necesare activității fizice și cerebrale a copilului (Benton, 2008).

Clarificare privind clasificarea alimentelor și asocierea nutrițională

În unele abordări populare nefundamentate științific, prezența amidonului este eronat asociată cu ideea de aliment „greu” sau „interzis” în anumite combinații. Din punct de vedere al nutriției moderne și medicale, carbohidrații complecși (pâine integrală, cartofi, orez, ovăz, leguminoase) constituie baza

piramidei alimentare infantile (EFSA, 2017). Reacția chimică cu soluția de iod (Lugol) este o reacție de identificare specifică: iodul pătrunde în structura helicoidală a amilozei, generând un complex de culoare albastru-închis/violet.

Transpoziția Didactică Corectă la Grupa Mare:

Experimentul cu iod nu are scopul de a eticheta alimentele bogate în amidon drept „rele” sau „de evitat”, ci de a le arăta copiilor că plantele depozitează „energie ascunsă”. Cadrul didactic va explica faptul că alimentele cu amidon (cartof, pâine, orez) sunt „combustibilul pentru mișcare și joacă”, însă trebuie consumate în variante cât mai puțin procesate și în proporții echilibrate alături de legume și proteine.

PROTOCOL DE SĂNĂTATE ȘI SECURITATE DIDACTICĂ (MANAGEMENTUL RISCULUI)

Utilizarea reactivilor chimici în grădiniță impune măsuri de siguranță stricte pentru eliminarea oricărui risc de ingestie sau contact ocular/cutanat accidental: 1.**Manipularea reactivului de către adult/ sub supraveghere strictă, de către copii:** Copiii nu ating sticla cu soluție de iod, dar operează direct cu picurătorul/pipeta, cu o cantitate limitată pusă la dispoziție în recipient cu risc redus de răsturnare. Educatoarea aplică picăturile pe eșantioanele de alimente, demonstrând modul de experimentare, apoi se realizează experimental de către copii, din recipientele lor, pe câte un singur aliment pus la dispoziție. 2.**Organizarea spațiului de lucru:** Eșantioanele alimentare destinate experimentului (felii de cartof, măr, pâine, brânză, salam, orez) sunt plasate pe tăvi de plastic de unică folosință, clar marcate cu eticheta: **„DOAR PENTRU EXPERIMENT - NU SE MÂNCĂ!”**. 3.**Interdicția strictă a consumului:** Alimentele folosite în experiment sunt neutralizate și aruncate imediat după finalizare. Gustarea de legume/fructe destinată consumului este servită separat, din recipiente sterile, înainte sau după experiment. 4.**Echipament de protecție:** Cadrul didactic poartă mănuși de unică folosință. Copiii poartă șorțuri de protecție și sunt instruiți să mențină mâinile pe masă.

DEZVOLTAREA COMPONENTEI REFLEXIVE ȘI JUSTIFICAREA PEDAGOGICĂ A METODELOR

Spre deosebire de un scenariu didactic prescriptiv, abordarea reflexivă justifică alegerile metodologice făcute: **Învățarea prin descoperire (Metoda experimentală)** a fost selectată deoarece transformă preșcolarul dintr-un receptor pasiv într-un cercetător activ. Schimbarea spectaculoasă de culoare (de la maro-chihlimbar la albastru-violet) stârnește curiozitatea epistemică și declanșează conflictul cognitiv. **Metoda „Semaforului Alimentației”** a permis vizualizarea structurată a informațiilor și clasificarea categorială, stimulând operațiile gândirii (analiză, sinteză, comparare). **Munca în echipă / Cooperarea:** A favorizat învățarea între egali (*peer-learning*) și dezvoltarea abilităților prosociale (așteptarea rândului, negocierea rolurilor).

PREZENTAREA ȘI ANALIZA REZULTATELOR EFECTIVE (POST-IMPLEMENTARE)

Activitatea a fost implementată la o grupă mare (22 de copii cu vârste între 5 și 6 ani). Rezultatele obținute confirmă eficiența demersului experiențial comparativ cu metodele tradiționale.

1. Comportamente observate și achiziții cognitive

Interes și angajament crescut: 100% din copii au participat activ la faza de observare experimentală, manifestând uimire la apariția culorii albastre pe cartof și pâine. **Acuratețea identificării:** 19 din cei 22 de copii (86%) au completat corect fișa de înregistrare grafică, identificând corect că cartoful, pâinea și orezul conțin amidon, în timp ce mărul, brânza și carne/salamul nu reacționează în același mod.

Verbalizarea și argumentarea: Copiii au utilizat spontan vocabularul nou introdus (*„reacție”*, *„amidon”*, *„energie”*, *„alimente procesate”*).

2. Dificultăți întâmpinate și modalități de gestionare

Dificultate Întâmpinată

Impulsivitatea copiilor de a atinge alimentele din experiment.

Confuzia inițială legată de măr (care conține carbohidrați, dar nu amidon în cantitate mare). Ritm diferit de lucru la sarcina individuală de realizare a farfuriei nutriționale.

CONCLUZII ȘI VALOAREA FORMATIVĂ A DEMERSULUI

Demersul didactic reconfigurat demonstrează că educația pentru sănătate la vârsta preșcolară își atinge potențialul maxim atunci când părăsește sfera moralizatoare și devine o investigație bazată pe experiență directă. Prin integrarea experimentului chimic simplificat, copiii au înțeles într-un mod intuitiv și memorabil că alimentele conțin substanțe nevăzute care ne influențează corpul. **Valoarea formativă:** Activitatea a contribuit nu doar la acumularea de cunoștințe nutriționale, ci și la dezvoltarea gândirii critice, a spiritului de observație și a capacității de luare a deciziilor în privința propriei alimentații. Preșcolarii au demonstrat capacitatea de a transfera noțiunile învățate în cadrul rutinelor zilnice (de exemplu, la masa de prânz din grădiniță, identificând alimentele din farfurie). **Limitele demersului și direcții de extindere:** Una dintre limite este durata scurtă a unei singure activități integrate, nefiind suficientă pentru schimbarea definitivă a preferințelor alimentare consolidate în familie. Ca posibilități de extindere, se recomandă: 1.Organizarea unui atelier de gătit sănătos împreună cu părinții; 2.Amenajarea unui mic colț de grădinărit în curtea grădiniței pentru cultivarea legumelor; 3.Elaborarea unui jurnal de nutriție săptămânal realizat de copii acasă.

BIBLIOGRAFIE

1. Bruner, J. S. (1970). *Pentru o teorie a instruirii*. București: Editura Didactică și Pedagogică.
2. Crețu, T. (2009). *Psihologia vârstelor* (Ed. a III-a). Iași: Editura Polirom.
3. European Food Safety Authority (EFSA). (2017). *Scientific Opinion on Dietary Reference*
4. *Values for carbohydrates and dietary fibre*. EFSA Journal, 8(3), 1462.
5. Ministerul Educației Naționale (MEC). (2019). *Curriculum pentru educația timpurie (copii de*
6. *la naștere la 6 ani)*. București.
7. Organizația Mondială a Sănătății (OMS). (2021). *Report of the commission on ending*
8. *childhood obesity*. Geneva: World Health Organization.
9. Piaget, J. (1965). *Psihologia inteligenței*. București: Editura Științifică.
10. Savage, J. S., Fisher, J. O., & Birch, L. L. (2007). *Parental influence on eating behavior:*
11. *conception to adolescence*. The Journal of Law, Medicine & Ethics, 35(1), 22–34.
12. Scaglioni, S., De Cosmi, V., Ciappolino, V., Parazzini, F., Brambilla, P., & Agostoni, C.
13. (2018). *Factors influencing children's eating behaviours*. Nutrients, 10(6), 706.
14. **Cauza Identificată Strategie de Adaptare / Soluționare**
15. Curiozitatea tactilă Ridicarea unui semnal vizual de pauză și
16. specifică vârstei și redistribuirea atenției către observarea cu
17. tentația vizuală. lupa. Reiterarea regulilor de siguranță.
18. Dificultatea de a Explicație simplificată: *„Mărul are altfel*
19. diferența zaharurile *de dulce (fructoză), care nu se înnegrește*
20. simple de amidon. *la iod. El ne dă vitamine și apă.”*
21. Tutelare din partea colegilor mai rapizi și
22. Variabilitatea dezvoltării
23. asistență individualizată din partea cadrului
24. motricității fine.
25. didactic.
26. Vîgotski, L. S. (1971). *Opere psihologice alese* (Vol. 1-2). București: Editura Didactică și
27. Pedagogică.

ÎNVĂȚAREA PRIN JOC ȘI EXPERIENȚE POZITIVE LA CLASA I –calea regală spre cunoaștere la clasa I-

Profesor pentru învățământ primar Culiță Gabriela
Colegiul Național „Mihai Eminescu” Suceava

Rezumat:

Primul an de școală reprezintă o etapă esențială în dezvoltarea copilului, fiind momentul în care acesta își formează primele deprinderi de învățare și își construiește atitudinea față de școală. În acest context, activitățile didactice bazate pe joc, colaborare și experiențe pozitive contribuie semnificativ la dezvoltarea competențelor-cheie și la crearea unui climat educațional stimulativ.

Jocul reprezintă limbajul nativ al copilului de șase-șapte ani. Integrarea sa sistematică în activitățile de la clasa I nu constituie o concesie față de rigorile școlare, ci o strategie didactică fundamentată științific, care valorifică nevoia naturală de explorare, mișcare și interacțiune socială a micului școlar. Prezentul articol propune o analiză a rolului jocului didactic în procesul de predare-învățare-evaluare la clasa I, însoțită de exemple de bune practici aplicabile la disciplinele Comunicare în limba română și Matematică și explorarea mediului.

Cuvinte-cheie: joc didactic, clasa I, învățare activă, motivație intrinsecă, comunicare, matematică, experiențe pozitive.

Introducere

Activitatea la clasa I presupune îmbinarea armonioasă a cerințelor curriculare cu nevoia firească a copiilor de a se juca, de a explora și de a învăța prin experiențe concrete. În acest sens, utilizarea unor metode interactive și organizarea unor activități atractive contribuie la dezvoltarea motivației pentru învățare și la consolidarea relațiilor dintre elevi.

Experiența didactică a demonstrat că elevii învață mai ușor atunci când sunt implicați activ, când se simt în siguranță și când activitățile propuse le stârnesc curiozitatea și bucuria de a descoperi.

1. Argument — De ce jocul la clasa I?

Intrarea în școlaritate reprezintă pentru copil una dintre cele mai semnificative tranziții ale vieții. El trebuie să treacă de la mediul familiar al grădiniței — centrat pe joc liber și explorare — la un spațiu cu reguli, sarcini și așteptări precise. Această tranziție poate fi o sursă de anxietate sau, dimpotrivă, o aventură captivantă, în funcție de modul în care cadrul didactic gestionează această schimbare.

Psihologia dezvoltării ne oferă un reper esențial: la vârsta de 6-7 ani, jocul rămâne activitatea dominantă, chiar dacă nu mai este singura. Jean Piaget descria această perioadă ca una a operațiilor concrete, în care copilul înțelege lumea prin manipulare directă, prin acțiune și prin experiență nemijlocită. Lev Vîgotski mergea mai departe, arătând că jocul creează o „zonă a proximei dezvoltări" — un spațiu în care copilul poate performa dincolo de nivelul său actual, susținut de contextul ludic și de interacțiunea cu ceilalți.

Prin urmare, a renunța la joc odată cu intrarea în clasa I înseamnă a ignora ceea ce știm despre cum învață creierul unui copil de șapte ani. Dimpotrivă, jocul didactic bine proiectat transformă conținuturile curriculare în experiențe trăite, consolidând înțelegerea profundă în locul memorării mecanice.

2. Cadrul teoretic — Ce înseamnă „joc didactic"?

Jocul didactic se distinge de jocul liber prin prezența unui scop educațional explicit, a unor reguli clare și a unui element competitiv sau de suspans care menține motivația. El nu este o pauză de la

învățare, ci un vehicul al acesteia. Caracteristicile esențiale ale unui joc didactic eficient la clasa I sunt: Accesibilitate — regulile sunt simple, înțelese rapid, fără a necesita instrucțiuni lungi; Implicare totală — toți elevii participă activ, nu există spectatori pasivi; Feedback imediat — copilul află pe loc dacă răspunsul este corect sau nu; Element surpriză — introduce un factor de neprevăzut care menține atenția trează; Transferabilitate — achizițiile din joc se pot aplica ulterior în contexte reale. Cercetările în neuroștiințele educației (Immordino-Yang, 2016) confirmă că emoțiile pozitive asociate jocului — bucuria reușitei, entuziasmul competiției, satisfacția colaborării — activează circuitele dopaminergice ale creierului, consolidând memorarea pe termen lung și motivația intrinsecă pentru învățare.

3. Aplicații practice la clasa I

3.1. Comunicare în limba română — „**Trenul silabelor**" **Obiectiv:** exersarea despărțirii cuvintelor în silabe și dezvoltarea conștiinței fonemice. **Desfășurare:** Fiecare elev primește o „vagoanetă" (cartonaș ilustrat cu o imagine). La semnalul „Trenul pleacă!", elevii se grupează în funcție de numărul de silabe al cuvântului de pe cartonașul lor — cei cu cuvinte monosilabice formează primul vagon, cei cu bisilabice, al doilea etc. Grupul care se formează corect cel mai repede câștigă un „bilet de călătorie" (autocolant). **Valoare didactică:** Activitatea combină mișcarea fizică cu operații fonologice, implicând simultan corpul și mintea. Copiii care au dificultăți în analiza fonetică la tablă reușesc adesea în contextul dinamic al jocului, unde presiunea individuală este atenuată de acțiunea colectivă. **Variante de dificultate:** pentru elevii avansați se poate adăuga condiția de a rosti cuvântul silabisit înainte de a se alătura grupului; pentru cei cu ritm mai lent, se poate lucra cu imagini ale căror cuvinte au fost exersate anterior.

3.2. Matematică și explorarea mediului — „**Magazinul clasei**" **Obiectiv:** înțelegerea valorii numerelor naturale 0–100 și efectuarea de operații simple de adunare și scădere în contexte funcționale. **Desfășurare:** Clasa se transformă temporar într-un „magazin". Pe rafturile improvizate (bănci aranjate special) sunt expuse obiecte sau imagini ale unor produse, fiecare etichetat cu un preț între 1 și 50 de „monede". Elevii primesc un număr fix de monede din carton și trebuie să „cumpere" produse respectând bugetul dat, să calculeze restul și să completeze un bon de casă simplificat. **Valoare didactică:** Contextul funcțional oferă sens operațiilor matematice. Copilul nu adună și scade în abstract, ci pentru că vrea să știe dacă are suficiente monede pentru jucăria preferată. Această ancorare în realitate crește dramatic nivelul de implicare și facilitează înțelegerea conceptelor. **Extensie interdisciplinară:** activitatea poate fi corelată cu Comunicare în limba română (citirea etichetelor, scrierea bonului) și cu educație pentru societate (roluri sociale, fair-play în tranzacții).

3.3. Activitate integratoare — **„Vânătoarea de comori" Obiectiv transversal:** consolidarea achizițiilor din mai multe discipline printr-o activitate de tip quest. **Desfășurare:** Elevii primesc o hartă simplificată a școlii (sau a clasei) cu indicii ascunse în diferite locuri. Fiecare indiciu presupune rezolvarea unei sarcini — o ghicitoare fonologică, un exercițiu de calcul, identificarea unui element din mediu — pentru a afla locul următor.

Echipa care ajunge la „comoara" finală (o cutie cu diplome și mici recompense simbolice) câștigă. **Valoare didactică**: Jocul de tip quest dezvoltă gândirea logică, perseverența, lucrul în echipă și capacitatea de transfer al cunoștințelor în situații noi. Totodată, structura narativă a activității (o poveste, un scop, obstacole de depășit) apelează la inteligența emoțională și creativă a copilului.

4. Considerații privind managementul clasei în activitățile ludice

Un risc frecvent invocat de cadrele didactice este pierderea controlului asupra clasei în timpul jocurilor. Experiența practică și literatura de specialitate indică însă că dezordinea nu este o consecință a jocului, ci a jocului prost planificat. Câteva principii de bun management în activitățile ludice: Regulile se stabilesc înainte de joc, nu în timp ce acesta se desfășoară; Semnalul de oprire (un sunet, un gest

convenit) trebuie exersat separat, până devine reflex de grup; Echipele se formează în avans de către cadrul didactic, evitând tensiunile afective ale selecției spontane; Reflecția post-joc este obligatorie — câteva minute de discuție despre ce s-a învățat consolidează transferul cognitiv și dă jocului legitimitate educațională.

5. Evaluarea prin joc

Jocul didactic nu este incompatibil cu evaluarea — dimpotrivă, oferă forme de evaluare autentică, observând elevul în acțiune. Cadrul didactic poate urmări, în timp ce copiii se joacă: corectitudinea răspunsurilor verbale sau scrise; strategiile de rezolvare adoptate (nu doar rezultatul final); capacitatea de cooperare și comunicare; perseverența în fața dificultăților. Fișele de observație completate în timpul jocurilor constituie dovezi valoroase ale progresului, complementare evaluărilor tradiționale prin probe scrise.

Concluzii

Învățarea prin joc la clasa I nu este un moft pedagogic, ci o necesitate dictată de particularitățile de vârstă ale școlarului mic și de tot ceea ce știm astăzi despre funcționarea creierului în formare. Un cadru didactic care integrează jocul cu intenție, cu rigurozitate și cu bucurie autentică oferă elevilor săi nu doar cunoștințe, ci și dragoste față de actul de a învăța — poate cel mai prețios dar pe care școala îl poate face unui copil de șapte ani.

Exemplele prezentate în acest articol nu sunt rețete fixe, ci puncte de pornire. Fiecare clasă, fiecare colectiv de elevi, fiecare comunitate locală aduce propriile resurse și particularități. Creativitatea cadrului didactic rămâne ingredientul esențial care transformă orice activitate obișnuită într-o experiență de neuitat.

BIBLIOGRAFIE

1. 1.Piaget, J. (1965). Psihologia inteligenței. București: Editura Științifică.
2. 2.Vîgotski, L.S. (1971). Opere psihologice alese, vol. I. București: Editura Didactică și
3. Pedagogică.
4. 3.Chateau, J. (1970). Copilul și jocul. București: Editura Didactică și Pedagogică.
5. 4.Glava, A., Glava, C. (2002). Introducere în pedagogia preșcolară. Cluj-Napoca:
6. Editura Dacia.
7. 5.Immordino-Yang, M.H. (2016). Emotions, Learning, and the Brain. New York: W.W.
8. Norton & Company.
9. 6.*** Programa școlară pentru disciplina Comunicare în limba română, clasa
10. pregătitoare, clasa I și clasa a II-a. MENCS, 2013.
11. 7.*** Programa școlară pentru disciplina Matematică și explorarea mediului, clasa
12. pregătitoare, clasa I și clasa a II-a. MENCS, 2013.
13. *Articol redactat în cadrul Școlii de vară „George Tofan" — Învățare continuă pentru*
14. *excelență pedagogică, Suceava, 2026. Publicat în: Școala Bucovineană, Editura „George*
15. *Tofan" Suceava*

Integrarea copiilor cu dizabilităţi în societate

Instructor de educație extrașcolară Elena HORVAT
C.S.E.I. „Sf. Andrei”, Gura-Humorului, Suceava

Una din trăsăturile specifice ale personalității omului nou pe care școala urmărește să-l formeze în colaborare cu ceilalți factori educativi, este spiritul de colaborare si ajutor reciproc.

Educația permite desfășurarea in condiții optime a procesului de socializare si integrare a copilului în complexul vieții sociale. Între individ și grupul din care face parte există o interacțiune permanentă, se influențează reciproc, relațiile de grup punându-și amprenta în formarea si dezvoltarea trăsăturilor de personalitate ale fiecărui membru al grupului.

Contribuția instructorului de educație extrașcolară la formarea și integrarea copilului este completată de contribuția mediului în care individul își desfășoară activitatea, a habitatului său și a anturajului cu care se înconjoară.

Micro și macro grupul din care copilul face parte cuprinde persoane care pot fi un exemplu de urmat, un model de viață.

Pentru a-i integra pe copii cu dizabilități în comunitate și societate, un rol al instructorilor de educație extrașcolară este acela de a le face cunoscut rolul instituțiilor sociale și culturale.

Cu scopul formării și educării abilităților necesare procesului de integrare socială prin interiorizarea anumitor valori sociale, obiceiuri, atitudini, sentimente și comportamente ce există în comunitatea umană am desfășurat jocuri și activități adaptate vârstei, diagnosticului și nivelului de dezvoltare al fiecărui copil ,unde am putut observa și respectiv dirija comportamentul copiilor puși astfel în fața unor situații concrete de viață. Urmărindu-i pe parcursul desfășurării acestor activități am scos în evidență relațiile interumane care se dezvoltă între ei, deși nu toți copii au același tip de deficiență, au găsit punți de comunicare între ei, cei mai puternici fiind toleranți și chiar protectori față de cei mai slabi și care au o deficiență mai gravă.

Ca prim pas în procesul de socializare, integrarea copilului în școală este o perioadă de achiziție experimentală, adaptativă, copilul intrând in zona Galaxiei Guttenberg. Însuși alfabetizarea îndrumă copilul spre cunoaștere și cultură. Copilul devine deliberativ, își structurează identitatea, își dezvoltă aspirațiile, devine cognitiv, într-un cuvânt, descoperă viața socială.

Procesul de socializare poate să aibă si forme de manifestare diferite ca mod de acțiune datorită unor tulburări de construcție psihică. Tulburările se pot datora unor particularități funcționale ale individului și se pot amplifica în funcție de sănătate, stres și mediu.

Fenomenele recuperatorii sunt întreținute de capacitatea sistemului nervos, de calitatea vieții, de educație, de amplificare sau diminuare a factorilor care își pun amprenta în mod

pozitiv sau negativ din viața de zi cu zi. Exemplific în acest sens tulburări senzoriale, perceptive (iluzii sau halucinații), tulburări de memorie, de gândire, de limbaj.

Implicarea instructorilor de educație extrașcolară în procesul de compensare și socializare se face prin organizarea de diferite activități cu rol de a dezvolta :

consolidarea unui sistem de deprinderi practice elementare de mânuire a
diferitelor materiale ;
stimularea unor înclinații și aptitudini ale copiilor, a imaginației și creativități;
capacitatea de a realiza lucrări originale, valorificând experiența acumulată;
educarea sensibilității artistice, a spiritului de ordine și a deprinderii de a lucra
în echipă;

cultivarea unor calități de voință și caracter (inițiativă, independență, hărnicia etc.)

să se mobilizeze printr-o conduită afectivă de încredere, de perseverare etc. rezultatele acestora devenind în timp vizibile și dau nuanță de satisfacție muncii pe care o desfășurăm.

Rolul terapeutic al activităților extrașcolare constă în faptul că prin ele se poate realiza mai uşor socializarea copiilor cu CES. În funcţie de specificul lor, aceste activităţi dezvoltă la elevi priceperi, deprinderi şi abilităţi cognitive și comportamentale, mult mai solide, urmăreşte identificarea şi cultivarea corespondenţei optime dintre aptitudini, talente, cultivarea unui stil de viaţă civilizat, precum şi stimularea comportamentului creativ în diferite domenii. . Modelarea, formarea, educarea cer timp și dăruire. Activitățile extrașcolare reprezintă un mijloc de formare a deprinderilor elevilor de a-și folosi, în mod rațional, timpul liber, sunt propice manifestării spiritului de independență și inițiativei. Trebuinţa de se juca, de a fi mereu în mişcare, este tocmai ceea ce ne permite să împăcăm școala cu viaţa.

BIBLIOGRAFIE

1. *Gherguţ, A - “Management general şi strategic în educaţie”, Ed. Polirom, Iaşi, 2007;*
2. *Cerghit, I - “Sisteme de instruire alternative”, Aramis, Bucuresti, 2002;*
3. *Barbu, H., Popescu E., Serban, F. – „Activitati de joc recreativ-distractiv”, EDP, Bucuresti, 1993;*
4. *Chateau, J. – „Copilul si jocul”, EDP, Bucuresti, 1970.*

CARTEA LEAGĂ PRIETENII

Prof. înv. primar Rusu Simona Liliana
Școala Gimnazială „Miron Costin” Suceava

„Cărţile sunt albinele care duc
polenul însufleţitor de la o minte la alta.”
James Russell Lowe

Într-o societate în care copilul este permanent expus unui volum impresionant de informații și stimulări vizuale și digitale, lectura își păstrează un rol esențial în formarea personalității și în dezvoltarea armonioasă a acestuia. Cartea nu reprezintă doar o sursă de informații, ci constituie un spațiu al imaginației, al emoțiilor, al descoperirii și al dialogului cu sine și cu ceilalți. Pentru copilul aflat la începutul școlarității, întâlnirea cu lumea cărților poate deveni o experiență fundamentală, capabilă să îi formeze gustul pentru lectură și să îi stimuleze curiozitatea, creativitatea și dorința de cunoaștere.

Formarea comportamentului de cititor începe de la vârste mici și presupune implicarea constantă a școlii, a familiei și a comunității. În acest context, cadrul didactic are rolul de a crea situații de învățare atractive, în care lectura să fie asociată cu bucuria, jocul, comunicarea și experiența personală a copilului. Activitățile desfășurate în jurul cărții pot contribui la dezvoltarea vocabularului, a exprimării orale și scrise, a imaginației, a atenției și a gândirii critice, dar și la formarea unor atitudini și valori precum respectul, empatia, responsabilitatea și aprecierea frumosului.

Proiectul educațional „Cartea leagă prietenii”, desfășurat la clasa I, în cadrul Școlii Gimnaziale „Miron Costin” Suceava, pornește de la convingerea că apropierea copilului de carte trebuie să fie o experiență vie, accesibilă și motivantă. Prin activitățile propuse, elevii au fost încurajați să descopere cartea ca pe un prieten, să cunoască drumul acesteia de la realizare la cititor, să participe la activități de lectură și creație și să valorifice, prin mijloace artistice și ludice, universul poveștilor.

PROIECT EDUCAȚIONAL

A. APLICANTUL: *clasa I ,* Școala Gimnazială *Miron Costin* Suceava ***B. PARTENERI:*** Tipografia ,,Tipoart”, librăria ,,Lidana”, Biblioteca Judeţeană ,,I. C.Sbiera”

C. CONTEXTUL:

Argumentarea proiectului propus:

„*Copilul* –scria George Călinescu - *se naşte curios de lume şi nerăbdător de a se orienta în ea. Literatura îi satisface această pornire, îl incită”.*

La vârsta şcolară, când imaginaţia zburdă nestingherită pe pajiştile fanteziei, cititul deschide copilului noi orizonturi pentru a fi cucerite şi noi căi de străbătut. Proiectul educaţional ***“Cartea-prietena mea”*** îşi propune să trezească în sufletele fragile şi avide de cunoaştere ale școlarilor dorinţa de a se apropia de carte, dorinţa de a citi, dorinţa de a pătrunde încă de mici în universul liniştit al unei biblioteci, respectul faţă de carte, faţă de cel ce a scris-o, o provocare lansată copiilor şi educatorilor ce constă în capacitatea de a evada în universul cărţilor, adică de a reuşi să pătrundă în acest loc tainic prin stăpânirea artei de a asculta, de a analiza, de a învăţa, de a reproduce, de a acţiona, de a se relaxa. Cartea este „o lume minunată”, primitoare şi darnică pentru cei care o răsfoiesc, înţeleaptă şi plină de mistere care abia aşteaptă să fie descoperită. Ea este un adevărat prieten pentru orice suflet, ce nu dezamăgeşte ci oferă posibilitatea de a reflecta asupra multor lucruri. Atunci când deschizi o carte toate

privirile sunt aţintite asupra ta, ochii te urmăresc de parcă eroii din poveşti ,,defilează“ prin faţa ta iar imaginile capătă viaţă şi totul curge lin ca susurul unei ape sau ca într-o inşiruire de mărgăritare care se vor lăsa privite, analizate şi înţelese. Poeziile, basmele, legendele şi poveştile deschid o lume fantastică unde totul este posibil, o lume minunată a cuvintelor magice, o lume care ne arată calea spre bine , dreptate şi frumos. Şi atunci, cum ar fi tocmai lumea copilăriei fără farmecul inegalabil al cărţilor ?

În ultimii ani se observă o scădere a interesului faţă de lectură. Televizorul, jocurile video şi calculatorul sunt cele care au „furat” interesul copiilor şi chiar al adulţilor pentru a citi o carte. Unii părinţi nu mai reprezintă un model pentru copil, din acest punct de vedere, pentru că nici ei nu citesc. Aşadar, acest proiect îşi doreşte de fapt o nouă reconsiderare a cărţii, a lecturii, ca parte integrantă din copilăria celor mai mulţi copii. Ea are funcţie ludică şi

formativă, personajele constituind fie modele de urmat în viaţă, fie modele de evitat pentru copii.

Cărţile vor reuşi să stimuleze interesul copiilor pentru comunicare scrisă şi orală, le vor ordona gândurile şi ideile, vor îmbogăţi viaţa afectivă, le vor oferi exemple clare de bine şi frumos, le vor cultiva răbdarea, atenţia, motivaţia şi, mai ales, vor readuce între copii atmosfera de calm, de pace, de bucurie, prilej de înălţare a minţii şi a inimii spre Frumos şi Bine.

Sperăm ca, prin acest proiect, prietenul nedespărţit şi cel mai drag copiilor să fie cartea.

D. DESCRIEREA PROIECTULUI:

Scopul:

- cultivarea dragostei pentru carte şi lectură, în vederea dezvoltării exprimării orale şi scrise, a comunicării verbale, paraverbale şi nonverbale - dezvoltarea gândirii critice şi a respectului cuvenit pentru carte şi autorul acesteia - promovarea capacităţii reproductive şi creatoare a copiilor, prin valorificarea competenţelor şi abilităţilor verbale, artistico-plastice şi estetice în situaţii variate - formarea unor reprezentări morale şi a unui comportament civilizat faţă de copii şi adulţi, precum şi a deprinderilor de muncă intelectuală necesară activităţii şcolare, prin intermediul poveştilor

Obiective:

Pentru copii - să identifice unele instituţii de realizare, distribuire şi procurare a cărţilor - să se apropie de carte şi de limbajul oral şi scris - să audieze texte literare în versuri sau proză, pentru a reţine momentele şi ideile - să se exprime clar, corect şi expresiv atunci când reproduce sau crează un text - să ajute la realizarea unei cărţi, după puterile sale - să îşi exerseze vorbirea sub aspect fonetic, lexical, gramatical - să utilizeze cuvintele şi expresiile artistice întâlnite în text în diferite situaţii - să compună texte în proză sau versuri, folosind formulele specifice - să interpreteze roluri, utilizând mimică, gesturi, expresii potrivite textului scris - să își dezvolte capacitatea de interrelaționare și de exprimare a emoțiilor - să redea plastic scene, personaje preferate din poveşti -să își formeze o atitudine de grijă, respect și considerație față de carte (autor, conținut) Pentru cadre didactice și colaboratori - să identifice nevoile copiilor şi ale familiilor acestora referitoare la metodele de lucru cu cartea - să își dezvolte abilitarea de a construi un mediu educaţional care să motiveze copilul în

procesul de apropiere faţă de carte şi faţă de cuvântul scris - să planifice activităţi diverse şi interesante pentru copii şi părinţi - să sprijine desfăşurarea proiectului personal și material - să stimuleze, să diversifice căile de comunicare între copii şi adulţi - să conştientizeze rolul cărţilor în dezvoltarea şi educaţia intelectuală a propriilor copii

Grup țintă:

Beneficiari direcți: elevii celor 6 clase I ***Beneficiari indirecți:*** părinții școlarilor și cadrele didactice din unitate, bibliotecari, tipografi, alți colaboratori ***Durata:*** un an școlar

Conținutul proiectului:

Metodologie: - instuirea şi conştientizarea necesităţii derulării acestui proiect educaţional pentru elevi - constituirea echipei de lucru - elaborarea proiectului - documentarea fiecărui membru al colectivului de implementare cu tematica, partenerii şi strategiile de lucru specifice. Regulament: Conținutul și planificarea activităților vor fi adaptate la nivelul de vârstă al copiilor, la disponibilitatea partenerilor educaționali, precum și la interesul manifestat de copii pe anumite teme. Criterii de evaluare: monitorizarea proiectului la nivel de unitate, comportamente formate, analiza produselor activității, rapoarte de evaluare, panou cu activitățile, convorbiri cu copiii, cărţi, fotografii, analiza modului de implicare a partenerilor în realizarea proiectului, diseminarea experienţei pozitive, aprecierea rezultatelor prin premii, ecusoane, medalii. ***Metode și tehnici de lucru:*** metode clasice şi moderne, metode interactive de grup, întâlniri de grup, convorbiri, audiţii, cercuri de lectură, jocuri de rol, povestiri, pictură, desen, tăiere, ansamblare, lipire. ***Forme de organizare:*** frontal, în grupuri mici, în echipă, în perechi, individual. ***Rezultate preconizate:*** confecţionare de cărţi**,** cercuri de lectură, perfecționarea abilităților de comunicare și relaționare cu ceilalți, promovarea activităţilor din proiect în mass media locală – ziare, în revista și pe siteul grădiniței**,** expoziţii cu lucrări**,** program artistic**,** concurs**,**realizarea de albume. ***Resurse umane:*** elevi, părinţi, cadre didactice, parteneri educaţionali, reprezentanţi ai comunităţii locale

Parteneri:

E. EVALUARE: jurnalul proiectului (poster)**,** portofoliul proiectului**, r**ealizarea unei prezentări Power Point la sfârșitul anului școlar cu acțiunile desfășurate.

Calendarul activităților

Nr. Perioada Tema/ Mijloc de realizare

crt.

1. Februarie ***Biblioteca școlii mele***

- vizită - Februarie ***Micii tipografi***

- confecționare carte - 2. Martie 2021 ***Poveștile preferate, la școală***

ascultate

- cerc de lectură - Martie 2021 ***Semn de carte pentru mama mea*** - confecționare - 6. Aprilie 2021 ***Sărbătorim împreună Ziua Cărții***

23 aprilie Aprilie 2021 ***,,Personaje și povești ”***

- dramatizare - 7. Mai 2021 ***Drumul unei cărți*** (vizită la tipografie, vizită la librărie)

Călătorie în lumea poeziei

- concurs de recitare **-** 8. Iunie 2021 ***,,Mesaje de bun-rămas” -***elemente de comunicare scrisă pe obiecte personale (tricou, geantă,

șapcă)

Concluzii

Implementarea proiectului educațional „Cartea leagă prietenii” a demonstrat că apropierea elevilor de carte poate fi realizată cu succes atunci când lectura este valorificată prin activități diverse, atractive și adaptate particularităților de vârstă. Pentru elevii clasei I, cartea a devenit nu doar un instrument de învățare, ci și un prilej de joc, de comunicare, de exprimare a emoțiilor și de manifestare a creativității. Activitățile desfășurate pe parcursul proiectului au oferit copiilor contexte variate pentru exersarea exprimării orale și scrise, pentru îmbogățirea vocabularului și pentru dezvoltarea imaginației. Audierea și lectura textelor literare, dramatizarea personajelor, realizarea

Locul de

desfășurare

Biblioteca școlii

Sala de clasă
Sala de clasă
Sala de clasă
Sala de clasă
Sala de festivități
Librărie
Curea școlii
Sala de clasă

semnelor de carte, confecționarea unor cărți și participarea la concursuri au contribuit la formarea unor atitudini pozitive față de lectură și față de obiectul-carte. Un rol important l-a avut colaborarea dintre școală, familie și partenerii educaționali. Contactul direct cu biblioteca, librăria și tipografia le-a permis elevilor să descopere aspecte concrete ale universului cărții și să înțeleagă faptul că o carte presupune muncă, creativitate, responsabilitate și colaborare. În același timp, implicarea adulților a contribuit la consolidarea mesajului educațional al proiectului și la crearea unui climat favorabil lecturii. Rezultatele proiectului nu trebuie privite exclusiv prin prisma produselor realizate, a participării la activități sau a premiilor obținute. Cel mai important rezultat îl constituie schimbarea atitudinii copiilor față de carte și apariția dorinței de a citi, de a asculta povești și de a împărtăși cu ceilalți experiențele de lectură. Formarea unui cititor activ și motivat este un proces de durată, iar primele experiențe pozitive cu cartea pot reprezenta fundamentul unei relații stabile cu lectura.

Proiectul „Cartea leagă prietenii” poate constitui un exemplu de bună practică pentru activitățile educaționale destinate școlarilor mici, deoarece demonstrează eficiența unei abordări interdisciplinare și experiențiale a lecturii. Cartea poate deveni astfel un veritabil mediator al relațiilor dintre copii, între copil și adult, între școală și comunitate. Într-o perioadă în care tehnologia ocupă un loc tot mai important în viața copiilor, este necesar să le oferim acestora alternative care să le stimuleze imaginația, reflecția și sensibilitatea. Cartea rămâne una dintre cele mai valoroase astfel de alternative. Ea îi învață pe copii să asculte, să descopere, să întrebe, să viseze și să creeze. De aceea, demersul nostru poate fi sintetizat printr-o idee simplă, dar profundă: **atunci când un copil descoperă bucuria lecturii, el își găsește un prieten pentru întreaga viață.**

Bibliografie

Călinescu, George, Istoria literaturii române de la origini până în prezent, București, Editura Minerva, 1982. Lowe, James Russell, citat în: Cartea leagă prietenii, proiect educațional, Școala Gimnazială „Miron Costin”, Suceava. Cucoș, Constantin, Pedagogie, ediția a III-a revăzută și adăugită, Iași, Editura Polirom, 2014. Oprea, Crenguța-Lăcrămioara, Strategii didactice interactive, București, Editura Didactică și Pedagogică, 2007. UNICEF România, *Cum să îi dezvoltați copilului dragostea pentru lectură*, 2022, disponibil online pe site-ul UNICEF România, accesat la 10.09.2026. Oprea, Crenguța-Lăcrămioara, *Strategii didactice interactive*, București, Editura Didactică și Pedagogică. UNICEF România, *Raport național privind nivelul de literație științifică a elevilor din România*, UNICEF România, 2026.

Parteneriatul educaţional în educaţia timpurie – premise ale formării valorilor moral-religioase. Studiu de caz: Proiectul educațional „Picături de har”

Prof. Dolhascanu Maria-Luciana
Grădinița cu Program Prelungit „Gulliver” Suceava

U.S. G.P.P. „A.B.C.” Suceava „Educația adevărată începe acolo unde cunoașterea se întâlnește cu iubirea, iar fiecare gest de bunătate devine o picătură de har în formarea caracterului copilului.”

Rezumat

Educația timpurie reprezintă fundamentul dezvoltării armonioase a copilului și cadrul în care sunt construite primele repere morale, sociale și spirituale. În această etapă a vieții, experiențele educaționale contribuie decisiv la formarea atitudinilor, valorilor și comportamentelor care vor orienta dezvoltarea ulterioară a personalității. În contextul provocărilor actuale, caracterizate prin schimbări sociale și culturale accelerate, educația moral-religioasă își reafirmă rolul în cultivarea respectului, empatiei, responsabilității și solidarității, valori indispensabile integrării copilului într-o societate democratică și incluzivă.

Articolul analizează importanța parteneriatului dintre grădiniță, familie și comunitate în formarea valorilor moral-religioase la preșcolari, având ca studiu de caz proiectul educațional „Picături de har”. Pornind de la fundamentele teoretice ale educației timpurii și de la experiența implementării proiectului, sunt evidențiate modalitățile prin care activitățile integrate, colaborarea interinstituțională și implicarea familiei creează contexte autentice de învățare și dezvoltare. Analiza demonstrează că educația moral-religioasă devine eficientă atunci când este trăită prin experiențe concrete, iar parteneriatul educațional reprezintă una dintre cele mai importante resurse pentru dezvoltarea unei personalități echilibrate și responsabile.

Cuvinte-cheie: educație timpurie, educație moral-religioasă, parteneriat educațional, valori, colaborare, familie, comunitate.

1. Introducere

Educația timpurie este recunoscută, în literatura de specialitate și în documentele curriculare actuale, ca perioada decisivă în formarea personalității copilului. Primii ani de viață constituie fundamentul dezvoltării intelectuale, afective, sociale și morale, iar experiențele trăite în această etapă influențează modul în care copilul va relaționa cu sine, cu ceilalți și cu societatea. Din această perspectivă, rolul grădiniței depășește transmiterea unor cunoștințe și urmărește dezvoltarea unei personalități armonioase, capabile să manifeste respect, empatie, responsabilitate și disponibilitate pentru cooperare.

Societatea contemporană pune în fața educației provocări tot mai complexe. Ritmul accelerat al schimbărilor sociale, influența tehnologiei asupra relațiilor interumane și diminuarea timpului petrecut în familie determină necesitatea consolidării dimensiunii axiologice a educației încă din perioada preșcolară. În acest context, cultivarea valorilor morale și spirituale nu mai reprezintă doar o componentă complementară a procesului instructiv-educativ, ci o necesitate pentru dezvoltarea echilibrată a copilului și pentru integrarea sa armonioasă în comunitate.

Curriculumul pentru educația timpurie promovează o abordare holistică a dezvoltării copilului, bazată pe interdependența dimensiunilor cognitive, emoționale, sociale și comportamentale. În această

viziune, copilul învață prin explorare, joc și experiență directă, iar valorile nu sunt însușite prin memorare sau explicații teoretice, ci prin participarea la situații autentice de viață. Bunătatea, respectul, responsabilitatea și solidaritatea se dezvoltă atunci când copilul le experimentează în relațiile cu adulții și cu ceilalți copii.

Educația moral-religioasă ocupă un loc important în acest proces deoarece oferă copilului repere valorice și modele comportamentale care facilitează dezvoltarea conștiinței morale și a responsabilității sociale. Scopul acesteia nu este limitat la transmiterea unor informații despre tradiții sau sărbători religioase, ci urmărește cultivarea unor valori universale – iubirea aproapelui, respectul pentru semeni, recunoștința, iertarea, generozitatea și grija față de creație – valori care contribuie la formarea caracterului și la dezvoltarea relațiilor interpersonale.

Pornind de la aceste considerente, proiectul educațional „Picături de har” a fost conceput ca un demers pedagogic prin care educația moral-religioasă este integrată firesc în activitatea grădiniței și valorificată prin colaborarea dintre cadrele didactice, familie și comunitate. Ideea centrală a proiectului este exprimată prin metafora „picăturilor de har”,

care sugerează faptul că dezvoltarea caracterului nu se produce prin evenimente spectaculoase, ci prin acumularea unor experiențe cotidiene încărcate de semnificație: un gest de bunătate, o faptă de întrajutorare, o rugăciune rostită cu sinceritate, o activitate desfășurată împreună cu familia sau un moment de solidaritate față de cei aflați în nevoie. Fiecare astfel de experiență contribuie, asemenea unei picături de apă, la formarea treptată a unei personalități echilibrate și responsabile.

Experiența desfășurării proiectului a demonstrat că dezvoltarea morală a copilului este susținută atunci când valorile promovate în grădiniță sunt confirmate și consolidate în familie și în comunitate. Colaborarea dintre educatori, părinți, reprezentanții bisericii și ceilalți parteneri educaționali creează un cadru coerent de învățare în care copilul descoperă că bunătatea, respectul și solidaritatea nu sunt simple concepte, ci modalități firești de raportare la ceilalți.

Pornind de la aceste premise, prezentul articol își propune să analizeze rolul parteneriatului educațional în formarea valorilor moral-religioase la preșcolari, utilizând proiectul „Picături de har” ca studiu de caz și evidențiind contribuția acestuia la dezvoltarea unei practici educaționale bazate pe colaborare, reflecție profesională și implicare comunitară.

2. Educația moral-religioasă în educația timpurie – repere teoretice

Educația timpurie este considerată, în literatura pedagogică actuală, fundamentul dezvoltării personalității copilului și perioada în care se conturează primele modele de raportare la sine, la ceilalți și la lumea înconjurătoare. În această etapă, copilul manifestă o receptivitate deosebită față de influențele educaționale, iar experiențele trăite contribuie la formarea sistemului de valori care îi va orienta conduita pe parcursul întregii vieți. Din acest motiv, educația nu poate fi redusă la transmiterea de cunoștințe, ci trebuie să urmărească dezvoltarea armonioasă a dimensiunilor cognitive, emoționale, sociale și morale.

Curriculumul pentru educația timpurie (2019) promovează o abordare holistică a dezvoltării copilului, punând accent pe învățarea prin joc, explorare și experiențe autentice. În această perspectivă, cadrul didactic are rolul de facilitator al învățării, organizând situații educaționale care stimulează curiozitatea, cooperarea și exprimarea emoțiilor. Totodată, documentul curricular subliniază importanța formării comportamentelor prosociale, a respectului față de diversitate și a dezvoltării unei atitudini responsabile față de sine și față de ceilalți.

Educația moral-religioasă se integrează firesc în această viziune pedagogică, contribuind la cultivarea valorilor fundamentale care stau la baza conviețuirii sociale. Scopul său nu este doar familiarizarea copilului cu elemente ale tradiției religioase, ci formarea unei conduite morale inspirate

de valori universale precum iubirea aproapelui, respectul, sinceritatea, generozitatea, recunoștința și responsabilitatea. Aceste valori devin repere de comportament și îi oferă copilului posibilitatea de a înțelege sensul relațiilor interumane și importanța implicării active în viața comunității.

Constantin Cucoș consideră că educația morală urmărește formarea convingerilor și atitudinilor care orientează comportamentul individului în raport cu valorile sociale și spirituale (Cucoș, 2014). Din aceeași perspectivă, educația moral-religioasă nu poate fi concepută ca un proces de transmitere mecanică a unor norme, ci presupune implicarea afectivă a copilului și transformarea valorilor în experiențe personale. Copilul nu devine altruist pentru că i se explică importanța altruismului, ci pentru că are ocazia să ofere ajutor, să împartă, să dăruiască și să observe efectele pozitive ale propriilor gesturi.

La rândul său, Ioan Cerghit (2006) evidențiază importanța strategiilor didactice interactive și a învățării prin experiență în dezvoltarea personalității copilului. Activitățile bazate pe cooperare, dialog, joc de rol și rezolvarea unor situații concrete facilitează înțelegerea valorilor și dezvoltarea capacității de reflecție asupra propriilor comportamente. În educația preșcolară, aceste strategii sunt cu atât mai eficiente cu cât răspund nevoii naturale a copilului de explorare și de participare activă.

Perspectivele psihologiei dezvoltării confirmă, de asemenea, rolul esențial al experiențelor timpurii în formarea conduitei morale. Jean Piaget arată că dezvoltarea morală evoluează progresiv, copilul trecând de la respectarea regulilor impuse de adult la înțelegerea sensului acestora și la asumarea responsabilității personale. Lawrence Kohlberg completează această perspectivă, evidențiind faptul că dezvoltarea judecății morale este influențată de experiențele sociale și de oportunitățile de reflecție asupra propriilor acțiuni. Aceste teorii demonstrează că educația morală nu poate fi separată de experiența concretă de viață și de relațiile pe care copilul le stabilește cu ceilalți.

În perioada preșcolară, jocul constituie principalul context de învățare și socializare. Prin intermediul acestuia, copilul învață să respecte reguli, să coopereze, să își exprime emoțiile și să își asume diferite roluri sociale. Atunci când jocul este completat de povești cu mesaj moral, activități artistice, proiecte de voluntariat și experiențe comunitare, învățarea capătă o puternică dimensiune formativă. Valorile sunt descoperite și înțelese în contexte autentice, iar copilul începe să le integreze în propriul comportament.

Un rol determinant în acest proces îl au adulții semnificativi din viața copilului. Familia oferă primele modele de comportament, iar grădinița completează și consolidează acest demers prin activități educative adaptate nivelului de dezvoltare al preșcolarului. În același timp, comunitatea extinde spațiul de învățare, oferind copilului oportunitatea de a participa la activități cu valoare socială și de a observa aplicarea concretă a valorilor promovate în familie și în mediul educațional. Coerența mesajelor transmise de acești factori educaționali favorizează interiorizarea valorilor și transformarea lor în conduite stabile.

În acest context, educația moral-religioasă dobândește o semnificație aparte. Ea nu urmărește doar dezvoltarea dimensiunii spirituale a copilului, ci contribuie la formarea competențelor socio-emoționale, la consolidarea relațiilor interpersonale și la dezvoltarea unei atitudini responsabile față de comunitate. Respectul pentru aproapele, disponibilitatea de a ajuta, capacitatea de a ierta și de a coopera sunt competențe care se formează prin experiențe repetate și prin exemple autentice oferite de adulți.

Pornind de la aceste considerente teoretice, proiectele educaționale bazate pe parteneriat reprezintă contexte privilegiate pentru formarea valorilor moral-religioase. Ele creează punți între învățarea realizată în grădiniță, experiențele din familie și viața comunității, transformând educația într-un proces coerent și relevant pentru copil. În această categorie se înscrie și proiectul educațional

„Picături de har”, care propune o abordare integrată a educației moral-religioase, fundamentată pe colaborare, experiență și implicare activă.

3. Parteneriatul educațional – premisă a dezvoltării integrale a copilului

În contextul educației contemporane, parteneriatul educațional este recunoscut drept unul dintre pilonii fundamentali ai dezvoltării armonioase a copilului. Cercetările din domeniul științelor educației evidențiază faptul că rezultatele procesului educativ sunt influențate nu doar de activitatea desfășurată în instituția de învățământ, ci și de calitatea relațiilor dintre familie, școală și comunitate. În educația timpurie, această colaborare dobândește o importanță deosebită, deoarece copilul își formează primele modele de comportament prin observarea și imitarea adulților semnificativi din viața sa.

Parteneriatul educațional presupune construirea unei relații bazate pe încredere, comunicare și responsabilitate comună. Cadrele didactice, părinții și reprezentanții comunității nu acționează independent, ci devin parteneri ai aceluiași demers educativ,

urmărind obiective comune și oferind copilului experiențe coerente de învățare. În acest mod, educația încetează să fie responsabilitatea exclusivă a grădiniței și devine o misiune împărtășită de întreaga comunitate.

Numeroase studii demonstrează că implicarea familiei în viața grădiniței are efecte pozitive asupra dezvoltării copilului. Participarea părinților la activități educative, comunicarea constantă cu educatorul și susținerea experiențelor de învățare din mediul școlar contribuie la dezvoltarea încrederii în sine, la îmbunătățirea comportamentului social și la consolidarea motivației pentru învățare. Copilul percepe coerența mesajelor educative și înțelege că valorile promovate în familie sunt susținute și în mediul educațional.

Comunitatea completează acest parteneriat prin resursele și oportunitățile pe care le oferă. Instituțiile culturale, organizațiile neguvernamentale, autoritățile locale și, în mod deosebit, biserica devin spații autentice de învățare, în care copilul poate experimenta concret valorile despre care discută în grădiniță. Vizitele tematice, activitățile caritabile, evenimentele culturale și religioase sau proiectele de voluntariat îi permit copilului să observe că respectul, solidaritatea și responsabilitatea nu sunt doar concepte, ci principii care organizează viața unei comunități.

În educația moral-religioasă, rolul parteneriatului este cu atât mai important cu cât valorile se formează prin exemplul personal și prin experiențe trăite. Copiii învață să respecte atunci când sunt respectați, învață să fie generoși atunci când participă la acte de dăruire și învață să manifeste compasiune atunci când intră în contact cu persoane aflate în dificultate. Astfel, colaborarea dintre familie, grădiniță și comunitate creează contexte în care valorile sunt transformate în comportamente concrete și durabile.

Din această perspectivă, proiectul educațional „Picături de har” reprezintă un exemplu relevant de bună practică în educația timpurie. Încă din etapa de proiectare, au fost implicați parteneri educaționali din domenii diferite, fiecare contribuind la realizarea obiectivelor propuse. Participarea parohiilor partenere, a instituțiilor educaționale și culturale, a organizațiilor locale și a părinților a permis diversificarea experiențelor de învățare și apropierea copiilor de valorile comunității. pr educational PICĂTURI DE HAR.doc

Originalitatea proiectului constă în faptul că parteneriatul nu a fost tratat ca o activitate complementară, ci ca un element structural al întregului demers educativ. Activitățile desfășurate pe parcursul anului școlar au fost proiectate astfel încât fiecare partener să contribuie la formarea copiilor prin propriile resurse și competențe. Familia a sprijinit activitățile desfășurate în grădiniță și a continuat acasă mesajele educative, reprezentanții bisericii au facilitat apropierea copiilor de valorile creștine într-o manieră

accesibilă vârstei lor, iar instituțiile partenere au oferit contexte reale de învățare și socializare.

Deosebit de valoroasă este dimensiunea experiențială a proiectului. Activitățile de voluntariat, vizitele la biserică, programele artistice, atelierele de creație, campaniile de sprijin pentru persoanele aflate în nevoie și întâlnirile cu diferiți membri ai comunității au depășit caracterul demonstrativ și au devenit adevărate situații de învățare. În cadrul acestora, copiii au avut posibilitatea să manifeste empatie, să colaboreze, să ofere ajutor și să înțeleagă importanța faptelor bune în viața de zi cu zi.

Experiența proiectului confirmă faptul că educația moral-religioasă produce rezultate durabile atunci când este susținută printr-un parteneriat autentic și prin activități desfășurate în contexte reale de viață. În acest mod, copilul nu mai percepe valorile ca pe un conținut abstract, ci le interiorizează prin propriile trăiri și le transformă în repere ale comportamentului său.

Mai mult decât atât, colaborarea dintre actorii educaționali generează beneficii și pentru cadrele didactice. Schimbul de experiență, reflecția asupra practicii și implicarea în proiecte comune contribuie la dezvoltarea profesională și la îmbunătățirea calității actului educațional. În acest sens, proiectul „Picături de har” demonstrează că parteneriatul educațional reprezintă nu doar o strategie de lucru, ci o cultură organizațională bazată pe cooperare, încredere și responsabilitate comună.

4. Proiectul educațional „Picături de har” – studiu de caz privind formarea valorilor moral-religioase prin parteneriat educațional

Proiectul educațional „Picături de har” a fost conceput ca un demers pedagogic complex, desfășurat pe parcursul întregului an școlar, având drept scop dezvoltarea valorilor moral-religioase prin experiențe autentice de învățare și prin consolidarea parteneriatului dintre grădiniță, familie și comunitate. În concordanță cu obiectivele Curriculumului pentru educația timpurie, proiectul a urmărit dezvoltarea integrală a copilului, valorificând dimensiunea cognitivă, afectivă, socială și spirituală într-o manieră integrată.

Elementul de originalitate al proiectului constă în abordarea educației moralreligioase ca proces continuu, desfășurat prin activități variate și adaptate nivelului de dezvoltare al preșcolarilor. În locul unor activități ocazionale dedicate exclusiv sărbătorilor religioase, proiectul propune o succesiune de experiențe educaționale care permit copilului să descopere și să interiorizeze treptat valori precum iubirea aproapelui, respectul, recunoștința, generozitatea, responsabilitatea și spiritul de întrajutorare. Aceste valori sunt cultivate nu prin

expuneri teoretice, ci prin implicarea directă a copilului în activități cu semnificație personală și comunitară.

Implementarea proiectului a presupus utilizarea unor strategii didactice interactive și interdisciplinare, care au favorizat participarea activă a copiilor și învățarea prin experiență. Povestirile cu mesaj moral, convorbirile euristice, jocurile de rol, activitățile artistico-plastice, cântecele religioase, dramatizările și atelierele de creație au constituit contexte prin care copiii au înțeles semnificația valorilor promovate și au avut posibilitatea de a le transpune în comportamente concrete. Diversitatea metodelor utilizate a permis adaptarea activităților la particularitățile individuale ale copiilor și a stimulat exprimarea liberă a emoțiilor, creativității și inițiativei personale.

O dimensiune esențială a proiectului a fost reprezentată de activitățile desfășurate în parteneriat cu familia. Părinții nu au avut doar rolul de susținători ai proiectului, ci au devenit participanți activi la organizarea și desfășurarea activităților educative. Implicarea lor în ateliere de creație, acțiuni caritabile, serbări și momente dedicate marilor sărbători creștine a contribuit la consolidarea relației dintre familie și grădiniță și la transmiterea unui mesaj educativ unitar. Pentru copii, prezența părinților în aceste activități a reprezentat o sursă de motivație și siguranță afectivă, facilitând transferul valorilor promovate în mediul familial.

La fel de importantă a fost colaborarea cu partenerii comunitari. Vizitele la biserică, întâlnirile cu slujitorii altarului, activitățile desfășurate împreună cu instituțiile partenere și acțiunile de voluntariat au oferit copiilor oportunitatea de a experimenta în mod direct apartenența la comunitate și responsabilitatea față de ceilalți. În cadrul acestor activități, copiii au înțeles că solidaritatea și bunătatea nu sunt simple concepte prezentate în povești, ci valori care pot fi exprimate prin gesturi concrete de ajutor și implicare.

Un exemplu relevant îl reprezintă activitățile cu caracter caritabil, prin intermediul cărora copiii au participat la pregătirea și oferirea de daruri pentru persoane aflate în dificultate. Aceste experiențe au avut un impact emoțional puternic, contribuind la dezvoltarea empatiei și la conștientizarea importanței generozității. Bucuria observată în timpul acestor activități a demonstrat că preșcolarii sunt capabili să manifeste comportamente prosociale atunci când li se oferă contexte autentice de învățare și exemple pozitive de implicare.

Analiza desfășurării proiectului evidențiază faptul că activitățile integrate au favorizat dezvoltarea competențelor socio-emoționale ale copiilor. Pe parcursul implementării s-au observat progrese în capacitatea de cooperare, în exprimarea emoțiilor, în respectarea regulilor de grup și în manifestarea comportamentelor de sprijin reciproc. Copiii au devenit

mai deschiși în relațiile cu colegii, au demonstrat o disponibilitate crescută pentru colaborare și au manifestat interes față de activitățile cu caracter comunitar.

Din perspectiva cadrului didactic, proiectul a reprezentat un demers de cercetare și reflecție asupra propriei practici. Fiecare activitate a oferit oportunitatea de a observa modul în care copiii reacționează la diferite situații educaționale și de a adapta strategiile didactice în funcție de nevoile grupului. În același timp, colaborarea cu părinții și cu instituțiile partenere a contribuit la dezvoltarea competențelor profesionale și la consolidarea unei culturi organizaționale bazate pe cooperare și învățare continuă.

Rezultatele obținute confirmă faptul că proiectele educaționale fundamentate pe parteneriat și pe învățare experiențială au un impact semnificativ asupra dezvoltării globale a copilului. Atunci când valorile sunt promovate consecvent de familie, grădiniță și comunitate, acestea sunt interiorizate mai ușor și devin repere stabile ale comportamentului copilului. Din această perspectivă, „Picături de har” poate fi considerat un model de bună practică, demonstrând că educația moral-religioasă poate deveni o componentă firească și eficientă a curriculumului pentru educația timpurie.

5. Rezultate, reflecții și implicații pentru practica educațională

Implementarea proiectului educațional „Picături de har” a evidențiat faptul că educația moral-religioasă produce efecte durabile atunci când este integrată în experiențele cotidiene ale copilului și susținută prin colaborarea permanentă dintre grădiniță, familie și comunitate. Analiza activităților desfășurate pe parcursul proiectului relevă faptul că preșcolarii au manifestat o implicare activă, interes constant și deschidere față de experiențele de învățare care au presupus cooperare, întrajutorare și exprimarea emoțiilor.

Observațiile sistematice realizate în timpul activităților au evidențiat progrese semnificative în dezvoltarea competențelor socio-emoționale. Copiii au devenit mai receptivi la nevoile colegilor, au manifestat disponibilitate pentru colaborare și au demonstrat o capacitate mai mare de a rezolva conflictele prin dialog și respect reciproc. În activitățile de grup s-a remarcat o creștere a responsabilității individuale și a implicării în realizarea sarcinilor comune, iar în contexte precum campaniile caritabile sau vizitele la instituțiile partenere au fost observate manifestări autentice de empatie și generozitate.

Rezultatele proiectului nu pot fi cuantificate exclusiv prin produse finale sau prin performanțe școlare, ci mai ales prin transformările observate în comportamentul copiilor. Zâmbetul oferit unui coleg, grija față de cei aflați în nevoie, disponibilitatea de a împărți jucăriile sau materialele de lucru, respectarea regulilor și exprimarea recunoștinței reprezintă

indicatori ai unei dezvoltări morale autentice. Aceste comportamente, aparent simple, constituie premisele formării unor viitori adulți responsabili și implicați în viața comunității.

Un rezultat important al proiectului a fost consolidarea relației dintre grădiniță și familie. Implicarea părinților în activitățile educative a creat un climat de încredere și colaborare, favorizând continuitatea mesajului educațional în mediul familial. Părinții au devenit parteneri activi ai procesului educativ, contribuind nu doar la organizarea activităților, ci și la promovarea valorilor cultivate în grădiniță. Această colaborare a demonstrat că educația copilului este cu adevărat eficientă atunci când toți actorii implicați împărtășesc aceleași obiective și aceleași valori.

În același timp, proiectul a reprezentat o oportunitate de dezvoltare profesională pentru cadrul didactic. Proiectarea și implementarea activităților au presupus documentare continuă, reflecție asupra practicii și adaptarea strategiilor educaționale la nevoile reale ale copiilor. Colaborarea cu partenerii educaționali a favorizat schimbul de experiență și identificarea unor noi modalități de integrare a valorilor moral-religioase în activitățile zilnice din grădiniță.

Reflecția cadrului didactic

Din perspectiva experienței profesionale, proiectul „Picături de har” a reprezentat mai mult decât un program educațional; a fost o experiență de învățare împărtășită, în care fiecare activitate a oferit oportunitatea de a descoperi sensibilitatea și capacitatea copiilor de a răspunde autentic la gesturile de bunătate și solidaritate. Am înțeles că educația moralreligioasă nu se construiește prin lecții teoretice, ci prin exemple vii, prin relațiile create și prin emoțiile trăite împreună.

Momentele în care copiii au oferit daruri, au rostit rugăciuni, au participat la activități caritabile sau au exprimat spontan dorința de a-i ajuta pe ceilalți au confirmat că valorile pot fi cultivate încă din primii ani de viață, dacă adulții creează contexte autentice și oferă modele demne de urmat. În aceste situații, rolul educatorului nu este doar acela de organizator al activităților, ci și de model, mediator și partener în procesul de formare a caracterului copilului.

Experiența implementării proiectului mi-a consolidat convingerea că fiecare activitate desfășurată în grădiniță poate deveni o oportunitate de educație pentru valori. Am învățat că dezvoltarea copilului se realizează prin acumularea unor experiențe aparent simple, dar încărcate de semnificație, iar fiecare gest de bunătate, fiecare faptă de întrajutorare și fiecare moment de reflecție reprezintă o adevărată „picătură de har” în devenirea sa ca om.

Concluzii

Educația timpurie are responsabilitatea de a forma nu doar competențe cognitive, ci și valori care să ghideze comportamentul copilului pe tot parcursul vieții. În acest context, parteneriatul dintre grădiniță, familie și comunitate reprezintă un factor esențial în dezvoltarea unei personalități echilibrate, capabile să manifeste respect, empatie, responsabilitate și solidaritate.

Analiza proiectului educațional „Picături de har” demonstrează că educația moralreligioasă își dovedește eficiența atunci când este integrată în experiențele cotidiene ale copilului și susținută prin colaborarea tuturor factorilor educaționali. Activitățile desfășurate în cadrul proiectului au creat contexte autentice de învățare, în care copiii au înțeles și au trăit valorile morale prin propriile acțiuni, transformând cunoașterea în comportament.

Prin caracterul său interdisciplinar, prin implicarea activă a familiei și a comunității și prin accentul pus pe învățarea experiențială, proiectul poate fi considerat un model de bună practică în educația

timpurie. Rezultatele obținute susțin ideea că investiția în formarea valorilor încă din perioada preșcolară reprezintă una dintre cele mai importante condiții pentru dezvoltarea unei societăți responsabile și solidare.

Asemenea picăturilor de apă care, în timp, modelează piatra, gesturile mici de bunătate și iubire cultivate în copilărie modelează caracterul. Fiecare experiență de învățare trăită cu sens, fiecare faptă bună și fiecare relație construită pe respect și încredere contribuie la formarea unor oameni capabili să aducă lumină în comunitățile din care vor face parte.

Bibliografie Cerghit, I. (2006). *Metode de învățământ*. Iași: Polirom. Cucoș, C. (2014). *Pedagogie* (ediția a III-a). Iași: Polirom. Ministerul Educației. (2019). *Curriculum pentru educația timpurie*. Ministerul Educației. (2021). *Repere fundamentale în învățarea și dezvoltarea timpurie a copilului de la alternare la 7 ani*. Piaget, J. (1972). *Psihologia copilului*. București: Editura Didactică și Pedagogică. Kohlberg, L. (1981). *Essays on Moral Development. Volume I: The Philosophy of Moral Development. Harper & Row*. Vygotsky, L. S. (1978). *Mind in Society*. Harvard University Press.

Învățarea pe tot parcursul vieții – O necesitate în secolul al XXI-lea

Horduna Anamaria
Colegiul Național „Ștefan cel Mare” Suceava

Tradițional, educația a fost percepută ca o etapă finită, o pregătire limitată în timp ce are loc în băncile școlii și ale universității. Însă, în ritmul accelerat al secolului al XXI-lea, această paradigmă a devenit învechită. Învățarea pe tot parcursul vieții (lifelong learning) a încetat să mai fie un concept idealist, devenind o condiție fundamentală pentru supraviețuirea profesională și pentru împlinirea personală într-o lume în continuă transformare.

Într-o piață a muncii marcată de automatizare și de apariția unor profesii care nu existau cu zece ani în urmă, competențele se uzează moral rapid. Învățarea continuă nu mai este un lux, ci o strategie de adaptabilitate. A învăța să înveți (learning how to learn) devine cea mai valoroasă abilitate. Capacitatea de a renunța la cunoștințe perimate și de a dobândi noi seturi de competențe permite individului să rămână relevant și activ, indiferent de volatilitatea mediului economic.

Dincolo de beneficiile economice, învățarea constantă este un exercițiu vital pentru sănătatea creierului. Neuroștiințele demonstrează că procesul de învățare menține plasticitatea neuronală, contribuind la prevenirea declinului cognitiv. A fi un cursant perpetuu înseamnă a menține curiozitatea trează, a privi problemele din unghiuri noi și a cultiva o flexibilitate mentală care combate dogmatismul și reziliența la schimbare.

Învățarea pe tot parcursul vieții joacă un rol crucial și în sfera civică. Într-o eră a abundenței informaționale, adesea însoțită de dezinformare, capacitatea de a învăța critic – de a selecta, analiza și sintetiza informația – este fundamentul unei democrații sănătoase. Educația continuă facilitează incluziunea socială, oferind a doua șansă celor care au fost marginalizați sau oferind seniorilor instrumentele necesare pentru a rămâne conectați la evoluțiile societății digitale.

Excelența înseamnă și capacitatea de a crea un mediu sigur și incluziv. Învățarea continuă include dezvoltarea competențelor socio-emoționale, esențiale pentru gestionarea conflictelor și pentru motivarea elevilor cu nevoi diverse.

Beneficiile învățării continue

Pentru elev: Beneficiază de un act educativ modern, centrat pe nevoile sale reale și pe dezvoltarea competențelor pentru viață. Pentru cadrul didactic: Crește satisfacția profesională, previne burnout-ul și menține entuziasmul pentru carieră. Pentru instituția școlară: Crește prestigiul școlii și calitatea actului educațional, adaptându-se standardelor europene și globale.

Învățarea pe tot parcursul vieții reprezintă, în esență, un act de curaj și umilință intelectuală: acceptarea faptului că nu vom ști niciodată suficient și că fiecare experiență este o lecție în desfășurare. A învăța constant înseamnă a refuza stagnarea.

Excelența pedagogică este strâns legată de capacitatea cadrului didactic de a rămâne un „ucenic” pe tot parcursul vieții. Într-un sistem educațional performant, profesorul nu este doar cel care știe, ci cel care **caută să știe mai mult**, pentru a-i ghida pe elevi într-un viitor imprevizibil. Investiția în propria formare nu este o povară, ci o responsabilitate morală față de generațiile viitoare.

Astfel, educația nu se termină cu obținerea unei diplome, ci se transformă într-o călătorie infinită. Pentru a excela în orice domeniu, dar mai ales în pedagogie, trebuie să ne cultivăm această „foame de

cunoaștere”, transformând fiecare zi într-o oportunitate de a fi, față de versiunea noastră de ieri, puțin mai pregătiți, mai empatici și mai conștienți de complexitatea lumii în care trăim.

BIBLIOGRAFIE

1. Delors, J. (coord.). (1996). *Comoara lăuntrică*. București: Editura Polirom.
2. European Commission. (2020). *European Skills Agenda for Sustainable Competitiveness,*
3. *Social Fairness and Resilience*. Brussels.
4. OECD. (2021). *OECD Skills Outlook 2021: Learning for Life*. Paris: OECD Publishing.
5. UNESCO Institute for Lifelong Learning. (2020). *Embracing a Culture of Lifelong Learning*.
6. Hamburg: UNESCO

Colaborare și dezvoltare profesională

Prof. Sidonia Georgeta APETREI - Director, Școala Gimnazială Nr.3 Suceava
Ing. Rîmbu Elena - secretar C.C.D. „George Tofan” Suceava

Educația reprezintă o investiție în viitorul nostru comun și un instrument principal pentru evoluția, realizarea și valorificarea potențialului fiecărei persoane: o educație de calitate stimulează creativitatea, inovarea și dinamismul. Aceasta are un impact pozitiv asupra coeziunii sociale.

Cetățenii educați sunt un pilon fundamental al societăților noastre democratice. Educația consolidează identitatea noastră europeană și contribuie la păstrarea valorilor comune. Prin educație, oamenii se pot orienta mai bine în lume. Educația le permite cetățenilor să-și formeze opiniile, să raționalizeze, să practice gândirea liberă și critică și să își exploateze abilitățile și competențele, făcându-i astfel capabili să construiască viitorul nostru comun. Investițiile, atât la nivel național, cât și la nivelul UE, trebuie să creeze un mediu educațional incluziv, în care fiecare copil să-și poată realiza potențialul maxim și să fie integrat în societate.

Transformarea digitală a societăților noastre, dezvoltarea rapidă a noilor tehnologii și progresele științifice în domeniul inteligenței artificiale (IA) și roboticii oferă nenumărate oportunități în aproape toate aspectele vieții noastre. Transformarea digitală afectează domeniul educației, care este pe punctul de a trece prin schimbarea cea mai substanțială de la introducerea învățământului obligatoriu. Conform unor estimări, 65 % dintre copiii care intră în prezent în școala primară vor ajunge să lucreze în noi tipuri de locuri de muncă, care acum nici nu există. Potențialul tehnologiilor digitale în educație nu a fost încă utilizat la maximum pentru a oferi o educație de calitate accesibilă tuturor. Dimensiunea etică a digitalizării și a IA trebuie să se afle în centrul eforturilor noastre. Prin urmare, tehnologiile digitale ar trebui considerate un instrument pentru oferirea unei educații și formări de calitate. În viitor, nevoia de competențe digitale va crește (codare, logistică și robotică), ceea ce se va reflecta nu numai în cursurile de informatică, ci și în programa de învățământ în ansamblu.

Deși pot contribui la procesul de învățare, instrumentele digitale trebuie să rămână complementare prezenței fizice a educatorilor, precum și expertizei și judecății lor. Tehnologia digitală nu poate în niciun caz înlocui rolul profesorului, deoarece interacțiunea umană și aptitudinile cadrelor didactice sunt esențiale pentru dezvoltarea gândirii critice a elevilor și a

studenților, precum și a unei capacități de raționare analitice și bazate pe fapte; aceste aptitudini sunt de o importanță capitală pentru o educație de calitate. De asemenea, prezența fizică a studenților și a elevilor face posibilă interacțiunea și cooperarea, care sunt esențiale pentru stimularea procesului de învățare. În sectoarele educației și formării, este nevoie de soluții practice pentru orientarea profesională, pentru descurajarea abandonului școlar, pentru formarea online a adulților și pentru recalificare.

Criza sanitară pe care o trăim a zguduit dramatic sectorul educației. Au apărut numeroase provocări pentru cadrele didactice, studenți, părinți și conducerea instituțiilor, la toate nivelurile de educație și formare. Deficiențele existente și transformarea insuficientă a educației digitale au fost aduse în plină lumină în timpul izolării impuse ca urmare a pandemiei, care a obligat milioane de copii, elevi și studenți să stea acasă. Familiile cu copii de vârstă școlară sau școlarizați au fost nevoite să se adapteze la noua realitate a educației de acasă. Aceasta a avut un impact major asupra sistemelor de învățământ, studenților, familiilor, profesorilor și instituțiilor școlare. Suntem conștienți de eforturile enorme făcute de familiile din întreaga lume pentru a ține pasul cu programele școlare și pentru a-și ajuta copiii să învețe acasă. Școlile și profesorii - de multe ori fără o pregătire adecvată - au fost obligați

să se adapteze la învățământul la distanță, folosind e- mailul, conversațiile video online și alte mijloace pentru a se conecta cu copiii și a le oferi posibilități pedagogice adecvate în timpul izolării. Provocarea a fost majoră și pentru copiii cu dizabilități, care sunt și mai dezavantajați atunci când interacționează prin media digitală.

Guvernele, televiziunile publice, partenerii sociali, furnizorii de educație și formare, ONG-urile și persoane private au fost în măsură să creeze incredibil de repede săli de clasă virtuale și platforme de colaborare. Astfel, măsurile de izolare din timpul pandemiei au condus la accelerarea configurării formării la distanță și la o digitalizare ad-hoc a educației. În acest parcurs, au existat însă și numeroase deficiențe: o pregătire precară a factorilor educaționali, lipsa mijloacelor și instrumentelor informatice, slaba conecțiune la internet etc.

Digitalizarea ad-hoc ar trebui considerată o măsură temporară pentru educația la distanță. Pentru a fi pregătiți pe viitor, trebuie să tragem învățăminte din ceea ce s-a întâmplat, să dezvoltăm o metodologie solidă și să susținem învățarea sistematică la distanță, începând cu pregătirea cadrelor didactice și luarea unor măsuri care să garanteze accesibilitatea pentru toți copiii, inclusiv pentru cei cu dizabilități. Măsurile restrictive din timpul pandemiei au evidențiat și mai clar problemele legate de digitalizarea insuficientă a sistemului de educație și de accesul la tehnologiile și resursele digitale, atât de către școli, cât și de către familii.

În plus, experiența pandemiei a făcut să iasă la suprafață problema inegalităților din cadrul societăților, arătând că copiii provenind din medii defavorizate sau din alte comunități excluse din punct de vedere social (cum ar fi comunitățile rrome marginalizate din zonele

rurale, îndepărtate, precum și din zonele foarte urbanizate), au avut un acces redus sau n- au avut deloc acces la educație online în timpul crizei. Prin urmare, trebuie să ne asigurăm că conectivitatea ajunge la fiecare colț al țării, în special în zonele îndepărtate și în cele rurale. Pentru a putea continua educația la distanță, trebuie să se ofere școlilor (profesori și elevi) nu numai asistență tehnică și conexiune la internet, ci și sprijinul necesar pentru a dispune de programe informatice sigure și fiabile, de materiale de învățare online și de platforme pentru schimbul de bune practici.

În acest sens, alfabetizarea digitală este un factor esențial. Aceasta implică asigurarea accesului egal la educația digitală: toți copiii trebui să poată dobândi cunoștințe, abilități și competențe digitale, esențiale pentru un viitor în care să se poată realiza și să poată trăi bine. Niciun copil nu trebuie lăsat în urmă. Toți trebuie să aibă șansa dezvoltării personale și a unei educații de calitate, pentru a-și atinge obiectivele în viață și pe plan profesional. Este inacceptabil ca unii copii să nu beneficieze de educația digitală în aceeași măsură ca și ceilalți, pur și simplu pentru că părinții lor nu își pot permite materialele necesare. Prevenirea excluziunii sociale, care contribuie la excluziunea digitală, începe cu recunoașterea deplină a faptului că mulți copii dezavantajați, printre care cei cu dizabilități, nu au acasă aceleași posibilități de învățare ca și ceilalți. Educația digitală nu ar trebui însă să fie limitată la asigurarea accesului la internet și la dispozitive digitale. Pentru a întrerupe acest cerc vicios, sunt necesare și alte măsuri active de sprijin, precum și o îndrumare accesibilă. Trebuie implicați mai mult și copiii, și părinții în acest proces, inclusiv în ceea ce privește protecția digitală, în special în cazurile în care părinții se pricep foarte puțin sau deloc să utilizeze internetul. De asemenea, ar trebui să se acorde o atenție deosebită copiilor cu nevoi educaționale speciale, care au probleme de învățare sau dizabilități care le fac mai dificilă învățarea decât în cazul majorității copiilor de vârsta lor. Acest principiu al incluziunii ar trebui să fie întotdeauna prezent, în special în situații de criză.

Profesorii sunt esențiali pentru succesul oricărei reforme educaționale. Ei trebuie susținuți și formați pentru a-și dezvolta aptitudinile și competențele digitale. Dacă vrem să oferim generațiilor viitoare o educație bună, trebuie să începem cu profesorii. Asigurarea accesului la educația digitală de

la o vârstă fragedă și familiarizarea copiilor cu tehnologia le vor crește capacitățile și cunoștințele privind utilizarea internetului în condiții de siguranță. Copiii trebuie să învețe cum să evite conținuturile inadecvate pentru vârsta lor și să reacționeze corespunzător atunci când le întâlnesc. Părinții, educatorii și îndrumătorii au un rol esențial în această misiune. Prin urmare, școlilor trebuie să li se ofere nu numai asistență tehnică și conexiune la internet de mare viteză, ci și programe informatice sigure și fiabile, materiale de învățare online de calitate și platforme pentru schimbul de bune practici. Echipamentele digitale pentru școli și profesori reprezintă un element esențial pentru a oferi elevilor și

studenților educație în formă digital și poate conduce la reducerea volumul de muncă administrativă a acestora, oferind mai mult timp pentru a se consacra elevilor.

De la impactul pe care il are asupra mediului nevoia de a folosi mai puțină hârtie pentru manuale și cărți, până la economisirea timpului prin acces rapid la informații, învățarea digitală oferă o modalitate eficientă de reducere a costurilor, de maximizare a resurselor și de sporire a impactului asupra elevilor și profesorilor deopotrivă. Însă, în toată această lume în schimbare, pentru educație, profesorul trebuie să rămână miezul inovației, arhitectul care concepe proiecte, îndrăznețul care experimentează lucruri noi, alături de elevii săi, pentru care nu se mai rezumă la fișe de lucru, ci încearcă, prin tot ceea ce întreprinde, să le formeze corect percepția despre lume și viață pentru totdeauna!

BIBLIOGRAFIE

1. Cosmovici, A., & Iacob, L. (1998). *Psihologie școlară*. Editura Polirom.
2. Negovan, V. (2013). *Psihologia învățării* (Ed. a 3-a, revizuită). Editura Universitară.
3. European Commission. (2020). *Digital Education Action Plan 2021–2027*: Resetting education and
4. training for the digital age. Publications Office of the European Union.
5. European Commission. (2022). DigComp 2.2: *The Digital Competence Framework for Citizens –*
6. *With new examples of knowledge, skills and attitudes. Publications Office of the European Union*.
7. European Commission. (2022). *European Framework for the Digital Competence of Educators:*
8. *DigCompEdu.* European Education Area.
9. European Commission. (2025). *Updating the European Digital Competence Framework.* European
10. Education Area.
11. European Commission. (2026). *Digital Education Action Plan 2021–2027.* European Education
12. Area.
13. European Commission. (2026). *Enhancing digital skills*: Informatics guidelines and EU support.
14. European Education Area.

Zonele importante ale roboticii

Comșa Marilena
inginer de sistem, Școala Gimnazială Nr.3 Suceava

Roboții sunt peste tot în jurul nostru. Doar unii dintre aceștia au o înfățișare asemănătoare cu a noastră, și mulți chiar nici nu arată așa cum ne-am aștepta să arate un robot. S-ar putea să ne întâlnim zilnic cu roboți, și nici să nu ne dăm seama. Există mult mai multe domenii în care sunt aplicați roboții; cu toate acestea, considerăm că exemplele următoare vă vor ajuta să înțelegeți capacitățile și posibilitățile roboților.

Roboții pentru consumatori și roboții casnici

Viziunea din anii 1980 este aici: avem roboți domestici în locuințele noastre, inclusiv mopuri, aspiratoare, ștergătoare de geamuri, ștergătoare de piscine și mașini care tund iarba, toate robotice. Acești roboți sunt creați pentru a ne ușura existența deoarece ei fac treaba din casă în locul nostru. Se pot enumera aici și unii roboți umanoizi deoarece nu sunt doar pentru scopuri de divertisment, ci și pentru a lucra prin casă în locul nostru. Printre exemplele de roboți casnici se includ:

Ubtech Lynx

Unul dintre cei mai celebri roboți umanoizi este robotul Ubtech Lynx activat cu ajutorul Alexei de la Amazon. Alexa este asistentul de voce virtual creat de compania Amazon. Cu ajutorul Alexei, dispozitivele inteligente se pot controla cu limbajul natural. Lynx este un robot umanoid cu un sistem de asistent de voce integrat. Robotul utilizează recunoașterea facială pentru a recunoaște oamenii și pentru a le spune pe nume.

Aspiratorul robotic pentru piscine

Aspiratorul robotic pentru piscine merge sub apă și își utilizează trenul de rulare al șenilei pentru a merge pe fundul și pe pereții piscinei și pentru a curăța întreaga zonă cu ajutorul unor senzori și perii.

Exemplu

Aspiratorul robotic

Aspiratoarele robotice au senzori, lasere, o conexiune la internet și un computer integrat. Aspiratoarele robotice din prezent sunt dispozitive automatizate autonome - de cele mai multe ori nu au nevoie de niciun supraveghetor uman sau de instrucțiuni privind cum să curețe casa. De asemenea, se pot încărca singure atunci când mai au puțină baterie. Un aspirator robot inteligent

explorează mai întâi locuința, după care creează automat un plan al podelei în computerul său integrat. Î

Robotica socială

Roboții sociali sunt creați să comunice cu noi și să ne distreze. Arată ca și oamenii, fie parțial, fie în întregime, ceea ce înseamnă că acești roboți sunt în mare măsură umanoizi. Roboții sociali pot fi la fel de simpli ca un monitor unic, cu ochi și o gură care imită o față de om. Umanoizii sociali avansați au corp, mimică și expresii asemănătoare cu cele ale oamenilor. Într-o măsură limitată, umanoizii sunt, de asemenea, capabili să recunoască și să analizeze comportamentul social uman și să reacționeze în consecință prin utilizarea viziunii computerului, a recunoașterii vorbirii și a sintezei, precum și a tehnicilor de procesare a limbajului natural.

Exemplu

Sophia

În prezent, unul dintre cei mai celebri umanoizi este Sophia, creația umanoidă de la Hanson Robotics. Sophia este un tors de robot cu înfățișare veridică și un cap (în ultima vreme chiar și cu

picioare) conceput să arate ca actrița celebră Audrey Hepburn. Sophia poate răspunde la întrebări și poate flecări. Are 50 de expresii faciale, inclusiv bucurie, confuzie, regret și curiozitate. A fost creată pentru scopuri de cercetare, educație și divertisment.

Pepper

Un umanoid utilizat comercial este Pepper de la Softbank Robotics, care arată mai mult ca un robot cu o structură asemănătoare omului. Pepper reușește să identifice oameni, să recunoască emoții și să comunice cu limbaj natural într-o măsură limitată.

Trebuie menționat că toți roboții sociali, chiar și cei cu o înfățișare și un comportament perfecte, ca ale oamenilor sunt încă la milioane de ani lumină distanță de inteligența artificială generală (IAG). IAG înseamnă că un dispozitiv automatizat cu algoritmi complecși și avansați este:

capabil să acționeze ca și cum ar avea inteligență naturală capabil să ia decizii în funcție de mediu capabil să se adapteze la un mediu nou, dacă se schimbă mediul

Tipul de roboți inteligenți, gânditori și cu sentimente care apar în filmele SF nu există. Cu ajutorul tehnologiilor actuale nu este posibil să se creeze astfel de inteligență, chiar dacă un robot existent arată foarte inteligent uneori.

Asistență medicală (roboți medicali)

Roboții asistenți

Roboții sunt prezenți, de asemenea, în spitale și susțin unitățile medicale în mai multe moduri. Putem găsi umanoizi în unele spitale moderne unde lucrează ca roboți sociali, sau chiar realizează unele dintre sarcinile repetitive realizate de obicei de către asistentele medicale.

În situații critice, asistentele medicale robot îi pot proteja pe oameni de virusuri și infecții. Sunt, de asemenea, practice în cazul unei creșteri semnificative a necesității de forță de lucru, cum ar fi în cazul unei pandemii. Roboții pot curăța spitale întregi, saloane și rezerve în care se recuperează pacienți infectați. Roboții pot evalua în siguranță pacienții care ajung la spital, pentru a vedea dacă sunt infectați, orientându-i pe cei cu simptome virale către o zonă separată în care doctorii îi pot vedea în siguranță.

Roboți chirurgicali

Roboții chirurgicali au apărut la mijlocul anilor 1980. Aceștia se folosesc în operații chirurgicale din domeniul cardiologiei, al ginecologiei, urologiei și chirurgiei toracice, care în general, necesită o tehnologie invazivă minimă, ceea ce înseamnă că există doar câteva incizii mici în corpul omenesc prin care se efectuează proceduri chirurgicale.

Robotica și ocupații noi

Obiectivul introducerii automatizării este să se facă roboții să realizeze activități manuale și repetitive, ceea ce înseamnă că oamenii pot face mult mai multă muncă valoroasă în schimb. În plus, dacă există mai mulți roboți, sunt necesari mai mulți angajați cu competențe de robotică. Potrivit unui raport, existau circa 4 milioane de roboți industriali în 2022, ceea ce indică o cerere ridicată de competențe de robotică. Iar această statistică nu analizează decât roboții industriali.

Câteva dintre rolurile profesionale care sunt necesare pentru robotică:

Formatorii forței de lucru: Un formator în robotică necesită o pregătire generală de nivel ridicat în robotică, precum și cunoștințe teoretice și practice de robotică în domeniul specific.. **Consultant, proiectantul sistemului:** Un consultant în robotică și un proiectant de sistem știe mai multe soluții de pe piață, conștientizează tehnologia concurenților și cunoaște și alte tehnologii emergente. Sarcina unui consultant și a unui proiectant de sistem este să înțeleagă exact necesitățile clientului, să aleagă cele mai bune echipamente, să proiecteze un sistem robotic eficient din punct de vedere al costurilor și, de asemenea, să planifice sprijinul și întreținerea pe termen lung. **Dezvoltator de hardware pentru**

roboți: Un dezvoltator de hardware pentru roboți este, în general, un inginer mecanic sau electric. Acești dezvoltatori trebuie să dețină cunoștințe tehnice profunde referitoare la respectivul domeniu specific de robotică, și să fie în stare să proiecteze și să creeze componente de hardware. **Inginerul de software pentru robotică:** Un astfel de expert ar trebui să cunoască diferitele limbaje de programare, deoarece roboți diferiți ar putea avea limbaje de programare diferite. El/ea trebuie să cunoască modul de funcționare a componentelor robotului (pe baza documentației), cum să controleze și cum să sincronizeze toate componentele pentru realizarea sarcinii dorite. Ar putea fi necesare și competențe de IA.

Tehnician de instalare, reparații, întreținere: sistemele trebuie să fie instalate, configurate corespunzător, întreținute periodic și reparate, dacă este necesar. Acești experți au cunoștințe adecvate despre sistemele mecanice și electrice și știu cum funcționează software-ul pentru aceste sisteme. Desigur, nu pot cunoaște toate detaliile tuturor sistemelor, însă trebuie să fie în stare să învețe sisteme noi, bazate pe documentație și/sau formare profesională. **Operator de testare:** deoarece sistemele care implică robotica ar putea deveni complexe, acestea trebuie să fie testate după instalare și configurare și sporadic în cursul utilizării. Un operator de testare ar trebui să cunoască scopul exact al sistemului, astfel încât să poată explora toate funcțiile care ar fi utilizate de către operatori. **Inginerul responsabil cu învățarea automată:** astfel cum am aflat, mulți roboți folosesc tehnologii bazate pe IA. Metoda generală bazată pe IA din prezent o constituie învățarea automată, ceea ce înseamnă că se elaborează algoritmi cu ajutorul datelor. Un inginer responsabil cu învățarea automată trebuie să dețină cunoștințe teoretice profunde, iar practica și experiența sunt și acestea esențiale.

BIBLIOGRAFIE

1. *Zonele importante ale roboticii*, cursul online „Emerging Technologies”, disponibil la:
2. https://courses.minnalearn.com/ro/courses/emerging-technologies/robotics-and-
3. automation/important-areas-of-robotics/
4. International Federation of Robotics (IFR), *World Robotics*, disponibil la: https://ifr.org/
5. European Commission, Knowledge4Policy, AI and automation, disponibil la:
6. https://knowledge4policy.ec.europa.eu/
7. Hanson Robotics, Sophia, disponibil la: https://www.hansonrobotics.com/
8. SoftBank Robotics, Pepper, disponibil la: https://www.softbankrobotics.com/

VISIBLE LEARNING ACTIVITĂȚI PROMOVATE DE NOUL CONCEPT

Prof. Alexandrescu Paraschiva Violeta
GPP Pinocchio, Fălticeni

Principiul Visible Learning este de predare și învățare vizibilă. Când predarea este vizibilă *cel ce învață* știe ce să facă și cum să facă. Când învățarea este vizibilă *educatoarea* știe dacă învățarea are loc sau nu. Predarea și învățarea sunt vizibile când educatoarea și copiii, împreună, pentru a atinge obiectivul, oferă un feedback și se verifică dacă cel ce învață a atins obiectivul. Cele mai mari efecte asupra învățării copiilor vor veni atunci când, nu numai copiii devin proprii educatori prin auto-control, auto-evaluare, dar și educatoarele devin copii.

Noi, educatoarele, trebuie să fim atente pentru a vedea ce este de învățat și ceea ce nu este de învățat, trebuie să folosim aceste dovezi pentru a motiva acțiunile copiilor, iar utilizarea lor să se facă în funcție de resurse. Este adevărat că cea mai mare sursă de variație în rezultatele copiilor poate fi atribuită chiar lor, iar noi putem schimba copiii.

Ca educatoare, sarcina noastră este de a evalua efectul predării noastre pe baza învățării și realizărilor copiilor. Educatoarele de azi suntem agenți ai schimbării.

EXEMPLE DE ACTIVITĂȚI ADAPTATE NOULUI CONCEPT VISIBLE LEARNING

A. CENTRUL DE INTERES: BIBLIOTECA

TEMA: CITIM/ LECTURĂM ÎMPREUNĂ

~ **IMPLICARE:** prin implicare spijinim dezvoltarea folosind o voce caldă, expresivă, un ritm adecvat, ilustrații pe care copiii le vor comenta, stimulăm copiii să asculte activ, să gândească în mod critic, să vină cu soluții noi, implicăm copiii la alegerea materialelor de învățare și la stabilirea scopurilor învățării lor individuale.

~ **INTERACȚIUNE:** prin interacțiune comunicarea, conversațiile ajută educatoarea să facă trasparentă, vizibilă activitatea cognitivă a copiilor și le oferim posibilitatea să analizeze reflectiv și să determine impactul procesului de gândire, arătăm, spunem, explicăm cum să folosească eficient strategiile în cadrul obiectivului nostru citire de imagini, oferim feedback, ne asumăm responsabilitatea de a rezolva sarcina împreună cu copiii.

~ **METACOGNIȚIE**(cunoașterea despre cunoaștere, reflecție și demers asupra modului de producere a cunoașterii, experiențe de autoreglare sau gestiune a proceselor mintale). Alegem un text provocator, sau o imagine și-l facem accesibil copiilor, îi ajutăm să înțeleagă importanța activării cunoștințelor anterioare, îi ajutăm să se concentreze asupra sarcinilor de învățare, să își monitorizeze continuu propria lor participare, copiii vor putea să corecteze ceea ce nu au înțeles și astfel vor avea performanțe noi bune în rezolvarea sarcinilor.

~ **TEXTUL:** contactul cu mesajul sub diverse forme, cuvinte, imagini, exersează îndeosebi limbajul, dar și deprinderile de exprimare.

CONCLUZII (personale):

Ce anume trebuie să fac/ facem pentru ca rezultatele să se vadă imediat? (După principiul Visible Learning). - Activitățile pe centre le-am desfășurat pe grupuri mici, în perechi, chiar și individual dimineața sau după amiaza corelate cu tema săptămânii - Reușita acestor jocuri au depins de modul cum le-am organizat și conceput

- Prin jocurile de dimineață am stimulat copiii, i-am ajutat și i-am invitat la acțiune pregătindu-le zilnic oferta din care ei pot să aleagă un loc de învățare prin joc, în funcție de disponibilitate - În jocurile de dimineață copiii au știut ce să facă și cum să facă - Eu, ca educatoare, am știut dacă copiii au învățat ceva - Învățarea a fost vizibilă? DA

Exemple –

1. „Citim și denumim obiectele din imagini prin cuvinte”

- lucru pe echipe ; – sarcina a fost denumirea obiectului de pe fișă prin cuvinte, am urmărit exprimarea corectă, participarea tuturor copiilor;

- A fost învățare vizibilă? DA

2. Lectură după imagini „Toamna”

- lucru pe grupuri mici : - sarcina a fost sortarea jetoanelor la locul potrivit(grădina de legume, livada) verbalizarea acțiunii, întrajutorarea, succesul grupului, participarea tuturor din grup, completarea informațiilor cu noutăți din familie; - Copiii au știut ce trebuie să facă? DA - Am știut ce au învățat copiii? DA

- A fost învățare vizibilă? DA

3*.Lucru în perechi - „Personajul îndrăgit”*

- Se folosește tema unor povești pentru a înțelege acțiunea și faptele personajelor; - Copiii trebuie să lucreze împreună, au nevoie unul de altul ca să se sprijine, să converseze, să analizeze (după exemplul personajelor copiii fac conexiuni cu exemple din viața personală); - Copiii au fost ajutați să învețe ?.... DA - Copiii au devenit educatoare?.... DA

- A fost învățare vizibilă?.... DA

B. POVESTEA

După noul concept la o poveste trebuie urmați următorii pași: ***IMPLICARE*** - Copiii trebuie să lucreze împreună, au nevoie unul de altul ca să se sprijine, să-și explice pe înțelesul lor, să converseze, să analizeze reflectiv; ***INTERACȚIUNE*** - Folosim tema poveștii pentru a înțelege acțiunea și faptele personajelor (copiii fac conexiuni cu exemple din viața personală, povestesc momente similare); ***METACOGNIȚIE***- Textul și materialele didactice folosite sunt interesante, dar respect și ceea ce aduce nou copilul (cultura de acasă); ***TEXT*** - Prin dialog , întrebări, răspunsuri, predicții, crearea altui text, alt final, alte personaje; ***VOCABULAR*** - Putem folosi imagini noi (o carte cu povestea, jucării, siluete) pentru a vizualiza povestea;

POVESTEA la grupa mijlocie

(după metoda “Predarea – învățarea reciprocă”) – variantă- textul poveștii se împarte pe fragmente; - copiii se organizează pe grupuri; - fiecare grup îndeplinește un rol; - se distribuie fiecărui grup imaginea corespunzătoare momentului din poveste; - grupul analizează imaginea;

- pe rând grupurile joacă rolurile asumate, încât copiii audiază pe rând sinteza poveștii; - ***CE AU ÎNVĂȚAT COPIII?*** - să asculte activ textul; - să asculte ideile principale; - să adreseze întrebări; - să facă predicții; - să-și clarifice noutățile; - să coopereze în grup pentru îndeplinirea rolului; - să se implice responsabil individual și în grup; - să învețe să cedeze, să argumenteze, să-și susțină o idee - ***A FOST ÎNVĂȚARE VIZIBILĂ?.....DA***

C. MEMORIZAREA **(** după metoda „Piramida”) - forma de lucru – pe grupuri; - dezvoltă capacitatea de a sintetiza ideile unui text; - **ÎNVĂȚAREA**

1. Ocuparea dreptunghiurilor pe orizontală:

grupul 1 este format din 5 copii, fiecare copil se așează într-un dreptunghi, are ca sarcină repetarea primei strofe în fața colegilor; grupul 2 este format din 4 copii, are ca sarcină repetarea strofei a doua; grupul 3 este format din 3 copii, are ca sarcină repetarea strofei a treia; grupul 4

este format din 2 copii, are ca sarcină repetarea strofei a patra; toate grupurile repetă strofă cu strofă până este învățată poezia; vârful piramidei are un singur dreptunghi și acolo stă tabloul în care este ilustrată poezia;

2. Ocuparea dreptunghiurilor pe verticală:

grupurile 5, 6 sunt formate din 4 copii, care sunt așezați pe verticală și fiecare repetă altă strofă….adică toată poezia;

COPIII AU FOST AJUTAȚI SĂ ÎNVEȚE?.....DA

A FOST ÎNVĂȚARE VIZIBILĂ?.....DA

“Noi , cei mari, uităm adesea c-am fost copii. Și lucrul acesta ar trebui să ni-l aducem aminte,mai ales când ne găsim în fața copiilor “. Al Vlahuță

BIBLIOGRAFIE

1. Hattie.H.A.C., Învățarea vizibilă: ghid pentru profesor, Editura „TREI”, București, 2014;
2. Scrisoare metodică pentru învățământul preșcolar 2024-2025;
3. http://eu.wikipedia.org/wiki, visible learning
4. prof.Ana Gogălniceanu, Grădinița P.P. “Mihai Eminescu”, Tg-Jiu, “ Principii și tehnici
5. visible learning” – www didactic.ro

Puntea dintre efort și inspirație: Rolul activităților de tranzit în starea de bine și dezvoltarea cadrelor didactice

prof. Curic Adina
Colegiul Economic ,, Dimitrie Cantemir” Suceava

Finalul de an școlar reprezintă o perioadă de intensitate maximă în viața comunității educaționale, caracterizată printr-un volum ridicat de activități didactice, evaluative și organizatoric-administrative. Trecerea către vacanța de vară necesită un cadru articulat de „decompresie profesională”. Prezentul articol analizează conceptul de *activități de tranzit* organizate în cadrul Școlii de Vară de la Casa Corpului Didactic „George Tofan” Suceava în ziua de 7 iulie 2026. Sub genericul „Colaborare și dezvoltare profesională”, aceste activități au demonstrat modul în care trei atribute esențiale — **ADAPTABILITATE**, **INEDIT** și **CONGRUENȚĂ** — pot transforma procesul de încheiere a anului școlar într-o experiență revitalizantă, pregătind terenul pentru o vacanță binemeritată și o viitoare reîntoarcere la clasă plină de energie. **Cuvinte-cheie:***Școală de vară, CCD „George Tofan” Suceava, activități de tranzit, adaptabilitate, inedit, congruență, dezvoltare profesională, stare de bine (well-being).*

1. Contextul și provocarea: Nevoia unei etape de „decompresie” pedagogică

Anul școlar se încheie de fiecare dată sub semnul unei duble presiuni: pe de o parte, finalizarea situațiilor școlare, organizarea examenelor naționale și închiderea dosarelor administrative, iar pe de altă parte, gestionarea resurselor emoționale și energetice ale cadrelor didactice. Trecerea de la ritmul alert al responsabilităților la tinda relaxantă a vacanței nu se produce automat. Fără o etapă intermediară de procesare, conectare și reflecție, riscul ca oboseala acumulată să afecteze starea generală de bine a profesorilor rămâne ridicat. Conștientizând această nevoie umană și profesională, Casa Corpului Didactic „George Tofan” Suceava a conceput un program de Școală de Vară orientat nu doar pe furnizarea de conținuturi teoretice, ci pe facilitarea unei **treceri plăcute, line, dar și interesante** de la munca intensă de final de an la perioada de odihnă mult așteptată de toți cei care fac educație.

2. Genericul cadrului de formare: „Colaborare și dezvoltare profesională”

Desfășurate sub un generic generos și mobilizator — *„Colaborare și dezvoltare profesională”*, activitățile din ziua a doua a Școlii de vară, din data de **7 iulie 2026**, s-au înscris cu succes în categoria **„activităților de tranzit”**. Aceste activități au fost gândite ca un spațiu de confluență între dimensiunea formală a educației și resursele non-formale ale invățării experiențiale, oferindu-le participanților ocazia de a-și exprima trăirile, de a împărtăși bune practici și de a reîncărca bateriile profesionale într-un mediu stimulativ și prietenos.

3. Trilogia conceptuală: ADAPTABILITATE, INEDIT și CONGRUENȚĂ

Analiza metodologică a activităților derulate în data de 7 iulie 2026 relevă trei atribute fundamentale ce pot defini modelul de succes al activităților de tranzit: **1. ADAPTABILITATEA** Răspunsul empatic la starea psiho-emoțională reală a cadrelor didactice la final de an. În loc să impună rigori academice rigide, formatorii CCD au flexibilizat formate de lucru, alternând sesiunile de reflecție în grupuri mici cu activități dinamice în spații deschise. Adaptabilitatea a permis ajustarea ritmului în funcție de energia și interesele grupului. **2. INEDITUL** Ruperea de tiparele obișnuite ale cursurilor clasice de formare. Prin utilizarea unor metode participative inedite — precum tehnici de *Storytelling* aplicat, ateliere tip *World Café*, exerciții metaforice și jocurile de rol —, activitățile au stârnit curiozitatea, au generat zâmbete și au alungat monotonia, aducând o notă de prospețime și

creativitate. **3. CONGRUENȚA** Armonia perfectă între scopul declarat (dezvoltarea profesională) și starea interioară transmisă (starea de bine, respectul față de efortul depus peste an). A existat un acord fin între discursul pedagogic al formatorilor și experiența trăită efectiv de participanți: valoarea colaborării a fost demonstrată prin însăși dinamica grupului. Muncind împreună și împărtășind experiențe, cadrele didactice pot transforma ideile teoretice în rezultate concrete la clasă. Iată câteva exemple de **bune practici** structurate pe niveluri de aplicare:

Observare colegială (Peer Observation) fără caracter evaluativ:

Doi sau mai mulți profesori asistă reciproc la ore pentru a observa aspecte o specifice (ex: *managementul timpului, implicarea elevilor retrași, utilizarea noilor tehnologii*). Sesiunea se încheie cu o discuție amicală și constructivă de tip *debriefing*. o

Proiectare didactică în comun (Co-planning):

Crearea de materiale didactice, fișe de lucru și teste de evaluare de către echipe o de profesori de aceeași specialitate sau din arii curriculare înrudite.

Lecții interdisciplinare (*Co-teaching*):

Susținerea unei ore de către doi profesori din discipline diferite (ex: *Istorie +* o *Literatură*, *Fizică + Matematică*, *Biologie + Engleză*), corelând temele pentru o înțelegere mai profundă din partea elevilor.

Schimb de experiență la nivel instituțional și regional

Sesiuni interne „Profesorul susține profesorul” (Teachers Teaching Teachers):

Organizarea unor ateliere lunare de scurtă durată (30–45 min) în care un coleg o care a participat la un curs de formare sau o școală de vară prezintă 2–3 instrumente practice ușor de aplicat la clasă.

Banca digitală de resurse educaționale (Drive / Padlet comun):

Crearea unui spațiu digital partajat la nivelul școlii unde cadrele didactice o încarcă proiecte de lecție reușite, auxiliare, ghiduri sau modele de bune practici.

Comunități de Învățare Profesională (PLC) tematice:

Grupuri de lucru formate din profesori din diverse școli care se întâlnesc o periodic pentru a rezolva probleme concrete din practica școlară (ex: *reducerea absenteismului, gestionarea comportamentelor disruptive*).

Programe de mentorat structurat:

Ghidarea cadrelor didactice debutante de către mentori cu experiență, prin o întâlniri periodice de planificare, asistare și sprijin profesional.

Proiecte internaționale (Erasmus+ și eTwinning):

Participarea la schimburi de experiență și cursuri internaționale, urmată de

o

diseminarea activă a rezultatelor și ideilor asimilate în cadrul colectivului

propriu. Activitățile organizate de Casa Corpului Didactic „George Tofan” Suceava au demonstrat că o formare continuă de calitate nu înseamnă doar acumulare de informație, ci și **grijă pentru omul din spatele catedrei**. Prin cultivarea celor trei atribute — *Adaptabilitate, Inedit și Congruență* —, ziua de 7 iulie 2026 a reprezentat mai mult decât un atelier de lucru: a fost o veritabilă oază de refacere și inspirație. Cadrele didactice au păși spre vacanța binemeritată nu doar cu sentimentul datoriei împlinite, ci și cu certitudinea că fac parte dintr-o comunitate profesională vivace, empatică și orientată spre viitor.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE

1.Casa Corpului Didactic „George Tofan” Suceava (2026). *Raport de activitate: Școala de Vară – Colaborare și dezvoltare profesională*. 2.Cristea, S. (2015). *Conceptul de formare continuă a cadrelor*

didactice. București: Editura Didactică și Pedagogică. 3.OECD (2020). *Supporting Teachers' Well-being and Professional Growth in Times of Change*. OECD Publishing.

ACTIVITĂȚILE STEAM ÎN GRĂDINIȚĂ – JOC, EXPERIMENT ȘI DESCOPERIRE

Elena CIUBOTARIU
G.P.P.„Licurici” Fălticeni, județul Suceava

În grădiniță, pentru a realiza implementarea eficientă a educației STEAM, cadrele didactice trebuie să aplice metode de predare adecvate care vor conduce copiii să dezvolte diverse abilități necesare, cum ar fi gândirea critică și creativă, inovația și abilitatea de a găsi soluții la diferite probleme cu care s-ar putea confrunta în viața lor de zi cu zi. Activitățile Steam se realizează prin selecția unor strategii și metode de predare de succes ale profesorilor și implicarea activă a copiilor în activitățile desfășurate. Din faptul că toți copiii învață în medii informale și formale – fiecare având avantajele sale – apare necesitatea ca aceste medii să se completeze sistematic și să își coordoneze cursul în aceeași direcție prin stabilirea de obiective comune și urmarea unor practici comune .

În plus, în acest tip de învățare, copiii au oportunitatea de a colabora cu alții, de a conduce o echipă, de a stabili obiective și de a prezenta rezultatele muncii lor. Mai multe practici educaționale eficiente promovează formarea STEAM. Unele dintre acestea sunt utilizarea materialelor manipulative și a învățării prin activități practice, învățarea colaborativă, discuțiile și explorarea, formularea de întrebări și ipoteze, raționarea gândirii, înregistrarea problemelor și soluționarea acestora, integrarea tehnologiei, implicarea profesorului în rolul de coordonator sau facilitator și procesul de evaluare ca parte a procesului de învățare.

Trei metode de predare urmate și considerate cele mai eficiente pentru abordarea educațională STEAM sunt: metoda proiectului, învățarea bazată pe probleme și învățarea prin cercetare. Metoda proiectului își are rădăcinile în metoda de învățare prin descoperire. Totuși, această metodă pune accent pe participarea copiilor la lucrul în grup (proiecte) și găsirea de soluții pentru problemele din lumea reală din mediul lor. Prin această metodă, copiii pot colabora cu alții și pot dezvolta motivația internă pentru învățare. De asemenea, copiii învață să își asume inițiativa și astfel să facă față oricărei situații problematice.

O altă strategie de predare centrată pe copil, considerată adecvată pentru implementarea STEAM este învățarea prin rezolvarea de probleme. În această metodă de predare, copiii colaborează, interacționează, răspund la întrebări și rezolvă probleme pe baza ideilor și cunoștințelor dobândite din experiențele lor deja acumulate. Ei lucrează în grupuri mici, iar cadrul didactic intervine doar pentru a facilita învățarea. Copiii pot aborda cunoștințele interdisciplinar.

În sfârșit, metoda descoperirii este o abordare de predare centrată pe copii, bazată în principal pe căutările și întrebările lor. În această metodă, copiii fac presupuneri pe baza principiilor subiective sau generalizărilor pe care le-au format, făcând salturi mentale și forme de dezvoltare. Rolul cadrului didactic într-o astfel de formă de predare este să ghideze și să inspire. Eficiența învățării prin descoperire depinde de factori externi și individuali – cum ar fi atitudinea și motivația elevului – și de pregătirea lor pentru învățare. Educația STEAM poate fi interpretată ca o abordare cuprinzătoare a curriculumului și a instrucțiunilor educaționale, a conținutului și a abilităților. Astfel, cadrele didactice abordează toate domeniile STEAM fără segregare. Cea mai importantă idee pentru educația STEAM este conceptul de abordare integrată, în sensul că acest tip de educație este integrarea țintită a

diferitelor discipline folosite pentru a rezolva probleme. Prin urmare, profesorii ar trebui să utilizeze metode de predare care să trateze disciplinele separate de Știință, Tehnologie, Inginerie, Arte și

Matematică ca o unitate și să le învețe apoi ca un întreg coerent.

De la naștere până la vârsta de opt ani, copiii fac primii pași în viața cunoașterii, explorării și întrebărilor. La început, călătoria lor începe cu interacțiunea pe care o dezvoltă cu membrii familiei și cu obiectele, pe care le procesează prin simțuri. Apoi, această călătorie continuă prin stimulii pe care îi primesc din mediul lor mai larg, care poate fi școala și societatea în care trăiesc.

Mai multe tipuri de cercetări legate de dezvoltarea creierului subliniază importanța grădiniței în dezvoltarea copiilor. Este acceptat pe scară largă că, atunci când copiii primesc o educație de calitate și îngrijire și cresc în medii favorabile dezvoltării, au mai multe șanse să-și valorifice curiozitatea înnăscută și să aibă succes în toate domeniile dezvoltării lor. Potrivit cercetătorilor, copiii se nasc ca oameni de știință, cercetători, ingineri, rezolvatori de probleme, pot lucra creativ unii cu alții, pot conduce un proiect de echipă și pot lucra creativ și inovativ. Conform celor menționate mai sus, se demonstrează că investiția în educația de calitate în grădiniță este foarte importantă, deoarece va permite copiilor să-și dezvolte toate abilitățile și talentele. Educația de înaltă calitate reduce performanțele scăzute viitoare ale copiilor în învățare și reduce delincvența juvenilă, sporește participarea copiilor la învățământul secundar și succesul acestora în intrarea la învățământul superior. De asemenea, sunt promițătoare datele referitoare la parcursul lor profesional ulterior. Mediile de învățare adecvate din educația preșcolară oferă copiilor o structură care va sprijini tendința lor naturală de a explora, construi și provoca. Toate aceste elemente ale educației de calitate caracterizează educația STEAM, deoarece implicarea preșcolarilor cu științele naturale, combinată cu domeniile tehnologiei, ingineriei, artelor și matematicii, îi ajută să devină conștienți, să-și sporească interesul pentru științe, dar și să obțină performanțe înalte în școală și în educația lor în general. Prin urmare, cercetătorii au sugerat ca educația STEAM să fie aplicată în educația preșcolară a copiilor.

Atunci când lucrează cu blocuri, preșcolarii încearcă să își construiască structuri cu înălțimi și dimensiuni diferite, iar în acest proces, de cele mai multe ori, construcțiile lor se dărâmă. Ca urmare, copiii pot concluziona în privința înălțimii și stabilității clădirilor lor folosind abilități mecanice, fizice și matematice. Cu alte cuvinte, în Centrul cu blocuri, preșcolarii învață să identifice o problemă, să găsească soluții, să inoveze, să împărtășească, să colaboreze cu colegii lor de clasă și să își definească rolul într-un grup sau în societate. Alte materiale care ar putea fi folosite în grădiniță pentru implementarea activităților STEAM sunt cărțile literare și diverse seturi de roboți**.** Un program educațional STEAM cuprinzător pare a fi implementat cu succes în educația preșcolară timpurie, deoarece există un singur profesor în aceste clase care este responsabil să integreze toate domeniile științifice în predarea sa. În schimb, această abordare educațională nu poate fi implementată în învățământul secundar, undecadrele didactice predau doar un singur domeniu științific. Cu ajutorul Curriculumului, un cadru didactic calificat permite copiilor să își valorifice nevoia înnăscută de cunoaștere și să învețe conceptele de Știință și Matematică prin abordarea interdisciplinară oferită de educația STEAM.

Totuși, trebuie menționat că educația STEAM poate fi îmbunătățită chiar și de obiecte simple de zi cu zi, cum ar fi bateriile, magneții, balanțele, lupile, luminile LED, circuitele electrice, materialele plastice, aluminiul, obiectele din hârtie sau lemn. Cadrul didactic poate motiva copiii să experimenteze, să încerce, să gândească și să exploreze subiectul pe care îl procesează, oferindu-le astfel de materiale. De asemenea, acest proces poate fi realizat prin

teste chimice cu ajutorul materialelor de gătit, cum ar fi soda, oțetul, colorantul alimentar și sarea. De exemplu, utilizând aceste materiale, copiii împreună cu educatorul pot simula procesul unei erupții vulcanice. Alte eforturi de integrare a educației STEAM în grădiniță se realizează prin introducerea

ingineriei, unde preșcolarii, prin mijloace tehnologice, caută să combine cunoștințele dobândite în știință și matematică.

Necesitatea integrării abordării STEAM în procesul educațional se reflectă în beneficiile educației, ocupării forțatei de muncă și economiei. Abordarea educațională STEAM permite copiilor să-și îmbunătățească cunoștințele și abilitățile. Mai mult, o abordare interdisciplinară și centrată pe preșcolari, precum STEAM, pune bazele pentru ca ei să atingă niveluri mai înalte de gândire și să dobândească o înțelegere profundă a cunoștințelor predate.

Preșcolarii care participă la activități STEAM pot rezolva diverse probleme mai eficient. Ei învață să inoveze, câștigă ingeniozitate și încredere în potențialul lor și dezvoltă gândirea rațională și alfabetizarea tehnologică. Mai multe studii arată că implicarea copiilor în matematică și știință are efecte pozitive în diverse domenii. De exemplu, copiii manifestă atitudini pozitive, sunt mai interesați de școală, dezvoltă motivație intrinsecă pentru a învăța și se străduiesc să își atingă obiectivele.

Activitățile STEAM desfășurate în grădiniță îi ajută pe copii să își dezvolte gândirea creativă, spiritul de colaborare și abilitățile de rezolvare a problemelor prin explorare și experimentare. Prin jocuri interactive și proiecte practice, cei mici învață concepte științifice, tehnologice, inginerești, artistice și matematice într-un mod captivant. Iată câteva activități adaptate pentru preșcolari, menite să stimuleze curiozitatea și învățarea activă:

Elemente de activitate casnică - activitate practică (”De-a brutarii”) - în care s-a urmărit dezvoltarea creativității copiilor pe baza experienței senzoriale și motrice acumulate, prin utilizarea deprinderilor practice de frământare și modelare a materialului pus la dispoziție (bol, făină, apă, sare, drojdie, pâine, coș, bonete pentru brutari, aluat, șorțuri albe, tăvi, planșete). Participarea la activitate, ca invitat de onoare, a bunicii unui preșcolar, a avut un impact extraordinar, iar copiii au participat cu mai mult interes si entuziasm, au fost mai dornici și mai nerăbdători să lucreze și apoi guste din produsele realizate împreună.

Construcții cu materiale reciclabile – copiii au folosit materiale reciclabile (carton, capace, bețe de lemn etc.) pentru a construi structuri simple (căsuțe pentru păsărele, coifuri pentru bucătari, vaze cu flori etc.), dezvoltând gândirea creativă, colaborarea și rezolvarea problemelor.

Experimente cu apă și culori – preșcolarii au amestecat culorile primare în pahare transparente pentru a observa cum se formează culorile secundare/sau cum se formează curcubeul/ sau cum se formează aurora boreală. Astfel de experimente i-au ajutat pe copii să exploreze concepte științifice într-un mod vizual și interactiv.

Labirint pentru bile din carton – Construirea unui traseu pentru bile folosind tuburi de hârtie și carton. Această activitate a ajutat la dezvoltarea gândirii logice și capacitatea de a găsi soluții pentru ca bila să ajungă la destinație.

Explorarea magneților – Copiii au descoperit cum funcționează magneții și ce materiale sunt atrase de aceștia, dezvoltând-și astfel, curiozitatea științifică și gândirea sistematică.

Grădina senzorială – Copiii au plantat semințe și au observat creșterea acestora. Această activitate a încurajat cooperarea și responsabilitatea și a ajutat preșcolarii să înțeleagă mai bine procesle naturii.

Construirea unui pod din bețișoare și plastilină – Copiii au lucrat în echipă pentru a realiza un pod capabil să susțină o greutate mică, exersând astfel abilități inginerești și colaborative. În concluzie, prin educația STEAM, copiii pot dezvolta toate abilitățile care sunt considerate esențiale în zilele noastre pentru a trăi, a munci și a interacționa cu succes în peisajul modern actual. Astfel de abilități sunt adaptabilitatea, găsirea de soluții reușite la diverse probleme, comunicarea, cooperarea eficientă și gândirea sistematică.

Bibliografie: Miclea, M., & Stan, C., *„Educația timpurie bazată pe știință: Activități integrate pentru preșcolari”, Editura Polirom, Iași,* 2021; Radu, I., *„Învățarea prin descoperire în grădiniță: Ghid practic pentru educatori”, Editura Didactică și Pedagogică, București, 2018;* Stăncescu, M., *„Dezvoltarea gândirii logice la preșcolari prin activități STEAM” Editura Trei, București, 2020;*

TEHNOLOGIA ȘI PERFORMANȚA ÎN EDUCAȚIE TABLETA GRAFICĂ

Prof. înv. primar Rusu Simona-Liliana
Școala Gimnazială „Miron Costin” Suceava

Implementarea cu succes a tehnologiei în educație joacă un rol esențial în modernizarea și îmbunătățirea procesului de predare-învățare. Tabletele grafice, în special, pot aduce o serie de beneficii semnificative în școlile din România, sprijinind atât elevii, cât și cadrele didactice. Aceste dispozitive versatile permit o explorare interactivă și dinamică a conținuturilor, încurajând implicarea activă a elevilor în propriul proces de învățare. Prin utilizarea tabletelor grafice, profesorii pot oferi experiențe de învățare personalizate, adaptate nevoilor și stilurilor de învățare unice ale fiecărui elev. Totodată, tehnologia facilitează o comunicare mai eficientă între elevi, profesori și părinți, îmbunătățind în mod semnificativ colaborarea și implicarea în activitățile școlare.

Avantajele utilizării tabletelor grafice în școală

Introducerea tabletelor grafice în școli aduce o serie de avantaje semnificative care pot îmbunătăți experiența de învățare atât pentru elevi, cât și pentru profesori. Aceste dispozitive versatile permit o explorare mai interactivă și personalizată a conținuturilor, încurajând elevii să devină participanți activi în propriul proces de învățare. 1.Îmbunătățirea interactivității și angajamentului elevilor: Tabletele grafice permit elevilor să interacționeze direct cu materialele de învățare, să deseneze, să noteze idei și să participe la activități interactive, sporind gradul de implicare și motivație. 2.Flexibilitate și personalizare: Profesorii pot adapta lecțiile și materialele didactice în funcție de nevoile și stilurile de învățare individuale ale elevilor, oferindu-le experiențe de învățare personalizate. 3.Îmbunătățirea vizualizării și a înțelegerii conceptelor: Utilizarea tabletelor grafice permite o reprezentare vizuală mai clară a ideilor complexe, ajutând elevii să le înțeleagă mai ușor.

4.Suport în dezvoltarea abilităților creative: Instrumentele de desenare și editare oferite de tablete grafice încurajează elevii să își dezvolte abilitățile artistice și de rezolvare creativă a problemelor. 5.Facilitarea colaborării și comunicării: Tabletele grafice pot spori interacțiunea și colaborarea dintre elevi, precum și comunicarea dintre elevi, profesori și părinți,

îmbunătățind procesul educațional în ansamblu. Integrarea tabletelor grafice în școli are potențialul de a revoluționa modul în care predarea și învățarea au loc. Aceste dispozitive versatile permit cadrelor didactice să ofere experiențe de învățare mult mai interactive, dinamice și personalizate, încurajând o implicare activă din partea elevilor. Utilizând tableta grafică, profesorii pot crea lecții multimedia bogate în conținut vizual, animații și simulări, care captivează atenția elevilor și îi ajută să înțeleagă mai ușor conceptele și ideile complexe. Elevii pot interacționa direct cu materialele de învățare, să deseneze, să noteze idei și să participe la activități interactive, dezvoltându-și atât competențele academice, cât și abilități esențiale precum gândirea critică, rezolvarea de probleme și creativitatea.

Dezvoltarea abilităților creative ale elevilor

Stimularea Creativității

Prin utilizarea tabletelor grafice, elevii pot explora și dezvolța în mod dinamic abilitățile lor creative. Aceste dispozitive versatile le permit să schițeze idei, să lucreze la proiecte de design, să experiementeze cu diferite tehnici de ilustrație digitală și chiar să creeze animații interactive. Acest

proces încurajează gândirea divergentă, rezolvarea de probleme creative și dezvoltarea unei mentalități inovative în rândul elevilor.

Facilitarea Colaborării Creative

Tabletele grafice pot fi utilizate și în cadrul activităților de grup, permițând elevilor să lucreze împreună la proiecte creative. Aceștia pot împărtăși idei, să ofere feedback constructiv și să se inspire unii pe alții, dezvoltându-și abilități valoroase precum comunicarea, empatia și munca în echipă. Munca colaborativă mediată de tehnologie îi ajută pe elevi să învețe să-și aprecieze perspectivele diferite și să găsească soluții inovatoare la provocări.

Recunoașterea și Promovarea Talentelor

Integrarea tabletelor grafice în școli creează oportunități pentru elevi de a-și prezenta și împărtăși creațiile digitale cu colegii, profesori și chiar cu întreaga comunitate școlară. Acest

lucru nu doar că îi motivează pe elevi să-și dezvolte abilitățile creative, dar le oferă și o sursă de satisfacție și mândrie personală atunci când lucrările lor sunt apreciate și recunoscute. Acest proces de validare a talentelor îi încurajează pe elevi să-și continue explorarea domeniilor artistice și să-și dezvolte încrederea în propriile abilități.

Integrarea tabletelor grafice în diverse discipline

Artă și Design

Tabletele grafice reprezintă instrumente esențiale pentru elevii pasionați de domeniul artei și designului. Acestea permit elevilor să exploreze tehnici digitale de desen, pictură, colaj și chiar animație, stimulând gândirea creativă și abilitățile de rezolvare a problemelor. Profesorii de arte plastice și vizuale pot integra aceste dispozitive în activități precum proiectarea de logo-uri, crearea de afișe, ilustrații și designul de ambalaje, oferind o experiență de învățare dinamică și provocatoare

Matematică și Științe

În domeniile matematicii și științelor, tabletele grafice pot îmbunătăți vizualizarea și înțelegerea conceptelor complexe. Elevii pot crea diagrame, grafice și scheme pentru a reprezenta relații matematice, modele fizice sau procese chimice. De asemenea, pot efectua calcule, simula experiențe și interacționa cu aplicații interactive de modelare 3D, dezvoltându-și gândirea analitică și aptitudinile de rezolvare a problemelor

Limbi Străine

Integrarea tabletelor grafice în predarea și învățarea limbilor străine deschide noi posibilități. Elevii pot utiliza aceste dispozitive pentru a practică scrierea manuală a literelor și simbolurilor, dezvoltându-și abilitatea de a comunica în limba respectivă. De asemenea, pot interacționa cu conținut multimedia, jocuri educative și aplicații de conversație, îmbunătățindu-și abilitățile de ascultare, vorbire, citire și scriere într-o manieră inovativă și angajantă.

Geografie și Istorie

Tabletele grafice oferă o abordare captivantă pentru predarea disciplinelor precum geografia și istoria. Elevii pot utiliza aceste dispozitive pentru a vizualiza hărți interactive, să exploreze locații și să analizeze informații geografice sau istorice utilizând aplicații și simulări. De asemenea, pot realiza prezentări digitale, colaje virtuale și linii ale timpului pentru a-și exprima în mod creativ înțelegerea evenimentelor și proceselor istorice sau a caracteristicilor fizice ale lumii înconjurătoare.

Impactul asupra motivației și implicării elevilor

Stimularea Entuziasmului

Utilizarea tabletelor grafice în școli are un impact pozitiv asupra motivației și implicării elevilor în procesul de învățare. Aceste dispozitive captivante și interactive îi ajută pe elevi să se simtă mai entuziasmați și angajați în activități, deoarece le permit să exploreze conținuturile întrun mod dinamic și

personalizat. Elevii găsesc aceste tehnologii moderne și atractive, ceea ce îi stimulează să se implice mai activ în lecții și să își dezvolte curiozitatea pentru subiectele studiate.

Antrenarea Creativității

Tabletele grafice oferă elevilor oportunități de a-și exprima creativitatea într-o varietate de modalități. Prin intermediul aplicațiilor de desen, editare video sau animație, elevii pot da frâu liber imaginației și pot dezvolita proiecte inovatoare, unice. Acest proces de explorare creativă îi motivează să își depășească limitele, să experimenteze și să își asume riscuri în căutarea soluțiilor originale. Această încurajare a creativității sporește implicarea elevilor și îi ajută să își dezvolte mentalitatea de învățare de tip "growth mindset".

Feedback și Progres Personalizat

Caracteristicile interactive ale tabletelor grafice permit profesorilor să ofere feedback prompt și personalizat elevilor. Aceștia pot primi evaluări imediate asupra performanțelor, pot vizualiza progresul înregistrat și pot primi indicații specifice pentru a-și îmbunătăți abilitățile. Această imediateitate a feedbackului și a evidențierii progresului personal motivează elevii să continue să se implice și să își îndeplinească obiectivele de învățare. De asemenea, profesorii pot utiliza datele colectate pentru a adapta materialele și metodele de predare în funcție de nevoile și interesele individuale ale elevilor.

Creșterea Autonomiei

Tabletele grafice permit o abordare mai flexibilă și centrată pe elev în procesul de învățare. Elevii pot accesa materiale suplimentare, pot naviga la propriul ritm și pot alege modalități de reprezentare a înțelegerii lor. Această autonomie sporită îi ajută să-și asume un rol mai activ în propria educare, ceea ce conduce la o motivație intrinsecă mai mare și la o implicare mai profundă în activitățile școlare. Atunci când elevii simt că dețin un control mai mare asupra propriului proces de învățare, aceștia devin mai angajați și mai entuziaști în a-și atinge obiectivele.

Concluzii

Introducerea tabletelor grafice în școli reprezintă un pas crucial către transformarea procesului educațional și a pregătirii elevilor pentru lumea competitivă de astăzi. Prin intermediul acestei tehnologii inovatoare, reușim să îmbunătățim semnificativ experiența de învățare, să stimulăm creativitatea și să dezvoltăm abilități esențiale în rândul elevilor.. Este importantă investiția în echipamente și în formarea cadrelor didactice, pentru a asigura durabilitatea și calitatea procesului instructiv- educativ.

Bibliografie

1.Bates, A. W. (2022). *Teaching in a Digital Age: Guidelines for Designing Teaching and Learning*. Tony Bates Associates Ltd. 2.Redecker, C. (2017). *European Framework for the Digital Competence of Educators: DigCompEdu*. Publications Office of the European Union, Luxembourg. 3.UNESCO (2023). *Global Education Monitoring Report 2023: Technology in Education – A Tool on Whose Terms?* Paris: UNESCO. 4.OECD (2023). *PISA 2022 Results, Volume II: Learning During – and From – Disruption*. OECD Publishing, Paris. 5.Mishra, P., & Koehler, M. J. (2006). Technological Pedagogical Content Knowledge: A Framework for Teacher Knowledge. *Teachers College Record*, 108(6), 1017–1054. 6.Hattie, J. (2023). *Visible Learning: The Sequel – A Synthesis of Over 2,100 MetaAnalyses Relating to Achievement*. Routledge. 7.European Commission (2020). *Digital Education Action Plan 2021–2027: Resetting Education and Training for the Digital Age*. Brussels: European Commission. 8.Ministerul Educației (2020). *Curriculum național. Repere fundamentale în învățarea și dezvoltarea timpurie* și documentele curriculare privind dezvoltarea competențelor digitale. București.

Exemple de bune practici diseminate în cadrul Școlii de vară „George Tofan” – Colaborare și dezvoltare profesională

Prof. Apopei Maria Magdalena
G.P.P. „Pinocchio” Fălticeni

Rezumat

Dezvoltarea profesională continuă a cadrelor didactice presupune participarea la activități de formare care favorizează schimbul de experiență și valorificarea practicilor educaționale de succes. Școala de vară „George Tofan” a oferit un cadru de colaborare și învățare profesională în care profesorii au prezentat exemple concrete de bune practici bazate pe metode inovatoare și utilizarea instrumentelor digitale. Articolul evidențiază trei exemple relevante care demonstrează modul în care tehnologia și colaborarea pot contribui la creșterea calității procesului instructiveducativ.

Introducere

Educația contemporană este caracterizată de schimbări rapide, determinate de evoluția tehnologiei și de nevoia dezvoltării unor competențe adaptate secolului XXI. În acest context, profesorul devine un facilitator al învățării, iar formarea continuă reprezintă o condiție esențială pentru îmbunătățirea calității actului educațional. Școala de vară „George Tofan” s-a constituit într-un spațiu de dialog profesional și colaborare, reunind cadre didactice preocupate de perfecționarea practicii pedagogice. Activitățile organizate au avut ca obiectiv principal diseminarea exemplelor de bune practici și promovarea unor metode moderne de predare și evaluare, susținute de instrumente digitale.

Colaborarea – premisă a dezvoltării profesionale

Participarea la activitățile Școlii de vară a demonstrat că schimbul de experiență între profesori contribuie la dezvoltarea competențelor profesionale și la diversificarea strategiilor didactice. Atelierele interactive au favorizat prezentarea unor exemple concrete din activitatea la clasă, analiza rezultatelor obținute și identificarea modalităților prin care acestea pot fi adaptate în contexte educaționale diferite. Colaborarea dintre participanți a stimulat reflecția pedagogică și dezvoltarea unei comunități profesionale bazate pe încredere, cooperare și învățare reciprocă.

Exemple de bune practici

Utilizarea aplicației Canva pentru realizarea resurselor educaționale

Un exemplu de bună practică vizează integrarea aplicației **Canva for Education** în proiectarea materialelor didactice. Prin aceasta pot fi realizate prezentări interactive, infografice, fișe de lucru, postere și portofolii digitale, utilizând șabloane adaptate diferitelor discipline. Resursele vizuale contribuie la creșterea interesului elevilor pentru învățare și facilitează înțelegerea conceptelor complexe. Totodată, elevii pot deveni creatori de conținut digital, dezvoltând competențe de comunicare, creativitate și lucru în echipă. Utilizarea platformei Canva transformă lecțiile într-un proces dinamic și participativ, în care elevii sunt implicați activ în construirea cunoașterii.

Evaluarea formativă prin aplicații digitale interactive

O altă bună practică are în vedere utilizarea aplicațiilor **Kahoot!**, **Quizizz** și **Wordwall** pentru evaluarea formativă. Testele interactive și jocurile educaționale oferă feedback imediat și permit monitorizarea progresului elevilor în timp real. Evaluarea digitală contribuie la creșterea motivației elevilor, reduce stresul asociat evaluărilor tradiționale și facilitează identificarea dificultăților de învățare. Analiza automată a rezultatelor permite adaptarea strategiilor didactice și planificarea unor

activități remediale eficiente. Exemplele prezentate au demonstrat că utilizarea acestor aplicații sprijină evaluarea continuă și dezvoltarea unei culturi a feedbackului constructiv în clasă.

Proiecte colaborative prin Google Workspace for Education

Un alt exemplu de bună practică ilustrează utilizarea aplicațiilor **Google Classroom**, **Google Docs**, **Google Slides** și **Google Forms** în organizarea proiectelor colaborative. Profesorii pot lucra simultan la documente comune, pot elabora prezentări de grup și construi portofolii digitale. Prin intermediul acestor instrumente, colaborarea nu se limitează la spațiul clasei, ci continuă și în mediul online, favorizând comunicarea permanentă între elevi și profesori. Activitățile contribuie la dezvoltarea competențelor digitale, a responsabilității individuale și a capacității de lucru în echipă. Pot sublinia că utilizarea platformelor colaborative facilitează organizarea activităților didactice și susține învățarea activă, adaptată nevoilor elevilor.

Impactul asupra dezvoltării profesionale

Exemplele de bune practici prezentate în cadrul Școlii de vară „George Tofan” au demonstrat că integrarea tehnologiei în procesul educațional produce beneficii atât pentru profesori, cât și pentru elevi. Schimbul de experiență dintre participanți a favorizat adoptarea unor metode inovatoare, dezvoltarea competențelor digitale și diversificarea strategiilor de predare și evaluare. În același timp, colaborarea dintre cadrele didactice a contribuit la consolidarea unei comunități profesionale în care experiențele valoroase sunt împărtășite și adaptate în funcție de specificul fiecărei unități de învățământ.

Concluzii

Școala de vară „George Tofan” confirmă rolul esențial al colaborării și al învățării continue în dezvoltarea profesională a cadrelor didactice. Exemplele de bune practici – utilizarea aplicației Canva pentru realizarea resurselor educaționale, evaluarea formativă prin Kahoot!, Quizizz și Wordwall, precum și implementarea proiectelor colaborative prin Google Workspace for Education – demonstrează că metodele inovatoare și instrumentele digitale pot transforma procesul instructiv-educativ într-o experiență interactivă, atractivă și eficientă. Diseminarea acestor practici în cadrul comunității educaționale contribuie la promovarea unei culturi a colaborării, a inovării și a învățării permanente. Prin valorificarea experiențelor de succes și încurajarea schimbului profesional, Școala de vară „George Tofan” își consolidează rolul de reper în formarea continuă a cadrelor didactice și în promovarea excelenței în educație.

BIBLIOGRAFIE

1. Cerghit, I. (2006). *Metode de învățământ*. Iași: Polirom.
2. Cucoș, C. (2014). *Pedagogie*. Iași: Polirom.
3. Pânișoară, I.-O. (2017). *Profesorul de succes*. Iași: Polirom.
4. OECD. (2020). *Teachers and School Leaders as Lifelong Learners*. Paris: OECD Publishing.
5. UNESCO. (2021). *Reimagining Our Futures Together: A New Social Contract for Education*.
6. Paris: UNESCO.

Colaborarea profesională ca premisă a dezvoltării cadrelor didactice și a unui demers educațional de calitate în grădiniță

Prof. educație timpurie Crețu Bianca-Oana
G.P.P. „Gulliver” Suceava

Educația timpurie reprezintă una dintre cele mai importante etape ale formării copilului, deoarece experiențele trăite în primii ani de viață contribuie semnificativ la dezvoltarea sa cognitivă, emoțională, socială și comportamentală. În acest context, rolul cadrului didactic nu se limitează la transmiterea unor informații, ci presupune crearea unui mediu educațional sigur, stimulativ și adaptat nevoilor individuale ale fiecărui copil.

Calitatea educației oferite în grădiniță depinde, în mare măsură, de competențele profesionale ale educatorului, dar și de disponibilitatea acestuia de a învăța permanent, de a reflecta asupra propriei activități și de a colabora cu ceilalți actori implicați în educația copilului. Colaborarea profesională devine astfel nu doar o modalitate de eficientizare a activității, ci o adevărată resursă pentru dezvoltarea personală și profesională a cadrului didactic. Într-o societate aflată într-o continuă schimbare, în care apar noi nevoi educaționale, noi tehnologii și noi modalități de abordare a învățării, educatorul nu poate rămâne un profesionist izolat. Schimbul de experiență, observarea practicilor colegilor, lucrul în echipă și reflecția asupra experiențelor educaționale reprezintă elemente esențiale ale dezvoltării profesionale.

Colaborarea profesională poate fi definită ca un proces prin care cadrele didactice își valorifică reciproc experiențele, ideile și competențele pentru atingerea unor obiective educaționale comune. În grădiniță, aceasta poate lua forme variate: activități realizate în echipă, schimburi de bune practici, proiecte educaționale comune, interasistențe, activități metodice, consiliere între colegi sau colaborarea interdisciplinară. Un educator care colaborează nu renunță la propriul stil didactic, ci își îmbogățește practica prin contactul cu alte perspective. O activitate care funcționează foarte bine într-o grupă poate deveni o sursă de inspirație pentru un alt cadru didactic, iar o dificultate întâmpinată de un educator poate fi soluționată mai ușor prin consultarea și sprijinul colegilor. În cazul copiilor de vârstă preșcolară, colaborarea dintre cadrele didactice are o importanță deosebită deoarece această etapă presupune numeroase provocări: adaptarea la mediul grădiniței, dezvoltarea limbajului, formarea autonomiei, gestionarea emoțiilor, integrarea în grup și dezvoltarea comportamentelor sociale.Prin urmare, experiența colectivă a echipei didactice poate contribui la identificarea unor soluții mai eficiente și mai bine adaptate particularităților copiilor.

Dezvoltarea profesională nu trebuie privită exclusiv prin prisma participării la cursuri de formare sau a obținerii unor certificate. Ea reprezintă un proces continuu, care începe cu reflecția asupra propriei activități și continuă prin învățare, experimentare, evaluare și îmbunătățire. Pentru cadrul didactic din învățământul preșcolar, dezvoltarea profesională poate însemna descoperirea unor metode noi de stimulare a limbajului, identificarea unor modalități eficiente de gestionare a comportamentelor dificile, utilizarea resurselor digitale, adaptarea activităților la nivelul de dezvoltare al copiilor sau îmbunătățirea comunicării cu familia.

Un aspect important îl reprezintă capacitatea educatorului de a-și analiza propria activitate. Întrebări precum „Ce a funcționat?”, „Ce nu a funcționat?”, „Cum au reacționat copiii?”, „Ce aș putea schimba data viitoare?” transformă experiența cotidiană într-o oportunitate de învățare profesională. În acest sens, cadrul didactic devine propriul său observator și evaluator, iar practica reflexivă contribuie

la formarea unui profesionist flexibil, deschis la schimbare și preocupat permanent de calitatea educației.

Un prim exemplu de bună practică îl constituie schimbul de resurse și materiale educaționale. Cadrele didactice pot crea o bază comună de materiale: fișe, jocuri didactice, povești, cântece, materiale pentru centrele de interes, resurse digitale sau idei de activități. Astfel, timpul de pregătire poate fi eficientizat, iar fiecare educator poate contribui cu propriile competențe. O altă practică valoroasă este reprezentată de interasistențe și observarea activităților colegilor. Participarea la activitatea unui alt educator oferă posibilitatea de a observa metode diferite de organizare a grupei, modalități de formulare a întrebărilor, tehnici de captare a atenției sau strategii de gestionare a situațiilor neprevăzute. Important este ca această observare să fie realizată într-un climat de încredere, în care feedbackul urmărește dezvoltarea profesională și nu evaluarea critică a persoanei.

De asemenea, pot fi organizate mini-ateliere de bune practici în cadrul echipei. Un cadru didactic poate prezenta colegilor o activitate care a avut rezultate foarte bune, o metodă pe care a experimentat-o sau o resursă digitală utilă. Ulterior, ceilalți colegi pot adapta ideea la propriile grupe.

La grupa mică, una dintre cele mai importante provocări o reprezintă adaptarea treptată a copiilor la mediul grădiniței. Fiecare copil reacționează diferit la separarea de familie, la regulile colective și la noul mediu educațional.

O bună practică poate fi realizarea, la nivelul echipei didactice, a unui schimb de strategii privind adaptarea copiilor. Educatoarele pot discuta despre modalitățile prin care au reușit să reducă anxietatea copiilor, să creeze rutine predictibile și să încurajeze exprimarea emoțiilor. De exemplu, poate fi utilizată o „Rutină a dimineții”, alcătuită din câteva momente repetitive: salutul, identificarea stării emoționale, alegerea unui simbol al emoției și prezentarea succintă a activității zilei. Repetarea acestei structuri îi oferă copilului predictibilitate și sentimentul de siguranță.

O altă strategie poate fi reprezentată de „Panoul emoțiilor”, prin intermediul căruia copiii aleg, la începutul zilei, un simbol care exprimă modul în care se simt. Educatoarea poate utiliza răspunsurile copiilor pentru a identifica eventuale dificultăți emoționale și pentru a adapta interacțiunile și activitățile zilei.

Aceste exemple pot fi împărtășite între colegi, îmbunătățite și adaptate diferitelor grupe, transformând experiența individuală într-o resursă colectivă.

Un colectiv didactic eficient nu este acela în care toți educatorii utilizează aceleași metode, ci acela în care diferențele de experiență și stil profesional sunt valorificate. Un educator aflat la început de carieră poate aduce entuziasm, creativitate și deschidere către noi tehnologii, în timp ce un coleg cu experiență poate oferi strategii construite în timp, pornind de la numeroase situații întâlnite în practica educațională. Întâlnirea acestor perspective poate genera soluții mai eficiente. Colaborarea presupune, în primul rând, încredere, respect, comunicare și disponibilitatea de a primi și oferi feedback. Feedbackul profesional nu trebuie să fie perceput ca o critică, ci ca o oportunitate de dezvoltare.

O formulă simplă de reflecție după o activitate poate fi: Ce a funcționat bine?, Ce dificultăți au apărut?, Ce aș păstra?, Ce aș modifica?, Ce idee aș putea prelua de la un coleg?.

Un asemenea exercițiu, realizat constant, poate transforma activitatea cotidiană într-un proces autentic de dezvoltare profesională.

În educația timpurie, colaborarea nu se limitează la relația dintre cadrele didactice. Familia reprezintă un partener esențial, deoarece educatorul și părinții contribuie, din contexte diferite, la dezvoltarea aceluiași copil. O bună practică poate fi organizarea unor activități de tip parteneriat grădiniță-familie, în care părinții nu sunt doar informați despre activitatea copilului, ci devin participanți activi. Atelierele părinte-copil, activitățile tematice, expozițiile, proiectele comune sau întâlnirile

dedicate unor teme de interes pentru părinți pot contribui la construirea unei relații bazate pe încredere. Comunicarea constantă și echilibrată cu familia îi permite educatorului să cunoască mai bine particularitățile copilului, iar părinților le oferă o perspectivă mai clară asupra nevoilor și progresului acestuia.

Dezvoltarea profesională a cadrului didactic este strâns legată și de capacitatea de a utiliza responsabil resursele digitale. Platformele educaționale, aplicațiile interactive și instrumentele de creare a materialelor pot diversifica activitățile desfășurate la grupă.

Resurse precum Twinkl, Wordwall sau LivresQ pot fi utilizate nu doar individual, ci și ca punct de plecare pentru colaborarea dintre cadrele didactice. Un educator poate descoperi o resursă, o poate adapta la particularitățile grupei și ulterior o poate împărtăși colegilor. În acest fel, tehnologia devine nu doar un instrument pentru activitatea cu preșcolarii, ci și un mijloc de comunicare și schimb profesional între educatori.

Colaborarea profesională reprezintă una dintre resursele importante prin care cadrele didactice își pot îmbunătăți practica educațională. În grădiniță, unde fiecare zi aduce situații noi și nevoi diferite ale copiilor, experiența individuală poate fi îmbogățită prin experiența colectivă. Schimbul de idei, observarea colegilor, activitățile comune, feedbackul constructiv, utilizarea împărtășită a resurselor și reflecția asupra propriei activități contribuie la construirea unei culturi profesionale bazate pe învățare continuă.

Un educator care învață permanent nu este cel care consideră că nu știe suficient, ci cel care înțelege că educația este un domeniu în continuă transformare și că fiecare experiență poate deveni o oportunitate de creștere. În acest sens, dezvoltarea profesională nu este un proces individual, ci unul care poate fi susținut și amplificat prin colaborare. Atunci când cadrele didactice își împărtășesc experiențele, se sprijină reciproc și construiesc împreună soluții, beneficiarul final al acestei colaborări este copilul. O echipă didactică ce învață împreună creează, în cele din urmă, un mediu educațional în care și copiii au șansa de a învăța, de a se dezvolta și de a avea încredere în propriile posibilități.

BIBLIOGRAFIE

1. Goleman, D. (2008). *Inteligența emoțională*. București: Curtea Veche.
2. Hargreaves, A., & Fullan, M. (2012). *Professional Capital: Transforming Teaching in*
3. *Every School*. New York: Teachers College Press.
4. Pânișoară, I.-O. (2017). *Profesorul de succes: 59 de principii de pedagogie practică.* Iași:
5. Polirom.
6. Vygotsky, L. S. (1978). *Mind in Society: The Development of Higher Psychological*
7. *Processes.* Cambridge, MA: Harvard University Press.
8. Ministerul Educației Naționale. (2019). *Curriculum pentru educație timpurie*. București.
9. Ministerul Educației Naționale. (2019). *Repere fundamentale în învățarea și dezvoltarea*
10. *timpurie a copilului de la naștere la 7 ani.* București.

Metode didactice moderne în predarea limbilor străine

Oana TRIFAN
Școala Gimnazială „Academician H. Mihăescu”, localitatea Udești, județul Suceava

Este evident că predarea limbilor străine a cunoscut transformări semnificative în ultimii ani pe fondul digitalizării accelerate și al schimbărilor din pedagogia modernă. Profesorul nu mai este doar furnizor de informații, ci facilitator al învățării, iar elevul devine participant activ, capabil să-și construiască propriile competențe lingvistice și comunicative. În acest context, strategiile didactice actuale pun accent pe interacțiune, autonomie, integrarea tehnologiei și conectarea învățării cu situații reale de viață. Articolul de față prezintă cele mai eficiente și utilizate strategii moderne în predarea limbilor străine (limba engleză și limba franceză), adaptabile diferitelor niveluri și contexte educaționale.

Abordarea comunicativă (Communicative Language Teaching – CLT)

Strategia comunicativă rămâne una dintre cele mai relevante abordări în predarea limbilor moderne. Accentul se mută de la memorarea structurilor gramaticale la dezvoltarea competențelor de comunicare. Activități precum jocurile de rol, dezbaterile sau interviurile stimulează utilizarea limbii în contexte autentice, dezvoltând fluența și încrederea elevilor. Profesorul joacă rolul unui mediator care creează oportunități reale de interacțiune.

Învățarea centrată pe elev

În contextul actual, elevii sunt încurajați să devină responsabili de propriul proces de învățare. Strategiile centrate pe elev presupun adaptarea activităților la interesele, stilurile de învățare și ritmul fiecăruia. Autoevaluarea, reflecția și stabilirea obiectivelor individuale ajută elevii să își înțeleagă progresul. Predarea devine astfel personalizată, flexibilă și mult mai motivantă.

Învățarea prin sarcini (Task-Based Learning – TBL/ Pédagogie par tâches, approche actionnelle)

Învățarea bazată pe sarcini se concentrează pe realizarea unor activități practice cu scop clar: planificarea unei excursii, crearea unui afiș, realizarea unui interviu sau a unui vlog. Elevii folosesc limba pentru a îndeplini un obiectiv, ceea ce îi ajută să comunice natural și să observe utilitatea limbii engleze în situații cotidiene. Accentul cade pe procesul de comunicare, nu pe acuratețea lingvistică izolată.

Învățarea prin proiecte (Project-Based Learning – PBL/ Apprendre à l`aide des projets)

Proiectele stimulează creativitatea, colaborarea și gândirea critică. În cadrul lor, elevii pot crea reviste digitale, podcasturi, prezentări multimedia sau mini-filme în limba engleză. PBL dezvoltă atât competențe lingvistice, cât și abilități transversale precum organizarea, rezolvarea de probleme și colaborarea eficientă.

Clasa inversată (Flipped Classroom/ La classe inversée)

Modelul clasei inversate mută partea teoretică în mediul online sau independent, prin videoclipuri explicative, platforme interactive sau materiale digitale. Timpul din clasă este dedicat

aplicațiilor practice, discuțiilor, clarificărilor și activităților colaborative. Elevii au astfel ocazia să lucreze mai mult la nivel aplicativ, iar profesorul poate oferi sprijin personalizat.

Gamificarea

Gamificarea introduce elemente de joc în procesul de învățare: puncte, niveluri, misiuni, premii virtuale sau competiții amicale. Platforme precum Kahoot, Quizizz sau Wordwall transformă exercițiile de vocabular și gramatică în activități dinamice și atractive. Elevii sunt motivați, implicați și dornici să participe activ.

Integrarea tehnologiilor digitale (Intégration du numérique, TICE)

Tehnologia modernă aduce o varietate de resurse utile: table interactive, aplicații educaționale, dicționare online, instrumente AI, platforme colaborative precum Google Classroom sau Padlet. Acestea facilitează învățarea personalizată, accesul rapid la materiale autentice (videoclipuri, podcasturi, articole) și evaluarea în timp real.

Învățarea colaborativă (Apprentissage collaboratif)

Lucrul în perechi sau grupuri mici (think-pair-share, jigsaw, peer teaching) încurajează comunicarea și cooperarea. Elevii își consolidează înțelegerea prin explicații reciproce, dezbateri și activități comune. În acest fel, competențele sociale se dezvoltă simultan cu cele lingvistice.

Abordarea lexicală (Lexical Approach)

Această strategie pune accent pe învățarea blocurilor lexicale (colocații și expresii), nu pe cuvinte izolate sau reguli gramaticale abstracte. Elevii sunt încurajați să observe și să folosească „chunk-uri” autentice din texte, dialoguri sau conversații, ceea ce conduce la o fluență sporită și la o utilizare mai naturală a limbii.

Abordarea interculturală (Intercultural Education/ L`éducation interculturelle)

După cum știm limba engleză și limba franceză sunt instrumente de acces la culturi diverse.

Activitățile pe care le putem propune pot fi: studierea sărbătorilor și tradițiilor din țările anglofone și francofone, corespondență cu elevi care trăiec în aceste țări (eTwinning, PenPal projects), analiza cântecelor, reclamelor, filmelor, iar beneficiile acestei abordări sunt stimularea empatiei și deschiderea culturală.

Învățarea integrată a limbii și a conținutului (CLIL)

CLIL îmbină studierea limbii engleze cu învățarea unor conținuturi din științe, istorie, artă sau tehnologie. Elevii învață limba pentru a înțelege și utiliza informații reale, iar procesul devine contextualizat și semnificativ. CLIL dezvoltă atât competențe lingvistice, cât și competențe academice.

Storytelling și metode creative (Écriture créative guidée, BD)

Acestea fac referire la folosirea la ore a poveștilor, imaginilor, benzilor desenate, teatrului, prin conceperea de activități precum : scriere creativă, teatru forum, crearea de povestiri digitale. Beneficiile aplicării acestei strategii sunt dezvoltarea vocabularul și dobândirea expresivității.

În concluzie, predarea limbilor străine în contextul actual se bazează pe strategii și metode flexibile, dinamice și orientate către nevoile reale ale elevilor. După cum am afirmat la început și după cum reiese din prezentarea metodelor, profesorul devine facilitator, iar elevul partener activ în procesul de învățare. Combinarea metodelor prezentate – de la abordările comunicative și centrate pe elev la tehnologiile digitale, gamificare și învățarea prin proiecte – conduce la un mediu educațional motivant, interactiv și eficient. Într-o lume globalizată, în care competențele de

comunicare în limba engleză și limba franceză sunt esențiale, aplicarea acestor metode/ strategii contribuie la formarea unor utilizatori competenți, autonomi și creativi ai limbii. Predarea limbilor străine trebuie să se bazeze pe metode flexibile, interactive și orientate spre competențe, pentru a transforma învățarea într-un proces motivant, semnificativ și durabil.

BIBLIOGRAFIE

1. *Niță, R., „Metodica predării limbii engleze”. Editura Pro Universitaria, 2019*
2. *Pânișoară, I.-O. (coord.), Ghidul profesorului. Strategii eficiente de predare. Polirom, 2017*
3. *Harmer, J., ”The Practice of English Language Teaching” (5th ed.). Pearson Longman, 2015*
4. *Larsen-Freeman, D., & Anderson, M., ”Techniques and Principles in Language Teaching” (3rd ed.). Oxford University*
5. *Press, 2013*
6. *Richards, J. C., & Rodgers, T. S. , ”Approaches and Methods in Language Teaching” (3rd ed.). Cambridge University*

7. *Press, 2014*
8. *Willis, J., & Willis, D., ”Doing Task-Based Teaching”. Oxford University Press, 2007*
9. *Savignon, S., ”Communicative Language Teaching: Linguistic Theory and Classroom Practice”. Yale University Press,*
10. *Conseil de l’Europe – Cadre européen commun de référence pour les langues (CECR), 2001*
11. *Jean-Pierre Cuq,”La didactique du français langue étrangère”, 2003*
12. *Francine Demaizière & Jean-Paul Narcy-Combes, ”Les TICE pour l’enseignement du FLE”, Didier, 2005*

Siguranța fizică și emoțională în școală

Prof. Luca Maria Olga
G.P.P. „Aschiuță” Suceava

Școala reprezintă unul dintre principalele contexte de dezvoltare ale copilului, având un rol important nu doar în formarea competențelor academice, ci și în dezvoltarea emoțională, socială și relațională. Pentru ca procesul educațional să fie eficient, elevul trebuie să perceapă mediul școlar ca fiind unul sigur, predictibil și favorabil exprimării propriilor nevoi. Siguranța în școală nu se referă exclusiv la prevenirea accidentelor, a violenței fizice sau a comportamentelor agresive, ci include în egală măsură siguranța emoțională, sentimentul de apartenență și posibilitatea copilului de a solicita sprijin atunci când se confruntă cu o situație dificilă.

Tema siguranței fizice și emoționale în mediul școlar este cu atât mai importantă cu cât școala este un spațiu în care elevii interacționează zilnic cu numeroase persoane, fiind expuși unor situații diverse: conflicte între colegi, bullying, excludere socială, presiune academică, anxietate, discriminare sau dificultăți de relaționare. În același timp, cadrele didactice se confruntă cu situații complexe care presupun gestionarea comportamentelor problematice, a conflictelor și a unor posibile situații de criză.

În acest context, managementul climatului școlar trebuie privit ca un proces continuu, care presupune atât prevenirea situațiilor de risc, cât și intervenția adecvată atunci când acestea apar. Un climat școlar sănătos se construiește prin reguli clare și consecvente, relații bazate pe respect, comunicare eficientă și colaborarea dintre elevi, cadre didactice, familie și specialiști.

1. Siguranța fizică și emoțională în mediul școlar

Siguranța fizică presupune existența unui mediu în care elevii să fie protejați de comportamente agresive, accidente, violență, intimidare și alte situații care le pot pune în pericol integritatea corporală. Aceasta implică existența unor reguli clare privind comportamentul, supravegherea adecvată a spațiilor școlare și existența unor proceduri prin care incidentele să poată fi raportate și gestionate. Totuși, siguranța fizică nu este suficientă pentru asigurarea unei experiențe școlare pozitive. Un copil poate să nu fie agresat fizic, dar să se simtă permanent criticat, umilit, exclus sau judecat. În astfel de situații, chiar dacă mediul este aparent sigur din punct de vedere fizic, acesta nu este unul sigur din punct de vedere emoțional.

Siguranța emoțională presupune ca elevul să simtă că poate fi el însuși, că poate greși fără a fi umilit și că își poate exprima emoțiile sau dificultățile fără teama de a fi ridiculizat. De asemenea, presupune posibilitatea de a spune „nu”, de a comunica faptul că o situație îl face să se simtă inconfortabil și de a solicita ajutor din partea unui adult de încredere. În cadrul evenimentului dedicat temei „Siguranța fizică și emoțională în școală. Managementul climatului școlar și strategii de sprijin pentru cadrele didactice”, doamna psihoterapeut Irina Anda Bodnariu a subliniat importanța prevenției și a clarității. Copiii trebuie sprijiniți să își recunoască propriul disconfort, să își respecte limitele personale și să înțeleagă faptul că solicitarea ajutorului nu reprezintă un motiv de rușine. Această perspectivă este importantă deoarece un copil care nu își poate identifica emoțiile și limitele poate întâmpina dificultăți în a recunoaște o situație de risc și în a comunica ceea ce i se întâmplă. Educația pentru siguranță trebuie, prin urmare, începută din timp și adaptată vârstei copilului. Elevii pot fi învățați să recunoască emoții precum frica, rușinea, furia sau tristețea, să distingă între o situație confortabilă și una care le provoacă disconfort și să identifice adulții cărora li

se pot adresa. În acest mod, prevenția devine o componentă firească a educației, nu doar o intervenție care apare după producerea unui incident.

2. Climatul școlar și influența sa asupra elevilor

Climatul școlar reprezintă ansamblul percepțiilor și experiențelor pe care membrii comunității școlare le au cu privire la mediul educațional, relațiile dintre persoane, regulile existente și modul în care acestea sunt aplicate. Un climat pozitiv se caracterizează prin respect reciproc, cooperare, sentiment de apartenență, predictibilitate și încredere. Un climat școlar negativ poate contribui la apariția sau accentuarea unor dificultăți emoționale și comportamentale. De exemplu, într-un mediu în care greșelile sunt sancționate excesiv, elevii pot deveni mai anxioși și mai puțin dispuși să participe activ la activități. Într-un mediu caracterizat prin relații conflictuale între colegi, poate crește riscul de izolare, bullying sau absenteism. În schimb, atunci când elevul simte că profesorul îl respectă și că există reguli clare și corecte, este mai probabil să dezvolte un sentiment de siguranță și apartenență. Acest lucru are consecințe și asupra procesului de învățare. Un copil preocupat constant de faptul că poate fi ridiculizat, respins sau pedepsit nu își poate concentra în aceeași măsură resursele cognitive asupra sarcinilor școlare.

Siguranța emoțională poate fi privită astfel ca o condiție de bază a învățării. Copilul are nevoie să știe că școala este un spațiu în care poate pune întrebări, poate solicita explicații și poate face greșeli fără ca acestea să îi afecteze valoarea personală. Profesorul are un rol esențial în crearea acestui climat prin modul în care comunică, oferă feedback și gestionează comportamentele dificile.

3. Managementul situațiilor de criză și al comportamentelor problematice

Gestionarea situațiilor de criză reprezintă una dintre cele mai solicitante responsabilități ale cadrelor didactice. În astfel de momente, reacția adultului poate influența semnificativ evoluția situației. O intervenție impulsivă, agresivă sau umilitoare poate amplifica tensiunea, în timp ce o abordare fermă și calmă poate contribui la restabilirea siguranței. O abordare pedagogică eficientă în momentele de criză trebuie să fie fermă și consecventă, fără a deveni agresivă. Diferența dintre fermitate și agresivitate este esențială. Fermitatea presupune stabilirea unor limite clare și aplicarea consecventă a regulilor, în timp ce agresivitatea presupune utilizarea intimidării, a umilirii sau a amenințării pentru a obține conformarea elevului. De exemplu, un profesor poate transmite calm că un anumit comportament nu este acceptabil și poate explica ce consecințe presupune încălcarea regulii, fără să îl eticheteze pe elev drept „rău”, „obraznic” sau „problematic”. Astfel, este sancționat comportamentul, nu atacată persoana.

În situațiile de criză este important ca profesorul să își păstreze controlul emoțional. Tonul vocii, postura, distanța interpersonală și formularea mesajului pot contribui la calmarea sau, dimpotrivă, la escaladarea conflictului. Atunci când situația o permite, este utilă separarea elevilor implicați într-un conflict, acordarea unui timp pentru calmare și discutarea ulterioară a celor întâmplate.

Intervenția nu trebuie să se limiteze însă la momentul crizei. După incident este necesară analizarea cauzelor, identificarea factorilor care au contribuit la apariția comportamentului și stabilirea unor măsuri de prevenire a repetării acestuia. În acest sens, documentarea incidentelor și monitorizarea evoluției situației pot reprezenta instrumente importante.

4. Strategii de prevenție și sprijin pentru cadrele didactice

Prevenția este una dintre cele mai eficiente modalități de promovare a siguranței în școală. Ea presupune dezvoltarea unor competențe emoționale și sociale înainte ca elevul să

se confrunte cu o situație gravă. Activitățile de dezvoltare a inteligenței emoționale pot include exerciții de identificare și exprimare a emoțiilor, jocuri de rol, discuții despre limite personale, empatie, rezolvarea conflictelor și solicitarea ajutorului. De asemenea, elevii pot fi implicați în stabilirea unor reguli de grup. Atunci când regulile sunt discutate și înțelese, acestea pot deveni mai ușor de acceptat

și respectat. Regulile trebuie să fie formulate clar, să fie adecvate vârstei și să fie aplicate consecvent tuturor elevilor.

Un alt element important îl reprezintă existența unor canale accesibile de comunicare. Elevii trebuie să știe cui se pot adresa atunci când întâmpină o problemă: profesorului diriginte, consilierului școlar, psihologului, conducerii școlii sau unui alt adult de încredere. Mesajul transmis trebuie să fie unul clar: solicitarea ajutorului reprezintă un comportament responsabil, nu un semn de slăbiciune. În acest context, ghidurile și materialele operaționale destinate cadrelor didactice pot avea un rol important. Instrumentele menționate în cadrul evenimentului – fișe de activitate pentru dezvoltarea inteligenței emoționale, studii de caz, formulare de acord parental, rapoarte interne de incident și planuri de monitorizare pe o perioadă de 30 de zile – pot contribui la transformarea principiilor generale în acțiuni concrete. Studiile de caz, spre exemplu, le permit cadrelor didactice să analizeze situații ipotetice sau reale și să identifice variante de intervenție. Rapoartele de incident pot contribui la documentarea obiectivă a situațiilor problematice, iar planurile de monitorizare permit evaluarea efectelor măsurilor adoptate. Aceste instrumente sunt importante deoarece intervenția eficientă nu presupune doar reacția imediată la o problemă, ci și urmărirea evoluției acesteia.

Sprijinul acordat profesorilor este la fel de important ca sprijinul acordat elevilor. Cadrele didactice pot experimenta stres, epuizare emoțională și sentimentul că trebuie să gestioneze singure situații complexe. De aceea, este necesară existența unei echipe școlare în care responsabilitatea să fie distribuită. Colaborarea dintre profesor, diriginte, consilierul școlar, psiholog, conducerea școlii și familie poate permite o abordare mai coerentă și mai eficientă.

5. Rolul familiei și al comunității școlare

Siguranța copilului nu poate fi asigurată exclusiv în interiorul clasei. Familia și școala trebuie să colaboreze pentru a transmite mesaje coerente privind limitele, respectul, comunicarea și solicitarea ajutorului. Părinții pot contribui prin menținerea unei comunicări deschise cu copilul și prin evitarea reacțiilor excesiv punitive atunci când acesta povestește despre o experiență neplăcută. Dacă primul răspuns al adultului este unul de critică sau de culpabilizare, copilul poate învăța că este mai sigur să ascundă problemele decât să le comunice. În același timp, școala trebuie să ofere părinților informații clare despre procedurile existente și despre modalitățile prin care pot semnala o situație de risc. Formularele de acord parental și alte instrumente administrative pot susține colaborarea dintre familie și școală, însă acestea trebuie însoțite de comunicare reală și de disponibilitatea de a asculta nevoile copilului. Un climat școlar sănătos este, prin urmare, rezultatul unei responsabilități colective. Nu este suficient ca un singur profesor să fie atent la siguranța emoțională dacă restul mediului transmite mesaje contradictorii. Elevul are nevoie de consecvență și predictibilitate din partea întregii comunități școlare.

Concluzii

Siguranța fizică și emoțională reprezintă o condiție fundamentală pentru dezvoltarea armonioasă a copilului și pentru desfășurarea eficientă a procesului educațional. O școală sigură nu este doar o școală în care nu există violență fizică, ci una în care elevii se simt respectați, ascultați și sprijiniți, iar cadrele didactice dispun de instrumentele necesare pentru a preveni și gestiona situațiile dificile.

Prevenția trebuie să ocupe un loc central. Copiii trebuie învățați să își recunoască emoțiile și disconfortul, să își stabilească limite, să respecte limitele celorlalți și să solicite ajutor atunci când este necesar. În paralel, cadrele didactice trebuie sprijinite în dezvoltarea unor strategii de gestionare a conflictelor și a situațiilor de criză.

O școală în care copilul știe că poate spune „nu mă simt în siguranță”, „mă deranjează acest lucru” sau „am nevoie de ajutor” fără să îi fie rușine este o școală care pune prevenția și bunăstarea

elevului în centrul educației. Iar atunci când siguranța fizică și emoțională este asigurată, învățarea devine nu doar mai eficientă, ci și o experiență mai sănătoasă și mai valoroasă pentru copil.

BIBLIOGRAFIE

1. 1.Goleman, D. (2001). *Inteligența emoțională*. București: Curtea Veche.
2. 2.UNICEF Moldova. (2021). *Școală fără bullying. Recomandări pentru prevenirea,*
3. *identificarea și intervenția în cazurile de bullying în instituțiile de învățământ*.
4. UNICEF.
5. 3.UNICEF România. (2025). *Școala ca Spațiu Sigur pentru Sănătatea Mintală și*
6. *Emoțională a Copiilor și Adolescenților*. UNICEF România.
7. 4.Ministerul Educației. (2020). *Strategia privind reducerea fenomenului de violență în*
8. *unitățile de învățământ preuniversitar*. București: Ministerul Educației.
9. 5.Mayer, J. D., Salovey, P., & Caruso, D. R. (2004). Emotional intelligence: Theory,
10. findings, and implications. *Psychological Inquiry, 15*(3), 197–215.

ASPECTE ALE PARTENERIATULUI FAMILIE-GRĂDINIŢĂ ÎN BENEFICIUL COPIILOR

Ana-Loredana BUBUŢANU
G.P.P.“Licurici”, Fălticeni, judetul Suceava

Perioada preşcolară este una dintre cele mai importante perioade psihogenetice, datorită progreselor remarcabile ce se ating în toate planurile şi, în special, în sfera sentimentelor şi a personalităţii copilului. Pe de o parte, preşcolarul se “reintegrează” în structura familiei. El recepţionează influenţele venite nu numai din partea celor care îi satisfac trebuinţele, ci şi din partea altor membrii ai familiei, în raport de care i se fixează treptat locul şi rolul. Pe de altă parte, prin integrarea copilului în grădiniţă, sfera relaţiilor interpersonale - verticale şi orizontale - se extinde simţitor. Aici, în grădiniţă, i se pun în faţă numeroase cerinţe noi, de altă natură decât cele ce acţionau în mediul familial. Preşcolarul devine obiectul unor variate influenţe mai complexe şi mai bine organizate comparativ cu cele din perioadele precedente. Toate acestea, luate împreună, crează condiţii favorizante pentru noi achiziţii şi progrese în sfera cognitivă, afectivă şi psihomotrică a preşcolarilor din grupa mică, mijlocie, mare şi pregătitoare. Sub influenţa educaţiei preşcolare, fuziunea sincretică a elementului subiectiv cu cel obiectiv dispare tot mai mult pe măsura avansării copilului de la o grupă la alta. “Lumea copilului” se apropie tot mai mult de “lumea adultului”.

Activitatea educativă din grădiniţă nu poate fi izolată, separată de alte influenţe educative ce se exercită asupra copilului şi mai ales, de cea din familie. Educaţia trebuie să se manifeste permanent ca o acţiune coerentă, complexă şi unitară a grădiniţei şi familiei.

La intrarea în grădiniţă, părinţii sunt cei care deţin toate informaţiile legate de copil: stare de sănătate, obiceiuri alimentare, particularităţi de învăţare, mod de comportare, probleme în dezvoltare etc. Educatoarea grupei trebuie să cunoască specificul fiecărui stadiu de dezvoltare a copilului, disponibilităţile intelectuale precum şi particularităţile lui comportamentale şi caracteriale. Ea se preocupă de socializarea preşcolarului prin integrarea lui în mediul grădiniţei, oferindu-i prilejul să cunoască mediul înconjurător, organizând vizite în împrejurimile grădiniţei, în cartier, în oraş, la şcoală, la locul de muncă al părinţilor etc. Treptat, cu multă răbdare, educatoarea este cea care cultivă încrederea în propriile posibilităţi ale copiilor, integrând în jocuri şi activităţi copiii timizi, efectuând munca suplimentară individualizată cu copiii cu deficienţe verbale, folosind jocul şi jucăriile existente pentru a-i apropia de acestea. Dacă familia este primul mediu educativ, grădiniţa este primul factor de socializare instituţionalizat. La relaţiile de tip afectiv din familie sunt adăugate relaţii noi, care impun o anumită distanţă socială între copil şi adult şi o schimbare a mediului de trai. Cadrul didactic trebuie să aibă abilitatea să determine părintele să colaboreze şi să înţeleagă care este adevăratul rol al programelor educative oferite de învăţământul preşcolar.

Complexitatea sarcinilor ce-i revin, precum şi conştiinţa responsabilităţii sale, ridică în faţa educatorului din unităţile preşcolare problema asigurării relaţiei dintre grădiniţă şi familiile copiilor – cele două instituţii sociale cărora le revine cu preponderenţă sarcina educării noii generaţii.

Relaţia dintre grădiniţă şi familie nu se poate constitui fără asigurarea unei condiţii de bază, fundamentală: cunoaşterea familiei de către educatoare, a caracteristicilor şi a potenţialului ei educativ.

Cunoaşterea familiior presupune o investigare susţinută, de lungă durată, prin toate

mijloacele ce-i stau la îndemână educatoarei: vizite în familii, antrenarea părinţilor la pregătirea serbărilor copiilor, participarea părinţilor la excursii, vizite, plimbări organizate de grădiniţă. De

asemenea, discuţiile purtate de educatoare cu părinţii în cadrul şedinţelor cu părinţii, al lectoratelor cu aceştia, discuţiile cu grupe de părinţi sau cele individuale, sunt momente care prilejuiesc educatoarei o cunoaştere a familiei sub aspectul potenţialului educativ.

Educatoarea trebuie să-i convingă pe părinţi că unitatea de cerinţe adresate preşcolarului de către grădiniţă, trebuie să se continue şi în cadrul fiecarei familii. Copilul are nevoie de afecţiunea, grija şi preocuparea ambilor părinţi. Fiecare dintre ei, datorită particularităţilor de sex, temperamentale, precum şi prin preocupările profesionale, personale, vine cu contribuţia sa originală, necesară în munca de educaţie în familie, făcând-o mai bogată, mai nuanţată, prevenind astfel monotonia, platitudinea.

Căldura raporturilor dintre părinţi şi educatoare, încrederea şi respectul reciproc se stabilesc prin schimbul de informaţii - pentru care trebuie să găsim întotdeauna timpul necesar. Astfel, educatoarea poate ajuta familia în cel mai simplu şi natural mod să urmeze calea justă în raporturile cu copilul său, să prevină îndepărtarea lui sufletească, să înlăture eventualele carenţe educative.

Exercitată de ambii părinţi, în sens unic şi continuu, educaţia în familie a copilului preşcolar scapă de pericolul devenirii unei sarcini copleşitoare, căreia nu-i mai gaseşti timpul şi modalităţile optime de înfăptuire în cazul când această sarcină revine doar unuia dintre părinţi. Familia trebuie convinsă deopotrivă că o mai bună educaţie în familie depinde de întreg stilul de viaţă al acesteia, iar măsurarea efectelor influenţelor educative, în funcţie de timpul acordat de părinţi copiilor, este o practică greşită. Nu numărul de atenţii, de prezenţa fizică alături de copil în familie este precumpănitor în munca de educaţie, ci conţinutul activităţii şi al tuturor acţiunilor desfăşurate în familie în perioada de timp pe care cei ce se ocupă de cercetarea ştiinţifică a mediului familial o numesc “timp optim al familiei”. Întotdeauna, ambianţa, climatul din familie, prin elementele sale concrete-componente, influenţează, în raport cu natura sa, personalitatea copilului.

Educaţia copilului este o acţiune care presupune schimb de experienţe, de competenţe şi valori între toţi adulţii care îl susţin în dezvoltare şi cu care acesta intră în contact. Acest lucru presupune ca parteneriatul educaţional dintre familie şi grădiniţă să se extindă şi către comunitatea care le include.

În acelaşi timp, grădiniţa, ca prima instituţie care se conduce după principii şi metode ştiinţifice, deţine mijloace specifice pentru valorificarea potenţialului fizic şi psihic al fiecărui copil. Îmbinarea în parteneriat a informaţiilor deţinute de părinţi cu cele ale grădiniţei trebuie să fie în beneficiul copilului.

Termenul de parteneriat presupune realizarea unei alianţe pentru atingerea unor obiective comune. Pentru ca parteneriatul să funcţioneze este nevoie de respect, încredere reciprocă,

consens cu privire la scopurile acţiunii şi strategiilor de atingere a acestora şi de asumarea în comun a drepturilor şi responsabilităţilor.

Parteneriatul grădiniţă-familie se referă la construirea unor relaţii pozitive între familie şi grădiniţă, la o unificare a sistemului de valori care poate avea un efect benefic asupra copiilor atunci când aceştia văd educatoarea sfătuindu-se cu părinţii. Activitatea cu părinţii, ca parteneri, pentru a asigura dezvoltarea copilului în programul educativ din grădiniţă, poate deveni un start bun pentru a crea părinţilor respect de sine, încredere în competenţele lor, făcându-i mai buni. Copiii caută modele în părinţii lor, iar aceştia , la rândul lor vor să crească mici genii. Pentru fiecare părinte copilul sau este un bulgăre de aur. El îl vede frumos, bun, deştept, pentru că l-a urmărit cum a crescut, cunoaşte detalii referitoare la perioadele copilăriei mici şi ştie câte momente dificile a trecut împreună cu acesta. Din acest parteneriat, şi copilul se alege cu un mare câştig, faptul că îşi descoperă părinţii ca parte importantă a educaţiei lui. Relaţia dintre grădiniţă şi familie nu poate fi redusă la unele aspecte ale colaborării organizate a grădiniţei cu familia sau numai la evaluarea influenţelor reciproce dintre “grădiniţa copiilor” şi “şcoala părinţilor”.

BIBLIOGRAFIE

1. Băran, A., *Parteneriat în educaţie: familie – şcoală – comunitate,* Editura Aramis Print,
2. Bucureşti, 2004.
3. *B*unescu, G., Alecu, G., Badea, D., *Educaţia părinţilor. Strategii şi programe,* Editura
4. Didactică şi Pedagogică, Bucureşti, 1997.
5. Dumitrana, M., *Cum creşte un pui de om,* Editura Compania, Bucureşti, 2011.
6. Mateiaş, A., *Copiii preşcolari, educatoarele şi părinţii, Ghid de parteneriat şi consiliere,*
7. Editura Didactică şi Pedagogică, Bucureşti, 2011.

Climatul de colaborare, premisă a reușitei școlare

Prof. învățământ primar Moscal Angela
Școala Gimnazială Nr. 1, Suceava

„Educația este cea mai puternică armă pe care o poți folosi pentru a schimba lumea.” – Nelson Mandela

Învățarea de calitate nu se rezumă la simpla transmitere și stocare de informații academice, ci reprezintă un proces profund uman de modelare a caracterelor. În centrul acestui proces se află **climatul de colaborare**, definit ca un ecosistem de relații interpersonale bazate pe încredere, respect și sprijin reciproc.

Școala nu este doar o instituție care livrează cunoștințe, ci o comunitate morală. Eficiența ei depinde direct de modul în care valorile fundamentale ale omului sunt transferate în identitatea profesională a cadrului didactic. Profesorul modern nu mai este un simplu transmițător de date, ci un arhitect de climat, un model de comportament a cărui autenticitate validează sau invalidează mesajul pedagogic.

Succesul unui climat colaborativ este condiționat de calitățile umane pe care profesorul le aduce la catedră și în cancelarie. Aceste valori transformă o simplă meserie întro veritabilă vocație:

A. Empatia – Puntea conexiunii umane

Empatia este capacitatea de a rezona cu universul interior al celuilalt – fie el elev sau coleg de cancelarie. Un climat colaborativ nu poate exista fără o ascultare activă și fără înțelegerea nevoilor, temerilor și aspirațiilor celor din jur.

La clasă: Profesorul empatic nu evaluează doar greșeala, ci caută cauza ei, oferind elevului siguranță psihologică.

În relația cu colegii: Empatia elimină judecata aspră și deschide calea sprijinului reciproc în momente de dificultate pedagogică. *„Nimănui nu-i pasă cât de multe știi, până când nu știe cât de mult îți pasă.”* – Theodore Roosevelt

B. Altruismul – Generozitatea de a dărui din cunoaștere

În învățământ, individualismul blochează evoluția. Altruismul se manifestă prin dorința autentică de a-l vedea pe celălalt crescând. În contextul colaborării intercolegiale, un profesor altruist nu își izolează metodele de succes în spatele ușilor închise ale clasei sale, ci le împarte cu generozitate în cadrul comisiilor metodice. El își pune timpul, resursele și experiența în serviciul comunității școlare, înțelegând că succesul unui singur elev sau coleg contribuie la succesul întregului sistem.

C. Corectitudinea și integritatea – pilonii încrederii

Corectitudinea (justiția pedagogică) generează predictibilitate și siguranță. Un climat de colaborare autentic se clădește exclusiv pe transparență și echitate. Cadrul didactic integru aplică aceleași standarde morale pentru sine, pentru elevi și în raporturile cu colegii de breaslă. Atunci când deciziile sunt corecte și nepărtinitoare, competiția toxică este înlocuită de o emulație constructivă, bazată pe meritocrație și respect pentru efortul fiecăruia. *„Purtarea morală a unui om trebuie să se bazeze pe simpatie, educație și legături sociale; nicio bază religioasă nu este necesară.”* – Albert Einstein

Tradițional, profesorul a fost adesea un „rege în propriul regat” (sala de clasă), o abordare care a favorizat izolarea profesională. Învățarea modernă de calitate cere însă prăbușirea acestor ziduri.

Colaborarea intercolegială prin intermediul comunităților de învățare profesionale (CIP) permite valorilor individuale (empatie, altruism) să devină valori instituționale. Schimbul de bune practici,

asistențele la ore bazate pe feedback constructiv și mentoratul didactic nu sunt doar proceduri administrative, ci acte de generozitate profesională. Profesorii care colaborează oferă elevilor cel mai puternic argument al autenticității lor: **ei practică exact ceea ce predică** (lucrul în echipă, respectul, cooperarea). Când valorile morale ale profesorilor fuzionează într-un climat școlar pozitiv, calitatea învățării crește exponențial prin:

Siguranță emoțională: Elevii care simt empatia profesorilor sunt mai dispuși să își asume riscuri intelectuale, să pună întrebări și să accepte greșeala ca parte firească a învățării.

Modelarea comportamentală: Elevii nu învață doar ceea ce li se spune, ci mai ales ceea ce văd. Observând corectitudinea și spiritul de echipă al profesorilor, ei vor adopta aceleași valori în interacțiunile din cadrul proiectelor de grup.

Reziliența școlară: Într-un mediu guvernat de altruism și susținere, abandonul școlar și fenomenul de bullying scad drastic, lăsând loc performanței și stării de bine (well-being). *„Educația minții fără cea a inimii nu este educație deloc.”* – Aristotel

Climatul de colaborare nu se poate construi prin decrete administrative sau regulamente rigide. El izvorăște din interiorul fiecărui cadru didactic, prin transferul conștient al valorilor morale în actul cotidian al predării.

Un profesor autentic este cel care înțelege că empatia, altruismul și corectitudinea nu sunt opțiuni pedagogice, ci fundamentele pe care se sprijină întreaga arhitectură a învățării de calitate. Într-o lume suprasaturată de tehnologie și informație, componenta umană și morală a dascălului rămâne singura ancoră care poate transforma o școală dintr-un spațiu al instruirii într-un templu al formării umane.

BIBLIOGRAFIE

1. **Bocoș, M.** (2013). *Instruire interactivă. Repere pentru o pedagogie activă*. Editura
2. Polirom, Iași.
3. **Cucoș, C.** (2014). *Pedagogie*. Ediția a III-a revăzută și adăugită. Editura Polirom,
4. Iași.
5. **Fullan, M., & Hargreaves, A.** (2018). *Capitalul profesional. Transformarea predării*
6. *în fiecare școală*. Editura Trei, București.
7. **Hattie, J.** (2014). *Învățarea vizibilă. Ghid pentru profesori*. Editura Trei, București.

O zi de jazz, un an de inspirație: povestea proiectului „De ce doar unora le place jazzul?”

Prof. Crina Gabriela Stroe
Colegiul Național „Petru Rareș” Suceava

Pe 30 aprilie 2025, de Ziua Internațională a Jazzului, Colegiul Național „Petru Rareș” Suceava a devenit scena unui eveniment cultural de excepție, inițiat sub titlul provocator **„De ce doar unora le place jazzul?”**. Proiectul, desfășurat sub patronajul Comisiei Naționale a României pentru UNESCO, și-a propus să spulbere miturile conform cărora jazzul este un gen muzical elitist și inaccesibil, aducându-l mai aproape de elevi și de întreaga comunitate. Acțiunea a reprezentat o confirmare a angajamentului școlii de a promova educația artistică și dialogul intercultural, în deplină concordanță cu valorile UNESCO.

Evenimentul a fost structurat în trei momente distincte, fiecare adăugând o nouă dimensiune experienței:

O expoziție de artă plastică, „Muzică și Muzicieni”, realizată de artista suceveană Paula Șalar, care a explorat vizual legătura dintre muzică și alte forme de artă. O sesiune interactivă de întrebări și răspunsuri, moderată de jurnalistul Petre Gherman, care i-a adus pe elevi față în față cu muzicieni de calibru internațional: Berti Barbera (România), un fost elev al colegiului, și Mariano Castro (Argentina). Un recital de jazz susținut de cei doi artiști la prestigiosul Teatru Municipal „Matei Vișniec”, unde publicul a avut acces gratuit pe bază de invitații.

Cu un public de aproape 480 de elevi, profesori, părinți și membri ai comunității locale, proiectul a beneficiat de un sprijin important din partea partenerilor media și culturali. De la concepție până la implementare, evenimentul a demonstrat puterea colaborării și a unei viziuni îndrăznețe.

Obiective ambițioase și rezultate pe măsură

Motivația principală a proiectului a fost de a demitiza jazzul, transformându-l într-o experiență captivantă și accesibilă. Echipa de proiect a dorit să inspire și să educe publicul tânăr, oferindu-le o experiență culturală de înaltă calitate, care să le dezvolte gustul artistic și să le stimuleze curiozitatea. Integrarea artei plastice a adăugat o notă de originalitate, subliniind sinestezia dintre sunet și imagine.

Obiectivele principale ale proiectului au fost atinse cu succes, cu rezultate remarcabile în

mai multe domenii:

1. Domeniul Educațional: Transformarea învățării

Evenimentul a depășit granițele unei simple manifestări culturale, devenind un instrument de învățare interactiv. Sesiunea de întrebări și răspunsuri a oferit elevilor o oportunitate rară de a

interacționa direct cu artiști de renume, stimulând o învățare activă și plină de curiozitate. Expunerea la jazz și la arta vizuală a contribuit la dezvoltarea gustului cultural al elevilor, ajutându-i să înțeleagă mai bine istoria, diversitatea și frumusețea acestor forme de artă. Distribuirea de broșuri și prezentările video au completat experiența, oferind materiale suplimentare care au aprofundat cunoștințele participanților.

2. Domeniul Cultural: Popularizarea jazzului și promovarea dialogului

Proiectul a demonstrat că jazzul nu este o nișă, ci o formă de artă universală, capabilă să rezoneze cu un public larg. Prezența muzicianului argentinian Mariano Castro a facilitat un autentic dialog intercultural, unde muzica a servit drept limbaj comun. Integrarea expoziției de artă plastică a subliniat,

de asemenea, valoarea artelor în societate, promovând un eveniment complet, ce a servit drept reper cultural pentru întreaga comunitate suceveană.

3. Domeniul Social și Comunitar: Implicare și coeziune

Succesul proiectului a fost, în mare parte, rezultatul unei colaborări exemplare. Implicarea a 15 elevi voluntari a fost esențială. Rolul lor activ a promovat spiritul civic și implicarea tinerilor în viața culturală a școlii și a orașului. Prin adunarea laolaltă a elevilor, profesorilor, părinților și a comunității locale, evenimentul a creat un puternic sentiment de apartenență și a consolidat imaginea Colegiului Național „Petru Rareș” ca un hub cultural vibrant.

4. Domeniul Parteneriatelor: Forța colaborării

Proiectul a evidențiat succesul unei colaborări eficiente între mediul educațional, instituțiile culturale (Teatrul Municipal „Matei Vișniec”), partenerii media locali și sponsorii. Această rețea de parteneriate a asigurat o promovare extinsă și o finanțare generoasă, permițând organizarea unui eveniment de înaltă calitate.

În concluzie, „De ce doar unora le place jazzul?” a fost mai mult decât un simplu concert. A fost o lecție de educație, o celebrare a artei și o demonstrație a puterii comunității. Prin acest proiect, Colegiul Național „Petru Rareș” și-a reafirmat misiunea de a forma nu doar elevi competenți academic, ci și cetățeni responsabili și pasionați, gata să-și pună amprenta pozitivă asupra viitorului societății. Astfel, rezultatele proiectului s-au înscris în domenii cheie ale educației, culturii, socialului și parteneriatelor, având un impact pozitiv asupra elevilor, comunității școlare și locale.

Afișul evenimentului **„De ce doar unora le place jazzul?”**

BIBLIOGRAFIE

1. **UNESCO.** (2006). *Road Map for Arts Education: The World Conference on Arts*
2. *Education – Building Creative Capacities for the 21st Century*. Lisbon: UNESCO.
3. **UNESCO.** (2005). *Convention on the Protection and Promotion of the Diversity of*
4. *Cultural Expressions*. Paris: UNESCO.
5. **UNESCO.** (2022). *UNESCO World Conference on Cultural Policies and Sustainable*
6. *Development – MONDIACULT 2022*. Paris: UNESCO.

7. **UNESCO.** *International Jazz Day – April*. UNESCO.
8. International Jazz Day – UNESCO
9. **UNESCO.** *Jazz as a Tool for Dialogue and Mutual Understanding*. UNESCO,
10. International Jazz Day.

COLABORAREA ȘI DEZVOLTAREA PROFESIONALĂ ÎN EDUCAȚIA TIMPURIE – PREMISA CONSTRUIRII UNEI PRACTICI EDUCAȚIONALE REFLEXIVE, CREATIVE ȘI CENTRATE PE COPIL

Prof. educație timpurie Canciuc Gabriela-Otilia
Școala Gimnazială „Dimitrie Cantemir” Rădăuți, Suceava – Grădinița cu Program Normal Nr.6

Educația timpurie reprezintă una dintre cele mai importante etape ale dezvoltării copilului, deoarece în primii ani de viață se pun bazele unor achiziții esențiale pentru evoluția ulterioară a personalității sale. În această perioadă se dezvoltă capacități cognitive, emoționale, sociale și motrice, se formează primele reprezentări despre lume și despre ceilalți și se conturează atitudini importante față de învățare, comunicare și relaționare. În acest context, rolul educatoarei este unul complex și presupune mult mai mult decât organizarea unor activități instructiv-educative. Educatoarea este persoana care observă copilul în situații diverse, îi identifică nevoile, îi valorifică interesele și aptitudinile, creează contexte de învățare și contribuie la construirea unui climat în care fiecare copil să se simtă acceptat, valorizat și încurajat să participe.

Profesia didactică se află într-un permanent proces de transformare, determinat atât de schimbările din societate, cât și de evoluția perspectivelor asupra educației. Copiii de astăzi cresc într-un mediu diferit de cel în care s-au format generațiile anterioare. Sunt familiarizați cu tehnologia, au acces rapid la informație, întâlnesc modele de comunicare diverse și vin la grădiniță cu experiențe personale foarte diferite. În același timp, educatoarea se confruntă cu situații care solicită tot mai mult capacitatea de adaptare, flexibilitatea, creativitatea și colaborarea. Într-o singură grupă pot exista copii cu ritmuri diferite de dezvoltare, cu stiluri diferite de învățare, cu niveluri diferite de autonomie și cu nevoi emoționale distincte. De aceea, o practică educațională eficientă nu poate fi construită pe soluții rigide și universale, ci presupune observare, adaptare și reflecție permanentă.

În această realitate, dezvoltarea profesională devine o necesitate firească a profesiei. Ea nu se încheie odată cu finalizarea studiilor și nici odată cu obținerea unui grad didactic. Dimpotrivă, fiecare etapă a carierei poate aduce noi provocări și noi oportunități de învățare. Profilul și standardele profesionale aprobate prin Ordinul nr. 7.386/2024 subliniază tocmai această perspectivă, considerând evoluția în cariera didactică drept un proces bazat pe învățarea pe tot parcursul vieții și pe dezvoltarea progresivă a competențelor profesionale. Documentul include, între domeniile de competențe, colaborarea cu familia și comunitatea, etica și reflexivitatea, învățarea continuă și utilizarea tehnologiei digitale în educație.

Dezvoltarea profesională nu înseamnă doar participarea la cursuri, obținerea certificatelor sau îndeplinirea unor cerințe administrative, ci mai ales capacitatea de a transforma ceea ce învățăm în experiențe concrete la grupă. O nouă metodă devine cu adevărat valoroasă atunci când este aplicată, observată și adaptată nevoilor copiilor. Astfel, cunoștințele teoretice se transformă treptat în competențe și experiență profesională.

În acest proces, colaborarea dintre cadrele didactice este esențială. Schimbul de experiențe, idei și soluții contribuie la îmbunătățirea practicii educaționale și oferă noi perspective asupra activităților desfășurate. Activitățile metodice pot deveni adevărate contexte de învățare, în care sunt analizate

situații concrete din activitatea la grupă și sunt identificate, împreună, soluții eficiente, inclusiv prin colaborarea cu familia sau cu specialiștii atunci când este necesar. Un asemenea mod de lucru dezvoltă gândirea reflexivă, ajutând educatoarea să analizeze nu doar rezultatul unei activități, ci și cauzele, dificultățile întâmpinate și modul în care poate îmbunătăți demersul educativ. Observarea activităților colegelor poate deveni, de asemenea, o experiență valoroasă de învățare, atunci când este realizată într-un climat de încredere și urmărește identificarea unor strategii eficiente. Discuțiile ulterioare permit schimbul de idei și oferă fiecărei educatoare posibilitatea de a descoperi noi modalități de lucru.

Mentoratul contribuie la dezvoltarea profesională prin sprijin, dialog și reflecție. Un cadru didactic cu experiență poate îndruma o colegă mai puțin experimentată, iar schimbul poate fi

reciproc, deoarece fiecare generație aduce cunoștințe și perspective diferite. Experiența profesională devine astfel mai valoroasă atunci când este analizată permanent. Câteva minute de reflecție după o activitate, asupra reușitelor, dificultăților și aspectelor care pot fi îmbunătățite, pot contribui treptat la formarea unui stil profesional mai eficient și mai adaptat nevoilor copiilor.

Reflecția profesională nu înseamnă autocritică, ci capacitatea educatoarei de a înțelege ce poate îmbunătăți și de a valorifica experiențele reușite. Un jurnal profesional, în care sunt notate periodic reușitele, dificultățile și ideile pentru activitățile viitoare, poate deveni un instrument util de autoevaluare și progres.

Dezvoltarea profesională este strâns legată și de colaborarea cu familia. Părinții și educatoarea cunosc copilul din perspective diferite, iar comunicarea bazată pe respect, empatie și încredere permite o mai bună înțelegere a nevoilor acestuia. Implicarea părinților în activități, proiecte sau momente de lectură poate îmbogăți experiențele copiilor și poate dezvolta, în același timp, competențele de comunicare și organizare ale educatoarei. Atunci când apar dificultăți care necesită sprijin suplimentar, colaborarea cu familia și cu specialiștii contribuie la găsirea unor soluții potrivite și la asigurarea unui sprijin cât mai eficient pentru copil.

Individualizarea educației presupune observarea diferențelor dintre copii și adaptarea activităților la ritmul, nevoile și nivelul de dezvoltare al fiecăruia. Curriculumul pentru educația timpurie, aprobat prin OMEN nr. 4694/2019, pune accent pe dezvoltarea globală a copilului și pe valorificarea particularităților individuale, ceea ce îi solicită educatoarei flexibilitate și capacitatea de a crea situații de învățare accesibile și stimulative.

Creativitatea este, de asemenea, esențială în activitatea educatoarei. O situație obișnuită, o plimbare, un material simplu sau chiar o întrebare adresată de un copil poate deveni punctul de plecare pentru o experiență de învățare. De exemplu, întrebarea „De ce unele obiecte plutesc, iar altele se scufundă?” poate fi transformată într-un mic experiment, în care copiii formulează presupuneri, observă și descoperă. Astfel, educatoarea își dezvoltă capacitatea de a valorifica spontaneitatea, curiozitatea și interesele copiilor în activități educative relevante. Creativitatea presupune disponibilitatea de a experimenta și de a învăța din experiențele care nu au rezultatul așteptat. Analizând ceea ce a funcționat sau ceea ce trebuie îmbunătățit, educatoarea își dezvoltă treptat practica profesională. În același timp, competențele digitale au devenit importante în activitatea didactică, tehnologia putând fi utilizată ca instrument pentru stimularea observării, comunicării și explorării, fără a înlocui jocul, experiența directă și interacțiunea dintre copii. Alegerea resurselor digitale trebuie să țină cont de vârsta copiilor și de obiectivele activității.

Proiectele educaționale oferă, la rândul lor, oportunități de dezvoltare profesională, deoarece presupun planificare, creativitate, colaborare și evaluarea rezultatelor. Prin implicarea în astfel de proiecte, educatoarea își diversifică metodele de lucru și își poate împărtăși experiența cu celelalte cadre didactice, transformând atât reușitele, cât și dificultățile în surse de învățare și îmbunătățire.

Schimbul de bune practici presupune atât prezentarea reușitelor, cât și discutarea dificultăților, deoarece și experiențele mai puțin reușite pot oferi soluții pentru îmbunătățirea activității. În cadrul întâlnirilor metodice pot fi analizate situații concrete de la grupă, iar ideile desprinse pot fi aplicate și evaluate ulterior. Astfel, activitatea metodică devine un adevărat spațiu de învățare și reflecție profesională.

Dezvoltarea profesională presupune învățare permanentă și adaptare la nevoile copiilor, ale familiilor și la schimbările din educație. Un instrument util în acest proces este portofoliul personal, care poate cuprinde activități, proiecte și reflecții și permite educatoarei să își urmărească evoluția, să își valorifice experiența și să identifice noi direcții de dezvoltare. În același timp, identitatea profesională se construiește prin experiențe. Educatoarea începe să își descopere punctele forte și să își recunoască domeniile în care mai are nevoie de dezvoltare. Unele cadre didactice sunt foarte creative în realizarea materialelor, altele excelează în comunicarea cu familia, altele sunt foarte bune în organizarea activităților de grup, iar altele au o capacitate deosebită de a observa și sprijini dimensiunea emoțională a copilului. Toate aceste competențe sunt valoroase și pot fi împărtășite în cadrul echipei.

Colaborarea și dezvoltarea profesională au însă sens numai dacă se reflectă în calitatea experienței copilului. Nu colaborăm doar pentru a ne îndeplini anumite responsabilități și nu participăm la formări doar pentru a acumula certificate. Scopul final este îmbunătățirea practicii educaționale. Un copil care este ascultat, încurajat să pună întrebări, sprijinit să își exprime emoțiile, stimulat să exploreze și ajutat să coopereze beneficiază de pe urma unei practici educaționale de calitate. În spatele acestei practici se află un cadru didactic care observă, reflectează, învață și colaborează.

În acest sens, dezvoltarea profesională poate fi privită ca o formă de responsabilitate față de copil. Fiecare nouă strategie învățată, fiecare experiență analizată și fiecare colaborare eficientă pot contribui la crearea unui mediu educațional mai bun. Dezvoltarea profesională presupune și dezvoltarea unei atitudini reflexive. Educatoarea își pune întrebări despre ceea ce face, despre modul în care copiii răspund și despre posibilitățile de îmbunătățire. Această atitudine transformă activitatea cotidiană într-un proces permanent de învățare.

Se poate spune că profesia de educatoare se construiește printr-un dialog permanent între experiență și reflecție, între autonomie și colaborare, între tradiție și inovație. Experiența oferă stabilitate, iar deschiderea către nou permite adaptarea. Colaborarea oferă perspective suplimentare, iar reflecția ajută la selectarea celor mai potrivite soluții.

În final, calitatea educației timpurii depinde în mare măsură de calitatea relației dintre copil și adultul care îl însoțește în primele experiențe de învățare. O educatoare bine pregătită profesional nu este cea care deține răspunsuri pentru orice situație, ci aceea care știe să observe, să caute, să întrebe, să colaboreze și să învețe.

Colaborarea transformă experiența individuală în experiență colectivă, iar dezvoltarea profesională transformă experiența de zi cu zi în progres. Împreună, acestea contribuie la construirea unei practici educaționale reflexive, creative și centrate pe copil.

A fi educatoare înseamnă a avea permanent disponibilitatea de a învăța. Înseamnă să privești fiecare copil cu atenție, fiecare situație cu responsabilitate și fiecare experiență ca pe o posibilitate de evoluție. Înseamnă să accepți că niciun parcurs profesional nu este definitiv și că, indiferent de vechime, există întotdeauna ceva nou de descoperit, de îmbunătățit și de împărtășit. În acest sens, colaborarea nu este doar o metodă de lucru, iar dezvoltarea profesională nu este doar o obligație a carierei didactice. Împreună, ele reprezintă o atitudine profesională, o formă de responsabilitate și o modalitate prin care educatoarea poate contribui, zi de zi, la construirea unei educații de calitate și la sprijinirea dezvoltării armonioase a fiecărui copil.

BIBLIOGRAFIE

1. Cerghit, I., *Metode de învățământ*, Editura Polirom, Iași.
2. Cucoș, C., *Pedagogie*, Editura Polirom, Iași.
3. Glava, A., Glava, C., *Introducere în pedagogia preșcolară*, Editura Dacia, Cluj-Napoca.
4. Iucu, R. B., *Instruirea școlară. Perspective teoretice și aplicative*, Editura Polirom, Iași.
5. Joița, E., *Instruirea constructivistă – o alternativă. Fundamente. Strategii*, Editura Aramis,
6. București.
7. Oprea, C.-L., *Strategii didactice interactive*, Editura Didactică și Pedagogică, București.
8. Pânișoară, I.-O., *Profesorul de succes. 59 de principii de pedagogie practică*, Editura
9. Polirom, Iași.
10. Pânișoară, I.-O., *Comunicarea eficientă*, Editura Polirom, Iași.
11. Ministerul Educației Naționale, *Curriculum pentru educația timpurie*, București, 2019.
12. Ministerul Educației și Cercetării, *Profilul și standardele profesionale ale cadrului didactic*
13. *din învățământul preuniversitar, pe etape de carieră și pe niveluri de învățământ*, București,
14. 2024.
15. Ministerul Educației și Cercetării, *Formarea continuă a personalului didactic din*
16. *învățământul preuniversitar*, București.

Empatie și adaptare, inovare în învățământul inclusiv - activități în proiectul IDEATE

Prof. Adriana Coțovanu
Inspectoratul Școlar Județean Suceava

Comunitatea educațională suceveană s-a reunit la Școala Gimnazială Nr. 8 Suceava pentru un eveniment de referință – Conferința de diseminare a activităților proiectului IDEATE (Inclusive Digital Education and Teacher Empowerment Academy).

Prof. Gabriel Matei, inspector școlar general adjunct, este

coordonatorul proiectului IDEATE, alături de echipa de implementare ce a fost completată de expertiza inspectorilor școlari: prof. Adriana Coțovanu (învățământ primar), prof. Ilie-Cristian Gorcea (limba și literatura română) și prof. Ciprian-Ionuț Manolache (învățământ special), împreună cu directori, inspectori școlari și profesori. IDEATE – Inclusive Digital Education and Teacher Empowerment Academy este un proiect coordonat de Facultatea de Psihologie și Științe ale Educației din cadrul Universității „Ștefan cel Mare” din Suceava. Acest proiect vizionar este finanțat prin programul Erasmus+ Teacher Academies. IDEATE reunește 5 țări: • Germania (Bielefeld University); • Italia (University of Perugia); • Grecia (University of Patras); • Spania (University of Lleida & Down Lleida); • România (USV - coordonator, ISJ Suceava, CCD Suceava, Colegiul Național „Mihai Eminescu” și partenerul tehnologic ASSIST Software).

Proiectul IDEATE este despre oameni, despre tehnologie, despre empatie și despre capacitarea profesorilor de a crea medii de învățare unde fiecare elev, indiferent de nevoile sale, să se simtă valorizat și integrat. Teme pentru școala mileniului III: A. Neurodiversitate și incluziune B. Digitalizare și inovație C. Abordare umanistă și emoțională

Locul şi rolul materialului didactic în cadrul orei de matematică la învăţământul primar

Prof. învățământ primar Airinei Greta Claudia
Școala Gimnazială Nr. 8 Suceava

Unul dintre principiile didacticii matematicii este ca elevii să învețe din experiența cu materiale și situații

matematice și nu doar din ceea ce li se spune

Evoluția științelor exacte se află la originea majorității reformelor sau inovațiilor curriculumului. Principalele mutații de ordin paradigmatic și metodologic, perspectiva interdisciplinară a dus la schimbări importante în proiectarea programelor și manualelelor școlare. În cadrul acestei noi viziuni trebuie să-și facă loc și elemente de istoria științei, astfel încât elevul să sesizeze dinamismul științei, dialectica momentelor de continuitate și a celor de asalt (revolutive) în cadrul acestui proces complex de progres al științei. S. Lupașcu sublinia că, în mod normal, gândirea caută identitatea. De fapt, ea ar trebui să caute contradicția , legea ca antagonism al contradicțiilor. Aspecte specifice fenomenelor de masă (structurile disipative) ne sugerează să luăm în considerare și procesele aleatorii, care pot genera ”ordine din haos” cauzalitatea pusă în evidență de legile fundamentale ale naturii au un caracter probabilistic, conducând la un tip nou de raționalitate cu caracter probabilistic.

Alte aspecte ale ” provocării științelor ” (Solomon Marcus) care trebuie avute în vedere în cadrul reformei permanente a conținutului sunt : punerea în evidență a caracterului ambivalent al științei, cultivarea unei noi atitudini față de știință, acordarea unei importanțe mai mari experimentelor , activităților, aplicațiilor în viața cotidiană, folosirea conținutului științelor exacte pentru a-i forma structurile intelectuale de care va avea nevoie , dezvoltarea capacității de transfer a concepetelor și tehnicilor de la o știință la alta, inițierea în problematica informaticii și a teoriei comunicării.

Istoric, deși încă din Antichitate apăruse ca obiect de studiu, matematica a devenit disciplina nelipsită în educația școlară la sfârșitul secolului al XIX-lea, înlocuind treptat obiectele școlare tradiționale Renașterii: logica, retorica, filosofia etc. Explicația constă în aceea că epoca revoluției tehnico- științifice dovedise utilitatea ei în aproape toate domeniile de progres.

Matematica este una dintre disciplinele de bază ale învățământului, de aceea este foarte important modul de abordare a acesteia. Conținutul științific al conceptelor matematicii moderne , nu exclude, ci dimpotrivă, presupune utilizarea unor metode și procedee bazate pe intuiție. Unul dintre principiile didacticii matematicii este ca elevii să învețe din experiența cu materiale și situații matematice și nu doar din ceea ce li se spune

Ceea ce dă farmec unei lecții este atmosfera de învățare, de muncă, de participare activă a întregii clase. O lecție devine educativă nu prin sine, ci prin acest activism al fiecărui elev și al tuturora pe parcusrul desfășurării acesteia. Lecția activă cere implicare, angajare deplină, individuală și colectivă. O asemenea lecție se sprijină pe materiale didactice și pe metode activparticipative.

Rădăcinile istorice ale materialului didactic se pierd în timp, atât de îndepărtate par a fi primele sale utilizări. Dintotdeauna educatorul a simțit nevoia să prezinte, în mod nemijlocit, obiectele și fenomenele lumii reale (materialul intuitiv) sau substitutele acestora (materialul didactic) pentru a fi cunoscute și înțelese de către elevi.

Materialul didactic este tot atât de vechi ca și învățământul, pe teritoriul țării noastre descoperindu-se material arheologic, prin care se atestă că activitatea de pregătire a tineretului în

comuna primitivă cuprindea elemente de educație intelectuală, morală și estetică. La începutul secolului al XIV-lea se învățau cunoștințe elementare de aritmetică, atât cât cereau necesitățile practice ale oamenilor. Operațiile de adunare și scădere se învățau cu ajutorul pietricelelor și boabelor. Resursele materiale ale procesului de învățământ au evoluat de la obiectele naturale la cele concepute și realizate intenționat, în sprijinul învățării matematicii. Ele s-au numit material

intuitiv , material didactic sau mijloc de învățământ, fără a face uneori vreo deosebire între acești termeni. . Se face însă distincția între resurse materiale și mijloace de învățământ , primele constituind baza , punctul de plecare ale celor din urmă și nicidecum un substitut al acestora , aceste două concepte fiind uneori confundate în practică. Noțiunea de mijloc de învățământ reprezintă un salt calitativ față de aceea a resurselor materiale.

De asemenea, trebuie să se facă o distincție între materialele didactice și mijloacele de învățământ. Materialele didactice pot fi definite ca auxiliare prin care se poate suplimenta valoarea formativă sau informativă a metodelor didactice în procesul de învățământ, ele cuprinzând : scheme, hărți, planșe, filme, tutoriale, poze, etc., în timp ce mijloacele de învățământ sunt numai instrumente de folosire sau producere a materialelor didactice: tablă, cretă, tablă interactivă etc.

În prezent, noua programă de matematică pentru ciclul primar reprezintă un veritabil și necesar pas înainte pe calea unei modernizări continue a învățământului matematic. Pentru aplicarea acestei programe este necesară munca ingenioasă și plină de responsabilitate a învățătorilor, în scopul realizării unor corelații din ce în ce mai strânse între obiectivele de referință și cele operaționale. Spre deosebire de matematica tradițională-care tindea să formeze o serie de mecanisme de calcul cu prețul unui efort susținut-matematica modernă, deși aparent pledează pentru un învățământ abstract, cere să fie abordată într-un mod concret, adaptată la particularitățile gândirii școlarului mic. De aceea, în cadrul învățării sunt necesare obiecte concrete, vizibile și palpabile de către elevi, adică materiale didactice, care să-i implice pe aceștia cât mai mult în procesul instructiveducativ. Concepând baza materială ca pe o importantă resursă a procesului instruirii, analiza ei arată preocuparea profesorului pentru folosirea cât mai corectă a mijloacelor necesare învățării concrete prin acțiune directă.

Practica a demonstrat că este nevoie de un material didactic câte mai divers, care să vină în sprijinul tuturor și din care atât cadtul didactic cât și elevul să poată alege, în funcție de nevoile și dorințele proprii, pentru a atinge un nivel superior , pentru a progresa. Astăzi, nicio strategie didactică nu mai poate fi concepută și aplicată fără să se facă apel la diferite materiale și mijloace didactice, din ce în ce mai subtile și mai complexe. Fie ca e vorba de strategii cognitive –în care accentul se pune pe dobândirea cunoștințelor și pe formarea deprinderilor intelectuale -, de strategii acționale - în care accentul cade pe formarea deprinderilor practice -, de strategii atitudinale - de influențare a convingerilor și atitudinilor - sau, judecând după alte criterii, de strategii euristice sau algoritmice-axiomatice, de comunicare-asimilare, niciuna dintre ele nu mai poate face abstracție de utilizarea unor materiale, mijloace sau tehnici de învățământ. Ceea ce este expus în fața clasei de către învățător - cuvântul învățătorului - sau ceea ce este exprimat în scris -prin intermediul manualului -, deși continuă să aibă o importanță deosebită în instrucție și educație, nu sunt suficiente. Cuvintele țin doar locul lucrurilor susceptibile de observație directă, de aceea efectele lor sunt limitate atâta vreme cât nu sunt susținute de materiale intuitive, legate organic de acestea.

În lecțiile de matematică, materialul didactic este cel mai potrivit pentru a demonstra cu precizie mulțimile și relațiile dintre acestea, numerele naturale și operațiile cu acestea, elementele de geometrie, unitățile de măsură, compunerea și rezolvarea de probleme etc. . Nu există capitol în matematică ce nu poate fi accesibilizat cu ajutorul materialului didactic. Folosirea eficientă a acestuia accentuează caracterul practic - aplicativ al lecțiilor de matematică.

Materialul didactic este o resursă educațională cu rol semnificativ în cadrul strategiei didactice. Eficiența unei strategii este dată nu numai de bogăția și valoarea formativă a metodelor ci și de folosirea flexibilă a materialului didactic solicitat de fiecare activitate de învățare. Cea ce conferă valoare formativă materialului didactic este posibilitatea acestuia de a realiza o legătură permanentă între activitatea motrice, percepție, gândire și limbaj în diferite etape ale învățării.

Din punct de vedere psihologic , materialul didactic utilizat de către elev ajută la perfecționarea capacității perceptive . Astfel, actul perceptiv se realizează la un nivel superior atunci când copilul nu se rezumă să observe, ci explică ceea ce vede. Astfel, descrierile școlarilor devin mai organizate, abaterile de la sarcină sunt mai puțin frecvente. Ca efect al exersării pe un material

didactic adecvat, are loc perfecționarea actului perceptiv. Folosirea materialului concret ca sprijin intuitiv în formarea noțiunilor este impusă de faptul că posibilitățile de generalizare și abstractizare sunt limitate la școlarul mic. Absența materialului didactic exclude din activitatea didactică exercițiile de observare perceptivă și induce o inerție a activității cognitive. Calitatea și culoarea materialului didactic sunt importante întrucât la copilul mic apar dificultăți de diferențiere, de separare a obiectului de fond. Materialul didactic bogat și variat este un mijloc de a dezvolata capacitatea copilului de a observa și de a înțelege realitatea, de a acționa în mod adecvat . Operarea cu materialul didactic asigură conștientizarea , înțelegerea celor învățate , precum și motivarea învățării. Utilizarea de către copii a materialului didactic pentru rezolvarea unor sarcini antrenează capacitățile cognitive și motrice și, în același timp, declanșează o atitudine afectiv –emoțională favorabilă realizării obiectivelor propuse. Astfel materialul didactic : - sprijină procesul de formare a noțiunilor, contribuie la formarea capacităților de analiză, sinteză, generalizare și constituie un mijloc de maturizare mentală; - oferă un suport pentru rezolvarea unor situații problemă ale căror soluții urmează a fi analizate și valorificate la lecție; - determină și dezvoltă motivația învățării. Ca resursă educațională, un anumit material didactic este cu atât mai eficient cu cât înglobează o valoare cognitivă și formativă mai mare, iar contextul pedagogic și metoda folosită determină eficiența materialului didactic prin valorificarea funcțiilor sale pedagogice. Școala contemporană românească dispune de resurse materiale adecvate , clasificate după **funcția dominantă îndeplinită înlecție** : - materiale și mijloace de învățământ folosite pentru comunicarea de informații static sau dinamic , se pot dezvălui elemente esențiale și se poate reconstitui lumea în totalitatea dimensiunilor sale, se pot modela fenomene și se stimulează spiritul de observație al elevilor, se declanșează eforturi proprii de gândire ; - materiale și mijloace de învățământ utilizate pentru investigație, exersare și formare a deprinderilor cu ajutorul cărora elevii dobândesc informații, lucrează efectiv, descoperă, exersează și efectuează lucrări ce îi solicită individual; - materiale și mijloace de învățământ utilizate pentru raționalizarea timpului în orele de curs; - materiale și mijloace de învățământ folosite pentru evaluarea rezultatelor școlare **Valențele psihopedagogice** ale materialului didactic se referă la faptul că : - asigură caracterul intuitiv, concret-senzorial și sugestiv al activității de învățare; - asigură transmiterea și însușirea de informații bogate, bine selectate și prelucrate din punct de vedere didactic; Dobândind valoare de instrument pedagogic, acesta se interpune între logica științei și logica elevului, înlesnește și optimizează comunicare între profesor-elev și interacțiunile care se stabilesc în clasă. Iată, de exemplu, lecțiile de ”Măsurare și măsură” pentru înțelegerea noțiunii de masă, elevii parcurg prin acțiune directă de manipulare de material didactic, următoarele etape în procesul de formare a acestei mărimi. a) observarea corpurilor cu mase diferite; b) compararea masei corpurilor cu ajutorul balanței cu brațe egale; c) compararea, sortatea și gruparea obiectelor cu aceeași masă; d) conservarea masei folosind un obiect care poate fi descompus în părți; e) măsurarea cu unități de măsură nonstandard și înțelegerea necesității introducerii de unități standard , a multiplilor și

submultiplilor acestora; f) identificarea raportului dintre multipli și submultipli; g) aplicații generalizatoare .

Ca alt exemplu este organizarea și realizarea unor situații de învățare prin folosirea de material didactic pentru formarea noțiunii de conservare a măsurii.

Succesiunea acțiunilor didactice poate fi următoarea : 1.Se inițiază acțiuni practice de ”împărțire” a unei mulțimi de obiecte în două părți egale, respectiv, în patru părți egale, fără a utiliza numerația pentru sesizarea echivalenței. 2.Propune efectuarea unor exerciții de măsurarea a unei cantități de lichid cu ajutorul a trei sticle (de un litru, jumătate de litru, un sfert de litru). 3.Cu ajutorul a două cantități egale de plastilină, se inițiază exerciții de transformare a formei; se utilizează pentru cântărire o balanță și scopul activității este de a formula aprecieri referitoare la masa celor două bucăți de plastilină în relație cu forma. 4.Se continuă cu un exercițiu de împărțire a unui disc în două jumătăți și apoi în sferturi, prin suprapunere, se măsoară și se determină corectitudinea împărțirii , se reconstituie întregul din părțile sale. 5.Se solicită copiilor să găsească ”mijlocul unei sfori”, se lasă libertatea de acțiune copiilor pentru a descoperi prin încercare-eroare reglarea procesului de lucru. 6.În două sticle identice se puen lichid ușor colorat, la același nivel. Se schimbă pe rând, poziția sticlelor, iar prin întrebări – ”Unde este mai multă apă?”, ”Dar acum?” se urmărește argumentarea aprecierilor, 7.Se inițiază exerciții practice de măsurarea a capacității unor lichide din trei vase, dintre care două sunt de aceeași formă. 8.Se prezintă copiilor patru vase - trei dintre ele sunt la fel. În primele două sunt cantități egale de boabe (fasole, porumb etc.). Cantitatea de boabe din primul se toarnă în al treilea , iar cantitatea din al doilea în al patrulea . Copiii sunt întrebați în care vas sunt mai multe boabe: afirmațiile copiilor sunt verificate folosindu-se vasul ”unitate de măsură”. 9.Se inițiază experiențe de cântărire a unor obiecte din același material și de aceeași formă cu obiectele ”unitate de măsură”de dimensiuni diferite: se poate cântări un cui mare cu ajutorul mai multor cuie mici, se pot introduce ca unitate de măsură și alte obiecte din alt material (cretă, nasturi), se observă că greutatea nu depinde numai de volum, ci și de substanța din care este format obiectul; se realizează exerciții de cântărire în vederea înțelegerii de către copii a faptului că schimbarea greutății nu este posibilă decât prin modificarea cantității (similar cu cele din viața cotidiană - cântărirea de legume, fructe) 10.Exerciții de cântărire a unor obiecte ce-și schimbă forma (pânză, hârtie, plastilină) pentru a se constata că nu influențează masa.

În lecțiile de geometrie predarea elementelor de geometrie este mai acccesibilă elevilor prin calea inductivă. Materialul didactic este esențial pentru ca elevii să observe proprietăți geometrice și măsurarea îi ajută în justificarea observațiilor făcute. În utilizarea materialului didactic trebuie respectate câteva condiții legate atât de materialul confecționat, cât și modul în care este folosit de învățător și elevi.

O valorificare insuficientă a materialului didactic influențează negativ procesul formării reprezentărilor spațiale. De un real folos sunt figurile geometrice confecționate din carton, plastic, metal, pe care le poate mânui fiecare elev în parte și instrumentele necesare-rigla, echerul și corpurile geometrice confecționate. Obiectele din realitatea înconjurătoare care au fețe sub formă de pătrat, triunghi sunt observate cu mult interes de către elevi și reprezintă un material didactic specific momentului în care sunt folosite.

Materialul didactic va fi explorat utilizând problematizarea pentru a dezvolta la elevi gândirea independent productivă, scheme operatorii și a asigura motivația intrinsecă a învățării. Situația – problemă reprezintă o sarcină cu caracter de noutate prin a cărui rezolvare își însușește noi cunoștințe.

La tema” Figuri și corpuri geometrice ” clasa a III-a se poate observa rolul materialului didactic la fiecare secvență a lecției, după cum urmează:

Etapa de familiarizare

1.Activitatea de învățare: identificarea și recunoașterea formelor plane și spațiale pe corpuri geometrice și utilizând obiecte din mediul înconjurător. Material didactic : set de obiecte și corpuri geometrice pentru fiecare grupă 2.Activitatea de învățare: sortarea unor obiecte după forma lor Material didactic: setul de corpuri geometrice 3.Activitatea de învățare: identificarea elementelor corpurilor rotunde și poliedrelor Material didactic: plastilină, bețișoare, chibrituri, carton Grila de evaluare : un punct pentru fiecare corp construit, două puncte pentru corectitudinea fiecărei construcții, trei puncte pentru fiecare tip de corp construit (corpuri rotunde sau poliedre) 4.Activitatea de învățare: copierea, decuparea și suprapunerea unor suprafețe Material didactic: fiecare elev are cel puțin două corpuri geometrice

Etapa de structurare

5. Activitatea de învățare: sortarea și clasificarea corpurilor după criterii date. Identificarea altor criterii de grupare. Material didactic: setul de corpuri geometrice 6.Activitatea de învățare: stabilirea de asemănări și deosebiri între diferite corpuri. Extragerea unor informații particulare semnificative. Material didactic: trusă de corpuri geometrice și fișe de lucru comparative 7.Activitatea de învățare: diferențierea și numărarea muchiilor , a vârfurilor, a unghiurilor și a fețelor unui poliedru ales Material didactic:un set de poliedre, fișe de lucru cu sarcina și un tabel.

Etapa de aplicare și conservare

8.Activitatea de învățare : determinarea prin măsurare sau prin calcul a perimetrelor unor dreptunghiuri, triunghiuri sau pătrate care sunt fețe ale unor corpuri Material didactic: prisme drepte cu baze diferite 9.Activitatea de învățare: rezolvarea și compunerea de probleme care implică utilizarea măsurilor unor elemente ale unor corpuri geometrice Material didactic:postere/fișe de lucru cu diferite probleme Dezvoltarea ansamblului materialelor și mijloacelor de învățământ, valorificarea lor eficientă în activitățile didactice și soluționarea unor probleme practice ale instrucției și educației, au demonstrat și demonstrează că activitatea didactică nu se restrânge la transmiterea verbală a cunoștințelor și că limbajul verbal nu constituie unicul instrument de predare a cunoștințelor.În funcție de caracteristicile situației de instruire se utilizează mijloacele de învățământ ale cărot fumcții și virtuți le fac eficiente în contextul educațional respectiv. Cele mai importante **funcții pedagogice** sunt: - Funcția **stimulativă** – dezvoltarea motivației interne a elevilor pentru studiu în trezirea curiozității și a dorinței de cunoaștere; - Funcția **formativă** – este asigurată de contribuția lor la exersarea și dezvoltarea gândirii și a operațiilor acestora: analiza, sinteza, comparația, abstractizarea, generalizarea etc. - Funcția **informativă** – este datorată faptului că materialul didactic oferă în mod direct, un volum de informații despre diferite obiecte, fenomene, procese, evenimente. - Funcția **ilustrativă** și demostrativă este exercitată atunci când mijloacele de învățământ sunt valorificate ca material demonstrativ, ca substitute ale realității, însoțind explicațiile profesorului. - Funcția de **investigare** experimentală și de formare a priceperilor și deprinderilor intelectuale și practice – este asigurată de contextele educaționale cu caracter experimental, în care elevii își formează și exersează priceperi și deprinderi intelectuale și practice. - Funcția **ergonomică** – este funcția de raționalizare a eforturilor învățătorilor și elevilor în timpul activităților de predare-învățare , respectiv de reducere a ponderii acțiunilor repetitive

- Funcția substitutivă – este asigurată de facilitățile pe care le oferă unele materiale didactice , care permit realizarea învățământului la distanță (de exemplu, televiziunea, computerele, rețelele de calculatoare, Internet). - Funcția de evaluare – este datorată faptului că unele resurse materiale pot servi la verificarea și evaluarea nivelului de cunoștințe , priceperi, deprinderi , competențe ale elevilor. - Funcția estetică – este asigurată în contextele educaționale în care elevii receptează , înțeleg și evaluează frumosul, respectiv valori cultural-artistice , sociale. Pornind de la particularitățile de vârstă și

individuale ale elevilor și de la caracteristicile situației de instruire , educatorul proiectează și organizează secvențe de instruire care contribuie într-o măsură cât mai mare și cât mai eficient în formarea și informarea elevilor,recurgând la materiale didactice pe care le consideră cele mai adecvate și mai eficiente.Învățarea matematicii necesită un stil de muncă adecvat iar rezultatele nu depind numai de cantitatea de efort depusă de-o parte și de cealaltă , adică atât de elev cât și de cadrul didactic , ci mai cu seamă de calitatea și de mijloacele și materialele didactice prin care se realizează aceasta. Ceea ce este important , dacă nu esențial este să sporim randamentul muncii învățătorilor , ca și pe al elevilor în cadrul lecțiilor de matematică, pentru ca, același timp și cu o aceeași cheltuială de energie, elevul să asimileze mai mult, mai temeinic, mai organizat și cu cât mai multă dragoste de matematică.

Bibliografie :

A.Surse online 1.https://edict.ro/studiu-privind-eficienta-materialului-didactic-in-activitatile-educative/ 2.https://tribunainvatamantului.ro/educatia-matematica-in-scoala-romaneasca-prezent-si-posibilviitor/ prof. univ.dr.Radu Gologan președintele Societății de științe matematice

B.Surse scrise și tipărite 1.Bălăucă, A. (2011) *Aritmetica*, Editura Taida. 2. Paul M., Todor L., Staniloiu N. , *Elemente de metodică matematică pentru ciclul primar ,Proiectare și evaluare didactică* ,2025, Editura Paralela 45, București. 3.Stanciu,M.(2003) *Didactica postmodernă - Fundamente teoretice*, (pag.68-69) Editura Universității Suceava.

COLABORAREA CARE NE DEZVOLTĂ PROFESIONAL

LUCA Viorica
profesor pentru educație timpurie, G.P.P. „Căsuța Piticilor”, Gura Humorului

Rezumat

Articolul valorifică, dintr-o perspectivă reflexivă și aplicativă, experiența participării la Școala de vară cu tema „Colaborare și dezvoltare profesională”, organizată de Casa Corpului Didactic „George Tofan” Suceava în perioada 6–10 iulie 2026. Sunt analizate câteva experiențe de formare care au pus în centru cunoașterea celuilalt, comunicarea, lucrul în echipă, negocierea și dimensiunea emoțională a colaborării. Reflecția este raportată la literatura de specialitate privind dezvoltarea profesională, practica reflexivă și comunitățile profesionale de învățare. Componenta aplicativă propune modalități concrete de transfer al ideilor către educația timpurie, prin jocuri de cooperare, activități de exprimare a emoțiilor, rezolvare de probleme și schimb colegial de bune practici. *Cuvinte-cheie: colaborare profesională; dezvoltare profesională continuă; practică reflexivă; învățare colegială; educație timpurie; transfer în practica didactică.*

1. Formarea profesională ca experiență de reflecție și colaborare

Tema „Colaborare și dezvoltare profesională” poate părea, la prima vedere, un principiu deja familiar activității didactice. Participarea la Școala de vară „George Tofan” mi-a oferit însă posibilitatea de a privi această temă dintr-o perspectivă practică, interactivă și personală. Dincolo de informațiile transmise, valoarea formării a rezultat din situațiile în care participanții au fost puși să comunice, să negocieze, să ia decizii împreună și să reflecteze asupra propriilor reacții și practici. Literatura de specialitate susține această perspectivă. Darling-Hammond, Hyler și Gardner (2017) arată că dezvoltarea profesională eficientă nu se reduce la transmiterea de conținut, ci include învățare activă, colaborare, feedback, reflecție și posibilitatea aplicării noilor achiziții în contexte profesionale autentice. În același sens, conceptul de „practician reflexiv” formulat de Schön (1983) pune accent pe capacitatea profesionistului de a analiza experiența și de a transforma reflecția asupra acțiunii într-o sursă de învățare. Pentru mine, această idee a devenit una dintre concluziile centrale ale Școlii de vară: formarea capătă sens atunci când ceea ce trăim într-un atelier ne determină să ne întrebăm ce putem schimba, adapta sau îmbunătăți în activitatea de zi cu zi.

2. „Dincolo de suprafață” – de la impresie la înțelegerea celuilalt

Unul dintre momentele care mi-au atras atenția a fost atelierul „Dincolo de suprafață”, construit în jurul ideii de cunoaștere și înțelegere a celuilalt. În activitatea didactică interacționăm permanent cu persoane diferite: copii, părinți, colegi și reprezentanți ai comunității. Fiecare vine cu propriile experiențe, emoții, nevoi și perspective. Uneori observăm doar manifestarea exterioară a unui comportament și putem fi tentați să formulăm rapid o concluzie.

Pagina 1

Exercițiul m-a determinat să reflectez la importanța suspendării judecății și la nevoia de a căuta explicații înainte de a eticheta o reacție. În relația educațională, empatia nu înseamnă acceptarea oricărui comportament, ci disponibilitatea de a înțelege contextul și nevoia din spatele lui. Această atitudine poate îmbunătăți atât comunicarea cu un copil care se retrage sau se supără, cât și dialogul cu un părinte sau cu un coleg. În practica mea, transferul acestei experiențe poate însemna să formulez mai des întrebări de tipul „Ce s-a întâmplat?”, „Cum te-ai simțit?” sau „De ce ai avea nevoie?”, înainte de a oferi imediat o soluție. În educația timpurie, asemenea intervenții susțin exprimarea emoțiilor și

dezvoltarea relațiilor pozitive, în acord cu orientarea Curriculumului pentru educație timpurie către dezvoltarea globală a copilului (Ministerul Educației Naționale, 2019).

3. „Naufragiați pe insula birocrației” – negociere, roluri și soluții comune

Exercițiul „Naufragiați pe insula birocrației” a pus accentul pe lucrul în echipă, negociere și luarea deciziilor împreună. Participanții au avut de analizat o situație-problemă și de construit o soluție folosind resurse limitate. Pentru mine, important nu a fost doar rezultatul, ci procesul: ascultarea propunerilor, argumentarea unei alegeri, renunțarea uneori la propria variantă și integrarea ideilor mai multor persoane. Această experiență se apropie de ceea ce cercetările despre comunitățile profesionale de învățare descriu drept învățare colectivă și responsabilitate împărtășită. Vescio, Ross și Adams (2008), într-o analiză a cercetărilor asupra comunităților profesionale de învățare, arată că formele bine dezvoltate de colaborare pot avea efecte pozitive asupra practicii didactice și asupra învățării. Datele TALIS 2024 evidențiază, de asemenea, relevanța relațiilor profesionale și a colaborării dintre profesori pentru eficacitatea percepută, atingerea obiectivelor lecției și starea de bine profesională (OECD, 2025). În realitatea unei unități de învățământ, transferul poate fi foarte concret: proiectarea în echipă a unei activități, schimbul de materiale, discutarea unei situații educaționale, armonizarea criteriilor de observare sau solicitarea unui feedback colegial. Am reținut mai ales ideea că a cere o opinie nu diminuează competența profesională, ci poate deschide o perspectivă pe care, lucrând singuri, nu am fi observat-o.

4. „Harta emoțiilor” – dimensiunea umană a colaborării profesionale

Activitățile „Harta emoțiilor: Direcția comună” și „Harta emoțiilor: Schimbul colegial” au adus în prim-plan dimensiunea emoțională a colaborării. Un colectiv educațional nu este format doar din persoane care îndeplinesc sarcini asemănătoare. Este o comunitate în care fiecare membru are propriile experiențe, preocupări, așteptări și stări emoționale. Am reflectat la faptul că o comunicare profesională eficientă presupune nu doar transmiterea clară a informației, ci și ascultare, respect, disponibilitate pentru feedback și capacitatea de a separa problema de persoană. Colaborarea devine autentică atunci când diferențele de opinie pot fi discutate fără ca relația profesională să fie anulată. Această concluzie este importantă și pentru modul în care construim climatul grupei. Copiii învață din ceea ce le explicăm, dar și din modelele relaționale pe care le observă. Un adult care

Pagina 2

ascultă, formulează calm o nevoie, cere ajutor și caută o soluție împreună cu ceilalți oferă, implicit, un model de comportament social.

5. De la formare la practica educațională – exemple concrete de transfer

Pentru ca experiența de formare să nu rămână doar o amintire plăcută, am considerat necesar să identific modalități concrete prin care ideile trăite la Școala de vară pot fi adaptate activității cu preșcolarii. Curriculumul pentru educație timpurie (2019) propune o abordare centrată pe dezvoltarea globală, interacțiune, joc și contexte de învățare relevante, iar Reperele fundamentale în învățarea și dezvoltarea timpurie a copilului, ediția actualizată 2024, oferă un cadru de referință pentru observarea progresului copilului în domenii care includ dezvoltarea socio-emoțională, comunicarea și capacitățile de învățare. Pornind de la această legătură dintre formarea adultului și experiența copilului, pot valorifica următoarele direcții: „Dincolo de suprafață” poate fi adaptat sub forma unui joc cu imagini ale unor personaje aflate în situații diferite. Copiii observă expresia personajului, formulează ipoteze despre emoție și discută ce ar putea spune sau face pentru a-l ajuta. „Harta emoțiilor” poate deveni un panou al stărilor de dimineață. Fiecare copil alege un simbol pentru felul în care se simte și, dacă dorește, explică alegerea. Educatoarea poate observa schimbările și poate interveni individual atunci când este necesar. Ideea negocierii din „Naufragiați pe insula birocrației” poate fi transformată într-un joc de

cooperare: un grup primește materiale limitate și trebuie să construiască împreună un obiect. Accentul nu cade pe produsul „cel mai frumos”, ci pe împărțirea rolurilor, solicitarea materialelor și luarea unei decizii comune. Schimbul colegial poate fi transferat în practica profesională prin mini-întâlniri de reflecție: prezentarea unei activități reușite, a unei dificultăți și a unei soluții încercate, urmate de feedback și idei de adaptare. După activități importante, pot utiliza un scurt jurnal reflexiv cu trei întrebări: „Ce a funcționat?”, „Ce am observat la copii?” și „Ce voi modifica data viitoare?”. Astfel, experiența devine sursă de dezvoltare profesională, nu doar activitate finalizată. Aceste exemple păstrează esența experiențelor de formare, dar o adaptează particularităților de vârstă și contextului educației timpurii. Ele ilustrează ceea ce consider cel mai valoros în dezvoltarea profesională: posibilitatea de a transforma o idee trăită ca participant într-o strategie relevantă pentru copii și pentru comunitatea profesională.

6. Ce s-a schimbat în perspectiva mea profesională

În urma participării la Școala de vară, am conștientizat mai clar că dezvoltarea profesională nu se măsoară numai prin numărul de cursuri sau certificate, ci și prin schimbările pe care o experiență le produce în modul în care observăm, comunicăm și luăm decizii. Am plecat cu o atenție mai mare pentru ascultarea activă, cu disponibilitatea de a cere și de a oferi feedback și cu intenția de a transforma reflecția într-o practică mai constantă. Am înțeles și că schimbul de experiență are valoare atunci când nu rămâne la nivelul relatării. O bună practică devine cu adevărat utilă atunci când este analizată: în ce context a funcționat, ce

Pagina 3

resurse a presupus, ce dificultăți au apărut și ce poate fi adaptat într-o altă grupă sau într-o altă unitate. Această abordare mă ajută să privesc colaborarea nu ca pe o obligație instituțională, ci ca pe o resursă profesională. În același timp, experiența mi-a reconfirmat rolul reflecției. Schön (1983) descrie profesionistul ca pe o persoană care învață și din situațiile concrete ale practicii. Pentru cadrul didactic, aceasta înseamnă să nu aplice mecanic o metodă, ci să observe răspunsul copiilor, să ajusteze intervenția și să analizeze ulterior ceea ce poate fi îmbunătățit.

Concluzii

Participarea la Școala de vară „George Tofan” a reprezentat pentru mine mai mult decât o succesiune de activități de formare. A fost un context de întâlnire profesională, reflecție și schimb de perspective. Atelierele prezentate în acest articol mi-au oferit repere concrete privind empatia, colaborarea, negocierea, comunicarea și gestionarea dimensiunii emoționale a relațiilor profesionale. Literatura de specialitate confirmă faptul că dezvoltarea profesională devine mai valoroasă atunci când este activă, colaborativă, conectată cu practica și însoțită de reflecție. În același timp, experiența personală mi-a arătat că transferul nu se produce automat: profesorul este cel care selectează, adaptează, experimentează și analizează ceea ce poate deveni relevant pentru copiii săi. Pentru mine, colaborarea care ne dezvoltă profesional înseamnă tocmai această mișcare continuă între experiență și reflecție, între ideea primită și ideea adaptată, între propria practică și perspectiva celuilalt. Atunci când formarea generează întrebări, soluții și schimbări concrete, ea își atinge cu adevărat scopul.

Bibliografie

Darling-Hammond, L., Hyler, M. E., & Gardner, M. (2017). ***Effective Teacher Professional Development.*** Palo Alto, CA: Learning Policy Institute. OECD. (2025). ***Results from TALIS 2024: The State of Teaching****.* Paris: OECD Publishing. https://doi.org/10.1787/90df6235-en. Schön, D. A. (1983). ***The Reflective Practitioner: How Professionals Think in Action****.* New York: Basic Books. Vescio, V., Ross, D., & Adams, A. (2008). ***Teaching and Teacher Education****,* 24(1), 80–91. https://doi.org/10.1016/j.tate.2007.01.004. Ministerul Educației Naționale. (2019). ***Curriculum pentru***

educație timpurie, aprobat prin O.M.E.N. nr. 4694/02.08.2019. București. Ministerul Educației. (2024). ***Repere fundamentale în învățarea și dezvoltarea timpurie a copilului de la naștere la 7 ani***, ediția actualizată, anexă la O.M. nr. 4628/07.06.2024. București.

Pagina 4

Ecosistemul siguranței școlare - interdependența dintre dimensiunea fizică și cea emoțională în școala modernă

Prof. Dorina DULCEAC
Inspectoratul Școlar Județean Suceava

În societatea contemporană, școala a încetat să mai fie un simplu spațiu de transmitere academică a informațiilor, devenind un organism social complex în care se modelează personalități, se cultivă reziliența și se construiesc destine. În acest context, performanța școlară nu mai poate fi disociată de calitatea mediului în care se desfășoară învățarea. Piatra de temelie a oricărui act educațional de succes este asigurarea unui climat de siguranță deplină, definit pe două coordonate majore și inseparabile: siguranța fizică și siguranța emoțională. Atunci când oricare dintre aceste două dimensiuni este compromisă, resursele cognitive ale elevului sunt deturnate de la învățare către mecanisme de supraviețuire, autoapărare și hipervigilență. Prin urmare, transformarea școlii într-un spațiu sigur reprezintă nu doar o obligație legală sau administrativă, ci o precondiție fundamentală a calității în educație. Siguranța fizică reprezintă primul nivel al piramidei nevoilor în spațiul școlar (adaptare după piramida lui Maslow). Un elev nu poate fi atent la detalii conceptuale dacă integritatea sa corporală este pusă în pericol de factori de mediu sau de comportamente agresive. Unitățile de învățământ trebuie să asigure un mediu fizic predictibil și lipsit de pericole. Aceasta implică o evaluare periodică a riscurilor (mentenanța instalațiilor electrice, securizarea ferestrelor la etajele superioare, eliminarea pieselor de mobilier deteriorate, semnalizarea corectă a suprafețelor alunecoase). O atenție deosebită trebuie acordată laboratoarelor de științe (chimie, fizică) și orelor de educație fizică, unde incidența accidentelor este statistic mai crescută și unde respectarea normelor de protecție a muncii trebuie monitorizată cu strictețe. Violența fizică – de la formele ușoare (îmbrânceli, trântiri) până la altercații severe – se manifestă preponderent în spațiile și momentele neorganizate: holuri, curtea școlii sau toalete, în timpul pauzelor. Combaterea acestui fenomen necesită trecerea de la o supraveghere pasivă (simpla prezență a profesorului de serviciu) la o supraveghere activă. Profesorul devine un observator dinamic, capabil să identifice semnele timpurii ale escaladării unui conflict (postură corporală agresivă, ton ridicat, aglomerări nefirești de elevi) și să intervină înainte ca disputa să devină fizică. De asemenea, existența unor proceduri clare și cunoscute de management al crizelor (cum se izolează conflictul, cine alertează conducerea sau poliția școlară) reduce considerabil impactul incidentelor. Dacă siguranța fizică protejează corpul, siguranța emoțională protejează mintea și sufletul elevului. Un mediu sigur din punct de vedere emoțional este acela în care elevul simte că aparține, că este respectat, validat și că are dreptul de a greși fără a fi ridiculizat sau marginalizat. În timp ce vătămările fizice lasă urme vizibile, agresiunea psihologică (bullying-ul) acționează perfid, măcinând stima de sine a victimei. Excluderea socială, zvonurile răutăcioase, jignirile și, în era digitală, cyberbullying-ul (hărțuirea în spațiul virtual) generează anxietate școlară, absenteism și, în cazuri severe, episoade depresive. Cadrul didactic are rolul de a decodifica aceste dinamici subtile din colectivul clasei și de a nu minimaliza nicio formă de etichetare sau ironie, transformându-le în oportunități de învățare socio-emoțională. În gestionarea acestei dimensiuni, cadrul didactic depășește rolul tradițional de transmițător de conținuturi, devenind un **arhitect al climatului școlar**. Prin comportamentul său, profesorul

modelează empatia, ascultarea activă și rezolvarea pașnică a conflictelor. Siguranța emoțională este potențată atunci când: greșeala este tratată ca o etapă firească în procesul de învățare, nu ca un

motiv de sancțiune sau rușine publică; se stabilesc reguli de grup clare, co-create împreună cu elevii, punându-se accent pe respectul diversității; se încurajează exprimarea liberă a emoțiilor și a opiniilor, într-un cadru ghidat de argumente, nu de atacuri la persoană. Siguranța fizică și cea emoțională nu pot funcționa separat; ele se alimentează reciproc, sunt interdependente. Un climat emoțional toxic (unde domină frica, umilința și tensiunea) va genera, inevitabil, refulări sub formă de violență fizică. Invers, o școală în care infrastructura este degradată sau paza este deficitară transmite subtil mesajul că spațiul respectiv este abandonat, favorizând apariția comportamentelor deviante. Pentru a crea un ecosistem școlar sigur, propun trei strategii integrate, aplicabile imediat: **Diagnoza colaborativă a riscurilor școlare:** Implicarea activă a elevilor în identificarea punctelor vulnerabile din școală (atât fizice – zone neiluminate, cât și emoționale – zone unde se simt inconfortabil sau marginalizați). **Parteneriatele interinstituționale active:** Colaborarea constantă cu Biroul de Siguranță Școlară, cabinetele de asistență psihopedagogică și ONG-urile de profil pentru implementarea unor programe preventive de lungă durată, nu doar a unor intervenții punctuale post-criză. **Formarea continuă a cadrelor didactice:** Dezvoltarea competențelor de comunicare asertivă, de manageriere a clasei de elevi și tehnici de de-escaladare a conflictelor pentru profesori, oferindu-le instrumentele necesare pentru a acționa ca facilitatori ai stării de bine. Pentru a avea o perspectivă mai clară asupra fenomenului de prevenție a manifestărilor de atentare la siguranța fizică și emoțională din școală, atât asupra elevilor, cât și a cadrelor didactice, am propus completarea unui chestionar cu 10 itemi specifici și relevanți, cu răspunsuri multiple. Au răspuns 49 de cadre didactice, majoritatea încadrate la o unitate de învățământ din mediul urban (83,7%), cu vechime în învățământ cuprinsă între 5 și 33 de ani. Răspunsurile au fost următoarele:

Secțiunea I: Siguranța fizică:

1.Existența procedurilor de urgență și infrastructură:*În ce măsură considerați că infrastructura actuală a școlii (sisteme de supraveghere, acces controlat la intrare, iluminat) și exercițiile de simulare realizate periodic asigură o protecție reală în caz de incident major?* **44,9%** au răspuns că se asigură protecția **în foarte mare măsură**; 40,8% au răspuns că se asigură protecția *în mare măsură*; 14,3% au răspuns că se asigură protecția *în mică măsură*; ***2.*****Monitorizarea spațiilor comune**: *Cum evaluați eficiența serviciului pe școală (al profesorilor și al personalului de pază) în punctele vulnerabile precum curtea școlii, holurile secundare sau zona grupurilor sanitare în timpul pauzelor?* **59,2%** au evaluat ca fiind **foarte eficient**; 30,6% au evaluat ca fiind *parțial eficient*; 10,2% au precizat că *necesită îmbunătățiri majore*. ***3.*****Gestionarea obiectelor interzise și a substanțelor periculoase**: *Dispune școala dumneavoastră de un protocol clar, cunoscut și aplicat riguros de toate cadrele didactice, în cazul în care există suspiciuni privind introducerea unor obiecte sau substanțe interzise în perimetrul școlar?* **46,9%** au spus că: **Da, protocolul este clar și aplicat consecvent**; 26,5% au spus că: *Există un protocol, dar se aplică rar/neuniform*; 20,4%au spus că: *Nu sunt informat(ă) cu privire la acest aspect*;

Restul au precizat că *Nu există un protocol clar***.** ***4.*****Siguranța în cadrul activităților practice/sportive**: *În ce măsură sălile de sport, laboratoarele și atelierele sunt dotate cu echipamente de prim ajutor funcționale și kituri de siguranță adaptate specificului disciplinelor?* **42,9%** au spus că sunt **parțial dotate;** 40,8% au spus că sunt *complet dotate și funcționale*; 14,3% au spus că sunt *dotări minime/insuficiente*; Restul au precizat că *lipsesc cu desăvârșire*.

Secțiunea II: Siguranța emoțională și climatul psihosocial:

5.**Prevenirea și combaterea bullying-ului și a cyberbullying-ului:***Cât de eficient reacționează comunitatea școlară (profesori, consilieri, conducere) atunci când este semnalat un caz de hărțuire (bullying) fizică sau în mediul online între elevi?* **75,5%** au precizat că **se intervine imediat și**

se aplică măsuri terapeutice/restaurative; 22,4%au precizat că *se intervine doar la nivel formal/birocratic*; Restul au precizat că*reacțiile sunt tardive sau inconsistente*.

Important este că nimeni nu a specificat că *Fenomenul este adesea ignorat sau minimalizat.*

6.*Relația elev-profesor și exprimarea liberă**: *În ce măsură considerați că elevii din școala dumneavoastră se simt în siguranță emoțională să își exprime opiniile, temerile sau identitatea în fața profesorilor, fără teama de a fi etichetați, ironizați sau sancționați la notă?* **49%** consideră că **în foarte mare măsură;** 36,7%consideră că doar *în mare măsură;** 14,3% afirmând că *doar în cazul anumitor profesori.* ***7.*Sprijinul psihopedagogic și accesul la consiliere:***Cum apreciați raportul dintre numărul de elevi/profesori din școală și disponibilitatea cabinetului de asistență psihopedagogică pentru gestionarea crizelor emoționale sau a conflictelor?* **57,1%** apreciază ca fiind unul **satisfăcător (există sprijin, dar programul este limitat);** 26,5% apreciază ca fiind unul *excelent (consilierul este accesibil rapid oricând este nevoie);* 14,3% apreciază ca fiind unul *insuficient (numărul mare de elevi face intervenția dificilă);* Restul afirmă că e *inexistent/inaccesibil*. ***8.*Starea de bine și siguranța emoțională a cadrelor didactice:***În ce măsură simțiți că managementul școlii vă oferă un mediu securizant din punct de vedere emoțional, în care vă puteți exprima nemulțumirile profesionale sau vulnerabilitățile fără riscul unor repercusiuni?* **46,9%** consideră că **în mare măsură;** 32,7%consideră că *în foarte mare măsură***;** 20,4%consideră că *în mică măsură***;**

Secțiunea III: Parteneriate și formare:

9.Colaborarea cu familia în situații de criză:*Cum descrieți deschiderea și cooperarea părinților atunci când sunt convocați de școală pentru a discuta abateri comportamentale sau probleme emoționale severe ale propriilor copii?* **46,9%** precizează că **majoritatea părinților sunt cooperanți și parteneri activi**; 44,9% precizează că *părinții tind să fie defensivi, dar se ajunge la un consens;* 8,2% precizează că *există o rezistență mare și o tendință de a învinovăți școala.*

Important este că nimeni nu a bifat răspunsul: *Colaborarea este aproape imposibilă.*

***10.* Nevoia de formare continuă a profesorilor:** *Care dintre următoarele teme considerați că reprezintă cea mai urgentă prioritate de formare pentru cadrele didactice din școala dumneavoastră, în vederea creșterii siguranței globale?*

53,1% - **Tehnici de escaladare a conflictelor verbale și fizice în clasă;** 42,9% au ales *Identificarea semnelor de abuz, neglijare sau depresie la elevi*, dar și *Gestionarea propriei stări de stres și prevenirea burnout-ului profesional;* 36,7% - *Primul ajutor de bază și proceduri de evacuare în situații de urgență.*

Concluzie: Asigurarea siguranței fizice și emoționale în școală nu reprezintă un proiect cu un termen final, ci un proces continuu, dinamic, care cere vigilență, asumare și, mai ales, parteneriat între profesori, elevi, părinți și comunitate. Transformând școala într-un spațiu de siguranță deplină, nu doar că prevenim riscurile și gestionăm crizele, dar construim fundamentul pe care fiecare copil își poate atinge potențialul maxim, devenind un cetățean rezilient, empatic și responsabil.

BIBLIOGRAFIE

1. 1.Băban, A. (coord.) (2001). *Consiliere psihopedagogică. Ghid metodologic pentru profesori*,
2. Editura Psinet, Cluj-Napoca.
3. 2.Cucoș, C. (2014). *Pedagogie*, Ediția a III-a revăzută și adăugită, Editura Polirom, Iași.
4. 3.Ministerul Educației și Cercetării. *Normele metodologice privind prevenirea și combaterea*
5. *fenomenului de bullying în unitățile de învățământ preuniversitar* (aprobate prin Ordinul de
6. Ministru nr. 4.343/2020).
7. 4.Olweus, D. (1993). *Bullying at School: What We Know and What We Do*, Blackwell

8. Publishing, Oxford.
9. 5.Salovey, P., & Mayer, J. D. (1990). *Emotional Intelligence*, Imagination, Cognition and
10. Personality, 9(3), 185-211.
11. 6.Organizația Mondială a Sănătății (OMS) (2020). *School-based violence prevention: a practical*
12. *handbook*, Geneva.

Detectivii de ştiri false. Cum învaţă copiii să verifice informaţiile de pe internet

Adina-Maria PALAGHIA-POPA
Școala Gimnazială Preutești, jud. Suceava

La 9 ani, copiii înțeleg că o informație poate fi adevărată sau falsă. Ceea ce este mai dificil este să își dea seama cum pot verifica dacă ceea ce citesc sau văd pe internet este credibil. O imagine convingătoare, un titlu alarmant sau un videoclip aparent real pot face ca o informație falsă să pară adevărată. Miza educației nu este doar să-i spunem copilului „aceasta este o știre falsă”, ci să-i formăm obiceiul de a se opri, a pune întrebări și a verifica înainte de a crede sau distribui. Cercetările recente (*Shtulman et al., 2025)* susțin tocmai această distincție. Pornind de la aceasta idee, am realizat activitatea “Adevărat sau fals?” cu elevii mei din clasa a III-a, în cadrul proiectului național Junior Achievement “Școala din viitor ajunge în școlile JAAbilități digitale si STEM”. Activitatea face parte din programul „Școala din viitor”, derulat în parteneriat cu Fundația Vodafone România, care urmărește dezvoltarea competențelor digitale și oferirea unor oportunități de învățare practică (applied learning). Am urmărit, în primul rând, cum reacționează copiii atunci când nu li se oferă direct răspunsul, ci sunt puși în situația de a-l căuta și verifica. În loc să le spun care informații sunt adevărate și care sunt false, i-am provocat să investigheze, să pună întrebări și să caute dovezi.

Primul pas: adevărat sau fals?

Am început prin clarificarea unor concepte precum *fake news* și *hoax*. Am discutat despre motivele pentru care informațiile false pot fi răspândite și despre consecințele distribuirii unor informații neverificate. Apoi, elevii au intrat în rolul unor echipe de detectivi. În cadrul unui joc interactiv realizat în Wayground (Quizizz), au primit exemple de cazuri celebre din istorie, printre care și „Marea farsă a Lunii”. Prima provocare a fost să decidă dacă informațiile erau adevărate sau false fără să folosească internetul. Această etapă a fost importantă tocmai pentru că elevii au fost puși în situația de a formula o ipoteză înainte de a avea acces la dovezi. Nu era suficient să spună „cred că este adevărat” sau „pare fals”; următorul pas era să afle dacă presupunerea lor poate fi confirmată.

De la presupunere la verificare

În etapa următoare, elevii au trecut de la intuiție la cercetare. Au folosit motoarele de căutare pentru a verifica informațiile discutate anterior și au exersat formularea unor căutări folosind cuvinte-cheie relevante. Aici, activitatea a căpătat o altă dimensiune: căutarea unei informații nu înseamnă doar să găsești un rezultat, ci să alegi informația relevantă și să te întrebi cât de credibilă este sursa care o oferă. Am discutat cu elevii despre câteva întrebări simple pe care le pot folosi atunci când întâlnesc o

informație pe internet:

● Cine a publicat informația? ● Când a fost publicată? ● Ce dovezi sunt oferite? ● Mai există și alte surse care spun același lucru? ● Titlul corespunde cu informațiile din articol? ● Există elemente care ar trebui să ne facă să fim mai atenți?

Am observat că verificarea informației presupune mai mult decât simpla citire a unui text. Copiii au fost încurajați să compare informații și să caute confirmări înainte de a trage o concluzie. Dacă tot nu suntem siguri că este o sursă bună sau că informația este adevărată, putem consulta unul dintre site-urile care ajută la identificarea știrilor false dintre cele recomandate de Directoratul Național de Securitate Cibernetică DNSC .

Cea mai importantă provocare: o știre falsă creată chiar de copii

Unul dintre cele mai interesante momente ale activității a fost etapa în care elevii au trecut de cealaltă parte a procesului: din consumatori de informație au devenit creatori de conținut. Împărțiți în echipe, au avut sarcina de a construi o știre falsă care să pară credibilă, dar care să conțină indicii ce puteau fi descoperite de colegii lor. Pentru a înțelege cât de ușor poate fi construită o aparență de realitate, una dintre echipe a folosit un instrument de generare video, PixVerse.ai. Pornind de la o fotografie, elevii au creat un videoclip în care un coleg apărea îmbrățișând un tigru. În jurul videoclipului au construit o știre cu un titlu alarmant: „ALERTĂ MAXIMĂ ÎN SAT! Un tigru fioros a evadat de la Zoo și a intrat într-o școală!” Știrea era construită astfel încât să pară cât mai convingătoare. Vorbea despre un tigru de peste 200 de kilograme, despre un incident petrecut în școală, despre un videoclip devenit viral pe TikTok și despre faptul că autoritățile nu emiseseră încă o alertă oficială. Tocmai aceste elemente au devenit, ulterior, puncte de pornire pentru verificare.

Ce a trebuit să descopere „detectivii”?

Știrile create de echipe au fost schimbate între elevi. Noua provocare a fost să găsească indiciile care trădau informația falsă. Elevii au analizat sursele, au căutat contradicții și au fost atenți la formulările alarmiste. În cazul știrii despre tigru, unul dintre indicii era chiar în text: titlul vorbea despre un „tigru fioros”, în timp ce articolul susținea că animalul era foarte prietenos și că îi plăcea să îmbrățișeze copii. Un alt indiciu era lipsa unei surse oficiale. Textul afirma că autoritățile nu emiseseră nicio alertă, dar prezenta în același timp incidentul ca pe un fapt cert. Și videoclipul, deși părea o dovadă, trebuia privit cu aceeași atenție. Elevii au discutat despre posibilitatea ca un material video să fie editat, generat cu ajutorul inteligenței artificiale sau prezentat într-un alt context decât cel sugerat de știre.

În cele din urmă, chiar îndemnul „Distribuie masiv!” a devenit un semnal de alarmă. Copiii au putut observa că un mesaj care încearcă să provoace panică și să îi determine pe oameni să distribuie rapid informația poate avea nevoie de o verificare suplimentară.

Ce am observat pe parcurs

Activitatea mi-a arătat că, pentru copii, verificarea informațiilor devine mult mai ușor de înțeles atunci când este transformată într-o investigație. Rolul de „detectiv” i-a ajutat să privească informația nu doar ca pe un mesaj care trebuie citit, ci ca pe ceva ce poate fi analizat: cine îl transmite, ce dovezi oferă, ce nu se leagă și ce alte surse pot confirma sau infirma afirmația. La început, elevii trebuia să decidă dacă o informație era adevărată sau falsă. Pe parcurs, însă, întrebarea lor s-a schimbat. Nu mai era suficient „Este adevărat?”, ci începeau să se întrebe „De unde știm?”, „Mai găsim informația și în altă parte?” sau „Când s-a întâmplat?”. Elevii au început să fie atenți la cuvintele folosite în știri și la formulările care puteau ridica semne de întrebare. Au observat și importanța anilor și a momentului în care un eveniment ar fi avut loc, înțelegând că o informație scoasă din contextul temporal poate deveni înșelătoare. Copiii au descoperit şi o limită a căutării online: faptul că găsești o informație într-un motor de căutare nu înseamnă că ai și verificat-o. O idee centrală care a reieșit din această activitate este că, pentru copii, primul rezultat al unei căutări poate părea inițial un răspuns. Activitatea le-a arătat însă că un rezultat este doar un punct de plecare pentru verificare. La fel de important a fost faptul că elevii au putut experimenta ambele perspective. Au creat o informație falsă și apoi au încercat să o demonteze. Astfel, au putut vedea din interior cât de ușor poate fi construit un mesaj care pare credibil și cât de important este să nu ne bazăm doar pe ceea ce vedem. Experimentul cu videoclipul generat cu ajutorul inteligenței artificiale a făcut această idee și mai clară. Un material video care pare real nu reprezintă, prin el însuși, o dovadă că evenimentul prezentat s-a întâmplat.

De la „cred” la „verific”

Aceasta este una dintre cele mai importante deprinderi pe care le putem forma la copii în relația lor cu mediul digital. Nu este suficient să îi învățăm că pe internet există știri false. Nici nu ne dorim să ajungă să nu mai creadă nimic din ceea ce citesc sau văd. Important este să învețe să se oprească înainte de a crede sau distribui, să pună întrebări și să verifice. Prin activitatea „Adevărat sau fals?”, elevii au exersat căutarea online, utilizarea cuvintelorcheie, selectarea informațiilor relevante, evaluarea surselor și compararea mai multor informații. Dincolo de aceste competențe digitale, au exersat gândirea critică, colaborarea și comunicarea. Poate că aceasta este cea mai valoroasă achiziție pe care o pot dobândi copiii pe internet: nu reflexul de a crede sau de a nu crede, ci deprinderea de a verifica.

Fig. 1 stânga : Elevii analizând fișele de lucru din cadrul programului „Școala din viitor” Fig. 2 dreapta : Verificarea răspunsurilor prin jocul interactiv realizat pe platforma Wayground

Sitografie:

● *JA Romania HUB* ● *Activitate „Școala din viitor” | Fundația Vodafone România*

BIBLIOGRAFIE

1. ● *Shtulman, A., Stoll, L., Sabroso, L., & Young, A. G., "Children's detection of online misinformation",*
2. *Cognition, 2025.*
3. ● *Shtulman, A., "Children's susceptibility to online misinformation", Current Opinion in Psychology, 2024.*
4. ● *Directoratul Național de Securitate Cibernetică (DNSC) – Ghiduri de conștientizare privind dezinformarea*
5. *și securitatea cibernetică, 2023.*
6. ● *Boștan, C. M. (coord.), "Fenomenul fake news: mecanisme psihologice și sociale", Editura Institutul*
7. *European, 2022.*
8. ● *Centrul pentru Jurnalism Independent (CJI), "Ghid de educație media pentru profesori", București,*
9. *2021/2023.*
10. ● *Howard, P. N., Neudert, L.-M., Prakash, N., & Vosloo, S., "Digital misinformation/disinformation and*
11. *children", UNICEF Innocenti, 2021.*
12. ● *Coman, M., "Introducere în sistemul mass-media", Editura Polirom, Iași, 2016.*

CLASA CA ATELIER: METODE INTERDISCIPLINARE PENTRU DEZVOLTAREA GÂNDIRII CRITICE

Prof. Bestiuc Afanasov Maria
Școala Gimnazială „Miron Costin” Suceava

Rezumat

Lucrarea de față analizează modul în care organizarea clasei ca „atelier” interdisciplinar poate deveni un cadru eficient pentru dezvoltarea gândirii critice a elevilor din învățământul gimnazial. Pornind de la prevederile Legii învățământului preuniversitar nr. 198/2023 privind profilul absolventului și de la principiile taxonomiei lui Bloom, lucrarea propune o metodologie de proiectare a temelor integratoare, ilustrată printr-un studiu de caz desfășurat la clasă. Sunt prezentate etapele de proiectare, instrumentele de evaluare formativă și limitele observate în implementare. Concluziile subliniază faptul că interdisciplinaritatea, corect planificată, nu diluează rigoarea disciplinară, ci oferă elevilor ocazia de a exersa analiza, argumentarea și evaluarea critică a informației în contexte apropiate de viața reală. *Cuvinte-cheie: gândire critică, învățare interdisciplinară, învățare bazată pe proiecte, taxonomia lui Bloom, curriculum la decizia școlii.*

1. Introducere

Reforma curriculară inițiată prin Legea învățământului preuniversitar nr. 198/2023 a adus în prim-plan, ca dimensiune explicită a profilului absolventului, capacitatea acestuia de a gândi critic, de a analiza informația și de a lua decizii argumentate (Legea nr. 198/2023, art. privind profilul educațional al absolventului). Această orientare presupune o schimbare reală a practicii de la catedră: profesorul trece de la transmiterea secvențială a conținuturilor disciplinare la proiectarea unor experiențe de învățare în care elevul procesează informația din mai multe unghiuri și o folosește pentru a rezolva o problemă.

În paralel, investițiile realizate prin Planul Național de Redresare și Reziliență (PNRR) în laboratoare inteligente multidisciplinare pentru un număr semnificativ de licee și în dotarea a peste 5.800 de unități de învățământ, cluburi și palate ale copiilor (Ministerul Educației și Cercetării, 2025) creează o infrastructură favorabilă unor activități care depășesc granițele unei singure discipline. Rămâne însă deschisă întrebarea metodologică: cum se proiectează, concret, o secvență didactică interdisciplinară astfel încât ea să genereze gândire critică autentică, și nu doar o juxtapunere superficială de conținuturi din discipline diferite sub eticheta „proiect”.

Lucrarea de față își propune să răspundă acestei întrebări prin trei demersuri complementare: (1) clarificarea reperelor teoretice care leagă interdisciplinaritatea de dezvoltarea gândirii critice, cu accent pe taxonomia lui Bloom ca instrument de proiectare a sarcinilor de lucru; (2) descrierea unei metodologii de proiectare a clasei ca „atelier” interdisciplinar, aplicabilă în curriculumul la decizia școlii sau în cadrul unor proiecte tematice; (3) prezentarea unui studiu de caz desfășurat la clasă, cu instrumentele de evaluare folosite și cu observațiile privind rezultatele și limitele abordării. Lucrarea se adresează în principal cadrelor didactice din învățământul gimnazial, dar principiile expuse sunt transferabile și la alte niveluri de școlaritate.

2. Clasa ca atelier: fundamente și strategii interdisciplinare

2.1 De la disciplină izolată la temă integratoare

Interdisciplinaritatea nu înseamnă renunțarea la structura disciplinelor de studiu, ci construirea unor punți explicite între ele, pornind de la o temă sau o problemă reală care nu poate fi epuizată din perspectiva unei singure discipline. În proiectarea didactică, acest lucru presupune identificarea unei „teme

integratoare” - de exemplu, resursele de apă ale unei zone, siguranța alimentară, schimbările climatice la nivel local sau patrimoniul cultural al orașului - și analiza acesteia din perspectiva a două sau mai multe discipline (limba română, biologie, geografie, educație civică, matematică aplicată etc.).

Cadrul legal oferă spații explicite pentru acest tip de demers: curriculumul la decizia școlii (CDS), opționalele integrate și proiectele educaționale extrașcolare aprobate anual de Ministerul Educației (a se vedea, spre exemplu, lista proiectelor naționale și interjudețene de educație extrașcolară 2025-2026, aprobată prin Ordinul M.E.C. nr. 3197/2026) permit secvențe de lucru pe mai multe săptămâni, în care elevii revin asupra aceleiași teme din unghiuri disciplinare diferite. Esențial pentru proiectarea de calitate este ca fiecare disciplină să își păstreze rigoarea proprie - conceptele, metodele și limbajul specific - iar legătura dintre discipline să fie făcută explicit, printr-o întrebare esențială comună, nu printr-o simplă coincidență tematică.

Această distincție are consecințe directe asupra fișei de proiect: o fișă de calitate precizează, pentru fiecare disciplină participantă, ce competențe specifice din programa școlară sunt vizate, ce produs parțial îi revine și în ce moment al proiectului acesta converge spre produsul final comun. Fără această precizare, riscul este ca disciplinele „mai puternice” din echipa de proiectare să domine, iar celelalte să rămână la un rol decorativ, ceea ce contrazice chiar principiul interdisciplinarității.

2.2 Taxonomia lui Bloom ca busolă pentru sarcini de gândire de ordin superior

Un risc frecvent al proiectelor interdisciplinare este acela de a rămâne la nivelul reproducerii de informații („elevii au căutat pe internet și au făcut un poster”), fără a ajunge la operații de gândire de ordin superior. Taxonomia lui Bloom, în varianta revizuită, oferă un instrument util de verificare a nivelului cognitiv solicitat de fiecare sarcină: a reține și a înțelege informația este un nivel necesar, dar insuficient; gândirea critică autentică apare atunci când elevul aplică informația într-un context nou, analizează relații cauzale, evaluează surse și argumente contradictorii și creează un produs propriu, argumentat (Teleskop, resurse pedagogice; Andrioaie & Lupu, CCD Bacău).

În proiectarea unui atelier interdisciplinar, această busolă se traduce practic prin formularea, pentru fiecare etapă a proiectului, a unor întrebări de lucru situate la niveluri cognitive diferite: întrebări de tip „ce știm despre...” (reamintire), „de ce se întâmplă...” (înțelegere și analiză), „ce s-ar întâmpla dacă...” (analiză și evaluare) și „ce soluție propunem și cum o argumentăm...” (creare și evaluare critică). Alocarea deliberată a timpului de lucru către ultimele două categorii de întrebări este ceea ce diferențiază un proiect interdisciplinar formator de o simplă activitate tematică decorativă.

În practică, această busolă poate fi transformată într-o grilă simplă, afișată elevilor de la începutul proiectului, care asociază fiecărei etape de lucru cel puțin o întrebare de nivel superior. De exemplu, în etapa de documentare, alături de întrebarea descriptivă „ce spun sursele despre subiect”, se introduce sistematic întrebarea comparativă „în ce privință sursele consultate nu sunt de acord și de ce”. Simpla prezență explicită a acestei a doua întrebări, formulată în scris pe fișa de lucru a echipei, este suficientă pentru a determina o parte semnificativă a elevilor să caute mai mult de o sursă înainte de a considera documentarea încheiată.

2.3 Proiectul interdisciplinar ca produs al atelierului: etape și roluri

Metodologia propusă organizează secvența interdisciplinară în patru etape. În etapa de lansare, profesorul (sau echipa de profesori, dacă demersul este realizat în parteneriat) prezintă tema și întrebarea esențială, iar elevii formulează întrebări proprii de cercetare, exercițiu care solicită deja capacitatea de a distinge o întrebare productivă de una superficială. În etapa de documentare, echipele mici de elevi culeg informații din surse diverse - manual, texte suplimentare, date statistice, interviuri cu membri ai comunității - fiind ghidate explicit să compare sursele și să identifice eventuale contradicții, exersând astfel evaluarea credibilității informației.

În etapa de procesare și argumentare, echipele sintetizează informația într-un produs care impune luare de poziție - un raport cu recomandări, un scenariu de dezbatere, o propunere de soluție locală - și nu doar o prezentare descriptivă. Etapa finală, de comunicare și evaluare, presupune susținerea publică a produsului, urmată de o sesiune de întrebări în care colegii sunt încurajați să conteste argumentativ concluziile prezentate. Rolul profesorului se schimbă astfel de la furnizor de informație la facilitator și evaluator al procesului de gândire, ceea ce presupune o redefinire a instrumentelor de evaluare, discutată în secțiunea următoare.

3. Studiu de caz: un proiect interdisciplinar la clasele gimnaziale

Metodologia descrisă a fost aplicată, la nivelul unei clase gimnaziale, printr-un proiect interdisciplinar organizat în jurul temei „Apa - resursă și responsabilitate”, care a reunit conținuturi de geografie (bazinul hidrografic local), biologie (calitatea apei și ecosistemele acvatice), educație civică (responsabilitatea individuală și instituțională) și limba română (redactarea unui raport argumentativ). Proiectul s-a derulat pe parcursul a patru săptămâni, în cadrul orelor de curriculum la decizia școlii, echipele de elevi documentându-se atât din surse tipărite, cât și din datele publice privind calitatea apei, puse la dispoziție de autoritățile locale.

Evaluarea a combinat instrumente formative - o rubrică analitică ce urmărea separat rigoarea informației, calitatea argumentării și claritatea comunicării - cu o evaluare sumativă a raportului final, prezentat oral în fața clasei. Observațiile calitative ale cadrului didactic au indicat o creștere a calității argumentării de la prima la a doua evaluare intermediară, vizibilă mai ales în capacitatea elevilor de a susține o poziție folosind cel puțin două surse comparate explicit. Dificultățile principale au ținut de gestionarea timpului în echipe și de tendința inițială a unor elevi de a prelua informații fără verificare critică, aspect care a necesitat introducerea unei fișe de evaluare a surselor.

Limitele observate țin, în primul rând, de resursa de timp necesară proiectării comune între discipline, greu de susținut fără o alocare instituțională explicită. În al doilea rând, evaluarea unui produs interdisciplinar ridică întrebarea notării separate pe discipline versus a unei note comune de proiect, aspect care trebuie clarificat înainte de lansarea activității, în acord cu regulamentul intern al unității de învățământ.

Util pentru colegii care reiau acest demers: alocarea, prin rotație, a unui rol de „avocat al diavolului”, elev desemnat să caute deliberat contraargumente la concluzia preliminară a echipei, înainte ca raportul final să fie redactat - rol care a redus vizibil tendința de a accepta prima explicație plauzibilă fără verificare, principala dificultate observată la elevii de gimnaziu.

4. Concluzii

Lucrarea a arătat că organizarea clasei ca „atelier” interdisciplinar poate constitui un răspuns metodologic concret la cerința, prezentă în profilul absolventului reglementat prin Legea nr. 198/2023, de a dezvolta gândirea critică a elevilor. Condiția esențială pentru ca interdisciplinaritatea să producă efectiv gândire de ordin superior, și nu doar o juxtapunere tematică, este proiectarea deliberată a sarcinilor pe niveluri cognitive crescătoare, folosind un instrument precum taxonomia lui Bloom, și structurarea proiectului pe etape clare, cu roluri și instrumente de evaluare explicite.

Pentru cadrele didactice interesate să aplice acest model, recomandarea practică este de a începe cu o temă integratoare de dimensiuni reduse, limitată la două discipline și o singură clasă, înainte de a extinde demersul la proiecte de tip PNRR sau la parteneriate interdisciplinare pe scară largă. O direcție de continuare o constituie construirea unui set de rubrici de evaluare standardizate, transferabile între discipline, precum și monitorizarea pe termen mai lung a efectelor acestor proiecte asupra rezultatelor școlare.

BIBLIOGRAFIE

1. Parlamentul României - Legea învățământului preuniversitar nr. 198/2023, text actualizat, disponibil la: https://www.fsli.ro/wp-content/uploads/2023/09/Legea-invatamantului-preuniversitar-nr-198_2023.pdf
2. Ministerul Educației și Cercetării - PNRR transformă pozitiv educația din România: Cum va arăta aceasta, prin proiectele PNRR, la sfârșitul anului 2025 și în august 2026, 2025, https://www.edu.ro/press_rel_147_2025
3. Inspectoratul Școlar Județean Iași - Listele proiectelor naționale și interjudețene de educație extrașcolară 2025-2026, aprobate prin O.M.E.C. nr. 3197/2026, https://isjiasi.ro/2026/02/18/listele-proiectelor-nationale-si-interjudetene-de-educatie-extrascolara-2025-2026-aprobate-prin-o-m-e-c-3197-2026/
4. Teleskop - Strategii didactice inovative: definiție și aplicabilitate, https://teleskop.ro/resurse-utile/concepte/strategii-didactice-inovative
5. Teleskop - Taxonomia lui Bloom. Definiție, exemple și recomandări, https://teleskop.ro/resurse-utile/concepte/taxonomia-lui-Bloom
6. Andrioaie, A.-M., Lupu, O.-E. - Învățarea pe bază de proiecte, CCD Bacău, 2024, https://ccdbacau.ro/wp-content/uploads/2024/03/Invatare-bazata-pe-proiecte.pdf
7. ibn.idsi.md - Aplicarea taxonomiilor în procesul de predare-învățare, https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/Aplicarea%20taxonomilor%20in%20procesul%20de%20predare_invatare.pdf

SECURITATE CIBERNETICĂ ȘI PROTECȚIA DATELOR ELEVILOR: PROVOCĂRI ȘI BUNE PRACTICI PENTRU UNITĂȚILE DE ÎNVĂȚĂMÂNT

Ing. Cătălin Laslău
Casa Corpului Didactic „George Tofan” Suceava

Rezumat

Lucrarea de față analizează provocările de securitate cibernetică și protecție a datelor cu care se confruntă unitățile de învățământ din România, pe fondul digitalizării accelerate a activităților școlare (cataloage electronice, platforme de tip Adservio, Google Classroom și Moodle). Sunt prezentate principalele tipuri de amenințări - phishing, ransomware și scurgeri de date -, cadrul legal aplicabil (Regulamentul GDPR, Legea nr. 198/2023, Ordinul ministrului educației nr. 3.896/2023), precum și vulnerabilitățile specifice fiecărui actor implicat: elevi, cadre didactice, personal administrativ și părinți. Lucrarea propune un set de măsuri practice, aplicabile la nivelul școlii și al orei de curs, menite să reducă expunerea la risc și să dezvolte o cultură a igienei digitale în rândul comunității educaționale, subliniind importanța formării continue a personalului didactic în acest domeniu. *Cuvinte-cheie: securitate cibernetică, protecția datelor, GDPR, phishing, educație digitală.*

1. Introducere

Digitalizarea sistemului de învățământ preuniversitar din România a devenit, în ultimii ani, o realitate cotidiană: catalogul electronic, comunicarea școală-familie prin aplicații dedicate și platformele de e-learning au înlocuit treptat instrumentele clasice de gestiune a activității didactice. Această tranziție a adus beneficii evidente în privința eficienței administrative, dar a expus totodată unitățile de învățământ unor riscuri pentru care majoritatea instituțiilor nu erau pregătite: atacuri cibernetice țintite, scurgeri de date cu caracter personal și dificultăți de conformare cu un cadru legal din ce în ce mai exigent.

Direcția Națională de Securitate Cibernetică (DNSC) a semnalat, în cursul anului 2025, o creștere semnificativă a incidentelor raportate la nivel național, cu instituții publice - inclusiv din educație - printre țintele frecvente ale campaniilor de tip phishing și ransomware (DNSC, Raportul anual de activitate 2025). Într-un asemenea context, cadrele didactice, personalul administrativ al școlilor și, în cele din urmă, elevii și părinții devin actori direct implicați în protejarea unor date sensibile: note, absențe, adrese, uneori date medicale.

Lucrarea de față își propune, pe de o parte, să sintetizeze principalele riscuri cibernetice specifice mediului școlar și cadrul legal care reglementează protecția datelor colectate de unitățile de învățământ, iar pe de altă parte, să ofere un set de recomandări practice, aplicabile la clasă și la nivelul instituției, utile atât personalului didactic, cât și formatorilor implicați în programele de perfecționare continuă organizate prin casele corpului didactic.

2. Riscuri Cibernetice Specifice Mediului Școlar și Cadrul Legal de Protecție a Datelor

2.1 Principalele tipuri de amenințări cibernetice în școli

Amenințările cibernetice cu care se confruntă unitățile de învățământ nu diferă, în esență, de cele întâlnite în alte sectoare, însă capătă particularități legate de volumul mare de date ale minorilor procesate și de lipsa frecventă a unui compartiment IT dedicat, mai ales în mediul rural.

Cele mai frecvente două categorii de atac rămân phishing-ul - transmiterea unor mesaje electronice false, deghizate ca provenind de la instituții oficiale sau parteneri de încredere, prin care se solicită accesarea unui link sau deschiderea unui atașament infectat - și ransomware-ul, un program care, odată instalat, criptează fișierele instituției și blochează accesul la acestea până la plata unei sume de bani. O a treia categorie relevantă este scurgerea de date (data breach), respectiv expunerea neautorizată a informațiilor personale ale elevilor sau cadrelor didactice, adesea ca urmare a unei configurări defectuoase a unei platforme digitale.

Conform Raportului anual de activitate al DNSC pentru anul 2025, numărul incidentelor de tip phishing raportate la nivel național a crescut cu 70,6% față de anul anterior, ajungând la 4.975 de incidente, în timp ce incidentele de tip ransomware au înregistrat o creștere de peste 153%, iar compromiterile de conturi au crescut cu 353% (DNSC, 2025). În cursul lunii septembrie 2025, DNSC a emis un avertisment public dedicat unităților de învățământ, semnalând o campanie activă de ransomware îndreptată în special spre departamentele de contabilitate și secretariat ale școlilor, unde deschiderea unui singur atașament infectat poate cripta baze de date întregi (avertisment DNSC, relatat de Edupedu.ro, 26 septembrie 2025).

2.2 Cadrul legal aplicabil protecției datelor în educație

Protecția datelor cu caracter personal prelucrate de unitățile de învățământ este reglementată, în primul rând, de Regulamentul (UE) 2016/679 privind protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal (GDPR), care se aplică direct și instituțiilor de învățământ din România. Autoritatea Națională de Supraveghere a Prelucrării Datelor cu Caracter Personal (ANSPDCP) are competența de a aplica sancțiuni de până la 20 de milioane de euro sau 4% din cifra de afaceri globală, oricare valoare este mai mare, în cazul încălcărilor grave ale regulamentului (art. 83 GDPR). Până la data redactării prezentei lucrări, nu a fost identificată public o sancțiune aplicată explicit de ANSPDCP unei unități de învățământ din România pentru o încălcare legată de o platformă digitală școlară, absența unor cazuri mediatizate nefiind însă echivalentă cu o conformitate deplină a practicilor curente.

La nivel național, Legea nr. 198/2023 privind învățământul preuniversitar reglementează categoriile de date pe care unitățile de învățământ le pot colecta și procesa, iar Ordinul ministrului educației nr. 3.896/28.03.2023 stabilește standardele tehnice minime necesare pentru utilizarea catalogului electronic, emis inițial pentru unitățile-pilot incluse în proiectul de digitalizare a catalogului. În prezent este în curs de dezvoltare Sistemul Integrat de Management al Informațiilor în Educație (SIMIE), platforma publică unică ce urmează să devină baza națională de date pentru educație, cu care aplicațiile private de catalog electronic se vor sincroniza prin interfețe de programare (API-uri). Proiectul este finanțat prin Programul Creștere Inteligentă, Digitalizare și Instrumente Financiare (PoCIDIF) și are, potrivit Ministerului Educației și Cercetării, o perioadă de implementare de 36 de luni de la semnarea contractului de finanțare, dar nu mai târziu de 31 decembrie 2029, documentația urmând să fie pusă la dispoziția unităților de învățământ la momentul la care noul ecosistem devine operațional.

2.3 Vulnerabilități pe roluri și pe platforme utilizate

Riscurile cibernetice se manifestă diferit în funcție de rolul actorului implicat. Elevii reutilizează frecvent aceeași parolă pentru conturile școlare (Google Classroom, Moodle) și pentru rețelele sociale sau platformele de jocuri, astfel încât o scurgere de date de pe un serviciu terț poate compromite indirect și contul folosit pentru activitatea școlară. Cadrele didactice, în special cele cu drepturi de editare în catalogul electronic, reprezintă un punct de intrare posibil pentru atacatori, chiar dacă ținta preferată a campaniilor de ransomware rămân, conform avertismentelor DNSC, departamentele administrative. Personalul administrativ (contabilitate, secretariat) este expus direct campaniilor de

phishing deghizate în corespondență oficială, iar părinții primesc frecvent solicitări de acces la aplicații de comunicare școală-familie fără o informare clară privind datele colectate.

În privința platformelor utilizate, este utilă o distincție între serviciile comerciale găzduite de furnizor (Adservio, Google Classroom / Workspace for Education), unde responsabilitatea tehnică a actualizărilor revine furnizorului, dar unitatea de învățământ rămâne responsabilă legal pentru datele elevilor, și platformele open-source auto-găzduite (precum Moodle), unde securitatea depinde în întregime de rigurozitatea cu care instituția aplică actualizările publicate pe canalele oficiale ale proiectului. Adservio oferă, de exemplu, opțiunea de autentificare în doi pași, activabilă din secțiunea de securitate a contului (manual.adservio.ro), măsură recomandată pentru toate conturile instituționale, indiferent de platforma folosită.

3. Aplicații Practice: Măsuri de Prevenție și un Studiu de Caz

Reducerea expunerii la risc a unităților de învățământ nu depinde exclusiv de soluții tehnice, ci, în primul rând, de formarea deprinderilor de igienă digitală în rândul personalului didactic, administrativ și al elevilor. DNSC subliniază, de altfel, că actorii răuvoitori exploatează în primul rând factorul uman, nu breșele tehnice ale sistemelor (DNSC, "Securitatea cibernetică - Provocări și perspective în educație", dnsc.ro).

La nivelul activității didactice, un exemplu concret de aplicare este introducerea, la ora de dirigenție sau în cadrul disciplinelor cu componentă TIC, a unui exercițiu de identificare a mesajelor de tip phishing: elevii primesc exemple reale (anonimizate) de e-mailuri frauduloase și sunt ghidați să identifice semnele distinctive - adresa expeditorului, greșelile de exprimare, solicitarea urgentă de acțiune, linkurile suspecte - înainte de a fi expuși unor astfel de mesaje în mediul real. Un exercițiu similar, adaptat, poate fi organizat și pentru personalul administrativ al școlii, în cadrul unei ședințe de instruire internă, folosind exemple din avertismentele publicate periodic de DNSC.

La nivel instituțional, se recomandă: activarea autentificării în doi pași pe toate conturile care permit această opțiune; verificarea existenței unui acord de procesare a datelor (DPA), conform GDPR, cu fiecare furnizor de platformă digitală; limitarea drepturilor de acces la catalogul electronic strict la personalul care are nevoie efectivă de acestea; raportarea promptă a oricărui mesaj suspect către platforma pnrisc.dnsc.ro sau la numărul unic 1911, conform recomandării DNSC.

Un studiu de caz relevant este campania de ransomware semnalată public de DNSC în toamna anului 2025, în care atacatorii au trimis e-mailuri false, deghizate ca provenind de la instituții oficiale sau parteneri de încredere, cu atașamente infectate (documente Word, PDF sau arhive). Deschiderea atașamentului putea declanșa instalarea unui program de tip ransomware, capabil să cripteze datele și echipamentele instituției, inclusiv prin mecanisme precum BitLocker. Recomandarea DNSC transmisă cu acea ocazie - verificarea atentă a expeditorului și raportarea imediată a mesajelor suspecte primite de compartimentele de contabilitate și secretariat - poate fi transformată, la nivelul fiecărei unități de învățământ, într-o procedură internă scrisă, cunoscută de întregul personal.

Programele naționale de educație digitală, precum proiectul "SiguranțaOnline", derulat de DNSC împreună cu Poliția Română și Asociația Română a Băncilor, precum și inițiativele locale, precum Ghidul de securitate cibernetică pentru profesori și elevi realizat de Casa Corpului Didactic Prahova (2024), pot fi adaptate ca resurse de formare de către alte case ale corpului didactic din țară.

4. Concluzii

Digitalizarea activității școlare a adus beneficii importante pentru eficiența administrativă și comunicarea școală-familie, dar a expus totodată unitățile de învățământ unor riscuri cibernetice pe care puține instituții le pot gestiona exclusiv prin mijloace tehnice. Analiza prezentată arată că factorul uman rămâne principala vulnerabilitate, iar soluțiile pur tehnologice nu pot înlocui formarea unei culturi

reale de igienă digitală în rândul cadrelor didactice, al personalului administrativ, al elevilor și al părinților.

Din perspectiva formării continue a personalului didactic, se recomandă introducerea, în oferta caselor corpului didactic, a unor module dedicate securității cibernetice și protecției datelor în mediul școlar, care să combine informarea privind cadrul legal (GDPR, Legea nr. 198/2023, Ordinul 3.896/2023) cu exerciții practice de recunoaștere a tentativelor de phishing și cu proceduri interne clare de raportare a incidentelor. O astfel de abordare, aplicată constant și adaptată particularităților fiecărei unități de învățământ, poate reduce semnificativ expunerea la riscurile identificate și poate contribui la o conformare mai solidă cu obligațiile legale privind protecția datelor elevilor.

BIBLIOGRAFIE

1. Directoratul Național de Securitate Cibernetică (DNSC) - Raportul anual de activitate 2025, dnsc.ro.
2. Directoratul Național de Securitate Cibernetică (DNSC) - secțiunea dedicată educației, dnsc.ro/invatamant.
3. Edupedu.ro - "DNSC avertizează unitățile de învățământ cu privire la o campanie de ransomware", 26 septembrie 2025.
4. Regulamentul (UE) 2016/679 al Parlamentului European și al Consiliului privind protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal (GDPR).
5. Legea nr. 198/2023 privind învățământul preuniversitar, legislatie.just.ro.
6. Ordinul ministrului educației nr. 3.896/28.03.2023 privind standardele tehnice minime pentru catalogul electronic.
7. Casa Corpului Didactic Prahova - Ghid de securitate cibernetică pentru profesori și elevi, 2024, ccdph.ro.
8. manual.adservio.ro - Ghid de activare a autentificării în doi pași pe platforma Adservio.
9. Ministerul Educației și Cercetării - Comunicat privind semnarea contractului de finanțare pentru proiectul strategic "Sistem integrat de management al informațiilor în educație" (SIMIE), edu.ro.

INSTRUMENTE DE INTELIGENȚĂ ARTIFICIALĂ ÎN SPRIJINUL ACTIVITĂȚII DIDACTICE

Prof. Bestiuc Afanasov Maria
Școala Gimnazială „Miron Costin” Suceava

Rezumat

Lucrarea de față prezintă, în detaliu, zece instrumente și platforme bazate pe inteligență artificială utile cadrelor didactice în activitatea curentă: generarea de materiale didactice, diferențierea sarcinilor de lucru, evaluarea elevilor, organizarea documentelor de studiu și crearea de prezentări interactive. Pentru fiecare instrument sunt descrise funcționalitățile principale, modul concret de utilizare la clasă, avantajele și limitele, precum și câteva recomandări privind utilizarea etică și responsabilă a acestor tehnologii în mediul școlar din România. *Cuvinte-cheie: inteligență artificială, instrumente digitale, resurse educaționale, eficientizarea activității didactice.*

1. Introducere

Provocările cotidiene ale activității didactice - pregătirea materialelor, corectarea lucrărilor, diferențierea sarcinilor pentru elevi cu niveluri diferite de pregătire - solicită un volum considerabil de timp și energie din partea cadrelor didactice. În ultimii ani, instrumentele bazate pe inteligență artificială au devenit tot mai accesibile și pot reduce semnificativ timpul alocat sarcinilor administrative și de pregătire, permițând profesorului să se concentreze pe interacțiunea directă cu elevii.

Începând cu anul școlar 2026-2027, inteligența artificială este menționată explicit, pentru prima dată, în programa școlară națională, prin introducerea unor opționale precum „Robotică/ Inventică/Inteligență artificială generativă” la profilul real. În paralel, Ministerul Educației și Cercetării derulează, în cadrul Programului Național pentru pilotarea sistemică de planuri-cadru în învățământul liceal, un program-pilot de planuri-cadru alternative care include inteligența artificială printre disciplinele opționale ce pot fi alese de elevi, alături de robotică, antreprenoriat digital sau bioetică; programul a pornit cu 32 de licee și a ajuns, până în vara anului 2026, la 43 de licee de stat și private din întreaga țară. În acest context, cunoașterea principalelor instrumente disponibile - de la asistenții conversaționali generaliști, precum ChatGPT, Claude sau Gemini, până la platformele dedicate exclusiv educației, precum Diffit, Wayground, Eduaide.ai sau MagicSchool AI - devine o competență necesară pentru orice cadru didactic preocupat de modernizarea actului educațional.

2. Instrumente și platforme AI utile în activitatea didactică

2.1 ChatGPT (OpenAI)

ChatGPT, dezvoltat de OpenAI, este cel mai cunoscut asistent conversațional bazat pe inteligență artificială și rulează, în 2026, pe generația de modele GPT-5.6. Instrumentul poate genera planuri de lecție complete, fișe de lucru diferențiate, teste de evaluare, explicații alternative pentru concepte dificile și idei pentru activități interactive. Un cadru didactic poate, de exemplu, să solicite: „Creează o fișă de lucru cu 10 exerciții despre propoziții principale și secundare pentru clasa a VI-a, cu dificultate progresivă” și să primească, în câteva secunde, un material gata de utilizat, pe care îl poate adapta ulterior. ChatGPT permite continuarea conversației, astfel încât profesorul poate cere ajustări succesive: simplificarea limbajului, adăugarea de exemple suplimentare sau transformarea exercițiilor într-un joc didactic. Funcționează foarte bine în limba română, atât la generare, cât și la corectarea gramaticală a textelor elevilor. Dispune de o versiune gratuită, suficientă pentru majoritatea nevoilor curente, precum și de abonamente plătite care oferă acces la modele mai performante și la un volum mai mare de

solicitări zilnice. Limitele principale țin de faptul că informațiile generate trebuie verificate întotdeauna, mai ales cifrele, datele istorice sau citatele, iar instrumentul nu cunoaște contextul specific al clasei decât dacă acesta este explicat clar în cerere, motiv pentru care calitatea răspunsului depinde direct de claritatea solicitării formulate de profesor.

2.2 Claude (Anthropic)

Claude, dezvoltat de compania Anthropic, este un asistent AI recunoscut pentru calitatea răspunsurilor și pentru capacitatea de a lucra cu documente foarte lungi, precum programele școlare, planificările anuale sau proiectele elevilor. Familia de modele disponibilă în 2026 cuprinde Claude Haiku 4.5, rapid și potrivit pentru sarcini simple, Claude Sonnet 5, modelul implicit, echilibrat între viteză și profunzime, și Claude Opus 5, cel mai capabil, recomandat pentru analize complexe. Un profesor poate încărca planificarea anuală la o disciplină și poate cere: „Analizează această planificare și sugerează trei modalități de integrare a elementelor de educație digitală la fiecare unitate de învățare”, primind un răspuns structurat și aplicabil imediat la clasă. Claude este de asemenea util pentru oferirea de feedback pe texte lungi, precum eseurile sau proiectele elevilor, evidențiind punctele forte și aspectele de îmbunătățit într-un limbaj constructiv. Instrumentul poate adapta materiale pentru elevii cu cerințe educaționale speciale, simplificând vocabularul sau restructurând informația pe pași mai mici. Funcționează foarte bine în limba română, cu rezultate de calitate ridicată și consistentă. Este disponibil gratuit, cu limite zilnice rezonabile pentru un cadru didactic, iar abonamentul Pro oferă acces extins. Ca și în cazul altor instrumente similare, conținutul generat trebuie verificat înainte de utilizare, iar datele personale ale elevilor nu trebuie introduse niciodată în conversație.

2.3 Gemini (Google)

Gemini este asistentul de inteligență artificială dezvoltat de Google și integrat direct în suita Google Workspace for Education, ceea ce îl face deosebit de accesibil pentru școlile care folosesc deja Google Classroom, Documente sau Prezentări Google. Prin actualizările prezentate la conferința BETT din 2026, Gemini colaborează direct cu Google Classroom folosind contextul real al clasei, nu doar cerințe generice: poate genera planuri de lecție, teste, rubrici de evaluare, liste de vocabular și întrebări de comprehensiune adaptate temei predate efectiv la clasă. O funcție nouă, Audio Lessons, transformă un material de curs într-o lecție de tip podcast, personalizabilă în funcție de nivelul clasei, obiectivele de învățare și stilul de conversație, utilă pentru elevii care asimilează mai bine informația pe cale auditivă. La corectarea temelor, opțiunea „Help me write” sugerează un comentariu personalizat pentru fiecare elev, pe care profesorul îl poate edita înainte de a-l trimite, economisind timp semnificativ la feedback. Gemini poate crea și ghiduri de studiu interactive pornind de la materialele încărcate de profesor și poate sintetiza automat progresul unei clase întregi. Este oferit gratuit tuturor cadrelor didactice cu cont Google Workspace for Education, fără costuri suplimentare. Principala limită semnalată de utilizatori este lipsa citării surselor în răspunsuri, ceea ce impune prudență atunci când informația generată este folosită în scopuri de cercetare sau prezentată elevilor ca atare.

2.4 Microsoft Copilot for Education

Microsoft Copilot for Education aduce inteligența artificială direct în aplicațiile pe care multe școli le folosesc deja: Word, PowerPoint, Excel, Teams, Outlook, OneNote, Forms și Whiteboard. Componenta dedicată profesorilor, numită Teach, lansată la finalul anului 2025 și extinsă pe parcursul lui 2026, reunește într-o singură interfață planificarea lecțiilor, crearea de resurse, diferențierea sarcinilor și instrumentele de evaluare. Este suficient ca profesorul să introducă o temă și un nivel de clasă pentru ca aplicația să genereze un plan de lecție complet, aliniat la standarde curriculare recunoscute în peste 35 de țări. Copilot automatizează alinierea lecțiilor la curriculum, generarea rubricilor de evaluare și crearea testelor, reducând timpul de pregătire de la ore la minute. O funcție deosebit de utilă pentru

gestionarea clasei este posibilitatea de a seta, pentru fiecare temă în parte, reguli explicite privind nivelul de utilizare a AI permis elevilor - de la interzicere totală până la utilizare completă - ceea ce clarifică așteptările și susține o evaluare corectă și transparentă. Fiind integrat în ecosistemul Microsoft 365, deja folosit de multe unități școlare din România, Copilot nu necesită adoptarea unei platforme noi, ceea ce reduce semnificativ bariera de utilizare. Versiunea educațională respectă cerințele de protecție a datelor elevilor specifice mediului școlar. Printre funcțiile anunțate pentru perioada următoare se numără planuri de lecție integrate cu Minecraft Education.

2.5 Canva cu Magic Write (Canva for Education)

Canva, platforma de design grafic extrem de populară printre cadrele didactice, integrează funcția Magic Write, capabilă să genereze text pornind de la un simplu subiect sau o cerință scurtă formulată de utilizator. Combinată cu miile de șabloane educaționale deja disponibile, Magic Write permite crearea rapidă de prezentări atractive, postere pentru clasă, fișe de lucru vizuale, infografice și materiale pentru portofolii. Un profesor poate, de exemplu, să folosească Magic Write pentru a genera textul unui poster despre regulile clasei și apoi să personalizeze designul din biblioteca vastă de elemente grafice, fotografii și iconițe disponibile. Canva for Education este 100% gratuită pentru profesorii și elevii din învățământul preuniversitar, fiind necesară doar o verificare printr-un email instituțional sau prin documente care atestă statutul de cadru didactic. În România, accesul s-a extins semnificativ după parteneriatul dintre Fundația EOS și Canva Education, anunțat în iulie 2026, care sprijină profesorii în utilizarea responsabilă și creativă a instrumentelor digitale la clasă. Interfața și generarea de text funcționează foarte bine în limba română. Printre avantaje se numără curba de învățare foarte scurtă și posibilitatea de colaborare în timp real cu colegii sau cu elevii pe același material. Limita principală constă în faptul că unele funcții AI avansate de generare a imaginilor pot avea, ocazional, un consum lunar limitat chiar și în varianta educațională gratuită.

2.6 Diffit

Diffit este un instrument dedicat special mediului educațional, cu o misiune clară: adaptarea textelor la niveluri diferite de lectură. Pornind de la un articol, un fragment de manual sau un material științific, Diffit poate genera automat mai multe versiuni ale aceluiași conținut - pentru începători, nivel mediu și avansat - păstrând ideile esențiale, dar ajustând vocabularul și complexitatea frazelor în funcție de nivelul ales. Instrumentul generează, de asemenea, întrebări de comprehensiune, liste de vocabular cu definiții și activități conexe, economisind timpul pe care profesorul l-ar petrece altfel diferențiind manual materialele pentru o clasă eterogenă din punct de vedere al nivelului de pregătire. Este deosebit de util în clasele cu elevi ce provin din medii diferite, cu cerințe educaționale speciale sau cu decalaje de nivel lingvistic, permițând tuturor accesul la același conținut central, la un grad de complexitate potrivit fiecăruia. Diffit dispune de un plan gratuit permanent, care acoperă nevoile de bază ale majorității cadrelor didactice, precum și de un abonament individual pentru funcții avansate, cu un trial premium de 60 de zile oferit automat oricărui cont nou creat. Funcționează parțial în limba română: generarea de conținut este posibilă, însă instrumentul este optimizat în primul rând pentru limba engleză, motiv pentru care rezultatele în română necesită, uneori, o verificare și o ajustare suplimentară din partea profesorului înainte de utilizarea efectivă la clasă.

2.7 Wayground (fostă Quizizz)

Wayground, cunoscută până în 2026 sub numele de Quizizz, este o platformă de evaluare gamificată care folosește inteligența artificială pentru generarea automată a întrebărilor de quiz. Profesorul poate încărca un PDF cu lecția predată, iar platforma generează în câteva secunde un set de întrebări de verificare, cu variante de răspuns și explicații detaliate pentru fiecare item. Quiz-urile pot fi susținute live, în timpul orei, transformând evaluarea într-un joc competitiv apreciat de elevi, sau pot fi

atribuite ca temă pentru acasă, cu feedback instant și corectare automată a răspunsurilor. Rapoartele detaliate despre progresul fiecărui elev și al clasei în ansamblu permit profesorului să identifice rapid lacunele de învățare și să adapteze predarea în consecință, la nivel individual sau colectiv. Platforma oferă un plan gratuit funcțional pentru utilizarea de bază, precum și planuri plătite, individuale sau la nivel de școală, cu funcții suplimentare precum tipuri variate de întrebări, teme personalizate și rapoarte extinse pentru coordonatori. Wayground funcționează complet în limba română, atât la nivelul interfeței principale folosite de elevi, cât și la generarea automată a întrebărilor, ceea ce o face una dintre cele mai practice opțiuni pentru profesorii din România care doresc să introducă rapid elemente de gamificare în procesul de evaluare, fără o curbă de învățare complicată.

2.8 Eduaide.ai

Eduaide.ai este un instrument conceput special pentru profesori, oferind peste 100 de tipuri diferite de materiale educaționale generate automat: planuri de lecție complete, rubrici de evaluare, fișe de lucru diferențiate, teste, materiale pentru elevii cu cerințe educaționale speciale, comentarii pentru carnetele de note sau chiar mesaje către părinți. Modul de utilizare este simplu: profesorul selectează tipul de material dorit dintr-o listă structurată, introduce câteva detalii esențiale - disciplina, clasa, tema abordată - și primește în câteva momente un document gata structurat, pe care îl poate edita direct în platformă înainte de tipărire sau distribuire. De exemplu, selectând opțiunea „Rubrică de evaluare” și introducând tema unui proiect, profesorul primește o rubrică detaliată, cu criterii clare și descriptori pentru fiecare nivel de performanță așteptat. Eduaide.ai acoperă un spectru foarte larg de nevoi administrative și didactice, fiind util în special pentru cadrele didactice debutante sau pentru cele care predau la mai multe clase și discipline simultan și au nevoie de sprijin în organizarea timpului. Platforma oferă un plan gratuit cu un număr limitat de generări lunare, suficient pentru testare, și un abonament Pro cu generări nelimitate pentru utilizare intensivă. Generarea de conținut funcționează bine în limba română, deși interfața platformei rămâne, deocamdată, în limba engleză, ceea ce poate constitui o mică barieră inițială pentru unii utilizatori la primul contact.

2.9 MagicSchool AI

MagicSchool AI s-a impus rapid ca una dintre cele mai utilizate platforme de inteligență artificială dedicate exclusiv cadrelor didactice, reunind peste 80 de instrumente pentru profesori și peste 50 de instrumente destinate elevilor, sub un singur cont unificat. Platforma include un asistent conversațional dedicat, numit Raina, antrenat special pe nevoile activității didactice, precum și un „Studio Mode”, care permite editarea directă a conținutului generat, fără a fi nevoie să pornești o conversație nouă pentru fiecare ajustare dorită. Printre instrumentele disponibile se numără generarea planurilor de lecție, crearea rubricilor, redactarea documentelor pentru elevii cu plan de intervenție personalizat, elaborarea testelor, redactarea de mesaje către părinți, comentarii pentru carnetul de note și adaptarea textelor la diferite niveluri de lectură. O funcție remarcabilă este posibilitatea de a crea „Student Rooms” - spații supravegheate de profesor, în care elevii pot folosi tutori AI, pot primi feedback la texte sau asistență la cercetare, totul sub control și monitorizare directă din partea cadrului didactic. MagicSchool oferă un plan gratuit generos, cu acces la peste 70 de instrumente, fără a fi necesar un card bancar la înregistrare, precum și un abonament Plus cu capacitate suplimentară și licențe la nivel de școală sau district pentru instituții întregi. Deși nu este optimizată explicit pentru limba română, generarea de conținut în limba română este posibilă și, în general, de o calitate acceptabilă pentru uz didactic curent.

2.10 NotebookLM (Google)

NotebookLM este instrumentul Google dedicat organizării și explorării materialelor de studiu prin inteligență artificială, extrem de util pentru profesorii care doresc să transforme documentele, articolele sau capitolele de manual în resurse interactive de învățare. Profesorul poate încărca materialele unei

unități de învățare - texte, prezentări, notițe sau linkuri către surse externe - iar NotebookLM devine un asistent care răspunde la întrebări strict pe baza acestor surse, generează seturi de flashcard-uri, quiz-uri, ghiduri de studiu, infografice și chiar prezentări sub formă de slide-uri complete. Una dintre cele mai apreciate funcții este rezumatul audio, care transformă materialul încărcat într-un dialog de tip podcast, ascultabil de elevi în drum spre școală sau acasă, iar funcția „Video Overview” creează o prezentare narată, cu elemente vizuale, care sintetizează conținutul sursă într-un format ușor de urmărit. Prin integrarea recentă cu Google Classroom, un profesor poate crea direct din platformă un notebook pentru întreaga clasă, iar elevii își pot construi propriile notebook-uri personale de studiu, pornind de la materialele puse la dispoziție de profesor. Instituțiile cu licență Google Workspace for Education Plus sau cu abonamentul Teaching and Learning beneficiază de limite extinse: mai multe surse per notebook, mai multe interogări zilnice și mai multe materiale audio sau video generate lunar. NotebookLM este activat implicit, fără costuri suplimentare, pentru toate instituțiile cu cont Google Workspace for Education, ceea ce îl face ușor accesibil pentru orice școală care folosește deja ecosistemul Google.

3. Utilizarea responsabilă a instrumentelor AI

Integrarea acestor tehnologii în activitatea didactică impune respectarea câtorva principii esențiale: verificarea conținutului generat, întrucât informațiile pot fi uneori incorecte, incomplete sau, în cazul unor instrumente precum Gemini, prezentate fără citarea surselor; protejarea datelor cu caracter personal ale elevilor, prin evitarea introducerii de informații identificabile în aceste platforme; păstrarea rolului central al cadrului didactic, care rămâne responsabil de adaptarea materialelor la nevoile reale ale clasei. Instrumente precum Microsoft Copilot for Education permit deja stabilirea unor reguli explicite privind nivelul de utilizare a AI acceptat pentru fiecare temă, o practică ce poate fi extinsă și la nivelul întregii unități școlare, indiferent de platforma folosită. La nivel național, cadrul de reglementare este încă în curs de elaborare, iar ghidul privind utilizarea etică a inteligenței artificiale în școli, promis de Ministerul Educației și Cercetării, nu a fost încă finalizat.

4. Concluzii

Instrumentele de inteligență artificială prezentate mai sus reprezintă o resursă valoroasă pentru eficientizarea activității didactice, fără a înlocui expertiza pedagogică a profesorului. Diversitatea soluțiilor disponibile în 2026 - de la asistenții conversaționali generaliști (ChatGPT, Claude, Gemini, Copilot) la platformele dedicate exclusiv educației (Diffit, Wayground, Eduaide.ai, MagicSchool AI, NotebookLM) - permite fiecărui cadru didactic să găsească instrumentul potrivit nevoilor sale specifice și disciplinei predate. Integrarea graduală a acestor tehnologii, începând cu sarcini simple și extinzându-se treptat, poate contribui la reducerea volumului de muncă administrativă și la creșterea timpului dedicat interacțiunii cu elevii - obiectiv central al actului educațional.

BIBLIOGRAFIE

1. Ministerul Educației și Cercetării - www.edu.ro
2. OpenAI, ChatGPT - www.chatgpt.com
3. Anthropic, Claude - www.claude.ai
4. Google for Education, Gemini for Education - edu.google.com
5. Microsoft Education, Copilot for Education - www.microsoft.com/education
6. Canva for Education - www.canva.com/education
7. Diffit - www.diffit.me
8. Wayground (fostă Quizizz) - www.wayground.com
9. Eduaide.ai - www.eduaide.ai
10. MagicSchool AI - www.magicschool.ai
11. Google NotebookLM - notebooklm.google

COLABORAREA CARE INSPIRĂ: CUM TRANSFORMĂM DEZVOLTAREA PROFESIONALĂ ÎN REALITATE COTIDIANĂ LA CLASĂ

Prof. Cojocaru Victorița
Școala Gimnazială Nr. 8 Suceava

Rezumat

Articolul de față propune o reflecție profundă asupra modului în care dinamica colaborării didactice, incluziunea digitală, managementul crizelor educaționale și consolidarea culturii organizaționale pot fi integrate organic în practica curentă de la disciplinele istorie și educație socială. Pornind de la o experiență valoroasă de formare din perioada vacanței, esența demersului constă în operaționalizarea acestor concepte prin strategii metodice concrete, capabile să transforme sala de clasă într-un spațiu securizat, democratic și profund incluziv pentru toți elevii.

Introducere: O comunitate unită în jurul valorilor didactice

Reflecția asupra propriei profesii reprezintă primul pas către o dezvoltare profesională autentică. Participarea la cea de-a V-a ediție a Școlii de vară „George Tofan”, desfășurată sub auspiciile Casei Corpului Didactic Suceava, a constituit mai mult decât un stagiu periodic de formare continuă, a fost un catalizator metodologic și un spațiu de interconectare profesională. Tema centrală a acestei ediții, „Colaborare și dezvoltare profesională”, rezonează profund cu imperativele didactice actuale, în special în aria curriculară Om și societate. Acest context bazat pe dialog, reflecție și mentorat mi-a oferit resursele interioare necesare pentru a reevalua dinamica predării științelor socio-umane într-o societate contemporană în continuă schimbare. Când cadrele didactice își unesc eforturile în formate de lucru față-în-față, colaborarea încetează să mai fie un simplu deziderat teoretic și devine un mecanism viu prin care ne armonizăm viziunile pedagogice.

Pentru un profesor din aria noastră curriculară, colaborarea de la catedră înseamnă spargerea barierelor tradiționale dintre discipline și crearea unor punți prin care cunoașterea devine integrată și relevantă. Schimbul real de bune practici și energia colectivă din cadrul atelierelor sunt cele care susțin starea de bine și transformă vacanțele didactice în veritabile laboratoare de idei pedagogice, pregătite pentru a fi testate și adaptate la realitățile concrete ale claselor noastre.

Dimensiunea etică și epistemologică a catedrei de științe socio-umane

Profesia didactică contemporană este definită de o identitate dinamică și un proces continuu de adaptare epistemologică. Complexitatea tot mai mare a claselor de elevi necesită repere solide din sfera psihologiei pozitive și a științelor educației. În acest sens, concepte precum demnitatea profesională, integritatea și motivația intrinsecă nu sunt doar termeni de studiu, ci piloni de susținere a rezilienței în mediul școlar. Cadrul didactic își găsește sensul profesional tocmai în capacitatea de a insufla aceste valori elevilor săi.

La orele de educație socială, integritatea și demnitatea sunt teme fundamentale de discuție în cadrul modulelor destinate drepturilor omului sau gândirii critice. Profesorul nu doar predă aceste noțiuni, ci le exemplifică prin modul în care gestionează diversitatea comportamentală și cognitivă de la clasă. La ora de istorie, analiza valorilor morale și a responsabilității decizionale a marilor personalități din trecut le oferă elevilor oglinzi etice pentru propriul comportament cetățenesc. Astfel, conceptele etice devin instrumente vii de analiză a realității prezente și istorice.

Incluziune digitală și perspective europene: Strategii interactive

Digitalizarea și internaționalizarea educației deschid noi perspective pentru optimizarea contextelor de învățare incluzive. Accesul la Resurse Educaționale Deschise și la bune practici validate la nivel european permite profesorilor să construiască strategii riguroase de sprijin pentru elevii cu cerințe educaționale speciale sau neurodivergenți. Învățarea incluzivă presupune o adaptare fină a instrumentelor digitale, transformând tehnologia dintr-un simplu ecran într-o poartă spre cunoaștere accesibilă tuturor.

În practica orelor de istorie, incluziunea digitală se poate realiza prin utilizarea argumentată a aplicațiilor de cartografiere digitală, a tururilor virtuale în muzee sau a axelor cronologice interactive. Aceste instrumente permit elevilor cu dificultăți specifice de învățare (cum sunt cele din spectrul autist sau ADHD) să vizualizeze timpul și spațiul istoric într-un mod predictibil, structurat și atractiv. Pentru elevii cu vulnerabilități socio-emoționale, platformele digitale de învățare colaborativă oferă un spațiu securizat în care își pot exprima ideile fără teama de expunere publică directă, stimulându-le încrederea în sine.

Cultură organizațională și climat școlar securizat

Cultura organizațională dintr-o unitate de învățământ influențează în mod direct climatul de la clasă. O școală sigură este cea în care managementul situațiilor de criză este abordat cu tact psihopedagogic, iar cadrele didactice folosesc ghiduri și strategii de intervenție centrate pe rezolvarea pașnică a conflictelor. Dezvoltarea stării de bine și a unui climat securizat, lipsit de bullying, este rezultatul unui efort colectiv care educă abilitățile emoționale ale tinerilor.

Pentru a implementa aceste principii la orele de istorie și educație socială, pot fi utilizate structuri de învățare profund colaborative și democratice: Dezbaterea de tip Karl Popper sau Cafeneaua Publică: reprezintă strategii ideale la educația socială pentru abordarea temelor legate de toleranță, stereotipuri sau structuri guvernamentale. Elevii învață să colaboreze în echipă, să asculte activ și să respecte argumentele contrare, dezvoltându-și spiritul civic și reziliența emoțională.

Metoda Mozaicului (Jigsaw) aplicată în analiză istorică: la studiul marilor evenimente (precum tratatele de pace sau revoluțiile), clasa este împărțită în grupuri de „experți” care cercetează o singură fațetă a problemei, urmând să o predea colegilor lor. Această metodă obligă la colaborare totală și valorizează expertiza fiecărui elev, asigurând incluziunea tuturor membrilor grupului.

Proiectul Cetățeanul: o activitate practică de educație socială în care elevii colaborează pentru a identifica o problemă reală din școală sau din comunitatea locală (de exemplu, îmbunătățirea climatului școlar sau gestionarea deșeurilor). Ei cercetează politicile publice existente, propun măsuri concrete și le prezintă în fața comunității, exersând în mod direct atributele unei cetățenii active și responsabile.

Concluzii: Un angajament reînnoit pentru noul an școlar

Procesul de formare continuă devine cu adevărat valoros în momentul în care ideile dezbătute trec pragul clasei și prind viață în interacțiunea zilnică cu elevii. Conexiunea dintre teoriile psihopedagogice moderne și disciplinele din aria științelor socio-umane oferă un cadru fertil pentru formarea caracterelor și a competențelor necesare în secolul al XXI-lea.

Asumarea unui rol activ în promovarea educației incluzive și a utilizării tehnologiilor avansate reprezintă o responsabilitate, dar și o oportunitate majoră. Prin transformarea orelor de istorie și educație socială în spații ale dialogului deschis, ale respectului reciproc și ale colaborării intense, cadrele didactice pot contribui direct la formarea unei generații de cetățeni capabili să construiască o societate mai dreaptă, mai incluzivă și mai unită.